This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

Digitized by Google

INDIANA
UNIVERSITY
LIBRARY

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Jukić, Ivan Frano

NARODNE PJESME

BOSANSKE I HERCEGOVAČKE

SABRALI

FRA FRANO IV. JUKIĆ

FRA GRGA MARTIĆ.

V. I

JUNAČKE PJESME

SVEZAK I.

PRETISKAO

MARKO ŠEŠELJ.

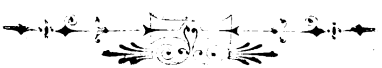

MOSTAR.
TISKARA „GLASA HERCEGOVCA."
1892.

Digitized by Google

PG 1464
773183 . J88
v. 1

Facta transierunt: fida monumenta manserunt.

INDIANA UNIVERSITY LIBRARY

Digitized by Google

Predgovor drugome izdanju.

Ogledalo narodne duše i narodnoga života jest narodna pjesma. U njoj narod živi, u njoj i umire. Ona se širi od usta do usta i prepovijeda živim jezikom djela domaćijeh i stranijeh junaka, usječena duboko u srce harne potomčadi. Živo ono slovo, štono se lelija s usta pjevačevijeh, isprekidano tihom gudbom javor-gusala, priča ti življe slavu i junaštvo, nego sve pisane učene knjige. U narodnu pjesmu ulijeva narod sva svoja čuvstva, svoju tugu i veselje; ona mu je prirasla srcu kao vijerna drûga veselijeh i tužnijeh danâ. Kaže se, da su pjesme cvijeće, ali nije to cvijeće, koje je umjetno po vrtlima odgojeno, već je to cvijeće, koje je narav po brdinama i dolinama razasula. —

Umjetna je pjesma zasluga pojedinca, narodna svojina je cijeloga naroda. Ona ne umire, jer je sav narod čuva, jer je otac sinu, a taj unuku namire. Ona je vječna svjedokinja narodnoga junaštva. Prestalo je doba džilita i handžara, lačat se moraš kuke i motike, a neko pera i knjige bijele. Sve rijegji postaju narodni pjevači, pa je naravno, da se posabira nagomilano blago narodnijeh pjesama.

Evo ti, narode, ovake sbirke — vjerne slike tvoje čiste duše i poštena srca. Zaviri u nju, zavirićeš u svoje srce, pročitaj je, prolistaćeš prošlost.

Digitized by Google

Svaki narod ima svoje. Neka se i diči time. Slaveni a ponaj pače mi Hrvati imamo blago ljepše i vrijednije nego zlato i kamenje drago -- imamo narodnu pjesmu. Neka nam drugi zavigjaju, mi ćemo se njome ponosit, dok bude svijeta i vijeka, jer je dostojna ponosa toga.

Dični, Fra Grga Martić i Fra F. I. Jukić posabraše davno tome ponajljepše biserje narodnoga pjesništva po našim krajevima, pa ga saviše u lijepu kiticu, u pjesmaricu ovu, koja eto — najtoplija hvala s moje strane dobroti dičnoga starine Grge Martića, iznovice u novome ruhu izlazi.

Pjesme su sabrane po Bosni i Hercegovini. Znam, da će pjesmaricu čitati i Muhamedovac, ali neka je ne odbije i ne pazi, ko u pjesmi dobiva, ko li gubi, nego neka time dobro upoznadne, što je nekad vjerska zanešenost od nas stvorila, da brat brata Hrvata ne ljubljaše, da skoro mal ne zaboravismo naše dično i slavno ime hrvatsko. On neka se samo divi ljepoti i čaru narodnoga pjevanja. Ona je namijenjena svim Hrvatima; a osobito po Bosni i Hercegovini, jer su pjesme sabrane po ovijem krajevima uže naše domovine.

Pjesmarica je namijenjena svima a ponajpače prostome puku. — Neka ugje u kolibu, gdje su junačko oružje zamijenili plug i motika, ali neka i nemine kuću nakićenu i bogatijem ćilimima prostrtu.

Ovo miomiris cvijeće zadahnuto osjećajima i mislima tvojijem, narode moj, savijeno je u malen stručak, koje ti se evo iz nova mirisavo i kao jakoraslo predaje, da se naslagjuješ njegovijem miomirom, osjećajima svoga vlastitoga srca.

Primi ga, pa mi pazi, da ne uvene. Neka oživi pjesma sapeta u ova mrtva pismena u tvojijem usti-

Digitized by Google

ma, neka ti bude tješiteljica tuge i nevolje, vijerna drûga kao što je vazda bila u sreći i veselju.

Pa kad se odmoriš od danjega rada, ti primi u ruke ovu knjigu bijelu, iz nje čitaj, što ti pjesma kaže, što je bilo, sad se spominjalo. Kad ti se sinak privene krilu, a ti mu iz nje pričaj, kakvi su naši junaci bili, pa ga uči štovat slavu i poštenje.

Dosta je bilo truda, da knjiga u svijet krene, pa je evo sada gdje polazi u tvoje ruke, hrvatski narode moj, primi je kako ti je namijenjena, pritisni je srcu kao staru znanicu svoju, a tim ćeš olakšati, da se sabiranje i izdavanje još neizumrlog blaga nastavilo bude.

Uradi tako, pa eto obilate nagrade onima koji se budu o tom trudili!

Na kraju knjige dodat je nešto pomnoženiji riječnik turskih i manje poznatijeh riječi, onima koi take riječi u pjesmam ne razumiju, — onako kako ih je narod u našem kraju prilagodio i ponašio.

U Mostaru o Jurjevu 1892.

Marko Šešelj,
knjigoveža i izdavatelj.

Digitized by Google

Predgovor prvoga izdanja.

Kitica ova, dragi narode slovinski! iz tvojega perivoja u Bosni uskinuta, — ovaj premaleni svezak pjesama, iz tvoga pradjedovskog hranilišta zahićen, ne izvija se, kao, da tebi, što novo nosi, jer ti sam ovo tvoje blago harno čuvaš i štuješ, njega razkošno uživaš i u njemu viteška djela starih tvojih zgledaš, s njima se razgovaraš i svojim potomcima, tvojoj djeci ovo jedino tvoje imanjstvo od zavjeta gojiš i sa otačkim, kao materinu hranu, predaješ njegovanjem; nego ide u svijet bijeli kanoti junačka čelenka iz kala izrovljena i na žarko izvagjena sunašce, da je ono opsjene zrakom i od hrgje izbavi, te da je taku sjajnu u domaću riznicu prenesemo, gdje je hrgja tavna naći ne će; već da se kao u hrabrena zatočnika za kalpakom ponosito vije i u prvobitnoj dici svojoj ustrajno sjaje i uzdrži. Jošter da tvoji susjedni narodi diveći se ponosu tvojem i tvojoj slavi učastvuju, — oni, koji sa tvojim silnim plemenom preko toliko vijekovah ovaj obilati dio kruga zemaljskoga dijele i uživaju; — oni, koji su tvoje jako koljeno poznavali još u vrijemena tvojih hrabrih vojvoda Onogosta, Vože i inih silnih, pa i u doba cara Upravde, rimskog gopodara, koi je tvoj pragjed bio i pamte porijeklo tvoje pod drevnim nazivcim Skitah, Sarmatah, Hunah, Slovjenah, Slavinah, Slavjanah i Slovinah, pak Sorobah, Srbaljah, Chrobatah, Henetah, Vindah i Ilirah; — pak kakogodij reknu, ti si rode slovinski u Bosni, Srbiji, Dalmaciji, Hrvatskoj, Hercegovini i Crnojgori jedan od onih prvih jata, koja su istok zbog tjeskobe mjesta umnoživšem se nara-

Digitized by Google

štaju ostavila, iz te rodne kolijevke pokolenja čovječanskoga prama zapadu porinula, pak neizmjernu pučinu tada još prazne Europe naselila i onaj grdni prostor — ako ne prvim korakom a ono po vremenu i okolovštinam, unapred pokročavajući — od baltičkog do sinjega mora jadranskog pritisnula, te starih država Skitie, Sarmacie, Daciah, Mesiah, Tracie i Macedonie, Panoniah i Norika t. j. velike Ilirie stanovnici, posjedovatelji i oni čudesni u dogodovštinam s' odlikovanjem bilježeni ratoborci i vladaoci bili. Znaš li Slavjanine, da ti se starina u Europi zanijekati nemože! . . . Ako nijesi vrstnik i savrijemenik najstarijih koljena helinskog i latinskog u ovijem predjelima zemlje, a ti bez dvoumnenja malo si mladji od Gallah — današnjih Franceza, — od Teutonah, Alemannah, Germanah — današnjih Nijemacah. Šta ćemo reć, ako se obazremo u najdalja doba Velikoga Skendera, Alexandra, obvladatelja cijelog' istoka i zapada, koi je tvojim starim, njegove slave i predobitja pomagaocima, stanovite države udijelio i punovlastno podario sa poveljom, koju su spomenici učuvali i koja ti dan današnji svjedoči tvoje zakonito prastaro na zapadu stanovanje. — Gle! kako ovaj car svijeta pomilovà Tebe: *„Mi Aleksander od Filipa kralja od Maćedonie, poglavnik monarchie svieta zlamenovani, grčkoga carstva početnik, velikoga Jove (Jupitera) sin po Natabanu naviešćen, vladaoc Augustov, Bragmanov i Arbanov, od istoka sunca dari (tja) do zapada, i od poldneva dari do septemtriona! Plemenitom narodu slovinskomu i jeziku njihovom milost, mir i pozdravljenje od nas i od naših posljednjih, koji na vladanje svieta stupe. Zašto nam bijaste u vjeri stalni, na oružju srčani i naši pomoćnici hrabreni; zato vam dajemo i darivamo slobodnim načinom (pravom) uvjeke vas diel zemlje od Aquilona (sjevera) dari do najzadnjih krajin proti poldnevu od latinske zemlje tim načinom, da nijedan drugi narod nesmjeti bude ondi stati, pribivati ili uzdržat se, nego vaši. I ako koji budu našli se ondi stojeći, budu vaši sužnji, i sinovi njihovi sužnji sinova vaših. Dano u gradu novomu Aleksandrije od nas sazidanom na velikoj*

Digitized by Google

rijeci Nilu XII. naših kraljevstvah: pomagajući nam veliki Jupiter, Mars, Pluton i B. Minerva. Svjedoci od ove stvari jesu plemeniti vitez (athleta) naš blagajnik (thesaurar) i ostalih jedanaest hercegah, koje umirajućim nam brez sinova jesmo ostavili djelnike naše i od svega svieta.“)* — Vidiš li da si i prije došašća Isusova na tolikq stoljećah bijstvovao, živio i slavstvovao!

Ali ovi prvi burni vjekovi postojbine, bojnog napredovanja domaćega razvitka i gradjanskoga ukrijepljenja starih naši puni su tavne neizvjesnosti tako, da malo što i to iz tugjinskih lakomih predavanja znati nam dato jest; — niti nam se ta gvozdena koprena, — za kojom početna zbivanja kako naših tako i drugih naroda pokopana su, — ikad razdrijeti dade. Tek kad su osmanske gomile Uzpor (Bosfor) prevalile, pa ove nemile čete grčko carstvo pokrutile, bugarske države, podunavske, srpske i bosanske zemlje, toli krijepke i cvijetavše banovine harati stale, i kad je sudbina naš slovinski rod u tijem obilatim predjelima živući na jugu konačno ovom jarmu uručila: od onda istom od bujne dogodovštine, toli znamenitih zbićah i krvoprolitnog boravljenja nješto, kao tanane zrake sunčane kroz mrklu oluju, površno bludnju i gvozdeno življenje njegovo saznati možemo. I na tu svrhu najskoli služi nam dosta bogati izvor narodnih pjesama naši, koje nam iz onijeh vjekova borenja pojedini vitezova spominju, junačko u opće naroda vladanje predstavljaju, slavna djela za ponos predaju i hrabri značaj, stalno ratoljubivo plemena ponašanje osvjedočavaju. Nepoznajemo naroda drugoga na svijetu, da je bio takim bijedama, tolikim užasnijem slučajevima i nevoljam i tako neprijaznim okolostajnostima izvržen i izkušan, kao nebogi narod slovinski; a pak pokraj sviju tijeh nemili smeća i mnogostručnog u raznim prevratima trpljenja on ima, i svakad je pokazivao, u svojoj prirodi jednu božanstvenu iskricu, jedan dar osobiti, — koga drugi naraštaj čovječanski do danas u tako izuzetnoj mjeri pokazao nije, — *pjevati* i u pje-

*) Glavinić ex. op. Regno Slavor. fol. 168.

Digitized by Google

vanjim svoje dogogjaje i svojih starih osobite čine slagati, s njima se uzuositi, ter tako izvorna skladišta svojim preko vjekovah potomcima vjerno i neoskvrnjeno predavati; odkuda na njegovu dobru ćud — štono riječ „ko pjeva o zlu nemisli“ — na njegov čestiti značaj, na njegovo veselo duha razpoloženje i njegovu za junačkim krijepostima slavoljubivu, pohlepnost zaključuju i oni, koji ga iz bliza nepoznaju, kao što onaj Nijemac glasoviti reče: „Ein böses Volk hat keine Lieder.“ Istina, da je i puk starih Helena bio pun duha pjesmotvornoga i da se tom osobitošću prilikovati može narodu našemu; ali šta ćemo reći. kad ima ljudih, koji svojim dubokijem poznanstvom i izvrstnom vještinom pronikli su i izcrpili su i naš i onaj slavni helenski jezik, te bjelodano osvjedočili taku blizinu i medjusobnu obadvaju srodnost, da se gotov od riječi do riječi jedan iz drugoga razumjevati i sravnati može; — naš bogati jezik i prostrana nariječja taj divni i golemi trud olakšaše im Jeda li nijesu ovi narodi starožitelji Europe i istočnih krajeva rodjaci bili? Moj nije ovdje posao u to duboko iztraživanje spuštati se; ali ipak uvjek mi ostaje u umu, predstavlja mi se kao sjenka i vjerujem, da je bilo njeko *predistorično* vrijeme, u komu prvobitna naša pokolenja živila su i djelovala, ali mi o tomu ništa nemožemo da znamo . . . tamo je u toj neprovidnoj pučini nasjela i zakvačila korablja povjestnice, u kojoj postanak silnoga naroda našega i prvični razvitak njegov usnuo je i umro. Nu odkud da nalazimo u našem narodu, u prostom puku pripovjedati one divne bajke, mitologična predstavljanja i ine crtice one, koje je Omir pjevao? — Zar u tijem pučkim bajanjima našim nema gromila metamorfoznih pričica, Omirovih čudestvih i divah i onoga Eneovog jednooka grdna šumskog' strašila?... jeda li se slog i bujna mašta (fantasia) naših junačkih spjevanja nesudara s' Omirovom Iliadom i Odisseom? .. ah! da li nam je naći koju pjesmu iz ustih našega naroda bilo prije nego su oni Isusovu riječ pregrlili, koja je u njima sa poganskim cijelim praznovjerjem i mitologična na-

Digitized by Google

kladanja i klasičnu poeziju ugušila, jedali nebi u njoj Omirov istovjetni proizvod prepoznali? Učeni sciene, a u koliko i mi suditi možemo — i nama se iz tijeh razloga da reći: da je ovaj čudesni helinski pjevač zgoljne puka svoga pjesmi duhom prisvojio, bujnom svojom pjesničkom umjetnošću rasvijetlio, izučnom živošću ožario, te tako umjetnički vid im podarivši, tog u prostoj kolijevci rogjenog čeda otac se nazvao, tog narodnog skladanja bezsmrtnim izvornikom proglasio se. U našemu Kačiću jedinomu nalazimo istu vještinu, koi je iz prostačkih pjevanjah udesnim svojim perom klasično djelo izveo. A. g V. Karadžić, koi se dosad u tom poslu najrevnije odlikovaše i svi drugi, kao i mi, koji ovu kiticu bosanskijeh pjesama sabrasmo, samo se možemo naricati *sabiratelji*. Čini se meni, da smo i mi tragom Kačića udarili, da bismo višu slavu tijem ogromnim narodnim djelima priskrbili, — niti bi s' toga prosta vila obukavši tananu kopreničnu košuljicu prestala biti narodna . . . Ovo samo rekosmo radi primjetbe onako kako mišljasmo, a u djelu dakako slijedismo primjer g. Vuka i održali smo neporušivo mnijenje svijeh naših znamenitijih sudija, koji opredjeliše, dosudiše: „*da se narodne pjesme onake, kakve iz pučkih ustah izliču, priemljaju*“, ter tako smo bez i najmanjega našeg upliva, promijenjenja, ili popravljanja — koje bi negdje imalo mjesta — ovo žito onako, kakva smo ga na težačkom guvnu zatekli, pobrali i na tržište iznijeli, na vidik, gdje će ga svi naši, koji su toj hrani žudjenici (mušterie) zgledati, pribirati i okušati; zaradi toga, ako one nebi svojim ljubiteljima ugodile, ili dovoljno općoj želji odgovorile, da se nama prosti, budući da kakve smo jih proste, nepreobučene, ali ipak vrijedne i mile, iz vilinskih njedarah pograbili, onakove cjelovitne milom rodu izručujemo.

Suvišno bi bilo, da sa veće riječi sprovadjamo ovaj malani — koi će u čas dobar prvi izaći — snop žetve iz bogatog' pjesmotvornog polja i naš slabački trud i nastojanje; budući da i nezaslužujemo pohvalu za uzdarje, jer smo gotovo dragocijenje iz

Digitized by Google

otprte škrinje izvadili, brojili i opet onomu, čije je bilo podijelili; već ako koje priznanje uzaslijedi, dopada onomu geniju, koi je blago stekao, prištedio i u skrinju spravio; a mi smo samo učinili ono, što nas ljubav roda zadužuje i što je valjalo; i naši stari koli, su vrijedni bili, da su pričeli, pak bismo toga imanjstva našeg' obilniju zbirku posjedovali; jer vjekovi prolaze, narodi izumiraju, običaji mijenjaju se i pjesme po vremenu i naraštaju u zaboravnost prelaze. — Koliko, n. p., imademo u pjesmam viteških spomenika, koji su se prije tri četiri stoljeća zbivali? a koliko će od onih, koje danas svako čobanče u nas izbraja, poslje toliko ili manje stoljeća u uspomeni i cjelovitosti održati se? Da li imamo koliko od onih doba, kad su naši stari posvuda svoji gospodari bili, podpunu nezavisnu slobodu uživali? . . Valjda ćemo rieći, da oni onda ni gusalah imali nijesu, ni pjevali niti im je srce iskalo; . ? — a poslje, kad su svoju slobodu, svoje gospodarstvo i svoju sreću izgubili, da su im veseli dani nastali i značaj hrabroljubja i živalj pjevanja prirodio se! Ali nije tako; nego od postanka i vazda naš je narod, makar najveće uboštvo trpio i u najvećoj nevolji i pritisnuću bio, bodar, živahan i veselo stojao; u koliko dakle više onda, kad je bio kao soko u lugu, slobodan i neustrašen, kad je često borio se, vojevao i slavodobitnih činah za pjevanje imao; ali uzrok je tudijer neizmjerljiva prošlost i odstojanje vjekovah, tečajem kojih i spomonici padaju, održati se vjekovito nemogu . . . Kamo gdje su nam slavljenja silnih carah srbskih i velmožnih kraljah i banah bosanskih? . . veoma malo što, kao kapljica drobna iz pučine onih bezbrojnih i mnogostručnih junačkijeh prizora! . . nemamo iz te tavne prošlosti pravo rekav ništa, osim po gluhim pustinjam još oborišta grdnih kulah i gradovah, kao kosti od razpadnuvših se leševah, iz kojih zamnijenom putniku „*fuimus Troës . . fuit Ilion*“ odzivaju se steći spomenici; a i tih bi nestalo jurve, da sinji kamen lahko struhnuti može. A pak evo, što imamo epopeje, sve su iz dobe skorašnje sraženja pojedinih krajišničkih

Digitized by Google

nemirnih delija, koji su do skora po suhim granicama od susjeda svojih Turaka uznemirivani bivali i oni ovijem vraćali žao za sramotu; pa počam nestade ovakovih medjusobnih zadjevicah i slučajnih borenja, onako izčeznuše i novija skladanja, ter samo prošastnostju, mejdanima Smiljanićah, Jankovićah, Senjana itd. turakah Novljana, Udbinjana, Kladušana, Hrnjičića, Bojčića itd još ratoljubivi guslač boravi; al kad se povrgnu ove, zlu slutiti netreba, ma iz nastavših okolostajnostih proricati dopušta nam se, — bojati se da nam vile, ove mile nebogoga naroda našeg tješiteljice, koje jur drijemaju, neusnu vjekovito! Zato hvalimo predšace naše, koji su do našeg dneva dohranili i ovo što zatekosmo krute ostaleži, čarobnog' mirisa, duševnog razgovora i ponosa naših potlačenih pukah; i nastojati nam je bratjo! koji stare milujete svoje i kojima na toplom srdašcu leži draga i nevina narodnost, da pobiramo, da spasimo ono, što nestalnost sudbine još nije porazila, od vječne propasti.

Koliko se tiče sloga i jezika onih bosanskih pjesamah. ni tude nemamo potrebe puno glagoljiti; jer svakomu se da vidjeti slog isti u junačkim spjevanjima kod cjelokupnoga naroda jugoslavenskoga, pa i u lirici se nemalo slažu posvuda, samo što od ovog mjerila manje se nalazi pjesama — izuzmavši kolske i svadbenske poskočnice — u nas, nego kod Srbah i Primoracah; pače većom stranom i ljubovne pjesni slagane su mjerilom junačkim. Jezik je pak jedan, koi se govovi u Srbiji, Bosni i Hercegovini, okrom jeditu ćeš razliku naći, da meko srbljansko *ije* u Hercegovini i krajini samim glasnikom *i* ili *je* zamjenjuje se, kao u ovim riječma: lijepo, lipo ili ljepo, bijelo: bilo ili bjelo, mlijeko, itd. koja neznatna razlika nemože praviti posebnoga nariječja, kao ni oni nieki nepravilni štokoih samo selah ili pojedinih osobah izgovori u stanovitim riječma, kao na pr. latak, mjesto, lakat, notak-nokat, seldo, mjesto sedlo, svijelto-svijetlo, merme-merve, ljevše-ljepše itd. Toga nijesmo uvažavali, jer treba što je pogriešno protiva svom osnovu, makar to i narodno bilo, po

Digitized by Google

vlastitom korijenu da izpravljamo, čim su to izjatna prostog neznanstva ter gdjegdje samo i u nekoliko riječi pomanjkanja, a ne pravilo općenitog izgovora kojega cielog mjesta ili predjela, da bi se moglo za svojstvo narječja u obzir uzeti. S toga nesudimo za pristojno i nebijasmo toliko gorljivi, premda narodne vrijednosti visoko držimo — da ta pučke hladnokrvnosti nesmotrena sablaznenja kao svetinju prihvatimo i javnosti za ugled i štovanje predademo. Ako li se komu, nevidi, da smo na to pravo imali, neka nam dopusti vlastito mnijenje slijediti.

Medjutijem imamo se koriti i žalovati svrhu jezika naših bosanskih pjesama, što su one prepunjene turskim riječima; a to je odtuda, što naš naraštaj kršćanski izmješav se s muhamedovcima, koji su od iste krvi, žive: ovi turske riječi iz prevrženosti vjerozakonskomu svom jeziku kako u govoru tako i u pjevanju i pripovijedanju upotrijebljavaju, kršćani ih pak kao iz mode ili već u običaj svagdanji prešavšeg zloupotrijebljenja slijede. Pak što ćemo i tomu, kad smo čuli u Slavonji i u Hrvatskoj tamošnji žiteljah, osobito varošanah, isto tako njemačkim, a u primorju italianskim riječma poštapanje, ili kao što je negda tamo učevnija klassa napole latinski divanila. Ako se neznatnija kolikoća u izdatim srbskim pjesmam turkštine opaža, to valja znati, da ondje, gdje su sakupljivane, u Srbiji, Hercegovini — osim Dalmacije i Crnegore — sa seljacim, koji su hranitelji junačkih pjevanjah, rijedko su stanovali muhamedanci, al u Bosni je to drugačije; ovdje težko koi predjel i selo naći ćeš, gdje ovih nema, pak i oni pjevaju uz gusle i uz tamburu, da pače tambura je osobito njihova ašikovanja orudje (toliko, da u Hercegovini narod kršćanski drži za grehotu ovim se nastrojom služiti); te s toga vidimo ljubovne, koje u varošima gnijezdo imaju, pjesme, da su zacrnile turskim izgovorima; nu ipak ove su riječi kod naroda tako priviknute i omiljene, da im bez njih nebi pjesma. kao jelo bez začine prijazna bila; usljed toga mi nijesmo dirnuli u njih, nego za ra-

Digitized by Google

zumljenje inostrancem odredili smo pri koncu iztumačenje turskih riječih nadostaviti.

Ovaj prvi svezak popunjen je junačkim pjesmam, a drugi, koga smo naumili ako sudjeno bude uskoriti, sadržavati će ljubovne i ženske pjesmice. Ovi smo razred uzeli, jer nam se važniji proizvodi guslarski negoli tamburaški čine Medjuto ako smo kako u razredjenju tako i u drugim znatnijim dotičnostima od opće podatnosti odmakli se, to se prikloniti izjavljujemo, ako bi nas koji vještiji ove vrste truda ljubitelj naputiti blagoizvolio, u priredjenju budućeg svezka popraviti se. —

Pomni, narode miii slovinski! na vrijedne, obilne i divotne proizvode pjesmotvorja tvoga, lijepe glase — kojim ti se svi narodi europejski klanjaju, čude i ljubomorno zavide, — krutih vila tvojih, koje su ti ovo nježno odgojile i učuvale blago, i štuj u njima stare tvoje; ter dokle oni kako u tvojem harnom spominjanju tako u knjizi ovoj bezsmrtnošću zabilježeni vjekovati uzbudu. ti u viteškim dijelima njihovim ogledati se i ponositi neprestaj!

U Kreševu u Bosni mieseca Siečnja 1858.

* * *

Predgovor prvoga izdanja premda neodgovara sadanjoj dobi ipak odobravam da se tiska u cijelosti, nek vidi naš mlagji naraštaj kakovi onda bijahu osjećaji u nas Hrvata u Ilirsko doba. A uz to napominjem; da je samo mojijeh okolo dvije stotine a puno više mojijeh časni drugova pp. Jukića i Bisk. Šunjića, što guslarski junačkijeh što tamburaški djevojačkijeh pjesama zatureno, koje smo od 1840—1852 god. sabirali. Izdavatelj pok. Kunić, preseliv se iz Djakova u Lijevno i neuspjevši dalnjijem izdavanjem, povjerio je to Andriji Brliću u Brodu, kojega zadesiv smrt, knjižnica mu bijaše smještena u samostan Franjevački u Brodu, gdje se je po meni i bratu Brlićevom Dr. Ignjatu ta zbirka uzalud tražila. Kuda i kamo se je to izgubiti moglo, do danas nemogosmo doznati.

U Mostaru 29. Rujna 1891.

Fr. Grga Martić.

Digitized by Google

Životopis Fr. F. Iv. Jukića.

od Ljr-a.

Za vjekoviti spomen ovoga prerano umrvšeg jedinoga iz novije dobe naše otadžbine na polju literarnom pojavivšeg se; u znak tople blagodarnosti i poštovanja, koje dok življaše u srcu našem gojismo, i jošter u duhu svomu imenu njegovu hranimo, stavljamo pred slijedeću žalosnu pjesmu, koja nek tugovanje naše svjedoči, nekolike retke mjesto opširnoga, kako bi trebalo, životopisa njegova, dokle nam se i toj dužnosti prilika dade, da blagi štioci, koji su za njega čuli ili poznavali ga ili u licu ili u djelu, mogu znati samo otkud je rogjen, šta je bio, i kad je umro, — pa i štijući one pjesme, koje on s' nama zajedno skupljaše, da mu nazovu pokoj vječni! . .

Ivan sin Josipa Jukića i Klare, r.-k. vjere, rodio se godine 1818. u Bosni a varoši Banjojluci, prestolnomu mjestu krajine, tako zvanoj pokrajini turske Hrvatske. — Otac mu bijaše zanačija zlatar. U našoj domovini otprije škola nije bilo kod nas rim. katolika nikakovi; tek sada Bogu hvala i onijem koji su nam veledušno na tu svrhu pomogli, zavode se na više mjesta početnička nastavljanja. Onda da bi htio koji dobromisleći roditelj dijete svoje u knjizi podučiti dati, nije mogao drugim putem, osim ako bi ga u samostan redovnikah Franciskana odpravio, gdje su od starine gimnazijalne klasse obstojale i primala se djeca samo ona, koja bi odlučila čin svećenički pregrliti, ter tamo bi se koliko u literarnim znanjima toliko u redovničkijem pravilama napućivala

Digitized by Google

i podučavala Jukića roditelji vrli, spremili su još nejakog u samostan u Fojnicu i svećeništvu posvetili On se je tudijer učio i u stanje franciškansko stupio i god. 1833. pod upravu sv. Frane svečanu zakletvu položio, ime novo, po ustavima bratstva, Frano uzevši. Kasnije izaslan bude u države austrijske za proslijediti više nauke. U Zagrebu slušao je filozofička predavanja i tudijer tog sretnoga vrémena i njega je zraka pojavivšeg se rodoljubja i narodne književnosti udesno ožarila tako, da se megju prve ilirske literature preporoditelja slavnoga muža g. Gaja slijedbenike brojiti sreću imagjaše. Kroz sve tečaje školske možemo kazati da je izvrsni učenik bio i čedno se ponašao i njegova prileżnost radovanje rodu obećavala je. God. 1841. povrati se u domovinu, otkud za kratko stanovanje preseli u Dubrovnik; tamo se je pregledanjem stari dubrovačkijeh djela bavio, — te povrativši se u svoju otadžbinu prićme o literaturi poslovati. Osim u svećeničkoj svojoi dužnosti revnovao je iz svake ruke rodu svomu koristovati Zaveo je pučku školu u Varcaru i tudijer je više godina učitelj bio Sabirao je narodne pjesme, pripovijetke, poslovice i druge starine. Spisao je i izdao, osim mnogovrsnijeh članakah u prevremenijem časopisima pečatanih, „*Zemljopis i povjestnicu Bosne*“ pod imenom Slavoljuba; — s' nekijem pomagaocima osnovao bijaše izdavanje „*Bosanskog Prijatelja*“ od koga spisa samo dva sveska izagjoše, a treći dogotovljen posmrtan ostade. — Trudio se je i poslovao i uradio više, nego su mu njegove nemile okolovštine na ruku išle. Kao što svakoga čovjeka, a osobito spisatelja život podložan jest bijedam i stradanjima, tako ni njega minulo nije ovakovo opće sudbine izkušanje, . . God. 1850. bio je odstranjen iz otadžbine svoje, al iz kojih uzroka Bog, koji svoju riječ dadè: „da nijedan prorok u svojoj domovini biti ne može“ znade, i neka suđi .. U tom svomu izagnanju imadè pohodjeti Carigrad i Rim.*) Proputovao je dakle ovaj komad krasnih zemaljah, ali ne za volju, dali za nevolju i pretrpio

*) Ovdje ga učiniše članom učenog društva dei Quiriti.

Digitized by Google

mnogo nezgoda i mukâ. Poslje bivši oslobodjen jur od osvagjanjah, ipak ne mogaše naći nigdje u tijem blaženijem zemljama utočišta svojoj radnji i nauci, nego primačè se opet u blizinu svoje drage domovine u Djakovo — kud će, što reku, suza već niza svoj obraz; . . . tudijer nagjè u svojoj tuzi pribježište, pristanište odmora i spasenja pod okriljem veledušnoga nas svije Bošnjakah dobrotvora i blagodjetelnog Mecene, Presvijetlog G. G. **Josipa J. Strossmayera** koji iskreno sažaljivajući nesreću njegovu, blagoizvolno je svojijem pokroviteljstvom tješio ga, pomagao i očinskom njegovao odanošću ća do smrti njegove. Osim bijeda i duhovne skrbi i pečali ljuta ga bolest (kamen u bubrezim) trla je, pa najposlije, pokraj sviju ljekarskijeh nastojanjah i ranarskijeh rezanja te nemile bolje žrtva padè u Beču m. svibnja d. 20. god. 1857. — i Bogu dušu dadè. . . . . Prhli ostatci našeg vrloga rodoljuba Jukića leže tomo u nijemom groblju Marxerfriedhof zvanom. . . . Laka im crna zemljica bila! . . a mir duhu njegovu!

Opaska izdavatelja. Ovaj u kratko životopis našega velikana Jukića takodjer se u prvobitnoj cijelini stavlja pod tisak, pošto ima nade, da će se za to posebna knjižica izdati i sa prigodnijem spjevanjima najprvijeh naših hrvatski pjesnika popraćena biti.

Digitized by Google

Digitized by Google

TUŽNI GLAS

ZA VJEČNI SPOMEN

IVANU FRANI JUKIĆU

* u Banjoluci god 1818. † u Beču god. 1857.

Multis ille bonis flebilis occidit;
Dignum laude virum Musa vetat mori.
Hor. Flaccus.

Sto dolje, niz turšku krajinu,
Banjaluka na vodi Vrbasu.
Naših stari ostala gradina,
Dosta puta krvlju okaljana,
Dosta pustih ostavila kapa. —
Puno kletih zapamtila jada;
Tu se često kobne sluče stvari,
Pa se česti jadni čuju glasi.
Nuto brate! davno nije bilo,
O Jurjevu dnevu ljetošnjemu:
Sinu munja u pò b'jela dana,
Stade žarko počivati sunce,
Sjajno sakri u oblake lice: —
Pade magla od neba do talâ,
Pokri tama brda i doline,
Po krajini visoke planine; —
Pa stadoše dažgjeti oblaci;
Nije pobre rosom rosovitom, —
Već olujom, puno grozovitom, —
Vihar puše a gore se ruše,
Rek' bi nebo obori se silno,
Rek' bi sinje podiže se more,
Preko brda turilo valove,
Iz ponora zahitjelo žalo,
Ter posipa krvavu krajinu; —
Vrbas rove niz doline ravne.

Digitized by Google

Valja pusto drvlje i kamenje,
Smiće sjetvu, potapa čajire,
Razvaljuje po polju tovare,
Plavi stoku i kolibe valja,
Ori b'jele niz obalu kule, —
Na svom ništa ne ostavlja stanku,
Što god živo tu se prigodilo.
Svak se gr'ješnoj poplašio duši, —
Nica pada, crnu zemlju ljubi,
Tuče prsa, bije se za gr'jehe;
U kog' se je prigodila majka,
On sa svojom oprašta se starom;
U kog' vjerna desila se ljuba,
I on pada u krioce vjernoj,
Za vječite blagosove pita;
Čini mu se sugjen danak dogje,
Pa s njom više vjekovati ne će,
Bože mijo! čuda nevidjena,
Nevidjena ni pripov'jedana! —
Istor nješto ciknu iz oblaka,
Kano ljuta u proc'jepu guja;
Jadan brate, jadovita glasa!
Kud prohodi, rosna vene trava,
Kud prol'jetje, odlijetje listje,
Kud dopira, puca i pećina,
Ona steća u planini st'jena:
Kamo l' ne će srce u junaku! —
To ne bila prisojkinja zmija,
Već to bila prigorkinja vila;
Ona kliče u žalosne glase,
Cvijeleći jelovoj dubravi,
Naričući mraku i oblaku; —
Kako tuži do bora se glasi:
Ajme! meni do bora miloga,
Jao! kobni u godini dane,
Ajme! žarko na nebu sunašce,
Jao! moje zelene dubrave,
Ajme! moje po gorama druge,
Jao! moja kola i sijela, —
Ajme! mladi po dolinam' momci,

Digitized by Google

Jao! b'jele, što čuvate ovce!
Smrkni dane, neogranuo mi,
Stani žarko, negrijalo, sunce,
Ječ'te, gore, uzelenjele ga.
Ne cvijetaj, smilje i bosilje,
Moje drage ne igrajte, druge,
Razvrzite i vesela s'jela,
Ne pjevajte, čobani mlagjani,
Zaturite diple i svirale,
Zaduhnite gusle i tambure;
Ureć' ću ga, ko bi zadiplio,
Ukleću ga, ko bi zapjevao,
Umoriću ašikćiju luda,
Ko bi s vjernom šaporio dragom;
Ne žubor'te, bistri potočići,
Ne romon'te, pjevalići ptići;
Poslušajte, ako bora znate,
Koji mi se jadi dogodiše! —
Smrče danak kô da bio nije,
Zapr'je žarko kô da i ne sjaše;
Sa dubrave poletjelo lišće,
Uvehnulo smilje i bosilje,
Zablelmuše po prodoljim' vile,
Zamukoše kod stada pastiri,
Pobaciše diple i svirale,
Zaduhnuše gusle i tambure, —
Za šapore zar ko hajat' sm'jede?
Prestadoše žuborit potoci,
Zagluhnuše ptići pjevalići;
Istor huda zače prigorkinja;
„Oj! čujete l' brda i doline,
I po njima b'jedni stanovnici
Po nebogoj Bosni i Krajini!
Ko godj ima srcu draga svoga,
Neka mojem pripomože glasu,
Nek se momu jadu pridružuje.
Ja imadoh u dugu vijeku,
Jednog ciglog pobratima svoga,
Kog sam staroj pomagala majci
Odojiti ml'jekom bijelijem,

Digitized by Google

U tananoj ljuljati kolijevci;
Zlatnim sam ga opasala pasom,
I muškijem doviknula glasom,
Umila ga bistricom vodicom,
O svijetlu dnevu Ivanovu,
Nakitila kitom od kovilja,
Dragoljuba i od miloduha.
Domislicom prelijela travom,
Da to čedo ljudi mužem viču,
Da mu sv'jetli obraz u družini,
A koviljem, da mu diku kaže,
U plemenu i u domovini,
Miloduhom, da bi mijo bio,
Domislicom da bi domišljao,
Čijem no bi rodu koristio;
Pa mu dadoh moju vjeru tvrdu,
I on meni svoju poklonio.
Za života njegova i moga,
Da će mo se l'jepo milovati,
I slušati a i skladovati,
Na rodišnom od slave mejdanu,
Gdje no gleda svijet i krajina,
Ko je kakvo ml'jeko posasnuo,
I kakvu je stekô posestrimu,
Kojim li ga biljem prelijela,
Kakvu li ga svjetu svjetovala,
Il' da skače skoka junačkoga,
Il' da nosi šaru okovanu,
Il' da bije sedefli tamburu,
I da gusle gude javorove,
Čijem no se boravi starina; —
U men' bilo i drugoga dara,
Za što moje i ne znaju druge,
I za šta je moje čedo bilo,
Ter sam njega svjetu svjetovala,
Da nauči knjigu mudroliju,
Sitno štiti, tanašno pisati, —
I dadoh mu pero gavranovo,
I tanano krilo sokolovo,
Pa da hoda širom b'jela sv'jeta.

Digitized by Google

Kano pčela od cv'jeta do cv'jeta,
Ter da svoju slavi djedovinu.
Zavičaju svomu ljubav kaže.
I nauku od prosvjete svete.
Sreća dade sv'jesno čedo bilo:
Čim se hitra krila dobavilo,
Staru svoju ostavilo majku;
Ode d'jete preko b'jela sv'jeta,
Harno prima knjigu mudroliju.
Laća mrko perce gavranovo,
Sitno štije a tanano piše,
Svaka r'ječ mu miloduhom diše;
Priče d'jete slavit' domovinu.
Priče divno i kolo hvatati
Stade braći slogu kazivati:
Što je mlado, čarolijom čara,
Što je staro, milo razgovara,
Što je mrtvo, domislicom budi,
Što je živo, i štuje i ljubi:
Ljuto kune nemariku travu.
Gorki pelin i korovlje trnje.
Stono niče u tom zavičaju.
U nesretnu tomu vilajetu.
Gdje ne mari svojin za svojega;
Od pelina usta mu nemila.
Od trnjine i srce mu trne — ;
Da bi njega nestanulo pusta,
Ne bi l' niklo pitomije bilje,
Što bi bilo od koristi domu.
Što bi rodu miris dalo svomu. —
Jàko momče upoznade za se,
Tekar dade take mile glase:
Stara mu se obradova majka,
I ja mu se obeseli vila:
Zaglušiše gore ponosite,
I moje se začudiše seje.
Tomu divnu zboru i davoru;
Čuše njega Sava i Dunava,
I to sinje iza Zadra more:
Svako mu se davoriji divi.

Digitized by Google

I svak njemu u čas dobar viče:
Stadoše mu nazdravljat' junaci.
U sobetu rujno pijuć' vino,
I putnici gorom putujući,
I djevojke kolo hvatajući;
Njim se doma braća ponosiše,
I susjedi i komšije prave;
Hvališe ga slovinske države,
Slavonija Lika i Krbava,
Zagreb grade, gnjezdo sokolovo,
I Dubrovnik vilinska koljevka;
Od svuda ga dično pozdravljaju,
Kano vr'jedna hvale i poštuju.
Al' to dobro za vele ne bilo,
I ta dika bješe kratka v'jeka;
Gdje je sreća tu je i nesreća;
Mnoge njega klikovaše vile,
Al' ih bješe, pa ga zavidješe. —
Zlobu sije zlobosija stara,
Zlobu sije po stazam' je krije,
Kuda moje milo prohogjaše,
Kud njegova hvala dopiraše,
Nek mu nije sretno i napredno,
Nek mu nije putovati ravno;
Postavi mu klance jadikovce,
Ne bi li ga skobila sudbina . . .
Oj! sudbino, ne bilo ti traga,
Ni tvojijeh djela udesnijeh; —
Sad ukažeš tvoje zlatno lice,
Sad se opet huljaš kriomice,
Sada digneš pod nebo junaka,
Sad ga hitaš u dno mrkla mraka;
Jednog mamiš, a drugoga daviš,
Jedno zidaš, a drugo ukidaš;
Nevjerna je tvoja nestašica,
Kôm svijeta kivno kolo valjaš;
Ti sagradi po kotarim' kule,
Pa ih opet ti ostavi puste;
I moj rod si negda proslavila,
Ter ti njega i u roblje spremi.

Digitized by Google

Zlobosijo! izjela se sama.
Rgja ti je okaljala dušu,
Rgja će te i ubiti tavna.
Zavist, tvoja okor'jela majka,
Čupa zubma čemerno korenje,
Po Kunari brdu krševitu.
I po polju nerodnu Kosovu.
Gdje ne niče zelena cjelina.
Jer izgorje od sjemena njejna,
Crna praha i bojna olova: —
Tu pregriza kosti od junaka
I preživlje od konja kopite;
Tak očaje nemilo strašilo.
Od postanka do sudnjega danka;
I ti si mi puno jadu kriva:
I kad izda sjetva svakolika,
U našijem njivam, nebogijem,
Ali tvoje gorko klije bilje.
Pelin trava i korovlje truje;
Da ti ono više ne nicalo,
Neg njim tvoje srce pitalo se,
Kô što moja sada pita tuga.
Radi vjerna izgubljena druga . . .
Vaj! izgubi pobratima moga . . .
Ajme! meni do bora miloga,
Ajme! sjano na visoku sunce
Ajme! moje po lugovim' druge;
Zelen bore, visi visu grane,
Neka na te sjeda zlokobnica,
Zlokobnica, sinja kukavica,
Neka sa mnom zacv'jeli jedino,
Od Jurjeva do Vidova dana,
Od Vidova opet do Jurjeva,
Dokle tvoje ne uvenu grane,
Meni ljute rane ne zarastu;
Jao! nigda zarasti mi ne će . . .
A ti milo pripov'jedaj, sunce.
Dokle tvoja opseže pučina,
Kazuj moju sirotiuju ljutu,
I svom bratu sjajnomu mjesecu

Digitized by Google

I sestrici zvijezdi danici:
Nek se stuži od mog žalovanja,
Nek ishodi mutna i krvava.
Da po nebu ni zrake ne dava.
Da ne lista ni gora ni trava.
Dok ja mojih ne otrunim suza,
Dokle smrtnih ne izvidam rana, —
Čini mi se preboljet' ih ne ću . . .
Kuku! ko će mene dozivati.
Komu l' ću se ja odzivat' huda,
Ko li moja slušat' svjetovanja,
Ko l' poruke obavljati svete
Po družini po okolovini.
Gdje se moja slavi postojbina,
Ko će naše kolo okretati,
Ko li divne sabirati druge;
Ko će stare slaviti junake,
I plemena i viteze jake,
Krajišnike i hrabre Bošnjake,
Koje crna sakriva koprena,
Zaboravi i neopomena:
Ko ć' dolazit' na bistrik na vodu,
O uranku i o zahodnjaku,
Zahitati bistrice vodice,
I rumeno ogledati lice,
Meni skrovne tajne kazivati,
A ja njemu lice umivati,
Nek mu svjetli rodu i plemenu,
Nek ostavlja dičnu uspomenu.
Toga nije ni će g' rodit' majka,
Niti druga odgojiti drúga!
Kuku! pobro, sirotinjo moja,
I ti bješe, pa te nije više! . . . .
Tebe grdno prostrije sudbina,
Tebe sruši smrca nemilica.
Ah! na što si zamahnula kruto, —
Kako pusta usahla ti nije,
Tako gr'ješna krvolija ruka?
Zar paklena ta bješe odluka,
Da uev'jeliš i staro i mlado

Digitized by Google

A rastaviš miljano i drago . . . .
Ma ako si i sharala t'jelo,
Ni si pobri učinila kvara!
Hrabar vitez za smrt i ne znade: —
Njegova su djela nekajana,
I njegovi dani neplakani;
Nit ga plaši paklena pećina,
Nit ga ždere ognjena pućina,
Nego prigje rajsku perivoju,
Gdje ga čiste prijemljaju duše,
Ter mu poju u tom mirogoju;
Svijetle mu vječni svjetilnici,
A dvore ga smjerni pobožnici,
Lijepo mu u dvorim' zlatnijem,
Žive sretne bez kraja vjekove. —
Još šuješ li, smrtonošo vjejo!
Ako mniješ, ti se varaš ludo,
Da si moga usmrtila draga,
I dobre mu uništila glase,
Ja sam borom zaklela se mlada,
Pobratimu tvrdu vjeru dala:
Ako bi on svijet ostavio,
Ja ću ostat' osvetljiva druga;
Svetiću mu ime ponosito,
I u rodu i u domovini,
U prostranu slovinsku koljenu,
Dok smo b'jele na okupu vile,
Dokle sjaje nad' gorom grijanje. —
Aj! vi mile zagorkinje drûge!
Što ste stale jer ste zaglunule,
Od mojega jada zlokobnoga!
Vijte v'jence, pletite kitice,
Davorite plačne poskočnice,
Sabirajte vječnu spomenicu;
A ja hrlim preko Romanije
Preko Save i tiha Dunava,
Do onoga Beča kamenoga,
Gdje no leže nemili grobovi,
Ko u polju b'jeli labudovi:
Tu ću pasti po rudini hladnoj.

Digitized by Google

Nać' ću svoga pokojena draga,
Toplim ću ga kupati suzama,
Pol'jevati vodom nevinikom,
Iz našega vječna istočnika;
Vedro čelo v'jencem okruniti
Lovorova vjekovita lista,
A za glavu nasadjeti cv'jeće,
Nevin neven, što uvenut' ne će, —
Da mu djela neuvenu slavna,
Da je kr'jepost u cvijetu stavna;
Tugjine ću tamo bratimiti,
A jeda se i svoj koji nagje,
Da mu stave st'jenu mermerovu,
Spomen pišu u zlaćenu slovu:
„*Slavin bio, staru zaslužio*
Svoj rod dušom i djelom ljubio"
Dočim vila tako naricaše,
Tužna Bosna tugu boravljaše,
I ta čedna sela i gradovi; —
Tavna tama nebo sakrivaše,
Vedro nebo i planine gluhe;
Sve tu cvili staro i nejako,
Kuda strašni dosp'jevaše glasi;
Za najviše varoš Banjaluka,
Gdje uo sinja sirotica baka,
Samorana *Jukićeva* majka . . .
Nad njom gori ubožna koliba,
Pod njom teška zemlja odgovara,
Od njezine tuge i žalosti,
Ljute skrbi, jada i čemera;
Skube b'jedna svoje s'jede vlase,
O kamenje tvrdo udara se;
Ruši, kune krilo materino,
Na kom sina hranijaše Ivu; —
Kuka huda kano kukavica,
I nabraja puka sirotica;
Gorko cići, grozne suze lije, . . .
Broji, kune, dane i godine,
I zlu sreću od vijeka svoga . . .
Nema ko je razgovorit' znade,

Digitized by Google

Za utjehu nikog i nemade.
Van ju kivna utješi sudbina . . .
Ivan b'jaše majci radovanje;
Od zakletve gojila je svojka,
Na preslici i desnici ruci,
Pa i njega izgubi jedina . . . .
Usnu Ivo sanom vjekovitim!
Al' kod nas mu osta spominjanje, —
Jesmo dužni braćo! da rečemo,
Za pošljeduje njemu oproštaje;
„Ah! Jukiću, pokoj duhu Tvomu
U rajskomu dvoru blaženomu,
A t'jelu ti lahka zemlja bila!!!"

†

Rasla jela i širila grane,
Grane daše hlada ugodnoga,
L'jepu cv'jeću rosu plodonosu;
L'jepo cv'jeće diše i miriše;
Vihar puhnu, skrši, vitu jelu,
Jelici se osušiše grane,
Nesta, hlada a rosa opada,
I to l'jepo uvenulo cv'jeće,
Nit već diši niti kom miriši! . . . .

U Sarajevu o Vidovadne 1857.

773183

Digitized by Google

Prvo poznanstvo

(još god. 1840.)

od Ljubomira.

Tiha noćca, sjajna mjesečina;
Mjesec žarkom odgovara suncu,
Vedra noćca danu bijelomu;
B'jeli dvori ukraj potočića;
Slavulj pjeva, potok žuberkaše,
Baš u oči dana vidovoga:
T'jelo spava, mirna duša bdije,
I uživa krasne noći dare;
Jedan sanak jako premetnuo:
Zadrma se iz temelja kula,
Zuk probija srču na obloku;
U snu bi se ljuto poplašio, —
Već poznadoh grlo umiljato,
B'jelo grlo kano djevojačko;
Sja joj lice kano u danice,
Na glavi joj kruna od bisera,
A na čelu alem kamen dragi,
Ševak daje po bijelu dvoru;
Vedro t'jelo, kano od biljura,
Razaplela ruse kose svoje.
Raskrilila do pazuha ruke.
Rekò bih me hiti zagrliti;
Rujno lice, kano zora kliče.
Medna usta ljupko govoralu:
„Mlado momče, lak ti sanak budi,
Ne stravi se i ne gubi mi se;
N'jesam strava, ni sablazan huda,
Ja sam b'jela iza gore vila;
U koljevci tebe sam njihala,
Mnoga puta k tebi dohodila,
I lagjene vodice dodala:

Digitized by Google

Pa te jesam naglo sevdisala.
Sevdisala i begenisala,
I ljuto se ašik učinila,
Za crnijem tvojijem očima;
Al' se n'jesam očitovat' smjela;
Ne znadoh ti ćudi ni harluka.
Evo sutra Vidov dan osviće.
Vidi i ti moje b'jelo lice;
Daj mi, daj mi svoju desnu ruku,
Ja ću tebi svoje obedvije:
Pokloni mi srce u njedrima.
Ter da si mi pobratim do v'jeka,
A ja tvoja vjerna posestrima: . . . .
Ponude su evo kita cv'jeća,
Sitna cv'jeća i solufa moga;
Kitu nosi, mnome se ponosi,
Pazi mene ne izgubi sebe:
Do vijeka i moga i tvoga
Čuvaću te kuge i morije,
I u gori vuka i hajduka,
I konjica od mejdana tvoga;
Tobom ću se holit' i visiti,
I u kolu kitit' ime tvoje;
Evo vjera i besjeda moja,
No tako mi zraka i oblaka!
Dvoriću te, kano robinjica.
Grliću te, kano čedo svoje,
Njegovati, kano ljuba dragog;
Od dragosti ime ću ti djeti:
Štono *Ljubiš* starinu *Omira*;
A svo je ti ime i kazujem;
Štono *Ljubim liru* Omirovu.
Roda jesam starijeh Ilira.
Ki zidaše Trojų ukraj mora;
Vidjela sam i Omira živa,
I njegovu perila sam liru.
Tavni školji u pučini mora,
Kod bogaza od sile i krivde *),
Gdje njegovu živu čuvam dušu.

*) Scylla et Charybdis.

Digitized by Google

Do skončanja v'jeka i svijeta.
Moje stanje, moje uživanje;
Sve hodati po gori zelenoj,
Po dolinam' i po livadama,
Pohadjati sijela vesela,
Okretati kola djevojačka,
Razgovarat' tužna i nevoljna,
I tješiti ucviljene duše;
Jošter stara spominjat' vremena
Pripov'jedat' i djela viteška,
Krijepiti konja i junaka,
Britku ćordu i desnicu ruku.
Nema sa mnom kahra ni žalosti,
I smrt crna od mene se krije.
Nuder s' preni mijo pobratime!
Lako paši na t'jelo odjelo,
I prepinji na noge opanke.
Kroč' smiono, da ti pute kažem,
Kud ćeš proći i kako ćeš doći;
U putu ćeš do dva naći druga,
Oba tvoja pobratima draga;
Svaki ima posestrimu svoju;
I oni će nama društvo biti.
I tebi će vele milo biti,
Kad u putu saznadeš družinu,
Da usamljen u pustoši n'jesi . . .
Hajde! drž' se krila tananoga
Svesti ću te, gdje još bio n'jesi; . . . .
Nagledaj se, šta vidio n'jesi,
Gdjeno moje prelo i sijelo,
Gdje provodim dane od vijeka;
U tebi će srce zaigrati,
Kada vidiš starca pobru moga,
Ki mi osta zamjena Omira;
U njegove oči ogledaj se.
Vesele ćeš provodit' godine.
Živjet' hoćeš, umrijeti ne ćeš;
Kad i umreš, slatko će ti biti;
Sl'jedi mene, kajati se ne ćeš." — —
Krasno t'jelo, ugodne riječi,

Digitized by Google

A smiona u njedrima duša;
Strava nije ni sablazan huda,
Uzorito božije stvorenje,
Od umrlih sakriveno ljudi.
U nebeskom, da uživa zraku,
Slas naravi i slobode milé.
A bez strasti i bez himbenosti.
Zloba mlohav svijet osvojila,
I meni je mrsko podnijeti:
Kako nije stvoru plemenitu,
Koji bolje uživanje znade.
Vjerovah se i ne prevarih se,
Usudih se i ne izgubih se,
Dadoh ruku, prsten i jabuku;
C'jelj je čedan, svrha hasnovita;
Stekoh srcu neizmjerno blago,
Posestrimstvo i milo i drago;
Vjera moja do časa umrla;
A i bijah sirota uboga,
Kano suho u dubravi drvo,
Gdjeno sjeda sinja kukavica.—
Zapjevaše pjevci ponoćnjaci,
Vihor puhnu, nesta razgovora;
U osjenu iščeznu djevojka,
Mene nosi, kano svoje perje, . . .
Zraka ječi, žamor udaraše,
Odgovara gora romanija:
„Ranojle dragi dajana!
Pjevajte druge dolinam!
Kitite v'jenac bosilja!
I ja sam rano ranila!
I ja sam dobro dobila!“
Za čas tini, koji okom vlada,
Kud doprije mlohava put moja,
Gdje mi osta srce začarano,
Za čime ću čezn.uti do v'jeka!
Mila braćo, hoću spomenuti:
Evo gori, u zemlji slovinskoj,
Gdje rastavlja megja dv'je države,
Slavnu Bosnu i Hercegovinu,

Digitized by Google

Izvila se visoka planina.
Mal što nije neba dohitila:
Gustom se je maglom nakitila,
U pô ljeta, kano u pô zime;
Na njoj vije krstaš orô gn'jezdo,
I padaju ždrali na konake.
Od Dunaja kad sele k primorju;
Tu se vide čajeri zelem,
Gusta trava, kano sinje more,
Gora steća, jele i borovi.
Tisovina i javorovina,
Vrisak cv'jeće, kô primorsko smilje;
Tu su mnogi popeti stanovi,
Oko njiha stada i tovari:
Na hiljade jata od ovaca;
Kod stanova vrsne stopanjice,
Kod ovaca mlade čobanice,
I čobani gorske haramije:
Smok debeli kupe u mjehove,
Što će njima zimi biti hrana.
Megju njima stan prostran imade;
U tom stanu divan starac stoji;
Ob dan hoda po gori zelenoj,
Čuva svojih hiljadu ovaca,
Hvata, lovi zv'jerku svakojaku;
A kad zagje preko mora sunce,
Ovce sprati, u stan unihodi,
Vatru loži, a prost'jerku stere;
Prost'jerka mu koža od kurjaka,
Pokrivalo siva megjedina:
Viš' glave mu šara puška teška,
A do puške gusle javorove:
Ja kakav je, odn'jele ga vile!
Ko se nije s njime obiknuo,
Pa ga vidi, groznica ga trese;
Ima njemu stotina godina.
B'jeli brci pali do ramena,
Kano runo od bijela janjca;
Široka mu pleća od aršina,
Zračne oči, kano u sokola;

Digitized by Google

Do ramena zasukó rukave.
I junačke noge do koljena;
Runjave mu i noge i ruke,
Ko u diva, što za morom kažu;
To mu runo ljeti rosu prima,
Zimi visi, kô na jeli inje. —
Njega zovu starac *Ljubomire* *),
Postojbinom od Trebinja grada,
Porodice stare Nemanjine.
Kada tavna noć prekrije zemlju,
Bože dragi na daru ti hvala!
U tog starca čudna povigjenja;
Stan mu sjaje kô bijela kula,
U kojoj se devet svjeća pali.
Sve mu vile na sijelo dogju.
Pa mu dvorbu čine svakojaku;
Dobave mu piva od primorja,
Rujna vina, kako vatre žive.
Kupu toče, ispraznit' ne dadu;
Starac pije, kao vareniku.
Lice mu se, kano ruža smije,
Sve mu t'jelo, kano borovina;
Kad se starac ponakiti živo,
Do nokata sagrije ga pivo;
Ondar skida gusle javorove,
Tanke žice prstima udara.
A zapjeva, što mu grlo daje;
Odjekuje visoka planina.
Pada na tle lišće javorovo,
Po zemljici sva polegne trava,
Vite jele savijaju grane.
Tom se čudu i one klanjaju;
Tamo vrvi mlado i golemo,
U stanovim ko gode imade:
Svi kada se tu saberu listom,
Svako šuti, ništa ne romoni;
Gusle ječe, davorije zveče.
Starac viče, kô, kad jelen riče,
Tiho društvo u seb' sklanja r'ječi;

*) Ljubomir iz starijeh Slavjana.

Pa kad sjutra bude kod pandišta,
Jedno drugom, što upamti kaže:
Pripov'jeda stariji mlagjemu,
Da se svojom ponosi starinom. —
Mnoge starac spominja junake,
Koje god mu vila povigjaše;
Za najviše starinske delije,
Po krajini i po kotarima:
Kapetane i serdare silne,
Koj' s Turcima vazda bojak biše,
Vino piše, kavgu izvadjaše,
I bijele robiše gradove,
I tančice kule razoriše,
Odvadjaše lijepe djevojke . . .
Koliko je žala oko mora.
Il' kamena u kršnim kotarim',
Ol' drveta u Kunar planini,
On'liko je i junaka bilo;
Ni starac ih pobrojio nije,
U svojijeh stotinu godina,
Sve, uz gusle, s vilam' boraveći —
A kako l' će pero i jazija,
Poglavice, da je proslaviti,
Koj' vodiše čete i ordije,
I nosiše svione barjake;
Kaže starac Senjanin Ivana,
I Tadiju brata Ivanova,
Silna zmaja Janković' Stojana,
I deliju Smiljanić Iliju.
I njegove braće šestoricu,
Ivanova Komnen barjaktara,
Sve po redu devet Ivkovića,
Pa viteza Mandušića Vuka,
I sokola Petra Mrkonjića;
Do tri bana, silna gospodara,
Od Legjana i Zadra kamena,
I bijela od Janoka grada;
I još ima trista poglavica. —
Hvali mnoge gorske haramije,
Ponajbolje Tomić Mijovila,

Digitized by Google

I djetića Gavran harambašu,
Gruju d'jete, starinu Novaka;
A ostalih ni broj se ne znade.
Starac znade i turske delije:
Sa Kladuše Hrnjicu Mujagu,
I brata mu odgojak Halila,
Barjaktara Tanković Osmana,
Krvopiju Blažević Omera,
Od Novoga Novljanin Aliju,
Silnog' bega ličkog Mustajbega,
Od Udbine Dedu Čejvanagu,
I kopile Kunu Hasanagu,
Utvoricu mladog Radojicu,
Nakomicu Kovačević Ramu,
Od Orašca budalaša Talu.
Mnogo drugih, ko bi popamtio?
Ovi jesu krvopije bili,
Od krajine turske i kaurske;
Na mejdane često ishodili,
Nekad smrtnih dopadali rana,
Nekad borme i roblje vodili:
Redom hoda sreća po junacim',
Kano puna čaša po družini.
Ovo bješe u stara vremena.
Kad no dobre ragjaše godine
Izobila bjelice pšenice,
Dosta kleta u ardovim vina,
I jarika ječma u hambaru;
Konji čilni, a junaci silni.
Krajišnici vazda jogunice;
Sramno bješe mladu mirovati,
Ženski posô sjediti u dvoru.
Ne provesti delilnk u vjeku,
Ne hodati po zemlji Turčiji,
A Turčinu po primorju ravnu,
Ne pomamit' turske gospojice,
A Turčinu tanane latinke;
Turci bješe dobri zajmenici,
A Kotarci bolji vraćaoci . . .
Svako radi osvetiti svoga.

Digitized by Google

I osvjetlat' obraz u družini:
Adet bješe mirom ne ženit' se.
Ne proljevši krvi do koljena,
Nek ostane rodu uspomena;
A ko se je mirom oženio,
Kolik da se nije ni ženio.
Evo braćo! moji sokolovi,
Rad šta bješe najviše mejdani;
Silne vojske, nemili sastanci,
Po planinam' klanci jadikovci;
I sad vile po planinam' cvile,
Svaka žali pobratima svoga,
A ne da mu poginut' imenu,
Zaboravit' slavu do vijeka;
Već kazuje starcu Ljubomiru,
A Ljubomir kiti na gudalo,
Popijeva rodu i narodu,
Ko god ima srce u njedrima;
Nek se hvali, nek mu krvca vrije,
Neka svoju diči otadžbinu. —
Za čas tinji, koji okom vlada,
Gdje mi osta srce, misô moja,
Za čime ću čeznut' do vijeka;
Pjevaj druže, nek nas narod čuje!

Digitized by Google

NARODNE PJESME
Bosanske i Hercegovačke.

Braća Kraljevići Marko i Andrija.

Li grmi, il' se zemlja trese,
Il' udara more o br'jegove?
Niti grmi, nit' se zemlja trese,
Nit' udara more o br'jegove; —
Na Prilipu pucaju topovi.
Šemluk čini od Prilipa kralju,
Dva su mu se porodila sina;
Čini kralje veliko veselje,
A sinove šalje na krštenje.
L'jepo im je ime postavio:
Jednom Marko, a drugom Andrija.
Goji kralje dva blizanca sina;
Kad su bili od dvan'est godina,
Namiče im konje i oružje:
Marku daje šarca od mejdana, —
A Andriji vranca debeloga.
Kada su se djeca odgojila,
Progovara Kraljević Andrija:
„O moj brate! Kraljeviću Marko,
Sjutra ćemo rano uraniti,
Dobre ćemo konje uzjašiti,
Otić' ćemo u polje Prilipsko,
Pa ćemo se ćordom ogledati."
Njemu Marko tiho odgovara:
„Progi se toga, moj brate Andrija,
Da mi sjutra tako učinimo,
Hoće nam se svako narugati,
Gdje se gone do dva brata mlada, —

Digitized by Google

Već čuješ me, moj brate Andrija!
Sjutra ćemo rano uraniti,
Dobre ćemo konje opremiti,
Ići ćemo u Kunar planinu,
U planinu, suharikovinu,
Gdje no nigdje kapi vode nema;
Neć'mo nosit' piva ni jediva,
Da vidimo, moj brate Andrija,
Ko će dulje trpit' glad i žegju?"
To Andriji vrlo milo bilo;
U jutru su rano uranili,
Svoje dobre konje opremili,
Pa odoše u Kunar planinu,
U planinu, suharikovinu,
Gdjeno nigdje kapi vode nema;
Pa hodaše nedjeljicu dana,
Niti traže piva ni jediva;
Pa hodaše drugu nedjelicu,
Niti traže piva ni jediva;
Kad nastala treća nedjeljica,
Andriji je žegja dodjala,
Hoće klati vranca ispod sebe;
Al' mu Marko tiho besjedio;
„Progj' se toga, moj brate Andrija,
Ne kolj' vranca, ne čini zijana,
Već ti hajde dolje niz planinu,
Pa ćeš doći do vode Cetine;
Kada dogješ do vode Cetine,
Ti natjeraj vranca na Cetinu,
Ne daj piti vode konju svomu;
Kada pregješ Cetu vodu hladnu,
Okreni se z desna na lijevu,
Ti ćeš naći kamenu mehanu,
U mehani krčmaricu Maru;
Nemoj, brate, ići u mehanu,
Jer mehana nije nigda sama;
Ongje sjedi Rokša harambaša
I s njime je šezdeset drugovâ,
Hoćeš, brate, ljuto poginuti;
Kada dogješ, brate, pred mehanu,

Digitized by Google

Pa ti viči krčmaric Maru,
Nek' iznese vina pred mehanu.
Pa se napij vina crvenoga,
Ti napoji sebe i vrančića."
Otle ode Kraljević Andrija.
Do Cetine vode dohodio;
Zdravo pregje Cetu vodu hladnu,
Okrene se z desna na lijevo
Pa on nagje kamenu mehanu.
Pred mehanom krčmaricu Maru;
Studenu je zagrlila stjenu.
Ona cvili kano guja ljuta.
Kako dogje Kraljević Andrija.
Odmah Mari božju pomoć viče
I pita je Kraljević Andrija:
„Šta ti cviliš, krčmarice Maro?"
Njemu Mara s plačem odgovara:
„Ne pitaj me neznan dobar junak,
Mnogo jesam uložila blago.
Uložila u crveno vino.
Pa mi vina niko piti nema!"
Njoj govori Kraljević Andrija:
„Daj mi, Maro, dva dukata vina:
Jedan meni, a drugi vrančiću."
Njemu Mara s plačem odgovara:
„Progj' se toga, neznan dobar junak
Ne pije se sa konjica pivo,
Već se ide amo u mehanu."
Prevari se Kraljević Andrija,
Prevari se, ujede ga guja. —
U kamenu uljeze mehanu.
Ondje sjedi Rokša harambaša,
I s njime je šezdeset drugova;
Odmah njemu ožgjeldiju daju,
Ožgjeldiju šeset kupa vina
Sve to popi Kraljević Andrija.
Opet viče krčmaricu Maru:
„Daj mi, Mare, jedan dukat vina."
Iznese mu krčmarica Mara:
Sve to popi Kraljević Andrija.

Digitized by Google

Pa Andrija zaspa bez uzglavja.
Kad to vidje Rokša harambaša.
I njegovih šezdeset drugova.
Namignuše jedan na drugoga.
Dok Andriji odsjekoše glavu. —
Čeka Marko svog brata Andriju,
Čeka njega tri bijela dana.
Kada vide Kraljeviću Marko,
Da mu nema brata Andre mlada,
On pojaši konja šarca svoga.
Do Cetine vode dohodio,
I Cetinu vodu prehodio.
Okrenu se z desna na lijevu.
Kad se Marko blizu prikučio
Do mehane, krčmarice Mare,
Ugleda ga krčmarica Mara,
Ona kaže Rokši harambaši:
„Čuješ li me Rokša harambaša,!
Ide junak niz polje široko,
Na šarinu konju od mejdana.“
A njoj veli Rokša harambaša:
„Uvrati ga k nama u mehanu
Evo tebi stotinu dukata.“
Kad je Mara Rokšu razumjela,
Pred kamenu izašla mehanu,
Pa studenu zagrlila st'jenu;
Ona cvili kano guja ljuta.
U ta doba Kraljeviću Marko,
Pa on Mari bož'ju pomoć viče.
Mara mu je pomoć prihvatila,
Pa je Marko Mari govorio:
„Što je tebi, krčmarice Maro,
Da ti cviliš kano guja ljuta?“
Njemu Mara s plačem odgovara:
„Ne pitaj me, neznan dobar junak,
Ja sam mnogo uložila blago,
Uložila u crveno vino,
Pa mi vina niko piti nema.“
Kad to čuo Kraljeviću Marko,
Onda Mari tiho besjedio:

Digitized by Google

„Daj mi, Maro, dva dukata vina,
Jedan meni a jedan šarinu.“
Njemu Mara tiho besjedila:
– „Ne budali neznan dobar junak!
Ne pije se sa konjica pivo,
Već ti hajde amo u mehanu„.
Kad to čuo Kraljeviću Marko,
On odsjede svog konja šarina.
U kamenu unišô mehanu.
Ondje sjedi Rokša harambaša
I njegovih šezdeset hajduka.
Kako dogje Marko u mehanu,
Odmah njima božju pomoć viče.
Oni su mu pomoć prihvatili,
Dadoše mu šeset kupa vina.
Sve to popi Kraljeviću Marko,
Sve on popi, ni brka ne stopi.
Pa on viče krčmaricu Maru:
„Daj mi, Maro, dva dukata vina.“
Donese mu Mara krčmarica;
I to popi a brka ne stopi.
Opet viče Kraljeviću Marko:
„Daj mi šarcu dva dukata vina.“
Njemu Mara vino donosila;
On ga daje svom konju šarinu,
Pa ga veže mehani za vrata,
Pa unišô Marko u mehanu,
S hajducim' se čašam' prigonio.
Kad s' hajduci vina ponapili,
Mrtvu glavu oni iznosili,
Mrtvu glavu Kraljević Andrije.
Pa počeli glavu premetati;
Ode glava od ruke do ruke
Dok na ruke Kraljeviću Marku.
Uze glavu Kraljeviću Marko,
Pa on njima tiho besjedio:
„Šta mislite, braćo i družino!
Ova j' glava na junaku rasla —
Ovo j' glava mog brata Andrije.“
Ljuto rikne, pa potegne ćordu,

Digitized by Google

On isječe šezdeset hajduka;
Uhvatio Rokšu harambašu.
Sveza njemu ruke naopako:
Pa uhvati krčmaricu Maru.
U katran joj zamoči košulju,
Pa zažeže, žalosna joj majka!
A kada je Mara izgorjela,
Iz bačavâ pipe povadio,
A mehanu ognjem zapalio.
On uzima Rokšu harambašu,
Pa ga vješa konju o unkošu:
S jedne strane Rokšu harambašu
S drugu stranu nadžak od ćelika;
Teži mu je nadžak od ćelika,
Nego mrtav Rokša harambaša.
Ode Marko dvoru bijelomu,
Ljuto cvileć za bratom Andrijom.
Onda bilo, sad se spominjalo,
A mi da smo zdravo i veselo!

Digitized by Google

Marko Kraljević i ban od Vipera.

Sinoć Marko s majkom večerao,
Večerajuć sve se presmijao:
Al' je Marku mati besjedila:
„Što se smiješ, moje d'jete drago!
Ili mojoj ubogoj večeri?
Ili, sine, golemoj starosti?"
Marko majci ljepo odgovara:
„O starice, mila moja majko!
Ja s' ne smijem ubogoj večeri —
Što ko ima ono i večera;
A ni, mati, golemoj starosti —
Ostariti svakomu je drago;
Već se smijem, stara moja majko:
Kad sam skoro u družini bio,
U družini rujno vince pio.
Svak se hvali bratom ol' sestricom,
A u mene ni jednoga nema;
Nit' se hvalim bratom ni sekunom,
Već šarinom konjem od-mejdana!"
Besjedi mu ostarjela majka:
„Kraljeviću, moj jedini sine!
Mati ti je poroda rodila
Porodila Jelicu sestricu;
Ti si, sine, ponejačak bio,
Kad dolazi od Vipera bane,
I odvede tvoju seku dragu."
Onda veli Kraljeviću Marko:
„Kuhaj meni tanke brašenice
Da ja idjem tražiti sestrice"
Majka opet njemu progovara:
„Der se progji hoda i belaja;
Volim jednu ranu bolovati,
Nego dvije, moj jedini sine."
Al' besjedi iza peći baka:

Digitized by Google

„Kraljeviću! naše ogledalo,
Bolje ti je umrijeti, sine,
Nego taku ostavit' sramotu,
Ne osvetit' svoju seku dragu!"
Kad to čuo Kraljeviću Marko,
Opet majci riječ besjedio:
„O starice, mila moja majko!
Kuhaj meni tanke brašenice,
Ja ću ići ako ć' i ne doći."
Gjipi Marko na noge lagane,
On s' oprema, što se l'jepše može,
I opasa tri ćemera zlatna:
U jednoga nasipa dukate,
U drugoga groša sejmenskijeh,
A u treći pare carevice.
Pa od tale posjede šarčića,
Ode pravo do Vipera grada,
Kada dogje na debelo more,
Al' na moru trides't ireiza,
Koji vode po moru gjemije.
Oni Marka hitro prevezoše,
On se hiti param' u ćemere,
Izvadi im trideset dukata,
Svakom, brate po žut dukat daje:
Pa mu veli trides't ireiza:
„Kraljeviću! naše ogledalo,
Kuda si se, bolan, podignuo?
Evo veće nedjeljica dana,
Od kako je bane od Vipera
Nas pitao, a za tebe Marko; —
Ban izveo do trides't hajduka,
Te on hoda pokraj sinja mora;
Ako tebe baš opazi, bane,
Ah! na tebi ruse glave nema."
Al to Marko haje i ne haje,
Već otale prorena šarčića;
Ode ravno do Vipera grada.
Kad je bio dvoru na pogledu,
Opazi ga Jelica sestrica,
Pa pred njega u polje sletila

Digitized by Google

I pod njime konja uhvatila.
Marko njojzi božju pomoć viče.
Ona njemu ljepše odaziva:
„O moj brate! Kraljeviću Marko,
Jes il, mi se, brate, umorio?
Jesu li mi zdravo a i mirno?
Je l' mi zdravo ostarjela majka?
Stara majka još i stara baka?“
Njojzi Marko tiho odgovara:
„Sve je zdravo, dragom Bogu hvala!
Već ćuješ me, moja seko draga!
Je l' mi zdravo od Vipera bane?
Je l' mi zdravo sestriću Cvijane?
„Zdravo jeste od Vipera bane
I zdravo je moj sinak Cvijane.
Doma nema bana od Vipera —
Otišó je niz Primorje ravno
Ode hvatat' ribe šestokrile.“
Tudje Marko odsjede šarčića;
A kad vidje Jelica sekuna,
Vodi šarca u podrume dônje;
Nit' mu nosi zobi ni sijena,
Već mu nosi kosti oglogjane.
Ode Marko na visoke kule,
Al se skoči Jelica sestrica
Sgotovi mu gosposku užinu
I natoči vina i rakije: —
U sve troje baca bengjiluke.
Stade Marko užinati tude,
Nakvasi se vina i rakije,
Pa Jelici riječ progovara:
„Ja l' je dobro baš u bana vino,
Ja l' si meni vino otrovala?“
A sekuna riječ besjedila:
Brate Marko!, jedini u majke,
Ja nijesam otrovala piva; —
Vino ti je od tri godinice,
A rakija od devet godina.“
Kad je Marko l'jepo užinao,
Uhvati ga sanak iznenada;

Digitized by Google

Zaspa Marko glavom bez uzglavja.
Kada vidje sestra nevjernica,
Da je Marka sanak poklopio:
Bre, privuče dvoje bukagije,
I privuče dvoje lisičine.
Jadnu Marku oko nogu sklapa,
Lisičine oko ruku b'jelih;
Pa privuče halku od sindžira,
Jadnu Marku oko grla sklapa,
Oko njega kulu pritvorila.
Istom malo vr'jeme postanulo,
Al' eto ti bana od Vipera
I za njime trideset hajduka
Pred njega se ljuba išetala,
Pa mu ljuba riječ govorila:
„Moj dragane, bane od Vipera!
Jesi l' mi se, bane, umorio,
Jesi l' meni što god ulovio?"
Njojzi bane tiho odgovara:
„Čuješ li me, moja v'jerna ljubo!
Danas mi je loša sreća bila; —
Nijesam ti ništa ulovio."
Al mu ljuba riječ prihvatila:
„Ja sam tebi lova ulovila,
Ženetina, kod popreta tvoga,
Pazeći ti dvora i odžaka—
Dobra lova, dušmanina tvoga
Svoga brata, deli Kraljevića."
Opet bane riječ govorio:
„Ne budali, moja v'jerna ljubo,!
Od Marka se sva boji krajina;
Ne bi Marka ni vile saplele,
A kamo li tvoje b'jele ruke"
„Jesam bogme! od Vipera bane,
Ovdje jeste deli Kraljeviću;
Izvedoh ga na bijelu kulu,
Sgotovih mu gospodsku užinu,
Natočih mu vina i rakije,
U sve troje bacih bengjiluke;
Ni napola nije užinao,

Digitized by Google

A njega je sanak prevario.
I sad spava deli Kraljeviću.
Još se Marko nije probudio."
Kad to čuo bane od Vipera,
On odletje na debelu kulu.
Kada bane na kulu izigje
Još se Marko nije probudio.
I sad spava, žalosna mu majka!
Kad doleće bane od Vipera.
Teško ga je nogom udario.
Udario u junačku glavu.
Kad se Marko iza sna prenuo —
Pusto ga je gvožgje osvojilo,
Al' se Marko maknuti ne može,
Istom gleda, očim' povaljuje. —
Onda veli od Vipera bane:
„Moj Kajine, deli Kraljeviću,!
A tako ti bora zelenoga.
Što ću tebe sada upitati.
Hoćeš meni pravo kazivati?
Da si mene tako uhvatio,
Kojom bi me smrću umorio:
Ili bi me na oganj ložio,
Il' bi mene na kolac nabio,
Il' bi mene konjma pogazio?
Njemu Marko riječ govorio:
„O moj zete, od Vipera bane!
Da sam tebe, 'vako uhvatio.
Ovom bih te smrću umorio:
Izveo te drumu na raskršće,
Kud prolazi svijet i krajina.
Pûsti drumi sa četiri strane;
Rasjekô te na pole četiri,
Objesio na sohe četiri;
Kad prohodi svijet i krajina,
Kad prohodi nek se tomu čudi.
Gdje je zete šuru isjekao! —
Drvo n'jesam, da m' na vatru ložiš,
Hajduk n'jesam, da m' na kolac mećeš.
Nalča n'jesam, da me konji gaze

Digitized by Google

Ras'jeci me na četiri strane.
Objesi me o četiri grane! — —"
Pa ga više ni pitati ne će.
Već otigje večerati bane.
Kada bane stade večerati,
Svojoj ljubi tiho govorio:
„Da nosimo i Marku večeru?"
Al' mu ljuba riječ progovara:
„Ne budali, bane od Vipera,!
Ne sm'ješ Marku nositi večere?
Jer, ako mu ti popuštaš ruke,
Živa će te, bolan! uhvatiti,
Pa na pola tebe razadrti!?"
Za tim malo vr'jeme postanulo,
Dokle svanu i ogranu sunce;
Gjipi bane na noge lagane,
Pa on uze trideset hajduka;
Odvedoše deli Kraljevića.
Kada bješe na drume zelene,
Drumi jesu na četiri strane.
Ondje, braćo!, Marka posadiše,
A da njemu odsijeku glavu,
Besjedio deli Kraljeviću:
„O moj zete, od Vipera bane!
Nu pogledaj gjuzel odijela;
Ovakoga odijela nema
Nem' u cara, a ni u vezira!
Nije gjaiz, moj zete, i bane,
Da ovako prel'jepo odjelo
Crnom krvcom bude poštrapano;
Deder meni ti popušti ruke,
Da ti skinem moje odijelo;
Ponesi ga sestriću Cvijanu,
Kad uzpije u družini vino,
Neka mene može spominjati:
Ovo mi je dajo ostavio."
Kad to čuo od Vipera bane —
Lakome su oči pri pogači,
A i banu gjuzel odijelo —
Stade njemu popuštati ruke;

Digitized by Google

Kada mu je jednu popuštao,
Drugu Marko i sam odpustio
Na dv'je pole bana raskinuo:
Pa on skoči na noge lagane,
A poteže mača poganoga,
Isječe mu trideset hajduka.
Uhvati mu vranca od mejdana,
Pa banovo skide odijelo,
S njega svuče a sebe obuče,
Posjede mu vranca od mejdana,
Pa se vrati ka Viperu gradu.
Kad je bio dvoru na pogledu,
Opazi ga Jelica sekuna,
Pa pred njega u polje sletjela,
Misli, da je bane od Vipera.
Kad se Marko bio približio,
Poznade ga Jelica sekuna,
Pa pobježe uz visoku kulu;
Kad se primi tankih basamaka
Na trećem je Marko dostigao,
Uhvati je po sviomu pasu,
Pa njom bubnu o mermer kaldrmu;
Razleti se na sto uštrapaka.
U to doba sestra Puneksija,
Ona nosi sestrića Cvijana.
Marko njojzi izmače Cvijana
Pa ga baci nebu pod oblake,
Na bojno ga koplje dočekao,
Na koplju mu srce iznosio.
„Od zla roda nek nije poroda.“
Jelici je oči izvadio,
Zadjeo ih sebi za kalpaka.
Nakupio dosta pusta blaga,
A dvore mu bjele zapalio;
Pa se Marko kući potežio.
Kad je Marko dvoru dolazio,
Pred njega se mati ištetala.
„Kraljeviću, moj jedini sine!
Jesi l' mi se, sine, umorio
Jesi l' sine, zeta oblazio?

Digitized by Google

Jesi l', sine, ti vidjeo seku?“
„Nijesam je, majko, ni vidjeo,
Već ja danas igjem preko gore,
Pa ja nagjoh dvije trnjinice,
Pa ih sebi zadjeh za kalpaka —
Eto, mati, dvije trnjinice.“
A kad uze ostarjela majka,
Proli suze niz bijelo lice:
„Jesam li ti, sine, govorila,
Da se progješ hoda i belaja;
Da ja volim, moj jedini sine,
Volim jednu ranu bolovati,
Nego dvije, moj jedini sine!“

Marko Kraljević i Nina od Kostura.

Car čestiti divan učinio;
Sve mu lale na divanu stale,
Ponajstražnji Marko Kraljeviću.
Sve su lale zdravo i veselo,
Sam je Marko tužan neveseo.
Sultan car mu riječ govorio:
„Slugo moja, od Prilipa Marko!
Sve su lale zdravo i veselo,
A ti si mi, Marko, neveseo!?
Hairola, moja slugo vjerna!“
Marko caru tiho odgovara:
„Sultan care! sunce ogrijano,
Kako ću ti ja biti veseo,
Kad je Nina od grada Kostura
Moje b'jele dvore porobio,
Moju vjernu ljubu zarobio,
Staru majku konjem pregazio,
A pusto mi blago pokupio, —
S toga sam ti tužan neveseo.“
Kad ga care bješe razumio,
L'jepo Marku jeste besjedio:
„Slugo moja, Kraljeviću Marko!

Digitized by Google

Bre! ako su dvori porobljeni,
Car će tebi ljepše sagraditi,
U Stambolu prama svojim dvorim';
Ako ti je blago pokupio.
Nametnuću harač na Bugare,
Pokupiti harač po Bugarim'
Više, Marko, neg je tvoje bilo;
Ako ti je ljubu odvodio,
U mene je dosta sultanija,
Puštaću te u bijele dvore —
Uzmi, Marko, koju tebi drago."
Ali Marko caru odgovara:
„Sultan care, moje sunce žarko!—
Istina je, mili gospodine.
Da ćeš meni dvore sagraditi,
Nametnućeš harač na Bugare;
Ne može se harač pokupiti,
Bez sindžira i bez bukagija,
Pa će mene kleti sirotinja;
Da me puštaš u bijele dvore,
Da ja uzmem tvoju sultaniju,
A to naša vjera ne donosi,
A meni bi ona besjedila:
„„Hajd' otale, crni Bugarine!"
Već te molim, mili gospodine,
Da mi dadeš pobratima moga,
Pobratima starca Halilagu,
S Halilagom do trista nefera;
Skovaću im trista trnokopa,
Neka idu ka Kosturu gradu,
Deli će ih Nina najimati,
Da kopaju hendek oko grada,
Nek s ne boji Kraljevića Marka."
To je care teško dočekao;
Daje njemu starca Halilagu,
I da je mu do trista nefera.
Ljepo ga je Marko svjetovao,
Svoga pobru Halilagu starog:
„Hajde pravo ka Kosturu gradu,
Ondje će vas Nina najimati,

Digitized by Google

Sve nadnicu dva dukata žuta.
Da kopate hendek oko grada;
A kad ćuješ ti moga avaza,
Kad te viknem sa bijele kule,
Da si meni na ćemerli kuli!
Starac ode do Kostura grada.
Nuto, braćo, šta uradi Marko!
On se junak pokalugjerio,
Obuče se u crnu mantiju,
Crnu bradu pušta do pojasa,
Kamilavku na glavu natače,
I on ode do Kostura grada.
Kada bio u polje kostursko
K' šedrvanu, ka vodi studenoj,
On nalazi dv'je djevojke hude,
Obadv'je su one ob'jelile.
Platno b'jele na vodi studenoj,
Njima Marko bož'ju pomoć viče:
„Bog pomozi, dv'je djevojke hude,
Što ste tako hude ob'jelile?
Jer se n'jeste mlade razudale?
One njemu po istini kažu:
„Bora tebi, oče kalugjere!
Tešku nam je svadbarinu braco,
Nametnuo Nina od Kostura;
Ko s' udaje, po tri litre zlata,
Ko se ženi, daje po četiri.
A mi jesmo hude sirotice,
Mi nemamo ni dinara b'jela"
Pa ih pita za njegove dvore,
One su mu pravo kazivale:
„Eno dvori u Kosturu gradu,
Ponajviši a i ponajljepši;
A kod dvora kamena avlija,
Na avliji gvozdena kapija,
Na kapiji halka pozlaćena."
Više Marko ni pitati ne će,
Već nalazi dvore i avliju.
Kuca Marko halkom na vratima,
Zveka stoji kamene avlije,

Digitized by Google

Očuti ga tanana robinja,
Uprav ljuba Kraljevića Marka.
Ona leti avliji na vrata,
Od avlije otvorila vrata,
Besjedi mu tanana robinja;
„Bog da s tobom! oče kalugjere,
Kako tučeš halkom na vratima;
Ako čuje Nina od Kostura,
Ni ćeš otić, ni odnjeti glave!“
Besjedi joj Kraljeviću Marko:
„Ja bora ti! tanana robinjo,
Kamo tebi Nina od Kostura?“
„Eno Nine na gornjem čardaku
Šjeo Nina, hladno piti vino,
S njime pije do devet kadija.“
Kad je Marko riječ razabrao,
Uvodio šarca u avliju;
Pa on igje u gornje čardake,
Pravo igje Nini od Kostura,
Njemu Marko božju pomoć viče:
„Bog pomozi, Nina od Kostura!“
Njemu Nina Boga prihvatio;
„Bog pomogo! oče kalugjere;
Oklen jesi, od koga li grada,
Nijesi li od Stambola grada,
N'jesi l' čuo za Kraljević Marka,
A za mrka moga dušmanina?“
Marko njemu tiho besjedio:
„Gospodine! Nina od Kostura,
Kad me pitaš, pravo ću ti kazat':
Ja sam mu se na smrti zgodio,
Meni šarca od ukopa dao.“
To je Nini vrlo drago bilo,
Pa on viknu sa gornjeg čardaka:
„Hodi brzo, tanana robinjo!
Ti donesi blaga svakojaka,
Ama blaga Kraljevića Marka;
Blago daji ocu kalugjeru
A pred dušu Kraljevića Marka.“
Kada čula ljuba Kraljevića,

Digitized by Google

Da joj bješe Marko preminuo.
Ona daje dva dukata žuta,
A za dušu Kraljevića Marka.
Kad to vidje Nina od Kostura,
To je njemu vrlo mučno bilo,
Udari je rukom po obrazu.
Kako ju je lahko udario,
Dva joj kutnja pokrutio zuba.
Crna teče iz obraza krvca.
Njemu Marko riječ govorio:
„Ne biju se tako robinjice,
Već se biju od tela kandžijom.
Čuješ li me, Nino od Kostura,
Da ti jednu pripov'jetku kažem,
Il' poigram kak' sam igrô gjakom.“
Besjedi mu Nina od Kostura:
„Boga tebi, oče kalugjere,
Pripov'jetka nije meni draga —
Poigraj mi kako s' igrô gjakom.“
Kada poče skakat' po čardaku,
Vas se čardak trese iz temelja.
Besjedi mu Nina od Kostura:
„Dura, dura oče kalugjere;
Kako silno po čardaku skačeš,
Hoćeš, bolan, čardak prolomiti
Pa ću jadan vrata ulomiti!“
Za to Marko haje i ne haje,
Već se Marko pod pazuho maša,
Desnom rukom pod pazuho l'jevo;
Izvadio brijetkinju ćordu,
Mahom Nini odsiječe glavu,
I pogubi do devet kadija.
Pa mi ciknu Marko sa čardaka
Svoga pobru Halilagu starog:
„K meni pobro, na gornje čardake.“
Viče Marko ljubu Angjeliju:
„Moja ljubo, tanana robinjo,
Kupi blago Nine od Kostura;
Ovo nije oče kalugjere,
Već je glavom Kraljeviću Marko,

Digitized by Google

Da igjemo dvoru bijelomu.“
Ljuba ga je po glasu poznala,
Viša mu se o bijelom vratu.
Leti k njemu Halilaga stari,
I njegovih do trista nefera.
Sve Ninine dvore porobiše
I pusto mu blago pokupiše.
Ode Marko ka Prilipu gradu,
I odvede ljubu Angjeliju;
Pa je b'jele dvore sagradio,
Mnogo bolje neg' su prije bili,
A sa blagom Nine od Kostura;
Jer je mnogo odnosio blago.
Halil ode ka Stambolu gradu,
Ljepo ga je Marko nadario,
I njegove sve nefere mlade,
A sa blagom Nine od Kostura. —
Neka braćo i nama je drago,
Ko pod drugim jamu potkopaje,
Sam će u nju doskora panuti,
Bilo tako, i biće do v'jeka.

Marko Kraljević i ban Zadranin.

Vino piju do tri pobratima,
Vino piju na Kosovu bojnom.
Kad se pobre vina ponapili,
Pa im vince udrilo u lice,
A rakija eglen otvorila,
Jedan pobro hvalio je sebe,
Hvali sebe i gjogata svoga,
Drugi pobro sebe i dorata,
Treći roni suze niz obraze.
Pitala ga do dva popratima:
„Što ti roniš suze niz obraze,
Što ne hvališ sebe i vrančića?
Al' je tebi ponestalo blaga.

Digitized by Google

Ili konju ječma previjana,
Ili ti je kula oveščala?“
Njima pobro kroz plač odgovara:
„Progj'te me se do dva pobratima;
Nit je meni ponestalo blaga,
Niti konju žita previjana.
Nije šala! moja braćo draga,
Nije šala, ni petnaest dana,
Ja kamo li tri godine dana,
Od kad babo u tavnici leži
U tavnici bana Zadranina.
Evo idem usijati glavu,
Ili moga ja puštati babu.“
On se skače na noge lagane,
I oprema vranca od mejdana;
Priteže mu četiri kolana
Još i petu ibrišim kanicu;
Jezus reče, na vrančića kleče,
Pa otište preko polja ravna,
Kao zv'jezda preko neba sjajna,
Pravo zdravo k Zadru bijelome. —
Kad vidiše do dva pobratima,
Da im pobro ode bez obzira,
Ne mogoše srcu odoljeti,
Otiskoše preko polja ravna,
Pravo zdravo Zadru bijelomu. —
Kod Zadra je polje plemenito,
Tude bane posijô pšenicu;
Što j' banova, ne paze pšenica,
U pšenici čador razapinju,
Pred čadorom koplja posagjuju,
A za koplja dobre konje vežu. —
Uranio bane Zadranine,
Pa se šeće gradu na bedene;
Dade mu se polju pogledati;
Al u polju b'jeli čador vidi,
Pred čadorom do tri koplja bojna,
Za kopljima do tri konja bojna,
Privezana, zrelo žito pasu.
Kad je bane l'jepo razgledâo,

Digitized by Google

On dozivlje do tri svoja sina,
Pa je bane njima govorio:
„Sinci moji, moje pouzdanje;
Vi uzmite pedeset soldata
Pa hajdete u pšenicu b'jelu;
Izvidite čador ono čij' je,
Čij' je čador, kakve su delije?
Uhvatite, k meni dovedite.“
Njemu veći najstariji sine:
„Daj ti meni pedeset soldata
I daj meni vitku bedeviju,
Izvidjeću ko je i kako je,
Žive ću ti savezat' delije,
Njiha, babo, tebi darovati.“
Sina babo bješe poslušao,
Dade njemu pedeset soldata,
I dade mu vitku bedeviju,
I on ode u pšenicu b'jelu.
Kad je došô u pšenicu bijelu,
Na koplju je čador podizao.
Skočiše se do tri pobratima,
Zapadoše za konje gotove, —
Povadiše brijetkinje ćorde,
Pos'jekoše, niko ne uteče,
Samo d'jete, vesela mu majka!
Odnese ga vitka bedevija,
Za sobom je vrata zatvoralo.
Eto banu i gore žalosti!
On dozivlje i drugoga sina,
Pa mu daje do trista soldata,
I daje mu vitku bedeviju.
Lijepo ga sinak poslušao,
I otišô do čadora b'jela,
Na kopljima čador podizao.
Skočiše se do tri pobratima,
Zapadoše za konje gotove, —
Rastjeraše, niko ne uteče;
Ko uteče od brijetke ćorde,
Ne uteče od vode studene.
Brza bješe vitka bedevija,

Digitized by Google

Brza bješe ujeli je vuci!
Ujagmi im dijete u vrata,
Za sobom je vrata zatvoralo.
Kad to vidje Zadranine bane,
Skočio se na noge lagane,
Sobom vodi šest stotin' soldata;
Mudar bješe Zadranine bane
Zavede ih u sokake t'jesne,
Gdje s' ne može konjic okrenuti,
Prevari ih, ujede ih guja,
Pohvata ih, u tavnicu baci.
Kad ugleda otac svoga sina,
Cikne junak kao guja ljuta:
„Što ćeš ovdje, sve moje uhvanje!
Ko će mene izbaviti starca? — "
Tu su bili tri bijela danka;
Kad četvrti danak osvanuo,
Govorio sužanj u tamnici:
„Ko bi nama knjigu odnosio,
A na ruke Kraljevića Marka,
Dali bi mu do trista dukata."
Istom oni u r'ječi bijahu,
Al' eto ti jedno momče mlado,
Pa je momče tiho besjedilo:
„Dajte meni do trista dukata,
Ja ću odn'jet tu knjigu bijelu,
Predaću je Kraljeviću Marku."
Sužnji pišu listak knjige b'jele.
Ne pišu je crnim murećefom,
Već je pišu krvcom iz obraza.
U knjizi ga l'jepo pozdravljahu,
I ovako njemu govorahu:
„K nam se, Marko, što god prije možeš!"
Njima Marko odgovore daje:
„Neka znate, da vam doći ne ću; —
Ja sam vama vazda kazivao,
Ne igjite u sokake t'jesne,
Gdje s' ne može konjic okrenuti,
Ni brijetka ćorda potegnuti!"
Take Marko odgovore dade,

Digitized by Google

Pa se skače na noge lagane.
A pojaši šarca konja svoga
I otište Zadru bijelome.
U pšenici čador razapinje,
Pred čadorom koplje usagjuje,
A za koplje dobra šarca veže.
Kada bane na kulu izagje,
Dade mu se polju pogledati;
U pšenici bijel čador vidi,
Pred čadorom šarac nogom kopa.
Ban se skače na noge lagane,
I uzima šest stotin' soldata,
Sobom vodi do tri svoja sina,
Pravo zdravo u pšenicu b'jelu,
Na kopljima čador podizao,
Pa govori Zadranine bane:
„Bre, delijo, jedan haramzado!
Kad si junak i taka delija,
Izagji mi na mejdan junački,"
Za to Marko haje i ne haje,
Nego kupom rujno pije vino,
I još njima l'jepo nazdravio:
„Progjimo se boja i mejdana;
Već sjedite, da se napijemo!"
Oni misle, da se njima ruga.
Biju Marka čizmam' i mamuzam'.
Za to Marko haje i ne haje,
Brkove je strmu oborio,
Jednoga je strmu oborio,
Drugoga je na rame bacio.
Opet bane njega udaraše.
Dok se Marko ražljutio bješe;
Skočio se na noge junačke,
Pojašio šarca od mejdana,
Te ih ganja po polju široku,
Gdje kog sreta, tu mu glavu skida:
Sve rastjera, niko ne uteče.
Uhvatio bana od mejdana.
I njegova tri sina nejaka,
Sveza njima ruke naopake.

Digitized by Google

Uhvatio jednoga soldata,
Te mu ruku s rukom prekovao,
Medj' ruke mu knjigu uturio;
Pa ga šalje banici gospoji.
U knjizi je govorio Marko:
„Bora tebi! od Zadra banice,
Ja ti bana pogubio n'jesam,
Niti bana, nit' njegove sine.
Čuješ mene! od Zadra banice,
Pušti meni sužnje iz tavnice,
Ja ću tebi roblje pohvatano."
To je njojzi vrlo drago bilo,
Puštila je sužnje iz tavnice.
Kad vidio Kraljeviću Marko,
Kako su mu pobre potamnile,
Drugu njojzi knjigu napisao:
„Još pošalji njihovo oružje,
Dobre konje, koplja od mejdana,
I još uz to tri tovara blaga;
Ako li mi ti poslati ne ćeš,
Hoću tebe u crno zaviti."
Šalje ona što je iskó Marko.
Kad to primi Kraljeviću Marko,
On posječe bana Zadranina
I njegova tri nejaka sina. —
Davno jesu kazivali ljudi:
„Nema lova bez siva sokola,
Niti boja bez Kraljević Marka."

Jug Bogdan svoju ljubu prodao.

Braćo moja, a družino moja!
Na dobro vam jutro osvanulo,
Na boljemu sunce ogranulo! —
Nije šala, braćo moja draga:
U Bogdana devet vinograda,
I još devet zelenih livada,
Svi ardovi vinom napunjeni,

Digitized by Google

A livade trava pokrivala,
Sve mu loze l'jepo isev'jetale,
Sve pojate s'jenom napunjene.
Zalud njemu devet vinograda,
Zaludu mu zelene livade,
Jer se Bogdan teško zadužio:
Zadužio tri tovara blaga:
Pa dužnici njega okupili,
Da prodaje dvore i timare,
Da prodaje devet vinograda,
Da prodaje zelene livade,
Da im broji tri tovara blaga.
Pa se junak vrlo zamislio,
Sve ti misli, što će i kako će;
Sve on misli na jednu smislio:
Da on vodi ostar'jelu majku.
Da je vodi u novu čaršiju,
Da je daje za veliku c'jenu,
Ne bi li se junak odužio.
Kad začula ostar'jela majka,
Pa je sinu tužno besjedila:
„Da moj sine! mlagjan Jug Bogdane,
Kad sam mlada tebe porodila,
Svi rogjaci meni besjedili,
Da sam izrod, b'jedna, porodila,
Porodila nevaljala sina.
Koji će mi puno dodijati,
Naše slavno pleme ocrniti;
Pa moj sinko, da od Boga nagješ!
Ti se glasi podaleko čuli;
Za to čuli od mejdana momci,
Pa će ti se, bolan, narugati —
Gdje prodade ostar'jelu majku!
To se čulo u krajini nije,
Da je sinak mater prodavao.! —
Progj se toga hala i belaja,
Ne prodaji ostar'jele majke,
Ti ne čini u rodu sramote;
Već prodaji svoju v'jernu ljubu
Jer će tebe oženiti majka,"

Digitized by Google

Kad Bogdane riječ razabrao,
On dozivlje svoju vjernu ljubu,
Pa je ljubi tiho govorio:
„Meći na se od zlata haljine
Ispod vrata biserli gjerdane —
Vr'jeme došlo, udavat' se valja,
Valja mi te, ljubo, prodavati!“
To izusti, gorke suze pusti.
Kad se ljuba l'jepo opremila,
Nju mi Bogdan za ručicu prima,
Pa je vodi u novu čaršiju,
Nju mi c'jeni u veliku c'jenu. —
Tud prolazi carev haznadare,
Pa Bogdanu riječ besjedio:
„Pošto roblje, neznana delijo,
Koja c'jena robu kićenomu?“
Bogdan njemu l'jepo odgovara:
„C'jena njemu: hiljadu cekina.“
Haznadare opet progovara:
„Steri, more, tvoju kabanicu,
Da ti brojim hiljadu cekina.“
Pa se junak prebrojio bješe —
Zan'jele ga oči na popreko,
A na ono plemenito roblje,
Prebroji se brojeći cekine:
Mjesto jedne dv'je hiljade plati.
Ode junak dvoru bijelomu.
Teško ti se junak rastavio
Od onoga roblja plemenita,
Koga bješe dao za nevolju,
Prodô, brate, u nevolji teškoj.
Haznadare roblje odvodio:
Kad je bilo na prvom konaku,
Oboje su išli u ložnicu.—
Mili Bože, na svemu ti hvala!
Vedro nebo sa četiri strane
Poklopiše crni oblakovi:
Bož'je vr'jeme udarilo b'ješe,
Tuča, brate, od četiri litre;
Kakva tuča, braćo, upadaše,

Digitized by Google

Od krovova šimlja otpadaše.
Poplaši se carev haznadare,
Pa robinji tiho besjedio:
„Bora tebi! moja robinjice,
Kaži pravo, tako bila zdravo,
Imaš koga ti od roda svoga?“
Robinja mu pravo kazivala:
„Ja sam jedna sirotica prava,
Od mog roda ja nemam nikoga,
Posl'je jednog brata rogjenoga,
Mlada njega zarobiše Turci,
Pa sam skoro glase razumila,
Da je posto carev haznadare.“
Kad on take razabrao r'ječi,
Onda njojzi tiho besjedio:
„Po čemu bi brata poznavala?“
„„Ja bih njega lako poznavala:
On imade pod okom madeža;
Kod mišice na lijevoj ruci,
On imade od rane biljega,
Što su njega bilježili Turci.““
„Bi li znala za ime njegovo?“
„„Ime njemu malušan Perica.““
„Seko moja, sreća li je tvoja,
Sreća tvoja, a i moja, seko!“ —
Diže kalpak sa očiju crnih,
Ugleda se madež pod očima;
Zagrnuo uz ruke rukave,
Ugleda se biljeg od mišice.
Kad sestrica brata poznavala;
Ruke širi, Bogu zahvaljuje,
Brata svoga u čelo cjeluje;
Pa govori carev haznadare:
„Prosti Bože! što sam poljubio
U neznanju, rogjenu sestricu;
Ako jesam i ljubio seku
Njoj sramote učinio n'jesam.“
Pa je vodi za bijelu ruku,
Pokloni je mladom Jug Bogdanu,
Još mu daje hiljadu dukata,

Digitized by Google

Nek se junak oslobodi duga.
Nek ne daje ljube za dugove. —
Eto pjesma, braćo moja draga!
Komu mila i mil'ja mu bila,
Komu mrska i mrža mu bila!
Nek miluje, što je njemu drago,
Daću njemu gusle i gudalo,
Neka pjeva, što je njemu drago.

Izgibio Jugovića.

Poletila dva vrana gavrana,
Sa Kosova polja širokoga,
Krvavijeh nogu do koljena,
I krvava do očiju kljuna;
Poletili, pa su besjedili:
„Evo ima dv'je nedjelje dana,
Ne nagjosmo drva ni kamena,
Gdje bi malo mogli počinuti.“
U tom oni dok govoru bili,
Ugledaše dvore Jugovića,
Pa su oba dvoru poletili,
Poletili, hitro doletili;
Na dvoru se oni ustavili.
Ishodila stara Jugovićka:
„Bora vama! dva vrana gavrana,
N'jeste l', srećom, sa Kosova ravna,
N'jeste l', vid'li našeg cara Lazu,
I njegovu ubojitu vojsku,
Je li Lazo cara predobio,
N'jeste l' vid'li devet mojih sina,
Sina mojih, devet Jugovića,
Hoće l' skoro svome bjelom' dvoru?“
Tad gavrane jedan progovara:
„Radi bismo dobar glas don'jeti,
Ali pravo valja kazivati:
Vidjeli smo vašeg cara Lazu

Digitized by Google

I njegovu ubojitu vojsku:
Mi vidismo devet vranih konja.
Bez sedala i još bez junaka.
A za njima devet bjelih hrta.
A za hrtim devet sokolova.
Oni lete jedan za drugime.
Traže oni svoje gospodare.
Pa dolaze do zelena luga.
Tud nahode mrtva cara Lazu,
A do njega devet Jugovića.
Svi su oni listom izginuli
Braneć Lazu od dušmanskih ruku."
Kad začula stara Jugovićka
Ona bješe srca junačkoga,
Ne otište suze od obraza:
„Bogu hvala na njegovu daru!"
Pa dozivlje najmenika Luku:
„Vjerna slugo! najmeniče Luka.
Leti, slugo, u dônje podrume,
Sedlaj nama dva dobra konjica.
Tebi vilu, meni lastavicu."
To začulo devet nevjesticah,
Svaka nosi d'jete gjeverovo.
Pa dolaze svojoj svekrvici.
Tužno cvile kano guje ljute,
A njih tješi stara Jugovićka:
„Bora vama! devet nevjestica.
Mlade jeste, nebudite lude:
Ne, vjerujte gavranima crnim.
Često graču, ali leša nema:
Evo meni bjela knjiga dogje,
Sa Kosova polja širokoga,
Djece moje, mladih Jugovića:
Da su oni zdravo i veselo,
Da su oni predobili Turke:
U njih ima mlogo prijatelja,
Da bi mogli vjekovati vjeka. —
Oni moju djecu ustavili;
Sad mi oni poručuju mladi,
Da ja stara do Kosova dogjem.

Digitized by Google

Da ih zovem svojem' b'jelom dvoru,
Da ih lašnje puste prijatelji."
To govori, na konjica skače,
Pa im baca knjigu iz njedara:
„Eto knjiga, da se utješite,
Čuvajte mi devet unučadi,
Čuvajte mi mog b'jeloga dvora
I u dvoru rza i obraza;
A ja igjem djecu dovoditi."
Jezus reče, otište konjica,
Pravo, zdravo na Kosovo dogje. —
Bože mili, na svem' tebi hvala!
Sve je polje lešom prekriveno,
Mrtav leži junak do junaka,
Mrtav konjic jedan do drugoga.
Prevrćala stara Jugovićka,
Prevrćala dva bijela dana,
Prevrćala konje i junake
Nigdje ona djece ne nahodi!
Dohodila do zelena luga;
Al' kod luga devet vranih konja,
Za konjima devet b'jelih hrta,
Za hrtima devet sokolova;
Oni trču, traže gospodare:
Al' su mrtvi, ne mogu ih naći.
Kad vidilo devet vranih konja,
I poznalo crnu lastavicu,
Sve ih, kleta, iždr'jebila bješe,
Doletiše staroj Jugovićki,
Njih poznala stara Jugovićka,
Ni tu ona suze ne pustila!
Već pogleda nebu u oblake,
Ugledala dva vrana gavrana,
Jedan grkće, drugi progovara:
„Eto tvojih devet Jugovića,
Mrtvi leže za zelenim lugom."
Mrtvoj djeci stara dohodila,
Sve ih redom, tužna, poznavala,
Pa je djecu l'jepo izgrlila,
I oprala suzam od obraza.

Digitized by Google

„Djeco moja, devet Jugovića,
Izginuste mladi na Kosovu.
Ja ne žalim, moja djeco draga,
Ja ne žalim, što ste izginuli,
Braneć zemlju od dušmanske ruke.
Pleme svoje vi ste osvjetlali.“
Pa kada ih oplakala bješe,
Kopa njima tvrdu ledinicu.
Sve ih redom pokopala l'jepo,
I zelenim nakitila busom;
Pa se krenu svojem b'jelom dvoru,
A za njome devetero konja,
A za njima devet b'jelih hrta,
Za hrtima devet sokolova.
Kad vidilo devet nevjestica,
Procviliše kano guje ljute.
Kruto kunu janjičare Turke,
A još više nevjernoga Vuka;
Jer izdade cara na Kosovu.
Njiha tješi stara Jugovićka:
„Ne ludujte! moje nevjestice,
Bogu hvala! na njegovu daru,
Ja ih mlada ni rodila n'jesam,
Da mi leže na meku dušeku,
Već da brane zemlju od dušmana!
Ne plačite moje kćerce drage!
Ak' i jesu odletili ždrali,
Ostali su ptići džralovići;
Hranićemo ptiće ždralovićе.
Naše pleme poginuti ne će,
Naši dvori ostat' ne će pusti.“

Nesrećna ženitba Lazara Vukovića.

Vuk Despote činio veselje,
On ti ženi svog Lazara sina,
Preko Bosne iz Novoga b'jela;
Kad je Vuče zlato isprosio,

Digitized by Google

Prsten daje, svatbu ugovara;
Malu svatbu Vuče ostavio.
Doka dogje ka gradu Omišu,
Da pokupi kićene svatove.
I natrag se zdravo povratio,
Zdravo Vuče ka Omišu sagje;
Zove svate znano i neznano,
Na pir zove malo i golemo,
I odvede kićene svatove.
Kad je bio na sred gore crne,
Pred svatove ishodio Vuče,
Pa razgleda konje i junake;
Al' ne bješe boljega konjica,
A od vranca ˜star Despota Vuka.
A boljega ne bješe junaka,
Od sokola Jenjića Komnena,
Vuk Despota mlagjana nećaka!
Pa besjedi Jenjiću Komnenu:
„Moje d'jete! Jenjiću Komnene.
Deder budi, sine, gjuvegija,
Dok od bana izmaknem djevojku,
Na poklon ti svi oni darovi,
Što punica svomu zetu dade.“
Al' mu veli Komnen barjaktare:
„Ne ću, ujče, biti gjuvegija;
Tvoj je Lazar teška pijanica,
Opiće se, zametnuće kavgu.“
Jedva ga je utolio Vuče,
Odsjede mu dobra vranca svoga;
Lazar skida sve svoje oružje,
Lazar skidè, a Komnen obučè,
I Vukova vranca uzjašio.
Zdravo došli svati do Novoga,
L'jepo ih je dočekao bane:
Svatovski se konji isprimaše,
Sve junake vode u odaje,
Dobre konje u mlake podrume.
Od Lazara, niko ni spomena!
Svim' svatov'ma večera izišla;
Sve večera malo i golemo,

Digitized by Google

A Lazara z djecom posadiše.
Vrazi djeci mirovat' ne dadu,
Sve Lazara čorbom polivaju,
Sve ga biju kašikam u glavu.
I tude su noćcu prenoćili.
Kada njima b'jeli dan svanuo,
Zavikaše čauš do čauša:
„Na noge se! kito i svatovi,
Opremajte kićenu djevojku."
Izvedoše kićenu djevojku,
A Komnen se u punice svrati,
Baki dadè od zlata jabuku,
Njemu baka od zlata košulju,
Tri mu šure tri bijela grada.
Odè Komnen za kitom svatova.
Kad su bili na sred gore crne,
Tude su se svati ustavili,
Počinuti i po užinati,
I napit se vina rumenoga.
Iza pila igru zametnuše:
Skokom skaču, bacaju kamenom,
Biju oni hitrena mišana,
Odbaci im Komnen barjaktare,
A odskočì skoka junačkoga,
Ubì Komnen hitrena mišana.
A gleda ga kićena djevojka.
Na njega se groh'tom nasmijala.
Govori joj Komnen Sinjeviću:
„Misliš, curo, da sam gjuvegija!?
Borme n'jesam! lijepa djevojko —
Ono ti je mlagjan gjuvegija,
Što se skače, što no ne doskače,
Što no nema noguh do koljena."
Kad to čula lijepa djevojka,
Oči svrnu, suzam oborila.
To Lazaru vrlo mučno bilo,
On poteže breše iza pasa:
„O Komnene! kurvino kopile,
Jer mi crniš obraz na mejdanu?
Nemoj reći, da sam prevario."

Digitized by Google

Obadvima živu vatru daje,
I Komnena obje pogodiše
Pod groce, gdje puce sapinje.
Komnen padè, u travu na glavu.
Ljuto cvili kićena djevojka:
„Volim biti sebi ubojica,
Neg' njegova jadna zaručnica!"
Pa pobježe u goru zelenu;
A goni je Despote Lazare,
Viče curu grlom i avazom:
„Obazri se, kićena djevojko!
Da ti vidim lice i obrve,
Ja te dalje ni tjerati ne ću."
Prevari se lijepa djevojka,
I natrag se njemu obazrila.
A kad vidì Despote Lazare,
On pripalì svoju dugu šarku.
Puče šarka, ostala mu pusta!
I pogodi kićenu djevojku,
Pogodì je medju oči crne,
Mrtva padè na zelenu travu,
Kad vidiše kićeni svatovi,
Na pored im groblje iskopaše
I oboje tude ukopaše,
Kroz groblje im ruke prometnuše,
U njih meću žute limunove;
Po kraj glave vodu navratiše,
I pod noge cv'jeće posadiše;
Ko izagje drumom širokijem,
A žedan je, neka vodu pije,
Ko je mlagjan, neka bere cv'jeće,
Cv'jeće bere, a pokoj pridaje.

Nejačak Nenad.

Majka hrani djece devetero,
Sve preslicom i rukom desnicom,
Kad je majka djecu pothranila,

Digitized by Google

Jednake im pokroji haljine,
A jednake konje kupovala;
Dovedè im devet djevojaka,
Sve sinove majka oženila.
Postaše joj sinci kesedžije,
Dočekuju bale i trgovce.
I odgone blago na tovare.
To se čudo na daleko čulo;
Za to začû Gorune vojvoda.
On s' opremì i povedè društvo.
Kad je b'jeloj kuli dohodio,
Nu! Goruna, dobre sreće bješe,
Jer se svuklo devet braće mlade,
Oružje su svoje odbacili:
Bacaju se kamena s ramena.
I skaču se skoka junačkoga.
Kad opazì Gorune vojvoda,
Da u braće oružja nemade,
Bez testira nagoni gjogata
U avliju devet braće mlade.
Gorun tržè golu alamanku
I pos'jeće devet braće mlade,
Pa im b'jelu porobio kulu.
Staru majku konjem pogazio,
Odveo joj devet nevjestica,
Odvedè ih sebi za robinje.
Ma Nenadu bratu najmlagjemu
Sreća bješe, doma ne bijaše;
Malo d'jete prenejako bješe,
Otjeralo na pašu teoce.
Zatim vr'jeme zadugo ne bilo;
Kad porastè nejačak Nenade,
Sjedè Nenad besjediti majci:
„O starice! moja mila majko,
Kuhaj meni meke brašenice,
Sve debelo, kolik ogledalo;
Već je došo zeman po zemanu,
Da ja svoju braću osvećujem,
A povraćam svoje nevjestice.“
Kad mu čujè ostarjela nana,

Digitized by Google

Majka jeknu, sve joj grlo zveknu:
„Moj Nenade! drago d'jete moje,
Deset vas je u matere bilo,
Sad nemadem van tebe jednoga;
Ne ću, sine, ni tebe jednoga,
Ako odeš Gorunovoj kuli!“
Već ga moli ostar'jela majka:
„Nemoj ići, drago d'jete moje!
Sve sam svoje sinke pregorila,
Oko tebe ruke sastavila.“
A Nenad joj govorio r'ječi:
„Kuhaj, majko, bjele brašenice,
Ja ću tražit' Goruna vojvode,
Da ću svoje kuće ne viditi;
Svoje braće pregorit' ne mogu,
Niti svojih devet nevjestica,
Gdje s' upale u dušmanske ruke.“
Kad se majci na ino ne može,
Kuha sinku meke brašenice,
Zakuhiva medom i šećerom,
Polovinu suzam od obraza.
Dok se Nenad opremio bješe,
Majka sinu spremì brašenice.
On izvedè pelivan dorata,
Uzjaši ga u svojoj avliji;
Za njim leti ostar'jela majka:
„Hajde s Bogom! drago d'jete moje.“
Odè Nenad, otjerà dorata,
Pravo zdravo kuli Gorunovoj;
Kad je bio pred mermer avliju,
Bez testira nagoni dorata,
U avliju Goruna vojvode.
U avliji tanana robinja
Nevjestica nejaka Nenada —
Ona pere kalajli sahane,
Njojzi momak Boga uahvalio,
Robinja mu prihvatila zdravljem:
„Da si zdravo! neznana delijo.“
Al' joj veli nejaki Nenade:
„Ah, bora ti! neznana robinjo.

Digitized by Google

Kamo tebi Gorune vojvoda?“
Robinja mu mûklo progovara:
„Eno Gorun na ćemerli kuli
U odaji na dušeku spava.“
Njoj besjedi nejaki Nenade:
„Hajd' mi zovi Goruna vojvodu!“
Odè huda uz ćemerli kulu.
Kad unigjè u puli odaju,
Al' Gorune na dušeku spava;
Zove njega tanana robinja:
„Gospodaru! Gorune vojvoda,
Zove tebe junak na avliju.“
Oh! da vidiš Goruna vojvode
Ispravì se sa dušeka svinja.
Udarì je pleskom uz obraze;
Kako ju je lasno udario,
Dva joj zdrava poletiše zuba.
Ljuto ciknu mlagjana robinja.
Ćutì je Nenad na avliji,
Pa podviknu sa konja dorata:
„Oh, Gorune, rodila te kurva!
Jer mi biješ po dvoru nevjeste?
Sagji meni na mermer avliju;
Već je došo zeman po zemanu:
Devet si mi braće pogubio,
Da osvetim devet braće svoje,
Ja l' pogubiš i mene desetog.“
Kada Gorun razumio r'ječi,
Od holosti i od uzgornosti,
Nehtje britke pripasati ćorde,
Već prihvatì perna buzdovana,
Hitro sagjè niz mostove kuli,
I unigjè u podrum gjogatu;
Nehtje Gorun, junak od junaštva,
Nehtje dobra osedlat gjogata,
Već na gola konja uzjašio;
Istjerà ga na avliju b'jelu,
Na Nenada udario bješe,
S desnom rukom, s pernim buzdovanom
Pa udara nejaka Nenada,

Digitized by Google

A momče se po dori savija,
Na nos njega crna krv zaliva:
Opazì ga mlada nevjestica,
Gdje iz njega krvca udarila,
Ljuto cvili na bijeloj kuli:
„Oh, Nenade, žalosna ti majka!
Vidiš, bolan, da si poginuo,
Jesi brate, jedan u matere,
Žaliće te mila majka tvoja.“
Nu! da vidiš nejaka Nenada,
Nešće ni on, junak od junaštva,
Britke svoje povaditi ćorde,
Već poteže perna buzdovana,
Pak udara Goruna vojvodu;
A Gorun se po gjogi povija,
Na grlo mu krvca udaraše,
Pod njim gjogo tone kroz kaldrmu;
Bijuć' ga je s konja ukinuo;
Nenad tržè ćordu iz sagrije,
Pa mu glavu sa ramena smahnu;
Bjelu mu je porobio kulu
I zaklô mu dva nejaka sina,
Od zla roda, nek nije poroda.
Zarobì mu seku i ljubovku;
I povratì svoje nevjestice;
Zdravo došô svojoj kuli b'jeloj.
Nenadu se majka ne nadaše;
A kad banù s robljem ì s nevjestam.
Iznenada kad g' opazi majka,
U radosti sva se rastopila.
Nenad svoje nevjeste udaje;
Oženì se setrom Gorunovom,
A uzè mu ljubu za robinju.
Onda bilo, kad se je činilo
Danas, brate, jedno spominjanje.

Digitized by Google

Janja udovica.

Sitan ferman na tu Bosnu sagjé,
Donesé ga carski kapidžija,
Ferman dogje u Bosnu ponosnu,
Da on kupi djecu janjičare.
Da ih šalje b'jelu Carigradu.
Ferman sigje u Hercegovinu,
A na konak Ajmanović knezu;
U njega je konak učinio,
Dadè knezu careva fermana:
„Piši, kneže, djecu janjičare,
Da šaljemo bijelu Stambolu.“
Piši djecu po Hercegovini,
Sve popisà malo i veliko.
U njeg bješe do devet sinova,
I toliko mladih sinovaca —
Ni jednoga upisat' ne htjedè.
Bješe ondje Janja udovica,
Imadjaše jedinoga sina:
Upisà joj i toga jednoga.
Za to čuje Janja udovica:
Ona bježi u goru zelenu.
Tri mjeseca u gorici bila,
Travu jela, s lista vodu pila.
Dok planine sn'jegom zapadoše,
Više Janja živiti ne može;
Ona sagjè b'jelu dvoru svomu.
Za to začu Ajmanović kneže,
Uhvatì joj jedinoga sina
Matijaša, od sedam godina,
I spremì ga bijelu Stambolu. —
Kad je došlo dijete Stambolu,
Tude bilo devet godin' dana,
I veliko mjesto izdvorilo:
Zapalo mu devet agaluka,
Sve ih devet caru poklonio.
Da mu dade Bosnu pašaluka,
I car mu je Bosnu poklonio.

Digitized by Google

U Bosnu je vezir salazío,
Sjedè sudit u Bosni ponosnoj,
Sudi d'jete za godinu dana.
Pa s' podižè bosanski vezire,
Po deveru, u Hercegovinu
B'jeloj kuli Ajmanović kneza.
Poslà vezir konakdžiju svoga,
Nek dočeka careva vezira
I nek gleda konak za vezira;
Ako i šta iz sela donese,
Na njemuka ruse glave nema.
Odè napred pašin konakdžija,
Kada dogjè Ajmanović knezu,
Sve mu kaže pašin konakdžija.
U ta doba bosanski vezire,
I u kneza konak učiniše,
I popèše bijele čadore
Po az-bašči ispred b'jele kule,
Kad večerà bosanski vezire,
On ti kneza po imenu viče.
Do njeg dogje Ajmanović kneže;
Kad temenah učini veziru,
Izmačè se, podviv, stadè, ruke.
Pita njega bosanski vezire:
„O čifčija Ajmanović kneže,
Imal' ovdje Janja udovica?"
Njemu kneže po istini kaže:
„Ima, paša, Janja udovica."
Paša mu je opet besjedio:
„Dovedi mi udovicu Janju."
Odè kneže poslužit vezira.
Kada dogjè do Janjina dvora,
Kneže Janju po imenu viče:
„Hajde, Janjo! tebe paša zove."
Ljuto cvili Janja udovica,
Ona kune Ajmanović kneza:
„Bog t' ubio! Ajmanović kneže,
Al' si za me i vezirim kazô, —
Još se meni osvetio n'jesi!?"
Pogjè huda udovica Janja,

Digitized by Google

Plačuć dogjè pašinu čadoru,
Pa pod čador paši ulazila.
Kad je vidì bosanski vezire,
Sa šiljteta na noge skočio,
Spušta tenef do zelene trave,
A zavikà iza svega glasa:
„Majko moja! udovice Janje.“
Pa je ljubi u obadv'je ruke,
I u b'jele dojke iz njedara,
Koje jesu njega othranile.
Kod njeg cvili udovica Janja,
A tješi je dijete vezire:
„Muč' ne cvili, mila moja majko!
Što sam htio, ono sam dobio;
Evo tebi dosta pusta blaga,
Pa se hrani i oda zla brani,
A ja idem sudit u Travniku.“
I tude su noćcu prenoćili,
Kad u jutro b'jeli dan svanuo,
Objesio Ajmanović kneza,
Njegovijeh svih devet sinova,
I do devet mladih sinovaca,
Sve o vratim Ajmanović kneza.
Odè vezir sudit u Travniku,
Ostà majka u Hercegovinì;
Ona gradi b'jela manastira,
I uz njega crkvu od kamena,
A za zdravlje svog jedina sina.

Gjuro Novakov.

Kad se ženi od Budima bane,
Na daleko curu isprosio,
U Mlecima, gradu kaurskomu,
Milu kćercu dužda mletačkoga;
Prsten daje, svatbu ugovara,
S babalukom duždom mletačkijem:
„Babaluče, dužde od Mletaka,

Digitized by Google

Svatba moja brže ĭ ureda,
Bolan dužde. od pô mjesec' dana.
Dok ja sigjem Budimu bijelu
I pokupim na kitu svatove,
I porežem čeiz na djevojku,
Na Luciju. milu kćercu tvoju;
Pa ću opet ka Mlecima doći.
I hoćemo biti prijatelji,
Pa mi, dužde, u pohode dogji.
Do najdalje, do godinu dana."
To rekoše i ugovoriše.
Ostà dužde u Mlecima gradu,
Odè bane bijelu Budimu,
I on kupi kitu i svatove.
Kupio ih četiri godine,
Sakupio četiri hiljade. —
Ni još nije svata sakupio,
Već navrgo namet na vilajet:
Na preslicu i na udovicu,
Po trideset žutijeh dukata;
Na bijelu kulu od kamena,
Sve po tovar blaga gotovoga, —
Ko god banu u svatove dogjè
I nemade konja ni ašluka,
Da ga bane opremi lijepo
Sa svojijem konjem i ašlukom.
Vas je bane namet pokupio,
Sam ne dadè Bijeljić Ivane.
Bane poslà hitre sluge svoje
Dovedoše Bijeljić Ivana,
Pa ga na dno u tamnicu baci,
Pa je Bogu nijet učinio,
Da ga živa ispustiti ne će,
Van da će mu kosti izbaciti.
Pa sjedavši, sitnu knjigu piše,
I šalje je u tu goru crnu,
A na ruke Novaku hajduku,
Mladu zetu Kraljevića Marka,
Nek mu Novak na veselje dogje,
I spremi mu u svatove sina,

Digitized by Google

Po imenu Gruju d'jete mlado —
Grujo želi vidjeti dajidže,
Po imenu Marka Kraljevića.
Dajo mu je banu u svatovma
Starešina svata kićenijeh.
Kada knjiga starcu dolaziła,
Grujici je sinu govorio:
„O Grujica! drago d'jete moje,
Hoćeš ići banu u svatove,
I vidjeti daju rogjenoga?
Što ti, sine i od Boga pitaš.“
Lijepo mu Grujo govorio:
„Opremi mi ti konja gjogata,
Ja ću banu ići u svatove.“
Pa ga l'jepo babo opremio,
Dosti blaga, pa i hladna vina;
S Grujicom se sinom halalio,
Lijepo ga stari svjetovao:
„Moj Grujica, moj jedini sine,
Ti ne možeš do Budima doći,
Van da tebe gdje akšam zavrne,
Svagdje pitaj, drago d'jete moje,
Možeš li ti noćcu prenoćiti,
I ti, i tvoj pretio gjogine;
Svako će se tebe pobojati;
Al' ti nemoj na zor noćivati;
Van eto ti lelek čadorina,
Raspni njega u polju velikom;
Pod čadorom pij ti hladno vino,
A za čador priveži gjogata,
Neka pase travu djetelinu.“
Pa Grujica gjogu uzjašio
I on odè bijelu Budimu.
Do bijele kule dolazio,
Ka siromah Bijeljić Ivana;
Cvilila je ljuba Bijeljića
Žali ona svoga gospodara.
Grujo kuca halkom na vratima;
Izlazila ljuba Ivarova;
Grujo pita mlade nevjestice:

Digitized by Google

„Mogul' ovdje s' gjogom prenoćiti?“
„„Jer ne možeš? neznana delijo,
Ima tebi i hljeba i vina,
Tvomu gjogi zobi i sijena.““
Tu je Grujo noćcu prenoćio.
Kad svanulo i granulo sunce,
Zgotovì mu ručka gospodskoga.
Podviv ruke, ljuba Ivanova.
Dvoreći je suze proljevala.
Govori joj nejako dijete:
„Što ti cviliš, mlada nevjestice,
Jeli ova kula od kamena
Svog imala skoro gospodara?“
Ona njemu mlada progovara:
„Ja bora ti neznan, dobar junak!
Evo nema dana nedjeljica,
Kako sam ga mlada izgubila —
U zô čas se sada ženi bane,
Iz Mletaka, grada kaurskoga.
Kupì svate četiri godine.
I nakupì četiri hiljade.
Ko se nije mogô opremiti,
Metnu bane namet na vilajet —
Na preslicu i na udovicu;
Sve po trides't žutijeh dukata;
Na bijelu kulu od kamena
Sve po tovar blaga gotovoga:
Vas je bane namet pokupio —
Moj ne dade Bijeljić Ivane.
Poslo bane hitre sluge svoje.
I odvele Bijeljić Ivana,
Bacili ga na dno u tavnicu.
Ban je Bogu nijet učinio.
Da ga živa ne će ispustiti.
Van da će mu kosti izbaciti;
S toga cvilim, žalosna mi majka!“
Pa veli joj Grujo d'jete mlado:
„Muč' necvili mlada nevjestice,
I ja igjem banu u svatove,
I hoću se bana zamoliti.

Digitized by Google

Neka pušta Bijeljić Ivana."
A kad mlada čula nevjestica,
Dadè njemu čedo prenejako,
Pa iznese vezene darove:
Najnaprijed kolajne od zlata,
Sto junaci nose oko vrata,
Pa za tijem gaće i košulju;
Nit' su one tkane ni predene —
Od bijele svile sapletene.
To izrečè, pa na noge skače,
I otigje bijelu Budimu.
Kad je bio poljem velikijem,
Daleko ga bane opazio,
Pred njega je bane išetao,
Uzjašivši grivca doru svoga;
Pa ga zove kuli prebijeloj:
„O rogjače, Grujo d'jete malo,
Hvala! tvomu babi rogjenomu,
Koji te je poslô u svatove —
Ev' imaju tri nedjelje dana,
Kako, Grujo, pogledam svatove;
Sutra ćemo ići pred svatove
Do Ribnice, studene vodice."
Al' dajidže d'jete poželjelo.
Ne će z banom dvoru bijelomu,
Već on banu tiho progovara:
„Brže, bane, hitra kalauza,
Nek me vodi do vode Ribnice,
I ja igjem, bane, za svatov'ma."
A neda mu bane od Budima,
Jer on ne zna broda na Ribnici,
Broda ne zna, a ćuprije nema,
Skele čuva trideset Arapa,
Megju njima troglav Arapine,
A na svojoj vranoj bedeviji —
Ja kakva je, ostala mu pusta!
Iz ustî joj mavi plamen bije,
Iz očijû munja sijevala,
Ona ždere konja i junaka,
I tebe će, Grujo, proždrijeti.

Digitized by Google

Ali Grujo njemu progovara:
„Hajsićuma! bane, od Budima,
Dok je meni Boga velikoga,
I prečiste djevice Marije,
I gjogata stara babe moga —
Ne bojim se trideset Arapa,
Sviju ću ih, z Bogom, predobiti.“
Nikako mu neda kalauza;
A Grujo se ni moliti ne će,
Van utaman igje ka Mlecima;
Kada dogjè do vode Ribnice,
Broda ne zna, a ćuprije nema,
Na Ribnici trideset Arapa.
Zažmirio Grujo d'jete mlado,
U strahu je ćordu izvadio,
Spomenuo ime Isusovo:
„Svakad si mi u pomoći bilo,
I danas me nemoj zabaciti!“
Na Arape gjogu natjerao,
Sve trideset njiha pogubio;
I uhvatì trideset gjogata,
Pohambira jednog za drugoga,
Najposlije za gjogata svoga;
Pa natjerà konja na Ribnicu,
I studenu vodu preplivao.
Kad se primì uz goru Kunaru,
Al zavikà troglav Arapine:
„Kurve sine! Grujo d'jete mlado,
I tebi je dobra sreća bila,
Te me nije bilo na Ribnici,
Ter si moje društvo pogubio,
I Ribnicu vodu prelazio.“
Kada čulo nejako dijete,
Odsiječè trideset gjogata,
Pa on bježi uz goru Kunaru.
Kad izigjè na polje Zečevo,
On susretè stado prebijelo,
A za njime ovčar čobanina,
I on svira uz diple od zlata;
Pa d'jetetu oči uticale,

Digitized by Google

I opazì u polju Kosovu.
Tu premnoge bijele ćadore.
Pa govori nejako dijete:
„Bože, dragi, na tomu ti hvala!
Ja se jednog isprti belaja,
Na drugi sam veći udario —
Kakva li će ono bitì vojska?
Ja bora ti! ovčar čobanine,
Možeš li mi pravo kazivati,
Il' je vojska cara čestitoga,
Il' onoga od Beča cesara,
Il' je ono stado prebijelo,
Il' su pali ptice labudovi,
Il' su Mleci pjenu izbacili?“
A veli mu ovčar čobanine:
„Nit je vojska cara čestitoga,
A ni onog od Beča cesara,
Nit je naše stado prebijelo,
Nit su pali ptice labudovi,
A ni Mleci pjene izbacili —
Van svatovi od Budima bana:
Ev' imaju dvije nedjeljice,
Kako leže u polju Kosovu,
A ne smiju ići na Ribnicu,
Od onijeh trideset Arapa,
I onoga troglav Arapina —
Pred njima je jedna ženska glava,
Po imenu Marko Kraljeviću,
A broji se da je junačina,
Ja bi sviju z Bogom prevodio,
Još nijesam roda junačkoga,
Već što mogu svirat za ovcama.“
Kad to čuo Grujo d'jete mlado,
Mašio se rukom u džepove,
Pa mu daje stotinu dukata:
„Eto tebi za malo bakšiša,
Ako s mirom prebrodim Ribnicu,
Pa te gdje god desim u planini,
Onda ću te jàko darivati,
Do smrti ćeš mene spominjati.“

Digitized by Google

Pa odletje u polje Kosovo.
Megju one kićene svatove,
Do čadora Kraljevića Marka.
Pod čadorom Kraljevića Marka,
I Lucija banova djevojka,
Odmah Grujo gjogu odjašio
Otpušta mu sve devet kolana,
I desetu ibrišim kanicu;
Zabacì mu dizgine od zlata,
Sam se gjogo po Kosovu voda,
A on sjedè s Markom pod čadore.
Na njeg Marko očim prevaljuje,
Bijelijem zubma poškripljuje,
Jer on ne zna da mu je sestriću.
Njemu veli Marko Kraljeviću:
„Kaži mi se neznana katano,
Otkle li si, od zemlje koje si,
Koje li si vjere i zakona,
Čija l' te je majka porodila?“
A Grujo se ni kazati ne će,
Al eto ti gjoge od mejdana,
Pred čadora Kraljevića Marka;
Dobar gjogo kopa meterize
Zove Gruje, gospodara svoga,
Da ga svežo za tenefe zlatne,
Da mu dade zopcu i sijena.
Opazì ga Kraljeviću Marko,
Da je gjogo Novaka hajduka;
Odmah Marko na noge skočio,
Ljubi Gruju u čelo junačko,
Ljubeći ga, njemu govorio:
„A što mi se ne pokažeš, sine.
Da si bolan roda junačkoga?
Da ti ne bi debela gjogata,
Sada bi ti sudjen danak došo.“
„„Hajde dajo, jedna ženska glavo!
Sramota je tebi prevelika,
Što si meni obraz zagrdio —
Toliki si svijet pokupio,
Pa ne smiješ na vodu Ribnicu,

Digitized by Google

Od onijeh trideset Arapa
I od onog troglava Arapa;
Bane čeka lijepe djevojke,
Bolan dajo, tri nedjelje dana;
Deder puštaj tri telala mlada,
Nek svim' kažu svatim' kićenijem,
Ha na noge i na dobre konje,
Da igjemo bijelu Budimu,
Sutra će nam bane pred svatove.""
A dajidža njemu progovara:
„Aja borme! drago d'jete moje,
Ja ne smijem na vodu Ribnicu,
Jer na vodi trideset Arapa,
I gjidja troglav Arapine;
Razbiće mi kićene svatove,
I oteće Luciju djevojku,
Pa b' volio onda umrijeti."
„„Ustaj dajo, ako Boga znadeš!
To je tvoja velika sramota;
Dva lješnjaka orahu su vojska —
Kamo tvoji toliki svatovi?"
A dajidža njemu progovara:
„Evo hoću, rogjeni sestriću,
Ali, Grujo, s ovim ugovorom:
Ti ponesi sa sobom Luciju,
I prevedi svate preko vode;
Kad budemo s onu stranu vode,
Daćeš meni opeta djevojku,
Nek zna bane, da sam junak dobar."
„„Hoću dajo, rad obraza tvoga,
I to opet, ak' mi bude drago."
Zavikaše tri telala mlada:
„Hazurala! kićeni svatovi,
Svi na noge, i na dobre konje,
Da igjemo bijelu Budimu."
Svi svatovi tomu kail bili,
I dobre su konje pojašili
I odoše na vodu Ribnicu.
Odmah Grujo gjogu odjašio,
Sve svatove redom prevodio,

Digitized by Google

Najposlije sebe i djevojku.
Al' eto ti troglava Arapa.
Viknu kurva iza svega glasa:
„Kurve sine! Grujo d'jete mlado,
Ja jest tebi dobra sreća bila,
Pa pregjoste i tamo i amo?“
Kad ga čuli kićeni svatovi,
Pobjegoše, kuda koji znade,
A najbolje Kraljeviću Marko.
Odmah Grujo na konja skočio
I Luciju za se uzbacio,
Triput ju je utegnuo pasom,
I četvrtoč od sablje kajasom.
Al eto ti vrane bedevije,
Dônju žvalu po zemljici vuče,
A gornju je digla viš Arapa,
Iz usti joj mavi plamen bije,
Iz očiju munje sijevaju,
Hoće proždrt Gruju i gjogata,
Na Luciji žvale ustaviti,
Da joj Arap b'jelo lice ljubi.
Natrag Grujo gjogu povrnuo,
U strahu mu ruke zadrhtale,
Izvadio britve iz kutije,
U strahu je očim' zažmirio,
I ošinu troglav arapina
I posječe njega i vranušu;
Kako ju je lako udario
Na dva ju je kabla prekinuo,
I još crne zemlje prihvatio —
Obadvoje može ukopati.
Dok izletje Kraljeviću Marko,
On pješice leti do Grujice,
I ljubi ga u čelo junačko:
„Bre, aferim! moj sokole sivi,
Megjer zna se. da si roda moga.“
„„Muči. dajo, nemoj se ružiti,
Sramota te starešinstva tvoga,
Ni ban nema hiljadu četnika,
A ti imaš četiri hiljade.““

Digitized by Google

Pa on ište od Gruje djevojku,
Ali ne da Grujo d'jete mlado,
On je banu nosi do Budima;
Pa opeta od ruga ne može,
Jera krvca hladna voda nije;
Dadè njemu kićenu djevojku.
Lijepo ih bane dočekao,
Sveg Budima zove na veselje,
Ne raskida sofre ni trpeze,
Ni mlagjana kola djevojačkog',
Od dne do dne tri pune ne djelje.—
Stali su se svati rasipati,
Stade bane iznosit' darove,
Da daruje kićene svatove,
I iznesè trideset kolajna,
Što su žutim zlatom potkivane;
Najnaprijed Marka darovao,
Jera mu je doveo djevojku,
Pa za njime dijete Grujicu.
A Grujo mu tijeh darâ ne će,
Već ostavlja svoje za posljetka.
Svi se tada rasuli svatovi,
Sam ostadè Kraljeviću Marko,
I sestrić mu Grujo d'jete malo,
Hoće Grujo dvoru bijelomu,
A bane mu iznosi darove,
I Lucija, mlada nevjestica;
Grujo dara uzimati ne će,
Već se banu moli uz koljeno:
„A moj bane, ja ti dara ne ću,
Ti ćeš reći da nemam dukata;
Daću tebi za dare uzdarje;
Ma, evo ti hiljadu dukata;
I još dvije groša bijelijeh,
A puštaj mi Bijeljić Ivana."
Na njeg bane hršum učinio:
„Ivana ti ispustiti ne ću,
Da mi dadeš svoju babovinu,
I pokloniš glavu na ramenu;"
Progovara mlada nevjestica:

Digitized by Google

„Nemoj bane, ako Boga znadeš!
Da mi ne bi Gruje i gjogata,
Ne bi moga lica obljubio;
Zaludu si vrgô Kraljevića,
I njègova debela šarčića;
Ja sam mlada ženska bila glava,
Tri puta sam htjela prelaziti,
A ne da mi Kraljeviću Marko.“
Kada čuo bane od Budima,
Onda veli mladoj nevjestici:
„O Lucijo, čisto zlato moje,
Išt'te blaga koliko vam drago,
A Ive vam ispustiti ne ću.“
Pogjè mlada da poljubi bana,
Ošinu je rukam po obrazu,
A kad vidjè Grujo d'jete malo,
Onda skače od zemlje na noge,
Pa on sletje niz bijelu kulu,
Do gjogata starog babe svoga;
Pritegnu mu sve devet kolana,
I desetu ibrišim kanicu;
Pa debela gjogu uzjašio;
Zaletjè se poljem širokijem
Izvrnuo noge sve četiri,
Pa udari na tavnička vrata,
I on obì duboku tavnicu,
I tu sletje do Ivana gjogo,
Iz teška ga gvožgja izvadio
A zubma ga na se izbacio,
I trideset ispusti sužanja;
Pa izletjè gjogo iz tavnice.
Vikne Grujo iza svega glasa:
„Z Bogom ostaj! bane od Budima,
Nemoj mi se ćemu narugati,
Odvedoh ti iz tavnice Ivu.“
A kad vidjè bane od Budima,
On izletjè na bijelu kulu,
I opalì trideset topova,
I pokupì hiljadu katana,
Da dostigne Gruju d'jete mlado.

Digitized by Google

Bježi Grujo do pećine st'jene,
Onde Ivu skida sa gjogata,
Metnu njega u pećinu st'jenu,
Založì ga jelovljem granjem;
Pa on gjogu u natrage vrati,
Cikuu Grujo ko šarena guja,
I megju se zavodi katane;
Stadè zveka rata oko hata,
Stadè frka hata velikijeh,
Stadè vriska konja ždrijebaca,
Stadè zveka britkijeh sabalja,
A i jeka hudih ranjenika;
U kog nema ja noge, ja ruke,
U kog pola glave odsječene,
Pa se Grujo u natrage vrati,
I izvadì iz pećine Ivu,
Pa mu dadè debela gjogata,
A on pješe igje na nogama;
Do Ivine kule dolaziše,
I veselje tude učiniše,
Pili vino tri nedjelje dana.
Pogje Grujo dvoru bijelomu;
Izlazila ljuba Ivanova,
Iznesè mu tri kolajne zlata,
A njoj Grujo hiljadu dukata,
Poljubì ga u skut i u ruku.
Pa uzjašì debela gjogata,
I otigjè babi rogjenomu.
L'jepo ga je babo dočekao;
Kad mu zlatne opazi kolajne,
Tri put ga je babo poljubio,
I skidè ga sa konja gjogata,
Na rukam ga nosi u odaju.
Za zdravlje se pitaju lijepo:
„Kako si mi, drago d'jete moje,
Jesi l' bio sretno i veselo?
Je l' te l'jepo bane dočekao?"
„„L'jepo me je bane dočekao,
Natrag me je opet povratio
Evo mene sada s tobom babo.""

Digitized by Google

Zmija mladoženja.

Dva putnika putom putovala
Ispod grada bijela Budima;
Dolazili Budimu na vrata,
Stav gledahu bijela Budima,
Megju sobom oni govorili:
„Dragi Bože, lijepa Budima!
Al' j' u njemu još ljepša kraljica,
Al' zaludu kraljici budimskoj,
Jer nemade od srca poroda;
Ja l' da znade budimska kraljica,
Molila b' se Bogu velikomu
Da joj Bog da od srca evlada,
Baš ako će i zmiju šarenu.
Kralje bi joj Sinju odlazio
I poštenje gospi učinio,
Pod Sinjem se i Bogu molio
Od dne do dne devet godinica."
Pa su opet oni besjedili:
„Bi u jutro rano uranila,
Skupila bi po veziljam' svilu,
Čisto zlato po bazrgjanima,
A ibrišim konac po terzijam;
Pa bi plela mrežu plemenitu,
Mrežu zlatnu, a vrlo lijepu;
Dala bi je slugi Mijovilu,
Nek je nosi na tiho Dunavo;
Kada Mijo na Dunavo dogjè,
Bi u jutro rano uranio,
Prija zore i žarka sunašca,
Bacio bi mrežu u Dunavo,
U'jtio bi ribu u Dunavu
Zlatnih krila tija do ramena;
Pa da ribi on odsječe krila,
Ťe da nosi dvoru bijelomu,
Desno krilo kraljici pokloni,
Nek s njeg' pije studenu vodicu,
Čet'res jutar' vodu naštesrce:

Digitized by Google

Bi rodila u naručja sina,
Pozlaćene kose i perćina:
Da joj krilo i lijevo dade
Rodila bi zmiju šarovitu;
Zmija b' bila, al bi junak bio."—
Kada ćuo sluga Mijovile,
On mi igje te kraljici kaže,
Sve joj kaže što je i kako je.
To kraljica odmah poslušala,
Šalje Miju na Dunaj vodicu.
Kad je Mijo vodi dohodio,
Nuto Mije sreće dobre ti je!
Kako bacì mrežu u Dunavo,
Odmah mu se riba ulovila,
Pa na suho ribu izbacio.
Zlaćena joj krila odrezao.
Pa zamotà u maramu zlatnu,
Opet ribu u Dunavo baci;
Hudu ribu voda odnijela,
Jera ona svojih krila nema,
Pa da pliva po tihu Dunavu;
A Mijo je ni gledati ne će!
Već on leti dvoru bijelomu.
Kada došô budimskoj kraljici
Kraljici je varku učinio —
Lijevo joj krilo podmetnuo,
A desno je majci ostavio.
Malo vr'jeme, a za dugo nije,
Četrdeset dana prolazilo:
Rodi čedo majka Mijatova
Pozlaćene kose i perćina;
Kako joj je varku učinio,
Još kraljica ni rodila nije,
A njezino čedo umiralo! —
Rodì čedo budimska kraljica,
Malo čedo, zmiju šarovitu.
Kod kraljice drugarice bile.
Pa kraljica njima govorila:
„Budite me mladu poslušati,
Uhvatite zmiju šarovitu.

Digitized by Google

Pa lijepo zmiju okupajte,
I povijte u bijelu svilu,
Uvalite u kol'jevku zlatnu,
Pa nosite zmiju na krštenje,
Lijepo joj ime nadjevajte
Lijepo ime, kralje Mijovile."
Drugarice nju su poslušale,
Lijepo su zmiju opremile,
Što god im je mlada govorila,
I nosile zmiju na krštenje,
Lijepo joj ime nadjenule
Mijovila, kraljičina sina.
Kad don'jeli zmiju sa krštenja,
Metnuli je u bešiku zlatnu,
Kraljica je mljekom zadojila.
Malo vrj'me, a za dugo nije,
Bježi zmija iz bešike zlatne
I uteče zmija u duvare;
Mjesta sebi nalazit ne može,
Van Budimu bježi u temelje;
Ni ondje se smiriti ne može,
Van opeta bježi u sljemena;
Ni ondje se smiriti ne može,
Van uteče u pećinu st'jenu.
I ondje je zmija prebivala,
Sve punijeh devet godinica.
U tomu je kralje dolazio
Ispod Sinja grada bijeloga,
Pa j' u jutro rano uranio,
On se šeće gradu po bedemu;
Izlazila zmija na sunašce,
Viče oca od Budima kralja:
„O moj babo! od Budima kralje,
Dobro ti si jutros uranio,
Pa se gradu po bedemu šećeš?"
Al' kad čuo kralju od Budima,
Saviv skute, bježi sa bedema.
Kraljici je svojoj govorio:
„Ja kraljice, moja gospojice!
Zar imamo od srca evlada!?

Digitized by Google

Ja se šetah po bedemu gradu,
Pa me nešto iz pećine viknu:
„„O moj babo, kralju od Budima,
Dobro si ti jutros uranio,
Pa se gradu po bedemu šećeš.““
A kraljica kralju odgovara:
„Dušo moja, od Budima kralje!
Kad si bio pod bijelim Sinjem,
Rodila sam od srca evlada,
Pa je bila zmija šarovita,
I utekla u pećinu st'jenu;
Evo ima devet godinica,
Kako zmija u st'jeni prebiva.“
Malo vr'jeme, za dugo ne bilo,
U tom mračak padè na zemljicu,
Kralj s kraljicom stadè večerati,
A i piti crveniku vino;
A izišla zmija iz pećine,
Pa se krije u b'jela duvara.
Kada kralju prva kupa dogje,
Njega viknu zmija šarovita:
„O moj babo! od Budima kralje,
Tebi vino plaho slatko bilo!
Hoćeš mene, babo, oženiti? —
Čuo jesam, a vidio n'jesam,
U Zvečanu gradu kamenomu
U onoga od Zvečana bana
Angjeliju kćercu na udaji;
Hoćeš otić kamenu Zvečanu,
I od bana zaprosit' Angjušu
Za svojega Mijovila sina?“
Dvaput mu je tako govorila,
I još treći vako progovara:
„Kaži pravo, moj rogjeni babo!
Hoćeš li ti mene oženiti?
Ako li me oženiti ne ćeš,
Ja ću, zmija, izić iz duvara,
Pa se tebi smotat oko vrata,
Pa ću tada tebe oženiti
Crnom zemljom i zelenom travom,

Digitized by Google

I busanom, lijepom djevojkom.“
Prepao se kralje od Budima —
Sve mu drhću i noge i ruke;
Pola mu se kupe prol'jevalo,
Pa j' u strahu njemu govorio:
„Mijovile! drago d'jete moje,
Ti pričekaj moj jedini sine;
Baš ako si zmija šarovita,
Od srca si moga otpanuo:
Doka svane i ograne sunce,
Ja ću otić' kamenu Zvečanu
Od bana ću kćercu zaprositi.“
Odmah šuti zmija šarovita.
Svu noć kralju zaspati ne može
Koliko se bio prepanuo!
Dokle prvi zapjevaše p'jevci,
Odmah ti je kralje ustanuo,
Pa oprema grivca doru svoga,
Uputì se kamenu Zvečanu,
U dobra je doba dolazio
Po akšamu, u jaciju prvu,
Njega bane dočekao l'jepo
Pod njim grivca doru prihvatio,
Kralja vodi na bijelu kulu,
Iznosi mu gospodsku večeru.
Kad se kralje z banom ponapio,
Onda njemu kralje govorio:
„Ja bora ti, od Zvečana bane!
Nit' me pitaš niti ja kazujem,
Porad' šta sam tebi snihodio!“
Ali njemu bane progovara:
„Kaži pravo, od Budima kralje,
Porad' šta si meni dohodio?“
Njemu kralje tiho progovara:
„Čuo jesam, bane od Zvečana,
Da imadeš kćercu na udaji,
Da mi Angju pokloniti hoćeš
Za mojega Mijovila sina!
Bili bane bili prijatelji?“
Ama njemu bane odgovara:

Digitized by Google

„Evo hoću, kralje od Budima,
Al' s' ovijem, bolan, ugovorom:
Ako li ti uraditi možeš,
Sve pozlatit' široke sokake,
Bolan kralje! na obadve strane,
Od Budima do Zvečana moga,
A kad dogješ ka Zvečanu mome,
Ter sva možeš pozlatiti vrata
Najposlije vrata djevojačka,
Djevojačka saliti od zlata?"
Kralje šuti, ništa ne govori,
Jera kralje uradit' ne može, —
I tude su noćcu prenoćili.
Kad svanulo i granulo sunce
Opet kralje zaprosi djevojku —
Al' je njemu bane, besjedio:
„Eto ću ti kćercu pokloniti
Al' s' onijem, bolan, ugovorom."
Njemu kralje tiho progovara:
„Ne šali se bane od Zvečana,
Van hoćeš mi kćercu pokloniti?"
„„Ne šalim se od Budima kralje,
Ako to ti uraditi možeš,
Kupi svate do petnaest dana,
A prije ćeš knjigu načiniti,
Pa poslati ka Zvečanu mome,
Da se bane sprema u Zvečanu
Dočekati kićene svatove.""
To rekavši, tu se rastadoše,
Odè kralje bijelu Budimu.
Kad Budimu kralje dolazio,
Opet zmija dogjè iz duvara,
Ona svomu babi progovara:
„Jesi l' mi se babo umorio,
Jesi li mi zlato isprosio?"
Njemu veli od Budima kralje:
„Jesam ti se sine umorio,
Al' ti n'jesam zlato isprosio,
A niti ga isprositi mogu,
Taman da ću glavu izgubiti,"

Digitized by Google

Sve mu kaže teške ugovore.
Ali njemu zmija progovara:
„Kupi svate što god više možeš,
Od hiljadu manje ni jednoga;
Što je više čarnije je za te
Bolan babo, i za me i za te.“
A kad čuo kralju od Budima,
Onda sjedav sitnu knjigu piše;
Sav mi Budim u svate sazivlje;
Sitnu knjigu poslà ka Zvečanu
Da će dovest' kićene svatove.
Kad svatove bio pokupio,
Onda viknu zmija šarovita:
„Deder kaži svatim kićenijem,
Ha na noge i na dobre konje;
Men' opremaj debela gjogata.“
To je njega kralje poslušao.
Svi svatovi konje pojašili,
Najposlije zmija šarovita,
Pa se gjogi o unkošu svija
I mota se gjogi oko vrata,
A spustila sindžire od zlata
I na njima zlaćenu jabuku;
Kud god hodi zmija na gjogatu,
Svud' ostaju zlaćeni sokaci.
A kad došli ka Zvečanu gradu,
Sve tud hoda zmija šarovita;
Ona igje od vrata do vrata,
Po Zvečanu pozlatila vrata;
Najposlije vrata djevojačka,
Djevojačka salila od zlata.
Tudeka su noćcu prenoćili.
Kad svanulo i granulo sunce,
Posla bane dva čauša mlada,
Da podviknu po Zvečanu gradu:
„Hazurula kićeni svatovi!
Kratki danci, a dugi konaci,
Tugja zemlja, tuga je golema;
A da gdje god za nevolju bude,
Svatovi bi izdali djevojku,

Digitized by Google

Sam' će ostat' momak i djevojka."
To svatovi njiha poslušali,
I brzo su konje pojašili,
A ban svoju kćercu opremio
Pa je metnu u kočiju zlatnu,
I odoše ka Budimu gradu.
Kad Budimu dolazili bili,
Crni mrače, padè na zemljicu,
Odè zmija curi u ložnicu.
Prama njemu ustala djevojka
Podviv ruke dvori Mijovila.
Mijo skida gujine haljine,
Pa ih daje ostar'jeloj majci:
„Nosi, majko, sve moje haljine,
I dobro ih do zore pričuvaj,
Nemoj mi ih ni babi kazati;
Doka svane i ograne sunce,
Opet ćeš mi donijet' haljine."
Uzè majka Mijine haljine,
Pa ih snese niz ćemerli kulu,
Pa ih majka na vatru bacila.
Kako pale na vatru haljine
Odmah jeknu u čardaku Mijo:
„Jah starice, moja mila majko,
Ne bi kader pričuvat' haljina,
Od akšama do bijela dana."
Angjeliji curi progovara:
„Angjelijo lijepa djevojko:
Kako svane i sunašce grane,
Nek te l'jepo moj opremi babo,
Pa te natrag vodi ka Zvečanu
Neljubljenu i nemilovanu;
Udaji se za koga ti drago."
To izusti, a dušicu pusti.

Ženitba Gavrana Sinjanina.

Šetala se budimska kraljica
Pošetala gradu po bedemu:

Digitized by Google

Za njom kćerca rumena Ružica.
Al govori budimska kraljica:
„Kćeri moja, jer se neudaješ?
Koga čekaš? ne iščekala ga!
A kog' gledaš, ne izgledala ga!
Meni tvoji prosci dodijaše,
A ječam mi konji pozobaše.
Tebe prosci prose na sve strane:
Sedam kralja od sedam zemalja,
Sedmi kralje od Beča ćesare,
I od mora trides't gjenerala:
Udaji se, za koga ti drago?"
Onda veli rumena Ružica:
„Majko moja, budimska kraljice!
Nema meni već dvan'est godina,
Kako ću se, majko udavati?"
Njoj govori budimska kraljica:
„Šuti kćeri, ujela te guja!
Odavno si stekla mušteriju,
Kaži kćeri, majčine ti hrane?"
„„Mati moja, budimska kraljice!
Čula jesam a vidila n'jesam,
Amo doli, Sinju kamenomu,
Za nekakva Sinjanin Gavrana,
Da je dobar junak na mejdanu:
Sedamn'est je puta ishodio,
Ishodio, na ešći Kladušu
I sedamn'est glava donosio; —
Ja bih bila za njega junaka.
Još sam čula, moja mila majko!
Na Kladuši, kladuškoga Muju:
Petn'est puta Muju ishodio,
I petnaest glava donosio.
Volila bih, stara moja majko,
Volila bih od Kladuše Muju,
Neg' deliju Sinjanin Gavrana.""
A kad čula budimska kraljica:
Udarì joj sile uz obraze;
Oborì je gradu po bedemu,
I dohvati od zlata nalunu,

Digitized by Google

Pa udara rumenu Ružicu.
Zgrabì curi sedam pletenica.
Omota ih oko desne ruke.
Pa je svučè z grada sa bedema,
Pa je vuče niz bijelu kulu;
Pa je svuče niz ćemerli kulu,
Uvuče je u mermer avliju.
Pa je vuče do tavnice tavne;
Od tavnice kapak otvorila.
Pa je baci u tavnicu tavnu:
Gdje no mi je hendek do koljena,
I zelena šaša do pojasa;
Po njoj ti se džilitaju guje,
Guje kolju, a akrepi pale. —
Pa da vidiš budimske kraljice!
Poletjela na bijelu kulu.
Dobavila divit i kalema,
Pa nakitì knjigu na koljenu,
Ter je šalje Sinju kamenomu,
A na ruke Sinjanin Gavrana:
„O moj zete, Sinjanin Gavrane!
Kupi meni hiljadu svatova,
Ja ću tebi kćercu pokloniti;
Od hiljade manje ni jednoga,
Od hiljade, zete dobro moje,
Od hiljade koliko ti drago.
Ima dosti ruha u djevojke,
Svate tvoje može darovati.“
Pa pod knjigu nagje knjigonošu.
Odè knjiga Sinju kamenomu,
Na koljeno Sinjanin Gavrana.
Kad Gavranu taka knjiga dogjè,
Kujigu štije od Sinja Gavrane,
Knjigu štije, a na nju se smije.
Onu štije, drugu rukom piše,
Ter je šalje Senju kamenome,
A na ruke od Senja Ivanu:
„Pobratime, od Senja Ivane!
Hajde meni na pir i u svate,
Evo ti se ženim u dobri čas!

Digitized by Google

Daleko sam curu isprosio
U Budimu gradu bijelomu,
Kćercu l'jepu budimske kraljice;
Već mi pogji na pir i u svate,
Bićeš meni djever uz djevojku;
A kupi mi hiljadu svatova,
Od hiljade manje ni jednoga:
Pod oklopom konji i junaci,
A o bedri kriva ćemerlija,
Na ramenu džide ubojito,
Što se džida po bojnu ramenu,
Kano guja kroz zelenu travu;
A vodi ih u prvu nedjelju,
Vodi mi ih Sinju kamenomu."
Onu šalje, drugu napisuje,
Ter je šalje popu Rigjaninu:
„Moj dajidža, pope Rigjanine!
Hajde meni na pir i u svate,
Evo ti se ženim u dobri čas!
Daleko sam curu isprosio,
U Budimu gradu bijelomu,
Kćercu l'jepu budimske kraljice;
Već mi pogji na pir i u svate,
Bićeš meni svatski starješina;
A kupi mi hiljadu svatova,
Od hiljade manje ni jednoga:
Pod oklopom konji i junaci,
A o bedri kriva ćemerlija,
Na ramenu džide ubojito,
Što se džida po bojnu ramenu,
Kano guja kroz zelenu travu;
I vodi ih u prvu nedjelju,
Vodi mi ih Sinju bijelomu."
Onu šalje, treću sitnu piše,
Ter je šalje Crnojgori slavnoj,
A na ruke Crnogorac Ivi:
„Pobratime, Crnogorac Ivo:
Hajde meni na pir i u svate,
Evo ti se ženim u dobri čas!
Daleko sam curu isprosio,

Digitized by Google

U Budimu gradu bijelomu,
Kćercu l'jepu budimske kraljice;
Već mi pogji na pir i u svate,
Barjaktar ćeš biti pred svatovim';
I kupi mi hiljadu svatova:
Od hiljade manje ni jednoga,
Sve pješaka ljuta Crnogorca,
Koji može stići i poteći,
Na strašivu mjestu postajati,
Na napetu pušku udariti;
Kojim' no je kuća kabanica,
Nož i puška i otac i majka,
Krušćić kruha nedjelju danaka;
Koji nema ni oca ni majke,
A za v'jernu ljubu i ne znade;
Kojim' nije žao poginuti."
Kada Gavran knjige rasturio,
Jedva čeka od Sinja Gavrane,
Dokle došla sveta nedjeljica;
Pa se popè kuli na čardake
Na demir je glavu naslonio,
Na bojali čibuk zapalio,
A poteže srčali durbina,
Pa niz sinjsko polje pogledao,
Dok je jedan alaj pomolio,
Dok eto ti Senjanin Ivana,
A za njime hiljadu svatova:
Pod oklopom konji i junaci,
A na bedri kriva ćemerlija,
Na ramenu ždide ubojito.
Dobro ih je Gavran dočekao:
Konje vodè na rosne livade,
A junake pod čadore b'jele,
A Ivana uz ćemerli kulu;
Pa počeše hladno piti vino.
Stadè prasak pušak' po planini,
Dok eto ti popa Rigjanina,
A za njime hiljadu svatova:
Pod oklopom konji i junaci,
A o bedri kriva ćemerlija,

Digitized by Google

Na ramenu ubojito džide.
Dobro ih je Gavran dočekao:
Konje vode na rosne livade,
A junake pod b'jele čadore,
Vodi popa uz visoku kulu;
Dok počeše piti hladno vino,
Stadè prasak pušak' po planini,
Kad eto ti ljuta Crnogorca,
Pred njima je Crnogorac Ivo.
Dobro ih je Gavran dočekao:
Sve svatove pod čadore b'jele,
A Ivana uz ćemerli kulu:
Pa počeše piti lozovinu.
Tu ih tavna noćca uhvatila,
A izašla gospodska večera.
Pa svatovi l'jepo večerali,
I rujna se vina ponapili. —
Svaki odè sanak boraviti.
Kad svanulo i granulo sunce,
Dok viknuše ognjeni čauši:
„Razviše se krstaši barjaci,
Hazurala kita i svatovi!
Dugo nam je, a daleko nam je,
Kratki danci, a dugi konaci;
Tugja zemlja kalauza nema.
Tugji ljudi, neznamo im ćudi;
Znadete li, moja braćo mila!
Da od Sinja do grada Budima
Ima dvades't i četiri dana;
Jur znate li moja braćo mila!
Pred nam ima Golija planina,
A preko nje, moja braćo draga!
Ima trides't i četiri sata;
Nemilo je kroz nju putovati: —
Vuci viju, gavranovi graču."
Otolen se svati podigoše,
Mješajući brda i doline,
A čineći poduge konake,
Zdravo došli pod Goliju pustu;
Pod Golijom konak učiniše.

Digitized by Google

I u jutro rano uraniše
Uz Goliju visoku planinu,
Na Goliji konak učiniše.
Kad su došli na polje budimsko,
Popucuju laki dževerdari,
Al ih gleda rumena Ružica
Iz tavnice, sa demir pendžera,
Dok poznadè svate Gavranove:
Cura cvili kano guja ljuta,
Dok eto ti kite i svatova.
Kraljica je pred njih ishodila,
A sa svojim slugam i v'jećnicim,
Sve svatove ona razredila,
Gdje dvojicu, a gdje četvoricu,
A prvence na visoku kulu.
Kada li je po večeri bilo,
Govorila budimska kraljica:
„Stari svate, pope Rigjanine!
Nu prečekaj do dva do tri dana,
Dok se dobri konji ne odmore,
I junaci, mati te rodila!
Dokle zbijem u sepete ruho,
Dok opremim gizdavu djevojku.“
Kail bio pope Rigjanine. —
Ja da vidiš rumene Ružice!
Ona cvili u tavnici tavnoj;
Dokleñ curi oči utekoše,
Dok potpazi oštra Madžarina.
Pa mu veli rumena Ružica:
„Bogom brate! oštar Madžarine,
Primakni se demir i pendžeru,
Da ti rečem dvije do tri r'ječi.“
Madžar bješe, za Boga hajaše:
Primàčè se demir i pendžeru.
Ružica je njemu besjedila:
„Bogom brate! oštar Madžarine,
Hoćeš li me brate poslušati?
Da odneseš listak knjige b'jele
Na Kladušu, ognjem izgorila!
Mom dragomu, buljubaši Muji,

Digitized by Google

Evo tebi hiljadu dukata."
„„Piši knjigu, rumena Ružice.""
Opet njemu cura besjedila:
„Donesi mi listak knjige b'jele,
I donesi pero od kokoši,
Da nakitim knjigu na koljenu."
Madžar curi tiho odgovara:
„O gospojo, rumena Ružice!
Čaršija je naša zatvorena,
Ne mogu ti knjige donositi,
Niti imam pero od kokoši."
Sve mislila, na jednu smislila,
Od košulje rukav odadrla,
Iz obraza krvi uhvatila,
A od šaše pero načinila,
Po rukavu sitno nakitila,
U knjizi je 'vako besjedila:
„Moj dragane! buljubaša Mujo,
Oli sada oli već nikada;
Tvoja cura odè za drugoga;
Da j' za koga nebih ni žalila,
Već za crnog' Sinjanin Gavrana!
Ima u njeg tri hiljade svata;
Ti sakupi toliko Turàka.
A ma više koliko ti drago;
Pa ih vodi u Ogor'jelicu,
Pa dočekaj svate Gavranove,
Razbij svate, a ti otmi mene,
Eto, Mujo, ćara i šićara."
Kada l'jepo rukav nakitila,
Dadè njega oštru Madžarinu.
Ona trga ogru oko vrata,
Pa mu dade hiljadu dukata:
„Bogom brate! oštar Madžarine,
Ne će l' Bog dat' i sreća don'jeti!
Za dva dana i dv'je noći tavne,
Da ti stigneš do ravne Kladuše,
Drugi danak, oštar Madžarine,
Dokle svane i ogrije sunce,
Kladuši će otvorit' se vrata,

Digitized by Google

Iz Kladuše age izlaziće,
Pred Kladušom londžu zaturiće;
Age piće vino i rakiju,
A srmali čibuk pripaliti,
I mrku će kavu ispijati.
A kad dogješ, oštar Madžarine,
Ti agama božju pomoć viči,
Age će ti zdravljem prihvatiti:
Hej Madžare! oklen te imamo?
Pa ti pitaj agâ Kladuškijeh,
Koje im je sve Kladuše glava.
Age će ti pravo kazivati:
Nosi rukav Kladušanin Muji;
Pred njime se ti pokloni smjerno,
Ostavi mu rukav na koljenu,
Pa s' izmakni, podviv svoje ruke,
Dok prouči knjigu šarovitu.
Ako Bog da i sreća od Boga!
Te me otme Kladušanin Mujo:
Daću tebi zlatna boščaluka."
Kad se Madžar knjige dobavio,
Eto njega širokim sokakom.
Kada dogjè gradu i kapiji,
Al kapija pusta zatvorena!
Mislio se oštar Madžarine,
Mislio se, što će, i kako će?
Sve mislio, na jednu smislio:
Pa on skoči gradu na bedeme,
A s' bedema na zemljicu crnu,
Momak odè zemljom po ćenaru.
Drugi danak dok ogrijà sunce,
On ti dogje na Kladušu ravnu.
Kladuši se otvoriše vrata,
Iz Kladuše age izlaziše,
Trides't aga, jedan za drugime;
Pred Kladušom londžu zaturiše;
Age piju vino i rakiju,
A srmali čibuk pripalili,
A mrku su kavu ispijali.
U to doba oštar Madžarine,

Digitized by Google

Ter agama „dobro jutro!“ viče.
Age su mu zdravlje prihvatili;
„Hej Madžare! oklen te imamo?“
Onda veli oštar Madžarine:
„Koje vam je sve Kladuše glava?“
U za nj' staše od Orašca Tale,
Plešće Muju rukam po ramenim:
„Ovo nam je sve Kladuše glava,
Sve krajine, buljubaša Mujo.“
Do njega je Madžar dohodio,
Pred njime se smjerno poklonio,
Poljubi ga u skut i u ruku,
Na koljenu rukav ostavio,
Pa s' izmačè, stade podviv ruke.
A kad Mujo rukav ugledao,
Hár ga bilo od Kladuških aga,
Na Madžara oči iskolači;
Pa sa zemlje na noge skočio,
Pa pod čizmu bacio rukava,
Hotjede ga Mujo pogaziti.
Otè rukav od Orašca Tale,
Pa ga daje od Kovača Rami,
Kad je Ramo rukav proučio,
Odè rukav od ruke do ruke,
Dogjè rukav Kladušanin Muji.
A kad Mujo rukav proučio,
On niz obraz suze oborio,
Pa dozivlje od Kovača Ramu:
„Moj dajidža! od Kovača Ramo,
Leti, Ramo, na svoje Kovače,
Pa opali gvozdenu prangjiju,
Pa ti kupi hiljadu Turaka,
Sve po izbor konja i junaka:
Do dva sata, da si na Kladuši,
Da igjemo na Ogor'jelicu,
Dočekati svate Gavranove,
Razbit' svate, a otet' djevojku,
Eto dajo ćara i šićara.“
Još dozivlje ličkog Mustajbega:
„Prijatelju, lički Mustajbeže!

Digitized by Google

I ti leti ka Lici bijeloj,
I ti kupi hiljadu Turaka,
Sve po izbor konja i junaka;
Do tri sata da si na Kladuši,
Da idmo na Ogor'jelicu,
Dočekati svate Gavranove.
I ti Tale, moj po Bogu brate!
Da si brže na Orašac b'jeli;
I ti kupi hiljadu bešlija,
Sve po izbor konja i junaka;
Do pet sata da si na Kladuši."
Kad su Turci riječ razumjeli,
Svi skočiše na noge lagane,
Svaki leti dvoru bijelomu,
Svaki pali gvozdenu prangiju,
Svaki kupi hiljadu Turaka,
Pa eto ih kuli Mujaginoj;
Najprvi je od Kovača Ramo,
I za njime hiljadu Turaka;
A za njime lički Mustajbeže,
I za njime hiljadu Turaka;
A za njime od Orašca Tale,
I za njime hiljadu Turaka.
Ja kakav je od Orašca Tale!
Na njemu su od čohe čakšire,
A kroz njiha propala koljena;
Još na njemu ćurak megjedina,
A kroz njega ispali mu lakti;
Na glavi mu kapa od jazavca,
Oko kape trista praporaca;
Zavrgô se čavlenom batinom,
U njojzi je pestotin čavala
Odn'jelo ga pestotin gjavola!
Na kulašu konju bagavomu.
Pestotina Mujo sakupio,
Pa odoše u Ogor'jelicu;
Po planini zalomiše Turci,
A tabor im na poljani ravnoj.
Tri busije u Ogor'jelici,
U svakoj je po trideset druga. —

Digitized by Google

Zatim malo, za dugo ne bilo,
Kada treće jutro osvanulo,
Uranila budimska kraljica,
Prvo zore i bijela danka,
Od tavnice kapak otvorila,
Pa izvadi rumenu Ružicu;
Vodi curu u bijelu kulu,
Izvedè je u kafez odaju,
Ter je svuče, pa je preobuče.
Kraljica je l'jepo opremila,
Da j' dva oka, da se nagledaju!
Na nj' obučè svilenu košulju,
Više zlata, nego b'jela platna,
Potkićena sićenim biserom;
Pod nju meće gaće čiftijane:
Do koljena vuci i bauci,
Od koljena orli i gavrani,
Na učkuru do dv'je kujundžije,
Potkrojene kunom i lisicom:
Kuda steže, da se ne priteže,
Da joj pupa ne nažulja učkur;
A vrh toga bejaz anterija,
Više zlata, nego b'jela platna;
Pa j' opasà pàsom mukademom,
Dva joj kraja do zemljice pala,
A na svakom pedeset dukata:
A na noge svilene čarape;
Po čarapim mestve pozlaćene.
Još obuče ćurka velikoga,
Sam joj ćurak hiljadu dukata;
Na glavi joj fesa fino-fesa;
A za fes je cv'jetak udarila
Sam je cv'jetak stotinu dukata;
Na vrh cv'jeta alem kamen dragi;
Kud se god'jer cura okretaše,
Na sve strane sv'jetlost udaraše;
A niz legja sedam pletenica,
Na svakoj je pedeset dukata;
Pa se prikrì stambolskom čatijom,
Potkićena sićenim biserom,

Digitized by Google

Nakićena madžarijom žutom;
Dv'je su ruke, četvere narukve,
Sve u srmi i u suhu zlatu;
Jedna glava, tri su istifana;
Jedno grlo, četiri gjerdana:
Jedan bješe od krzli merdžana,
Drugi do njeg' od crnog' findžana,
A treći je sićena bisera,
I četvrti žute madžarije.
Koji bješe od krzli merdžana,
Oni curi izpod vrata staše,
Kano krvca po sn'jegu bijelu,
Tere curi l'jepo ujisaše;
A koji je crnoga findžana,
Oni curi po prsima staše,
Ko murećef po knjizi bijeloj,
I to curi l'jepo ujisaše;
A koji je sićena bisera,
Oni curi ispod doják' staše,
I to curi l'jepo ujisaše;
A koji je od žutih dukata,
Po nizoko gjerdan je spustila,
Po nizoko curu kucukaše,
Ter joj kaže, kuda gaće veže. —
Z grabì curu za bijelu ruku,
Pa je svedè niz ćemerli kulu,
Do djevera Ivan Senjanina;
Pa Ivanu besjedi kraljica:
„O djevere, Ivan Senjanine!
Eto tebi rumena Ružica,
Čuvaj Ruže, kako svoje glave.“
Otolen se podižè kraljica,
Pa eto je u drugu avliju,
Opremì mu od zlata kočiju;
Pod kočijom osam bedevija
Na pracipu tanano sodašce,
Štono pravi osam bedevija;
Za njim opet četvere kočije,
Svaku vuku čet'ri bedevije,
Sve čeiza djevojačkog ruha;

Digitized by Google

A za njima do devet sejsana,
Sve čeiza ruha nekrenuta
Pa istjerà od zlata kočije,
Te dozivlje Ivan Senjanina:
„Oj djevere, Ivan Senjanine!
Metni Ružu u zlatne kočije.“
Pa da vidiš budimske kraljice!
Sve dariva kitu i svatove:
Komu jagluk a komu boščaluk,
Sve u srmi i u suhu zlatu;
Čaušima od zlata nadžake,
Barjaktarim' od zlata barjake;
Starom svatu, popu Rigjaninu,
Njemu dadè sve krilo od zlata;
A djeveru Ivan Senjaninu,
Njemu dadè sablju demiškinju,
Koja valja stô žutih dukata.
Kad kraljica svate darovala,
Dok viknuše ognjeni čauši,
Razviše se krstaši barjaci,
Udariše zile i borije.
Razvi barjak Crnogorac Ivo,
Pred svatovim' pogjè nazorice,
A za njime pope od Rigjana,
A za njime od Sinja Gavrane,
Za Gavranom od Senja Ivane
Za Ivanom od zlata kočije,
Za kočijam ruho djevojačko,
A za njima ostali svatovi.
Pratila ih budimska kraljica,
Sa svojijem slugam i vjećnicim;
U po polja svate ispratila.
Kraljica se natrag povratila,
Na Budimu šemluk učinila,
Dokle zdrma do trista topova,
A isprati kitu i svatove.
Otolen se svati uputiše.
Kud god išla kita i svatovi,
Zdravo došli pod Ogor'jelicu.
Pod njom tavnu noćcu prenoćili,

Digitized by Google

A u jutro rano uranili,
Pryo zore i bijela dana,
Uz planinu, uz Ogor'jelicu,
A ostadè pope Rigjanine,
Uregjujuć kitu i svatove,
Dok eto ti vlaha gologlava,
Gologlava, na goloj kobili,
Kako trče, iza glasa viče:
„Zlo ti jutro! od Sinja Gavrane,
Ne kreć' svate uz Ogor'jelicu;
Planinu su zalomili Turci,
Tabor im je na poljani ravnoj,
Na planini na Ogor'jelici;
Tri busije u Ogor'jelici,
A u svakoj trideset Turaka.
Da imadeš krila sokolova,
I bijela krila labudova,
Ne bi t' perje iznijelo mesa,
Kamo li bi proveo djevojku,
I proveo kitu i svatove."
Za to svati čuju i ne haju,
Nego idu brzo uz planinu.
Dokle drugo momče doletjelo,
Kako trče iza glasa viče:
„Zlo ti jutro! Sinjanin Gavrane,
Ne kreć' svate uz Ogor'jelicu,
Planinu su zalomili Turci;
Tri busije u Ogor'jelici,
I u svakoj po trides't Turaka;
Da imadeš krila sokolova,
I bijela krila labudova,
Ne bi t' perje iznijelo mesa,
Kamo li bi proveo djevojku,
I proveo kitu i svatove!"
Za to svati čuju i ne haju,
Nego idu brdu uz planinu.
Kad to čuje pope Rigjanine,
Kako viče vlašče gologlavo,
On potjerà svog dobra gjogina,
A poteže od bedrice ćordu,

Digitized by Google

I zastavi kitu i svatove,
Pa dozivlje Ivan Senjanina:
„Oj djevere, Ivan Senjanine!
Nu zastavi kitu i svatove;
Dobre vaše konje odmorite,
Dobrim konjma zopcu nataknite,
A vi pijte vino i rakiju;
Ja ću uzet' do četiri druga,
A četiri dobra oklopnika,
Ja ću otić' brdu uz planinu,
Ja ću vidjet, dragi pobratime:
Jel' imade vuka i hajduka,
Jali, brate, Turák', Kladušana?"
Ivan odmah konje zaustavi,
Dobrim konjma zopce nataknuše,
Oni piju vino i rakiju;
Pope uzè do četiri druga,
Pa on odè brdu uz planinu.
Dok na prvu udrio busiju,
Na njeg puče trideset pušaka:
Bog mu dadè rane ne dopadè.
Podviknuše, Boga spomenuše,
A za britke ćorde prihvatiše,
Posjekoše trideset Turaka.
Kad na drugu udrio busiju,
Opet pučè trideset pušaka,
A ni jedna nikog' ne pogodì.
Ter i ovu isjekli busiju.
Pa na treću udrili busiju.
I tu pučè trideset pušaka;
Bog mu dadè, rane ne dopadè.
Isjekoše Kladušane Turke;
Sam utečè od Orašca Tale,
I odvučè klinčanu batinu,
Ne htjedè ga pope ni goniti.
Pop izagjè brdu na planinu,
I uvidje tabora turskoga,
Pa se pope natrag povratio. —
U to doba od Orašca Tale,
Dolazio Mujinu čadoru.

Digitized by Google

Pred njim Mujo na noge skočio:
„Gjela, gjela od Orašca Tale!
Sjedi, Tale, da pijemo vino.
Jesi l', Tale, proučio fàle,
Bolan Tale, što ti fàle kažu:
Štono grču crni gavranovi,
Što svijaju orli mrcinjaši.
A što kliču žuti jastrebovi?"
Al mu veli od Orašca Tale:
„Ja sam skoro fàle proučio,
Meni, Mujo, jadno fàle kažu:
Tri busije naše izgiboše,
A u svakoj po trides't Turaka;
S toga grču crni gavranovi,
A svijaju orli mrcinjaši,
I pokliču žuti jastrebovi." —
U to doba pope od Rigjana,
Dolazio kiti i svatovim'.
Pred njim Ivan na noge skočio,
Ruke šire, u lica se' ljube;
Pa govori popu Rigjaninu:
„Jesi l', pobro, staze uhodio,
Uhodio staze i bogaze,
Jesi l' dobra gjogu izvodio,
Na planinu, na Ogor'jelicu,
Jes' vidio tabora turskoga,
Smijemo li na njeg udariti?"
Al' mu veli pope Rigjanine:
„Dobro sam ti staze uhodio,
Uhodio staze i bogaze;
Bogaze sam l'jepo iskrčio,
A staze sam ljepše namjestio,
Možeš gonit' od zlata kočije;
Dobroga sam gjogu izgonio
Na planinu, na Ogor'jelicu,
Vidio sam tabora turskoga,
Mi sm'jedemo na njeg udariti."
Odmah zovnu Crnogorca Ivu:
„Pobratime, Crnogorac Ivo!
Nu izberi hiljadu družine,

Digitized by Google

Crnogorca kako vatre žive.
Odmah hajde do poljane ravne,
Pa opkoli svu vojsku Mujinu.
Ja ću uzet', mati te rodila!
Petn'est stotin' ljutih oklopnika;
Gjuvegiju Senjanin Gavrana
Istjeraću brdu uz planinu.
Ja ću udrit', mati te rodila!
Na vas tabor Kladušanin Muje.
Slušaj dobro, Crnogorac Ivo!
Ko pobjegne u jelove grane,
Oli od nas, oli od Turaka,
Sve ti s'jeci, Crnogorac Ivo;
Nikom ne daj u grane jelove."
Još dozivlje Senjanin Ivana:
„Hej djevere, Senjanin Ivane!
Eto tebi od zlata kočije,
I pestotin ljuta oklopnika,
A i čeiz djevojačko ruho."
To rekoše, tu se rastadoše.
Odè Ivan uz Ogor'jelicu,
Pa opkolì svu vojsku Mujinu.
Otolen se pope podignuo.
Kad izagje brdu na planinu,
Blizu vojske Kladušanin Muje,
Svoje društvo l'jepo svjetovao:
„Kad se blizu vojske sastanemo,
A vi vaše puške ispalite,
Kuburlijam' o tle udarite,
A za oštro gvožgje prihvatite,
A spomen'te ime Isusovo."
To rekoše, tako učiniše.
Kad se blizu vojske sastadoše,
Oni na njih puške ispališe,
Kuburlijam' o tle udariše,
A za oštro gvožgje prihvatiše,
Spomenuše ime Isusovo:
Grmi, s'jeva, krvca se prol'jeva,
Ni brat brata poznati ne može,
Kamo li će Turčin kaurina!

Digitized by Google

Ne čuju se pjesme ni pop'jevke,
Nit' se čuju gusle ni tambure,
Nego jauk i plač od junaka,
Grmljavina šiba i pušaka,
Zveketanje mača i gadara,
Pa bi reko, nebesa se ore
I planine u dubine mora!
Sa bojišta konji izlijeću,
A na njima binjedžijâ nema.
A ko bježi u jelovo granje,
Sve dočeka Crnogorac Ivo —
Nikom ne da u granje jelovo.
Dženjak bio tri cijela sata.
U to doba od Senja Ivane,
S pestotina ljuta oklopnika,
I sa svojim od zlata kočijam.
I Ružicom gizdavom djevojkom.
Kad izašli brdu na planinu.
Ja da vidiš gizdave djevojke!
Od kočije pendžer otvorila,
A na pendžer glavu izmolila.
Pala tama od neba do tala.
Boga moli gizdava djevojka:
„Daj mi Bože! od Drine vedrine,
Jugovine od Hercegovine.
Da istjera tamu sa poljane,
Da ja vidim, žalosna mi majka!
Čiji l' ginu? čiji li ostaju?
S'jeva li mi sablja Mujagina.
Igra li mi debela gjogina."
Kod Boga joj hair dova bila:
Popuhnù joj vjetar sa planine,
Istjerà joj tamu sa poljane;
Kad pogledà glavita djevojka,
Al se b'jele turske saručine,
A vide se kape kaukčine.
Ugledala Kladušanin Muju:
Mujo igra debela gjogina.
Al što igra? jer mu je nevolja,
Jer ga ganja pope Rigjanine.

Digitized by Google

Brz je gjogo, izjeli ga vuci!
Pa ne može pope dostignuti.
A kad vidje pope Rigjanine,
Da ne može Muju dostignuti,
Dobro svoje koplje užidao,
Svom gjoginu izmedju ušiju,
Gleda Muju po svilenu pasu.
A nu! popa, sreća loša ti je,
Ne udrì ga po svilenu pasu,
Već ga zgodì megju lopatice.
Uteče mu niz Ogor'jelicu,
I odnesè koplje u legjima.
A kad Mujo na Udbinu sagje,
Tu se z dobrim gjogom rastavio;
Niz Muju se krvca otisnula.
A kad gjogo na Kladušu dogjè,
Bijelome dvoru Mujaginu:
Od avlije vrata otvorena,
U avliju gjogo uhodio.
Na avliji šadrvan vodica
Na vodici Ajkuna djevojka,
Ona b'jelo umivala t'jelo.
Kad ugledà bratova gjogina,
Pa se gjogi hvata oko vrata:
„Gdje si gjogo, moje dobro staro!
Gdje si moga brata ostavio?“
Ona ciknu kao guja ljuta,
Pa dozivlje ostar'jelu majku:
„Jah! starice, moja mila majko,
Evo gjoge mog brata Mujage!
A na njemu Mujage nemade!
Zar! baš nam je Mujo poginuo;
Na gjogi su tri ružna nišana:
Vas u krvi gjogo ogreznuo;
Ispražnjene puške Mujagine,
Ispražnjene, ni su napunjene.“
Zakukaše do dv'je kukavice,
Pred bijelim dvorom Mujaginim,
Kukale su do mrkloga mraka.
U ta doba Kladušanin Mujo.

Digitized by Google

Majka sina hvata oko vrata:
„Gdje si, Mujo, moje dobro drago!
Jesi l' zdravo, jesi l' zadobio?
A gdje ti je ostàla družina?“
Sinak majci tiho besjedio:
„Progji me se, ostar'jela majko!
Ostála je ostàla družina
Na planini, na Ogor'jelici,
Na legjima ledinu mjereći
A očima vedrinu gledeći.
I ja sam ti dobro zadobio:
Donio sam koplje u legjima;
Vadi, majko, obadva ti sv'jeta!“—
Tako Turci ljuto izginuli. —
Otalen se svati podignuli,
Zdravo došli Sinju kamenome,
I kod Sinja pirbu učinili;
Pirovaše tri nedjelje dana.
Bog mu s njome lijep porod dao:
Dvije kćeri i sina četiri;
Prve kćeri, posl'jedne sinove.
Da nevjeste ne zatiču zâva,
Da im nije na ognjištu kavga.
Davno bilo, sad se spominjalo.
A mi da smo zdravo i veselo! —

Ženitba Ive Senjanina.

Nema ljeta bez Gjurgjeva danka,
Nema brata dok ne rodi majka:
Braćo moja, a družino moja,
Da vam jednu lakrdiju kažem.
Ašikuje hule i kopile
Taman glavom Senjanin Ivane,
Ne daleko u bijeloj Lici,
Baš kod kule ličkog Mustajbega.
Sa djevojkom mladom Abegzadom,

Digitized by Google

L'jepom sekom ličkog Mustajbega;
Često curi na pendžer dohodi:
U godini svakoga mjeseca,
U mjesecu svake nedjeljice:
Pa z djevojkom vjeru utvrdio,
Da je nigda ostaviti ne će. —
Ona njemu tvrdu vjeru daje,
Baš da njega prevariti ne će. —
Pa zabacì hule i kopile,
Pa zabacì za godinu dana
Da djevojci na pendžere ne će. —
Skoro beže, kad iz lova dogjè,
Seku svoju na avliji nagjé,
Brižan beže seki progovara:
„Seko moja! mlada Abegzado,
Što se moja ne udaješ seko?
Što mi bude žita preko ljeta,
I onoga s'jena zelenoga:
Svatski konji žito pozobaše,
A zeleno s'jeno izjedoše;
Što mi bude u hardovim vina,
Iz hardova sve popiše vino.
Ja sam tebe sestro poklonio
Ka onomu Šuljagić Mehanu;
Sada nema onakog junaka!
Sestro moja u krajini našoj;
Bogatijeg' na odžaku nema
Od Mehana, Šuljagića mlada;
Šuljagić je dika od Turaka,
Silni vuče megju kaurima;
Već se spremaj moja sestro draga,
Doće svati u treću nedjelju."
Kad to čula neboga djevojka,
Smotav skute, pobježè uz kulu,
Pa izagjè na demir čardake,
Pa se misli što će od života;
A sve misli na jednu smislila,
Pa se mašì pod rafom dolafa,
Dobavì se divit i kalema,
I hartije knjige bez jazije,

Digitized by Google

Pa napisà knjigu na koljenu;
Čudno cura knjigu nakitila:
„O Ivane! moja sreće prva
Kamo vjera, ona te ubila,
Jer me bolan puštaš za Turčina?
Tvoja mi je vjera omilila.
Da mi j' znati, kapetan Ivane!
Da si meni b'jedan poginuo,
Ja bih tebe okajala l'jepo: —
Sve u majke s'jede kose plela.
A nikad' se ne bih udavala;
Da ja znadem, da bole boluješ,
Ja bih svoje ruho prodavala,
Slala bi ga crkvi manastiru,
Nebi l' Bog dô, da preboliš brzo!
A da znadem da si osužnjio,
I tako bi ruho prodavala,
Iz sužanjstva tebe izbavljala.
Da mi j' znati, kapetan Ivane,
A da si se drugom oženio:
Klela bih te za života moga:
Od evlada neimô haira?
Ako si se što god zabavio,
Eto tebi moja knjiga b'jela:
Kupi četu, hajde u planinu.
Otmi mene na junaštvu tvome,
Da ne dajem vjeru za nevjeru."
Kad djevojka knjigu nakitila,
Pa se misli neboga djevojka,
Gdje će naći knjigonošu mlada.
Nuto vidi sreće u djevojke!
Tu se bješe sužanj prigodio
Uprav glavom barjaktare Luka,
Od onoga Senja kamenoga. —
Pa procvilì u tavnici Luka,
Kako cvili do neba se čuje;
Mlide Luka, da niko ne čuje.
Al ga sluša lički Mustajbeže,
Pa dohodi tavnici na vrata,
Našem Luki krhko progovara:

Digitized by Google

„Bre, što cviliš bajraktare Luka!
Al si gladan kruha bijeloga,
Al' debelog' ovnovine mesa,
Ali, vlaše, vina i rakije?"
Barjaktare tiho odgovara:
„Oj moj aga, lički Mustajbeže!
Toga svega imam izobila,
Ma tavnica kuća dodijala; —
Koji sužnji poslje dohodiše
Prija mene oni ishodiše;
Nit me c'jeniš, nit mi c'jene kažeš?"
Al' veli mu lički Mustajbeže:
„Hule jedno, barjaktare Luka,
Mol se bogu, kog' si domolio.
Jer se meni sobet dogodio, —
Ja udajem svoju seku dragu;
Da se nije sobet dogodio,
Nigda ne bi Senja ni vidio;
Ja bih tebe objesio Luka,
Jer si meni teško dodijao,
A s onijem Ivan kapatanom
B'jeloj Liki vrata zatvorio; —
U tebe je pogolema c'jena:
Tvoja c'jena hiljadu cekina,
I stotinu divan kabanica,
Tri barila praha ingleskoga
Tri tovara ružulin rakije.
Dva tovara primorskih smokava,"
A kad čuo barjaktare Luka,
Ciknu Luka kano zmija ljuta:
„Ajme ago do Boga miloga!
Toga ne bi sva krajina dala,
Kamo li će šužanj prenevoljni?—
Valja dati za nevolju ljutu;
Prodavaću moju kulu b'jelu
I pod kulom dugu pridvornicu,
Pa ću tebi dati dugovanje,"
Al' veli mu lički Mustajbeže:
„Traži, Luka, za se dobra jamca."
Njemu veli barjaktare Luka:

Digitized by Google

„Ja sam, aga, dobra naš' jamca.
Dobra jamca, Boga velikoga. —“
Turčin bješe, za Boga znad'jaše.
Njega pusti iz tavnice tavne.
Pogje Luka ispod kule b'jele.
Ugleda ga mlada Abegzada,
Na njeg' mahnu rukom i jaglukom,
Ter se svrnu pod bijelu kulu;
Probaci mu vezana jagluka.
U Jagluku knjigu šarovitu;
Još mu cura naustice kaže:
„Bogom brate, barjaktare Luka!
Ako zdravo b'jelu Senju dogješ!
Ne daj knjige baš nikom' drugomu,
Neg' u ruke kapetan Ivanu:
Ako njega u životu nagješ,
Tebi će se platit' popudbina.“
Kad se luka knjige dobavio.
On ošinu poljem debelijem,
Dok se hvati Kunare planine.
I onoga hlada bukovoga:
Sjede Luka u debelu hladu,
Sjede ravno da počine malo,
Da pravidi knjigu šarovitu.
Kad odveza vezana jagluka.
Al' uz knjigu stotinu dukata;
Kad dukate gjida opazio.
I sam se je nasmijao Luka;
Pa dukate u zadžepak spremi,
A u njedra knjigu šarovitu.
Ter se skoči na noge lagane.
Zengjil, noge, brate, primakoše,
Pa ispade na Kunar planinu,
Put okrenu Senju kamenomu.
A kad bio Senju kamenomu:
On ne htjede svojoj kuli b'jeloj.
Već okrenu u pjanu mehanu,
A kad banu u mehanu Luka,
Al' to sjede trideset serdara,
Oni sjede, rujno piju vino,

Digitized by Google

Megju njima kapetan Ivane;
Njima Luka bož'ju pomoć viče:
„Bog pomozi, sivi sokolovi,
Sve ufanje Senja bijeloga!“
Oni njemu Boga prihvatiše;
Pa kad oni Luku opaziše,
Sve pram' njemu na noge skočilo;
Pram' njim skoči kapetan Ivane
Ruke ruče, u lica se ljube,
Po tri puta u bijelo lice,
A četvrti u čelo junačko:
„Gdje si brate, barjaktare Luka!
Od kad si nam brate osužnjio,
Poželismo l'jepa četovanja;
N'jesi l' srećom soko utekao,
Ili si se c'jenom uc'jenio“?
Al' zaplaka barjaktare Luka:
„N'jesam borme, brate utekao,
Već golemom c'jenom uc'jenio.
Bolje b' bilo da me nije živa! —
C'jena mi je hiljadu cekina
I stotinu divan kabanica,
Tri barila praha ingleskoga,
Tri tovara ružulin rakije,
Dva tovara primorskih smokava.“
Al' veli mu kapetan Ivane:
„Muč' neplači, barjaktare Luka!
Živa glava dugovanje plaća,
A od mrtve nema ni dinara.“
Pa se maši sebi u njedarca,
Ter mu baci trides't madžarija.
Tude sjedi trideset serdara,
Svaki dade po deset dukata;
Pa sjedoše rujno piti vino;
Kraj sebe ga Ivan posadio,
Zalivaga vinom i rakijom,
Zalaže ga mesom ovnovinom.
I onijem tal'janskim beškotom.
Kad se Luka ponapio vina,
Mašio se sebi u njedarca,

Digitized by Google

Ter izvadi list knjige tanane,
Pa je dadè kapetan Ivanu.
Kad se Ivan knjige dobavio,
Na knjizi je pečat raskinuo,
Te kad vidi šta mu knjiga kaže:
Teško se je Ivan zamislio.
Svi serdari mukom zamukoše,
Pogledaju jedan na drugoga,
Na Ivana oči upirali,
Pa Ivanu riječ govorili:
Što je Ivo naša poglavico,
Oklen knjiga, od koga li grada? —
Ona b'jela usahnula ruka,
Koja ju je tako nakitila,
Tebe, Ivo brate, zamislila!
Al' veli jim kapetan Ivane,
„Braćo moja, trideset serdara!
Evo knjige iz bijele Like,
Baš od kule ličkog Mustajbega,
Od djevojke mlade Abegzade.
Ljepe seke ličkog Mustajbega —
Na djevojku svati navalili,
Svati prose sa četiri strane,
Pa je beli bratac poklonio,
Mladu momku Šuljagić Mehanu.
Ona meni b'jelu knjigu piše:
Da ja kupim jednu četu malu,
Da je vodim u Kunar planinu,
Da je otmem, braćo, na mejdanu,
Jer sam curi tvrdu vjeru dao,
Da je beli ostaviti ne ću.
Što ću, braćo, od života moga?
Ostade mi vjera u Turkinje."
Njemu veli trideset serdara:
„Poglavico, kapetan Ivane!
Kupi četu, vodi u planinu;
Bolje nam je poginut' pošteno,
Neg ostavit' vjeru u Turkinje —
Svi ćemo ti poći u četicu."
Kad Ivane razumi serdare,

Digitized by Google

Čašu pije, na noge se skače:
„Braćo moja trideset serdara,
Svaki hajde svojoj kuli bjeloj,
Ter kupite četu silovitu;
Društvo vod'te mojoj kuli bjeloj.
A ja idem svojoj kuli bjeloj,
Izum uzet od starice majke;
Pa ću pisat' list knjige tanane
Svome borbi Petru Mrkonjiću.
Nek mi pobro u četicu dogje; —
Jer bez Petra nije četovanja."
Pa poleti svojoj kuli bjeloj
Uze sobom Luku barjaktara.
A kad pogje svojoj kuli bjeloj,
On izagje kuli na čardake,
Gdje no stara sjedi na dušeku,
Na gjergjefu sitni vezak veze.
K njoj poleti kapetan Ivane,
Poljubi je u obadv'je ruke
I suviše u bijele dojke,
Kano braćo, roditelja svoga;
Podmače joj knjigu šarovitu.
A kad stara knjigu previdjela,
Ivanu je sinu besjedila:
„O Ivane, moje d'jete drago;
Ne ostavljaj vjere u Turkinje;
Kupi četu, hajde po djevojku;
Bolje ti je poginut pošteno,
Neg ostavit' vjeru u Turkinje."
Kad je Ivan majku razumio;
Od mila je suze prol'jevao;
On se maši na rafe dolafe,
Dobavi se divit i kalema,
I hartije knjige bez jazije,
Pa nakiti knjigu na koljenu,
Svomu pobri Petru Mrkonjiću.
Da mu pobro pogje u četicu.
A što ću vam duljit lakrdiju,
Sve mu piše što je i kako je.
Knjigu dade Luki barjaktaru

Digitized by Google

I dade mu deset madžarija
„Nosi, Luka, knjigu u Primorjè
Kupi, brate, pusto dugovanje,
Ni kod Petra ne će biti krivo.“
Kad se Luka knjige dobavio,
On okrenu u kršno Primorje;
Pa kad sašô Luka u Primorje,
On ne htjedè kuli Mrkonjića,
Već okrenu u pjanu mehanu;
A kad banu u mehanu Luka,
Al tu sjedi Petar Mrkonjiću,
Petar pije crveniku vino;
S njime pije do šezdeset druga,
Što ih Petar o ašluku hrani,
Koji s njime da Primorje brane,
Od Turaka, silenih Bošnjaka,
Njima Luka bož'ju pomoć viče,
Oni njemu Boga prihvatiše.
Kako oni Luku opaziše
Svi pram' njime na noge skočiše;
Pram' njim skočì Petre Mrkonjiću,
Pa se ljube u bijelo lice
Po tri put se u lica cmoknuše
A četvrti u čelo junačko:
„Gdje si brate, bajraktare Luka!
Odkad si nam soko osužnjio,
Poželismo l'jepa četovanja;
N'jesi l' srećom soko utekao,
Ali si se c'jenom uc'jenio?“
A zaplakà bajraktare Luka;
„N'jesam borme braćo utekao,
Već golemom c'jenom uc'jenio, —
Bolje b' bilo, da me nije živa“
Pa im kaže što je i kako je.
A veli mu Petre Mrkonjiću:
„Muč' ne plači bajraktare Luka,
Živa glava dugovanje plaća.
A od mrtve nema ni dinara.“
Pa se maši sebi u njedarca,
Te mu baci dvades't madžarija,

Digitized by Google

Posadi ga sebi uz koljeno,
Zaliva ga vinom i rakijom,
A zalaže mesom ovnovinom,
I onijem hljebom talijanskim.
Kad se Luka ponapio piva,
On izvadì list knjige tanane,
Dodaje je Petru Mrkonjiću.
Kad se Petar knjige dobavio,
Na knjizi je pečat raskinuo:
Kad pogledà knjigu šarovitu,
Te kad vidi šta mu knjiga kaže,
Na knjigu se Petar nasmijao;
Pa besjedi Petre Mrkonjiću:
„Eh, moj pobro kapetan Ivane!
Čudno ti je bula omilila?
A tako mi bora velikoga;
Ja se beli hoću potruditi,
I povesti do šezdeset druga,
Ja nehranim do šezdeset druga,
Da mi piju po primorju vino,
Ni da ljube primorske djevojke,
Već ja hranim do šezdeset druga,
Četovati po planini, pobro,
Da ih jedu orli i gavrani."
Pa na društvo čeru učinio:
„Na noge se, moja braćo draga.
Pripinjite na kajiš opanke,
I lijite u burače vino,
Vakat dogje, valja četovati; —
Ne imamo pare ni dinara,
Mi s' nemamo zašto napit vina,
Ne će l' Bog dat' jal' sreća donjeti,
Ne ćemo li štogod zaćariti."
Sva družina na noge skočila,
Pa pripela na kajiš opanke,
U burače natočiše pivo.
Odmah skoči Petre Mrkonjiću,
Pa po sr'jedi sv'jetla dževerdara.
Ter otište Senju kamenomu.
Napred gazi Petre Mrkonjiću.

Digitized by Google

S njim' poredi Luka barjaktare,
A za njima do šezdeset druga.
Kad banuše Senju kamenomu
Bjeloj kuli kapetan Ivana,
Al' to došlo trideset serdara,
Ispod kule tole zametnuli,
Oni piju crveniku vino.
Opazi ga kapetan Ivane.
Pa pram' svojim pobrom išetao:
Ruke ruče, u lica se ljube,
Po tri puta u bijelo lice,
A četvrti u čelo junačko;
I njem' Ivan tolu postavio.
Pred kulom se krstaš barjak vija
A pod njime nikog' ne imade!
Kako dogje barjaktare Luka,
Kako dogje pod barjak umigje,
Pa za temre rukom prihvatio,
Dok se Petar vina ponapio,
Dozivao kapetan Ivana:
„Pobratime kapetan Ivane.
N'jesam došo Senju kamenomu.
I izveo do šezdeset druga,
da po Senju ispijaju vino.
I da ljube po Senju djevojke,
Već četovat' po planini pobro;
Da ih jedu orli i gavrani;
Već na noge, sladak pobratime!"
Kad je Ivan pobru razumio,
On se skoči na noge lagane,
Pa eto ga na visoku kulu;
Primače se srgu i haljinam,
I na tjelo udari od'jelo:
Bre! na noge kadifli čakšire,
Na kojim su kopče gjumišlije —
Više mu je zlata pod koljenom;
Neg tanane čohe nad koljenom;
A obuče burundžuk košulju,
Svrh košulje demir anteriju
Svrhu toga dv'je jačerme, pobro,

Digitized by Google

Dv'je ječerme, obje od kadife.
Na njima su toke s obje strane,
Jedne s'hte, a druge savite;
Uteže se makademom pasom
Od bedara do vitih rebara;
Za pas zadje dv'je brešanke male.
Obe one bez kremenja pale.
Iz megju njih palu okovanu
Svu u srmi sv'jetloj zavijenu,
Na kojoj je sve drago kamenje;
Pa na pleća melekši dolamu,
Na kojoj su puce s obje strane;
Ima, brate, šezdeset puceta,
Svako mu je od dukata žuta;
Pod grocem gdje puce sapinja,
Ono mu je šezdeset dukata;
Jest na burmu, kleto, zavijena.
U njemu je čaša od biljura,
Ona drži tri litre rakije,
Čim Ivane mamurluk razbija
Kad četuje soko po planini;
Pa na glavu kapu zerdaliju,
Za nju zadje sedam čelenaka,
Taknu osmo, a krilo deveto:
Čelenke se na čekrk okreću,
A krilo se na opose vija.
Te junaka po ramenim' tuče;
Iz čelenak' šipke pozlaćene,
Kucaju mu niz pleća široka,
Da ga britka sablja sjeć' ne može:
N'jesu njemu ostale od babe,
A nije ih za blago kupio,
Niti ljuba iz roda don'ila,
Jer se momak nije oženio,
Već sve soko steko na mejdanu.
Kad se Ivan opremio l'jepo,
On dozivlje slugu Mijovila:
„Mijovile, moja slugo v'jerna!
Spremaj nama vina i duhana,
I beškota hljeba principova,

Digitized by Google

Još debela ovnovine mesa,
Ako bi nam do potrebe bilo.
Što će biti za petnaest dana."
Pak se skoči na noge lagane,
A po sr'jedi svjetla dževerdara,
Ter dozivlje Luku barjaktara:
„Na noge se barjaktare Luka!
Ponesi nam alaj krstaš barjak
Ne će l' Bog dat' jal sreća don'jeti,
Ne ćemo li štogod zadobiti,
Ne ćeš li se odužiti duga!"
Odmah skoči barjaktare Luka,
Pa podbio krstaša barjaka,
Ponesè ga uz planinu Luka;
Spored njime kapetan Ivane,
S njim poredi Petre Mrkonjiću,
A za njima trideset serdara,
A za njima serhat i krajina.
Odè èeta uz Kunar planinu.
Dok izašli na vrh Kunarice,
Do onoga zelena jezera,
Ond'jer Ivan četu ustavio
Ustavio, tolu postavio.
Te sjedoše užinati tude
Sira, hljeba, crvenike vina,
Užinajuć omrkoše tude.
Kad u jutru osvanu nedjelja,
Braćo moja, treća nedjeljica:
Uranio kapetan Ivane,
Pa se šeće soko po planini,
On se šeće od jele do jele,
Dok zamjerì ponajviše borje,
Njem' se Ivan penje uz ogranke
I poteže srčali durbina,
Odvija mu deset koljenaca,
Okrenu ga niz bijelu Liku
Bjeloj kuli ličkog Mustajbega,
Al' se pusto polje usirilo
Sve od dobrih konja i junaka:
Svati jèzde uz polje zeleno,

Digitized by Google

Taman kuli ličkog Mustajbega;
Ta sve ih je rastimao Ivo.
Sve ih Ivan po imenu znade;
Što je godi guja u krajini
Ta sve ih je kudra pokupio:
Napred jaši buljubaša Mujo,
Na svojemu pelivan gjogatu;
Pa za njime Nakić Huseine,
A do njega Gjulić Ibrahime,
Pa za njime Tanković Osmane,
A do njega Blažević Omere;
Nad njime se alaj barjak vija,
Dva junaka dva mu nose krila;
A za njime Šuljagić Mehane,
Na alatu, vas u suhu zlatu;
A za njime Kovačina Ramo,
Na svojemu pretilu ćilašu;
A za njima, sladak pobratime,
Devet braće Poprženovića!
Baš ih žešći u krajini nema;
A za njima budalasti Tale,
Na svojemu bagavu kulašu,
I pod njim se kulaš pomamio,
Ni jednoga b'jesnijega nema,
Sve mu kulaš na kolače skače;
U ruci mu čavlena batina;
Hiljadu je stratio čavala,
Jos je pola nije načavlao!
A za njime serhat i krajina,
Pa ostale sve krajiške guje,
Ubodice, kršne nakomice. —
Kad Ivane svate opazio,
Trostruka ga uhvati groznica;
Baci durbin sa jele zelene,
Pod njim su se noge uzdrhtale;
Do po jele držao se stabla,
A od pola niz jelovo granje;
Leži Ivo glavom bez uzglavja,
Podjekuje iz srdašca svoga.
K njem doleti Petre Mrkonjiću:

Digitized by Google

„Što je pobro? da od Boga nagješ.“
A veli mu kapetan Ivane:
„Ne pitaj me sladak pobratime!
A da vidiš siše u Turaka:
Što je god'jer guja u krajini,
Ta sve ih je pokupio kudra!“
A što ću vam duljit lakrdiju,
Sve mu kaže što je i kako je.
„Ja zavedoh serhat i krajinu,
Pak će moje izginuti društvo,
Kleće mene sve junačke majke,
Da im Ivo pogubio sinke.“
Nasmija se Petre Mrkonjiću:
„Pobratime kapetan Ivane!
Ja sam mlio da si bolji junak,
Pa tog' si se poplašio pobro!?
Megjer Ivo, jedna strašivica! —
Ja ne hranim do šezdeset druga,
Da mi piju po primorju vino,
Ni da ljube primorkinje mlade,
Već ja hranim do šezdeset druga,
Četovati po planini, pobro —
Nek' ih jedu orli i gavrani;
Već Ivane slatki pobratime!
Kaži pravo, tako bio zdravo!
Kad bi sašô u bijelu Liku
B'jeloj kuli ličkog Mustajbega,
Na pendžere mladoj Abegzadi,
Po čem bi te cura poznavala,
Na ročište tebi ishodila?„
A veli mu kapetan Ivane:
„Pobratime Petre Mrkonjiću!
Kad bih sašô u bijelu Liku,
B'jeloj kuli ličkog Mustajbega,
Na pendžere mladoj Abegzadi —
Zveknuo bih tokam i jačermom,
Po tom' bi me cura poznavala,
Na ročište meni ishodila.“
Kad razumi Petre Mrkonjiću,
Svome pobri riječ besjedio:

Digitized by Google

„Daj mi, pobro, toke i jačermu,
Ja ću otić' u bijelu Liku —
Ne ćel' Bog dat, jal' sreća don'jeti.
Da ja vidim mladu Abegzadu:
Jeli l'jepa, koliko je hvale?
Jel' visoka, koliku je kažu?
Imamo li zašto izginuti?"
Ivan dade, ne reče ni rječi;
Odmah svuče toke i jačermu,
Ivan svuče, a Petar obuče,
Pak mu veli Petar Mrkonjiću:
„Pobratime kapetan Ivane!
Čuvaj, brate, zelena jezera,
A ja idem u bijelu Liku,
Pa što meni Bog i sreća dade;
Slušaj dobro, sladak pobratime:
Ako pukne sv'jetli dževerdare,
Neka znadeš da sam poginuo,
Poginuo, oli osužnjio;
Ako meni sudnji danak dogje,
Te ti budem, pobro, poginuo,
Radi mene osvetiti l'jepo;
Ako budem, brate, osužnjio,
Rádi mene izbaviti pobro."
Čašu pije, na noge se skače,
Pa po sr'jedi sv'jetla dževerdara;
A veli mu barjaktare Luka:
„Ja ću s tobom, slatki pobratime"
Odgovara Petre Mrkonjiću:
„Ne ćeš, pobro, barjaktare Luka,
Već ti čuvaj društva i planine,
Ja ću i sam, pa kako bi Bog da!"
Pa zaskoči skoka junačkoga,
Časom spade u polje zeleno,
Pa se mûče kroz lugove vuče,
Kano vuče u bijele ovce,
Dok s' dovuče do bijele kule.
U dobra je doba dohodio,
Baš na gradu zauči jacija.
A on spade pod bijelu kulu;

Digitized by Google

Sve svatove Petar promješao,
Dok s' dovuče pod bijelu kulu.
Al' u kuli teški žamor staše;
Nju oblazi Petre Mrkonjiću.
Dok ugleda tanke merdevine;
Prisloni ih uz bijelu kulu.
Te proviri Petar na pendžere,
Al' u kuli redom poglavice.
Redom sjede, rujno piju vino:
Najprvi je lički Mustajbeže,
A do njega buljubaša Mujo,
U kraj njega Nakić Huseine,
A do njega Gjulić Ibrahime.
Pokraj njega Blažević Omere:
Što no barjak pred svatovma vija;
Pa do njega Šuljagić Mehane,
Pokraj njega Kovačina Ramo,
A kod Rame, sladak pobratime!
Devet braće Poprženovića.
Megju njima budalasti Tale:
U ruci mu čaša i mješina,
Služi Tale vino na okolo,
Vino služi, a dudli nožicu. —
Od svašta su Turci besjedili,
O junaštvu i o dobrim konjma,
Pa besjedi buljubaša Mujo:
„Age moje, moja braćo draga!
Sad ne ima boljega junaka,
Od mog pobre Petra Mrkonjića,
Nit' s besjedom, nit' s desnicom rukom"
Al' veli mu Gjulić Ibrahime:
„Hajd' ne luduj, buljubaša Mujo,
Što ti hvališ Petra Mrkonjića?
Ja sam bolji baš od Petra junak;
A tako me ne rodila nana,
Već kobila ko alata moga,
Ako od njeg bolji junak n'jesam!
Ako Bog da! te zdravo budemo,
Ter ja dogjem svojoj kuli bjeloj,
Pozvaću ga na mejdan junački."

Digitized by Google

A priče mu besjediti Mujo:
„Ne budali, Gjulić Ibrahime!
Da ti vidiš Petra Mrkonjića,
I njegove neoprane brke,
Hvatila b' te trostruka groznica.“
A to Petar i sluša i gleda;
Pa se spušta na zemljicu crnu,
Završe se tankim merdevinam,
Pa se hoda oko kule b'jele;
Nuto vidi sreće u junaka!
Stoji žamor u jednoj odaji;
On prisloni tanke merdevine,
Pa se pripe kuli na pendžere;
Al' to sjede trideset jengjija.
Megju njima mlada Abegzada —
Naknivena i još nakićena;
I od sebe cura plemenita.
Kad j' opazi Petre Mrkonjiću,
Trostruka ga uhvati groznica,
Pod njime se noge uzdrhtale —
Jedva Petar na zemljicu sagje,
Pa ti baca tanke merdevine,
Pa on zveknu tokam' i jačermom.
A čula ga mlada Abegzada:
Evo mlide neboga djevojka,
Da je glavom kapetan Ivane,
Pa jengjijam' stade besjediti:
„O jengjije, moje seke drage!
Vi sjedite, pa eglenišite,
A ja idem svojoj staroj majci
Nek me uči svjetu i nauku.“
Pa se skoči na noge lagane,
Brzo sagje niz tananu kulu.
Ali Petar mudra glava bješe.
Odmače se na avlinska vrata;
Kad pogleda kićena djevojka,
Opazi ga na avlinskim vratma:
Zasjaše se toke na prsima.
K njem' poleti neboga djevojka.
Kad se cura blizu prikučila,

Digitized by Google

Kad opazi Petra Mrkonjića,
I njegove neuredne brke.
Od njega se huda preplašila.
Pa pobježe u bijelu kulu.
Za njom trče Petre Mrkonjiću:
„Stan' djevojko, ako bora znadeš!
Bre, ne boj se kićena djevojko,—
Ja sam glavom Petre Mrkonjiću,
A pobratim kapetan Ivana:
Ostô mi je u planini. pobro
Mene poslô, kićena djevojko,
Da ja vidim curo plemenita.
Jeli vama vjera na tamamu?"
Kad razumi neboga djevojka,
Objesi se Petru oko vrata.
Pa ga ljubi u obadvje ruke:
„Moj djevere, Petre Mrkonjiću!
Beli nam je vjera na tamamu;
Al' što će te sada od života?
Ja ti jesam nesretna djevojka!
S mene će te pogubiti glave; —
Što je god'jer gujah u Krajini.
Ta sve ih je kudra pokupio."
Al' veli joj Petre Mrkonjiću:
„O djevojko! srce iz njedara,
Be, Što Bog da! moja seko draga;
Turci slave sveca Muhameda,
A mi, sestro ime Isusovo;
Kad si kail, kićena djevojko,
Bi li pošla samnom u planine?"
Njemu veli kićena djevojka:
„Da m' je znati, Petre Mrkonjiću!
Da si, Pero, svoje vjere tvrde,
Te ćeš mene dovest' do Ivana,
Pa Ivanu mene pokloniti,
Ja bih s tobom pošla u planine."
Petar joj se pravo kunijaše:
„Tvrgja vjera nego mramor st'jena,
Tvrda vjera. vjeru ti zadajem!
Beli ću te pobri dovoditi,

Digitized by Google

I njemu te, seko, pokloniti“
Kad djevojka njega razumila,
Ona Petru riječ besjedila:
„O djevere, Petre Mrkonjiću;
Zakloni se, ako bora znadeš,
A za našu kulu i avliju,
Jer ćeš s mene isgubiti glavu;
A ja idem u bijelu kulu,
Zagrabiti nekoliko blaga,
Pon'jet' brate nama za ašluka;
Pa ću otić' konjma u podrume,
Izvest' nama dva konja viteza,
Baš gjogata bega moga brata,
I alata Šuljagić Mehana.“
Odmah se je Petar zaklonio;
Cura leti u visoku kulu,
Pa nasipa jedne egbe blaga,
Pa eto je konjima u podrume,
Te izvodi dva konja viteza;
Uzjašiše na konje viteze,
Kroz svatove spâne projašiše.
Kad izašli na polje zeleno;
Onda veli Petre Mrkonjiću;
„Abegzado, srcè iz njedara!
Ovo j' moja golema sramota,
Odvest' tebe, sestro, iz Turćije,
Ol' bez rane, ol' bez mrtve glave!
Meni će se maskarit krajna;
Da m' je znati kićena djevojko,
Da se možeš konja održati,
Potego bih svjetla dževerdara,
Haber dao na četiri strane,
Neka čuje sva Kladuša ravna,
A i moje u planini društvo,
Neka idu Turci u potjeru,
Da ne reknu da sam kradivica,
Pa što nama Bog i sreća dade!“
Al' veli mu kićena djevojka:
„Moj djevere, Petre Mrkonjiću!
Kad je bratac konje projahivo,

Digitized by Google

Ja sam njemu binjedžija bila —
Ja se mogu držat' na konjicu;
Ti potegni sv'jetla dževerdara,
Haber podaj na četri strane,
Neka čuju Turci i Kauri,
Pa što nama Bog i sreća dade!—"
A kad čuo Petre Mrkonjiću,
A kad čuo, što mu cura kaže,
Od mila je junak potkr'jesnuo,
Pa poteže sv'jetla dževerdara,
Dževerdaru živu vatru daje:
Ode jeka na četiri strane.
Oču pušku buljubaša Mujo,
Baš na kuli s agam' pijuć vino,
Pa se plesnu rukom po koljenu:
„Jao braćo, do bora miloga!
Puče puška moga pobratima,
Pobratima Petra Mrkonjića,
Beli nam je curu ujagmio?"
Poletiše curi u odaju,
Ali cure u odaji nema;
Po svatovim puštiše telala:
O svatovi! moja braćo draga,
Svak na noge i na dobre konje
Mrkonjić nam ujagmi djevojku.
Sve se skoči malo i veliko,
Poletiše konjma u podrume;
U podrume uletiše Turci.
Svaki svoga konja izvodio:
Al' to nema dva konja najbolja,
Baš gjogata Ličkog Mustajbega,
I alata Šuljagić Mehana.
Ljuto cvile dva turska junaka,
A za svojim konjma vitezovim,
Da ih nigda prebolit' ne mogu:
Ali valja brate za nevolju.
Za Petrom se otoč otisnuo,
Al ću sada osfaviti Turke. —
Oču pušku kapetan Ivane,
Pa družini Ivan besjedio:

Digitized by Google

„Na noge se, moja braćo draga!
Puče puška moga pobratima —
Jal' je beli Petar poginuo,
Jal' je nama Petar osužnjio?
Već na noge, sivi sokolovi!
Ako njemu sudnji danak dogjè.
Da bi svoje usijali glave,
Beli ćemo njega osvetiti;
Ako srećom bude osužnjio,
Beli ćemo njega izbaviti,
Oli svoje glave ostaviti."
Sva družina na noge skočila,
Potegoše od bedrice ćorde,
A u ruke sv'jetle dževerdare,
Mrkonjića, pobro, ujagmiše.
Susrete se kapetan Ivane,
S' pobratimom Petrom Mrkonjićem,
Ruke ruče u lice se ljube,
Po tri puta u bijelo lice,
A četvrti u čelo junačko:
„Jesi l' zdravo moj po Bogu brate!
Jesi l' meni curu ujagmio?"
Onda veli Petre Mrkonjiću:
„Zdravo sam ti, sladak pobratime,
Evo sam ti zlatku ujagmio;
Ti iz'beri dvades't dobrih druga,
Bježi brate, Senju kamenomu.
Vodi sobom kićenu djevojku,
Ja ću, brate, dočekati Turke;
Ne brini se sladak pobratime,
Dok je pobro tebi u životu;
Jer se noćas kudra zaklinjala,
Taman glavom Gjulić Ibrahime,
Da će mene na mejdan pozvati;
Ja ću njega na mejdan pozvati,
Da vidimo ko je bolji junak,
Pa što meni Bog i sreća dade!
Ako meni sudnji danak dogje,
Radi mene osvetiti pobro;
Ako l' Bog da, jal' sreća donese,

Digitized by Google

Ter ostanem junak na mejdanu:
Što ostane kićenih svatova.
Dovešću ih tvomu dvoru bjelom,
Pa ćemo mi sobet učiniti,
Mrtvim ćemo pokoj nazivati."
Kad razumì kapetan Ivane,
Kad razumì što mu pobro kaza,
On izabrà dvades't dobrih druga,
Dobavì se kićene djevojke
Pa on odè Senju kamenomu,
Jer Ivane brige neimade,
Dok je pobre Petra Mrkonjića. —
Onda Petre zametnu busije,
Bez prevare dočekati Turke.
Eto brate, Turci udariše;
Grmi, siva, a krv se proliva:
Neko veli, jao moja majko!
Neko veli, podigni me pobro!
Turci zovu sveca Muhameda,
A kršćani ime Isusovo.
Dženjak bio tri debela sata.
A kad vidì Petre Mrkonjiću,
Viće Petar iza svega glasa:
„Gdje si kudro, Gjulić Ibrahime?
Noćas si se, kudro zaklinjao,
Da ćeš mene na mejdan pozvati,
Odi kudro, sada, ako sm'jeđeš?
Izagji mi na mejdan junački."
Opet viče Petre Mrkonjiću:
„Pobratime, buljubaša Mujo,
Ti ustavi serhat i krajinu,
A ja hoću serhat i krajinu,
Dok s Gjulićom mejdan pod'jelimo."
Ali ne sm'je Gjulić Ibrahime,
Već se krije od jele do jele.
Dok zavikà buljubaša Mujo:
„Pobratime, Petre Mrkonjiću!
Tebi Ibro izaći ne sm'jede; —
Zaklinjem te bogom velikijem,
Ti ustavi silu i krajinu.

Digitized by Google

A ja hoću serhat i krajinu.
Pa na vjeri da se sastanemo,
Da se rujna napijemo vina;
Na poklon ti kićena djevojka.“
A kad Petre odabra besjede,
On ustavi silu i krajinu;
Oko sebe stražu ostavio
Pestotina plaćenih soldata,
Pod mušketom i pod bajunetom;
Na vjeri se pobre sastadoše,
Poljubiše u čela junačka,
Za l'jepo se upitáše zdravlje;
Oni tudi tolu zametnuše,
Napiše se viva izobila,
Svaki svoje povratio društvo:
Bilo brate hiljadu Turaka
Od hiljade trista dobrih druga, —
Povratio Petre Mrkonjiću: —
Bilo pobro devet stotin svata,
Sedam stotin svojizih junaka,
I povede dvoru Ivanovu.
Kad su došli Senju kamenomu,
Pir činiše za petnaest dana,
Šemluk čineć' i puškarajući.
Mrtvom društvu pokoj nazivljući,
Pokrstiše Mladu Abegzadu:
Dosad bila mlada Abegzada,
A sada je dilber angjelija.
Šnjome Ivan porod izrodio:
Do tri kćeri a četiri sina,
Prije kćeri nego li sinove,
Nek' nevjeste ne zatiču zave,
Nek u kući prigovora nema.

Ženitba Ivana Senjkovića.

Prosi zlato Senjković Ivane,
Tamo dolje na morskim Otocim,

Digitized by Google

Kćer lijepu bana od Otokâ;
Dok Ivane zlato isprosio,
Tri tovara blaga potrošio,
Dok darovô punca i punicu,
I djevojku svoju zaručnicu.
Zdravo pogje svomu bjelu dvoru:
U putu ga bjela knjiga stigla,
Od punice i od zaručnice,
I od punca, bana od Otokâ:
„Ne troši se, Senjković Ivane;
Ne troši se, ne vodi svatova,
Drugi ti je na put metno granu,
Da bi kogod, ne bih ni žalio,
Već balija, Bišćanin Alija;
Tri put jeste bio za vezira,
A sada je mula u Saraj'vu;
Rekô saći u prvu nedjelju
Sve otoke listom porobiti,
Porobiti, vatrom zapaliti,
Sam' ostavit' kulu Cincerlju.
I u kuli mene Angjeliju,
Staru banu odsijeći glavu,
Staru majku konjem pogaziti."
Cura Ivu u knjizi preklinje:
„Ne daj, Ivo, vjeru za nevjeru,
Ti se radi tude dogoditi."
Kad Ivane knjigu pregledao,
Teško se je junak zamislio,
Jer je mnogo potrošio blago,
A žao mu lijepe djevojke,
Angje, kćeri od Otokâ bana.
Al ga pita ostar'jela nana.
„Moje d'jete, Senjković Ivane,
Što s' toliko ti u licu m'jenjaš!
Što li žališ gotovine blaga,
Što li žališ lijepe djevojke?
U teb' ima dosta blaga pusta,
Da ga zoblješ, ne mo'š pozobati,
A nać' ću ti ja ljepšu djevojku,
U Primorju, Maru Primorkinju,

Digitized by Google

Kakve cure oko mora nema.“
To Ivane haje i ne haje,
Već dozivlje Šàrića Cvijana:
„D'jete moje Šariću Cvijane,
Hajd' iznesi alaj krstaš barjak,
Podìj barjak pred ćemerli-kulu,
Nek se kupe senjski vitezovi,“
Oh! da vidiš Šarića Cvijana!
Gdje ìznese alaj krstaš barjak.
Usadi ga pred ćemerli-kulom.
Kad bijaše sunce oko podne,
Sletiše se senjski vitezovi,
Sve se svrvi krstašu barjaku,
Kao divi na dogovor hudi,
Ah, da vìdiš Petra Mrkonjića!
Za držalo barjak prihvatio.
Kad Ivane okrilati društvom,
On sigura bijesna zelenka,
I prihvati sve bojno oružje,
I pripasa svoju britku ćordu.
Od kule se četa podignula,
Zdravo došli putu na raskršće,
Tude mrklu noćcu prenoćiše;
Bješe tude tri bijela dana.
Kad četvrti danak osvanuo,
Al besjedi Senjković Ivane:
„Pobratime, Petre Mrkonjiću,
Daj mi, brate, Marušić Vidaka,
Da ja snjime odem na Otoke,
Da ja vidim, Bogom pobratime,
Jel' Alija sašô na Otoke?“
Presvučè se u tursko od'jelo,
Dadè m' pobro Marušić Vidaka;
Ivan b'jesna površi zelenka,
Odè soko na morske Otoke
Kad je bio na pogled Otokâ,
Svi s' Otoci pusti zamaglili,
Žestokom su vatrom izgorili.
Sam' ostala kula Cincerlija,
I u kuli dilber Angjelija,

Digitized by Google

Kćer lijepa od Otokâ bana.
Pravo goni bijesna zelenka,
Do banove previsoke kule;
Pa pred kulom osjedè zelenka,
Prihvati ga Marušić Vidače,
Pa ga voda pokraj kule b'jele.
Odè Ivan uz oblicu kulu,
Ali Turci pritisli odaje.
Na kuli su tolu postavili;
Pred njima je Bišćanin Alija,
Angjuša mu hladno vino služi;
Koju god'jer čašu dodavaše,
Svaku cura suzam polivaše.
Na sofri je odsječena glava,
Rusa glava od Otokâ bana.
Oh, da vidiš Bišćanin Alije!
Mrtvu glavu on zal'jeva vinom,
A Angjuši curi besjedio:
„Oh Angjušo; glavita djevojko,
Što ti cviliš, i suze prolivaš?
Ili žališ svoje mile majke,
Što sam ti je konjem pogazio,
Ili žališ stara babe svoga,
Što sam njemu ja odsjeko glavu,
Ili žališ zavičaja svoga,
Ili žališ Ivan Senjkovića? —
Sreo sam ga u raskršću putu,
Ivanu sam odsjekao glavu."
Kad to čuje kićena Angjuša,
Ona jeknu srcu iz dubina,
Ivan curi grčki progovara:
„Utješi se i suze prisuši,
Evo ovdje Senjković Ivane,
Uz Alìju hladno pije vino."
Istom viknu čauš do čauša:
Zgotovte se kito i svatovi!
Djeverovi zlato opremite.
Povedoše četiri djevera,
Meću curu na dobra konjica;
Al' se ona konja držat' ne će;

Digitized by Google

To opazi Bišćanin Alija.
On poteže trostruku kandžiju,
Pa udara glavitu djevojku:
„Drž' se konja, kujo materina,
Ol' će s tebe poletjeti glava."
To opazì Senjković Ivane,
I djevojci grčki progovara:
„Drž se konja, do puta raskršća,
Onda ćemo Senju okrenuti."
Igju svati i vode djevojku.
Kad su bili putu na raskršće,
Angja konja Senju okrećaše,
Zavrću je četiri djevera:
Nemoj tamo, naša snaho draga,
Nije tudà Bišću na krajinu,
Već je tuda Senju kamenomu.
To opazì Senjković Ivane,
Svomu srcu odoljet' ne može,
Već poteže svoju oštru ćordu,
I pos'ječè četiri djevera;
Pa obrnu pod sobom zelenka,
Doka nagjè Bišćanin Aliju
I britkom ga ćordom udaraše,
A iz njega vatra posipaše —
Balija se zakovala bješe.
Turčin kidè britku svoju ćordu
I udara Senjković Ivana;
A Ivan se po zelenku vija,
Sve niz konja crna krvca liva.
To opazì glavita djevojka,
Ona ciknu kao guja ljuta, —
Odè jeka kroz goru zelenu;
To očutì Petre u gorici,
Iza sna je na noge skočio,
Nema kada ćorde pripasati,
Već ponesè gluhu topuzinu,
A zavika Šarića Cvijana,
Neka budi ostalu družinu;
Pak poleti Petre Mrkonjiću,
A podviknu jedro, gromovito,

Digitized by Google

Sve na gori lišće zatreptilo:
„Stan kopile, Bišćanin Alija!
Dok ti dogje Petre Mrkonjiću,
Lako ćeš se glave nanositi.“
Kad izletì Petre Mrkonjiću,
I opazì pobratima svoga,
Vas u crnoj krvci ogreznuo:
On udara Bišćanin Aliju,
Udarì ga teškom topuzinom;
Kako ga je lako udario,
Iz bojnog' ga sedla izvadio,
Sa zemljom ga crnom sastavio.
Uzjašio njegova dorata,
Pa svatove po gorici ganja,
A svatovi hrgjava družina,
Sve s' od Petra kriju po lužini,
Ko pilići, kad vide jastreba,
Ili ovce, kad s' umješa vuče.
Kad je soko vrane rastjerao,
Svom se pobri povratio bješe,
Pa Ivanu riječ besjedio:
„O Ivane, Senjski kapetane,
Mo'š li znati rane preboliti?“
Al' mu veli Ivan kapetane:
„Ni jedne ti smrtne rane nemam.“
Kad mu Petar riječ razumio,
Od košulje trgaše rukave,
Svomu pobri rane pozavio.
Pa povedè konja pod djevojkom,
I potjerà ruho djevojačko,
I njezinih trideset jengjija,
Sve sestara iz Bihaća aga.
Zdravo došli Senju kamenomu;
Dovedoše tri hitra berbera,
I Ivanu rane izl'ječiše.
Pir činiše za nedjelju dana;
Oženiše trideset Senjana,
Sve iz Bišća Turkinjam djevojkam.

Digitized by Google

Ženitba Ilije Smiljanića.

Pijo vino Mujo i Halile,
Kraj Halila Omer Blaževiću,
Kraj Omera Tale Ličanine,
A kraj Tale Smiljanić Ilija.
Vino pili, svašta besjedili.
Mujo reče Smiljanić Iliji:
„O Ilija, vlaški starešina,
Jer se bolan oženio n'jesi?
Tvoja stara ostar'jela majka,
Izmeta ti činiti ne može;
Već se ženi, Smiljanić Ilija,
Zovi mene sebi u svatove,
Da ti budem svatski star'ješina.“
Al mu veli Smiljanić Ilija:
„Progji me se, kladuški Hrnjica;
Ja obagjoh zemlje i gradove,
Sve gradove turske i kaurske,
Nać ne mogoh za sebe djevojke,
Uz djevojku glavna prijatelja.
Gdje bi bio glavni prijatelju,
Ondje nema za mene djevojke:
Gdje bi bila za mene djevojka,
Ondje nema glavna prijatelja;
Već sam čuo, a vidio n'jesam,
Da imade na Kladuši ravnoj
Po imenu Ajkuna djevojka,
Tvoja seka, pobratime Mujo,
Čini mi se za mene bi bila,
I ti, Mujo, glavan prijatelju,
Ja bih ti je danas zaprosio.“
Kada Mujo razabrô besjede,
Na Iliju oči naoblači,
Na Halila glavom poljuljuje;
Al to Halil haje i ne haje,
Jer mi d'jete pijano bijaše.
A kad vidjè, da zamjene nema,
On se skače na noge lagane,

Digitized by Google

Pa prihvatì za brijetku ćordu,
Pa udara Smiljanić Iliju,
Malko ga je rtom dohvatio,
Po mišici. po desnici ruci.
Al' se junak hitar dogodio,
On ispadè iz pjane mehane,
Pa poletì niz to polje ravno;
Brzo polje preletio bješe,
Pa se hvata vitke jelovine.
Tu odjašì pretila gjogina,
A prihvati srčali durbina,
Okrenu ga na četiri strane,
Ponajviše na tursku Kladušu,
Baš do kule kladuškoga Muje.
Al viš kule kolo djevojačko;
Kolom kreće seka Mujagina,
Sve je kolo glavom nathitila;
Kad to vidje i razvidje Ile,
Sve u njemu srce poigrava,
A na prsim toke pozvekuju;
Pa durbinom o tle udario.
A s jelike na zemlju skočio
Do gjogina svoga pretiloga.
Pa gjogatu konju besjedio:
„Moj gjogine, moje dobro prvo,
Da mì vidiš Ajkune djevojke.
Kakva mi je glavna i lijepa.
Ti kopita nebi požalio,
Za dan bi me u Kotare snio."
Kad gjogine riječ razumio,
Bijaše se mamom pomamio;
On ne pazi krša ni kamenja
Po Kunari, visokoj planini;
Ušim striže, a zubima škriplje,
U čas spade u Kotare ravne,
Baš do svoje prebijele kule.
Pitala ga ostar'jela majka:
„O Ilija, moj očinji vidu.
Gdje si bio tri nedjelje dana,
Od kako te očekuje majka,

Digitized by Google

Gdje si bio, šta li si radio,
Jesil' našô za sebe djevojku,
A za mene glavna prijatelja? —
Evo sam ti ostar'jela, sine,
Pa ne mogu ni pomesti dvora,
Ni studene vode donijeti,
A ni sebi, ni tvomu gjoginu,
Jesil', sine, našô hizmećara?"
Staroj majci sinak progovara:
„Moja nano, moj očinji vidu,
Ja ne nadjoh za sebe djevojke; —
Gdje bi našô za sebe djevojku,
Ondje nema tebi prijatelja;
Gdje bi našô tebi prijatelja
Ondje nema za mene djevojke;
Već evo mi ljudi kazivaše,
U onoga od Kladuše Muje,
L'jepu seku, Ajkunu djevojku;
Čini mi se za mene bi bila,
A i Mujo glavan prijatelju."
Majka svoga sv'jetovala sina:
„Moj Ilija, moje d'jete drago,
Nema majka već tebe jednoga;
Ako odeš do turske Kladuše,
Ne će imat' ni tebe jednoga,
Ti se progji turskih djevojaka;
Evo cura u Kotaru sine,
Prosi bolan svaka će ti poći."
Al' to Ile haje i ne haje,
Već oprema pretila gjogina;
On dobavlja boju svakojaku —
Od gjogina načini šarina;
I udara gjuzel odijelo.
Kad opremi sebe i gjogina,
Pa se baci soko na sokola,
I otigje na Kladušu ravnu.
Megju Turke u mehanu dogje,
Pred mehanom gjogu razjašio,
Pa mu baca dizgin na jabuku,
Sam se šarac po sokaku voda;

Digitized by Google

A on sjedè kraj kladuškog Muje,
Pa on krha vino i rakiju,
Turcima se čudo učinilo,
Otkle padè careva delija!
Pa ga pita od Kladuše Mujo:
„Bora tebi, careva delijo!
Otkle li si, od kojeg li grada,
Od kakva li roda i plemena?“
Odgovara Smiljanić Ilija:
„Ne pitaj me, od Kladuše Mujo,
Ja sam junak iz daleka sv'jeta,
Od neznana roda i plemena —
Kuća mi je divan kabanica,
Šarac konjic perje sokolovo;
Već bora ti! kladuški Hrnjica,
Je li izun malo poslušati,
Kakve s' ono pjesme i pripjevke,
Oko tvoje prebijele kule?“
Veli njemu od Kladuše Mujo:
„Izun tebi, careva delijo,
Izun ti je pjesme poslušati,
Ako hoćeš i u kolo stati.
Baš do moje sestrice Ajkune;
Ono kolo od šemluka biva.
Svakog petka na našoj Kladuši.“
Jedva Ile toga dočekao;
On ti skače na noge junačke,
Pa se kolu odmah primaknuo.
Pa besjedi lijepim djevojkam:
„O djevojke, obadva vam sv'jeta!
Gdje ću sada kolo rastrgnuti?“
Djevojke mu tiho govorile:
„Hajd' otale, neznana delijo,
Ovdje tebi mjesta ne imade.“
Al to Ile haje i ne haje,
Već rastavi kolo po srijedi,
Prihvatì se Ajkune djevojke,
Pa je njojzi riječ besjedio:
„O Ajkuno, iz očiju vidu,
Hoćeš danas moja postanuti?“

Digitized by Google

Ali njemu cura govorila:
„Be, ne luduj, neznana delijo.“
Opet Ile haje i ne haje,
Već joj nogu nogom pritiskuje,
Pa joj kalja mestve i papuče.
Progovara Ajkuna djevojka:
„Hajd' otale, neznana delijo,
N'jesi toga blagom kupovao,
Već moj dragi Smiljanić Ilija.“
Zato Ile ništa ne hajaše,
Već joj tare burme i prstenje,
Opet cura njemu govorila:
„Ne tari mi burmâ ni prstenja,
N'jesu tvoga nišani sevdaha,
Već mog dragog Smiljanić Ilije.“
Zato opet haje i ne haje,
Već joj mrsi kite i solufe.
Tom se Ajka vrlo začudila,
Pa ne znade, šta će besjediti.
Al' je pita neznana delija;
„O djevojko, obadva ti sv'jeta;
Što bi sada htjela besjediti?“
Djevojka mu s mjesta besjedila:
„Žarko sunce, jes' koliko rano,
Hoćeš brzo u Primorje ravno? —
Pozdravi mi Smiljanić Iliju,
Jali živa, jali mrtva, sunce;
Kaži njemu hajinin junaka,
Što se mene danas prihvatio,
Na sramotu moju i njegovu.“
Onda veli Smiljanić Ilija:
„Srce, dušo, Ajkuno djevojko,
Po čem ti bi Ilku poznavala?“
Odgovarà lijepa djevojka:
„Lasno bih ja Iliju poznala,
Po mišici i desnici ruci —
Skoro bio na našoj Kladuši,
Pa ga moja braća obranila,
Po rani bih Ilku poznavala.“
Kada Ile curu razabrao,

Digitized by Google

On uzbaci uz ruke rukave,
Pa joj kaže ranu na mišici.
Vrlo se je cura prepanula.
Pa Iliji riječ besjedila:
„Pokrij, Ilko, dràži od očijuh,
Ako li te sad potpazi Mujo,
Nema tebi na ramenu glave.“
Al' joj veli Smiljanić Ilija:
„Neboj mi se, srce iz njedara,
Ne bojim se tvog bratà Halila,
Ni gjidije, sa Kladuše Muje.“
Istom oni u bjesedi bili,
Al' eto ti Turak' iz mehane.
Zametnuše skoka iz ćusteka,
Ponajdalje Omer Blaževiću.
Podviknuše carevu deliju:
„Hodi! skoči skoka junačkoga,
Da vidimo i tvoje junaštvo.“
Hotijaše Smiljanić Ilija,
Al' mu ne da lijepa Ajkuna:
„Nemoj Ilko, ako Boga znadeš!“
Zato Ile haje i ne haje,
Već on spade piku na meraju.
Jednoč skoči, malo nedoskoči.
Drugoč skoči, daleko odskoči —
Mogô bi se Turčin ukopati.
Baciše se kamena s' ramena;
Opet Omer daleko prebaci,
Pa dozivlju careva deliju:
„Hod' se baci kamena s' ramena,
Da vidimo i tvoje junaštvo.“
Spade Ilko piku na meraju,
Jednoč baci, malo ne dobaci —
Drugoč baci, daleko odbaci —
Mogo bi se Omer ukopati,
Kad to vidje Omer Blaževiću,
On podviknu jza svega glasa:
„Vidiš Mujo, njima ne vidio!
Da je ono vlašić Smiljaniću.“—
Golema se kavga zametnula,

Digitized by Google

Omer trže od bedrice ćordu,
Pa poteče Ilku udariti.
Al' se Ile hitar dogodio,
Prije svoju sablju izvadio,
Pa Omera s glavom rastavio.
Da ga niko viditi ne može,
Pa uleti u Mujinu kulu;
Nagje Ajku, svoju jaukliju,
Pa je njojzi riječ besjedio
„O Ajkuno, moje sunce žarko!
Što sam čekô, ja više ne mogu,
Hajd'mo odmah u Primorje ravno!
Znadeš za mog golemog' šarina?"
„„Eno ti ga, s konjma u podrumu""
Izvedi ga, da mi putujemo,"
Ajkuna ga svačim zaklinjaše:
„Nemoj, Ilko, obadva ti sv'jeta!
Ovdje ćeš mi konak učiniti;
Znadem za tvog pretila šarina,
Trojim sam ga vratma zatvorila.
Tri ćilita na njih udarila,
Da su vile izmaknut ga ne će;
Stani malo da sebe opremim."
Istom oni u bjesedi bili,
Al eto ti Turak' iz mehane,
Najnapreda od kladuše Mujo,
A za njime odgojak Halile,
A za njime Tale Ličanine —
Topuz vuče, da Iliju tuče.
Prepade se Smiljanić Ilija,
Slobodi ga Ajkuna djevojka;
„Hajde Ilko, u moje dolafe,
Pokriću te srgom i haljinam!
Ja ću dvorit' Turke na okolo,
U tomu će oni i pospati."
Što je rekla, to je učinila,
Sakrila ga srgom u dolafe.
Pošto Mujo u odaju dogje
Odmah pita sestrice Ajkune:
„O Ajkuno, moja sestro draga!

Digitized by Google

Ovdje tebi vlašče dohodilo?“
Al mu Ajka ljuto progovara;
„Moj Mujaga, brate od matere,
Nemoj meni toga govoriti,
Već ti uzmi ćordu brijetkinju,
Pa me s'jeci na četiri strane —
Što će meni crni kaurine!?
Što će meni uz vjeru nevjera.“
Kad Mujaga sestru razumio,
Odmah ode sa svojom družinom,
Opet panu u pjanu mehanu,
Pa stadoše jade jadovati.
Jadovati Omer Blaževića
Jadovati Ilku spominjati,
Gdje pogubi najboljeg' junaka.
Ilko sjedi na tančici kuli,
Pa on ljubi Ajkunu djevojku,
I oprema debela šarina;
Meće blaga, koliko mu drago.
Ajka uzè Mujina dorina,
A vrančića ruhom naprtila,
Bjesna vranca svog brata Halila;
I kulaša Tale Ličanina,
On je bagav, tuga u jedeku. —
Otale se srećno podignuli,
Otvorenu ostavili kulu.
Kad je bilo polju u širini,
Pjeva Ilko tanko glasovito,
A opali do dva haberdara,
Što no zoblju litru tučenika;
Dadè haber u Primorje ravno,
Vesel haber, da kupe svatove.
A žalostan po turskoj Kladuši,
Da je Ajka cura odvedena.
Pa poteže paklenu kandžiju,
Na kojoj je devet šibaluka,
Te okrpì široka šarina,
Pa on leti poljem i širinom;
Kulaš skače, tuga u jedeku,
Sve on skače, da mu se i ne će.

Digitized by Google

Dok očuše Turci Kladušani,
Oni lete u tančicu kulu,
Oni trču iza glasa viču:
„Na noge se Turci Kladušani!“
Halil plače kano malo d'jete,
Za svojijem bijesnim vrančićem.
Mujo plače za sekom i blagom;
Tale žali bagava kulaša,
Nema na čem u potjeru poći.
Mujo pali topa haberdara,
Dok eto ti Tanković Osmana,
Sobom vodi silu i ordiju,
I on nosi zelena barjaka,
Pa ga pod'jè u kaldrmi ravnoj.
A Mujagu zapituje l'jepo:
„O Mujago, kladuški sokole,
Koja ti je muka kovtisala,
Te ti pališ topa haberdara? —
Evo ima i sedam godina,
Da ga n'jesi bio ispalio.“
Mujaga mu s plačom progovara:
„Progji me se, Tanković Osmane,
Ne mogu ti jada ni kazati; —
Smiljanić mi kulu porobio,
Smiljaniću Ajkunu odveo,
Smiljanić mi odveo dorina;
Već bora ti! vjeran barjaktare,
Kupi bolje silu i krajinu,
Da trčemo Kunari planini,
Nebi l' danas vlašče dostignuli;
Ne bih brate sestre ni žalio,
Već ja žalim dore konja moga,
Nemam na čem na mejdan izaći,
Niti danas u potjeru poći.“
Al mu veli Osman barjaktare:
„Nema fajde, Mujo, nabrajati —
Škini samar sa konja drvara,
Turi sedlo, goni kaurina.“
Na ino se Muji ne mogaše,
Već osedlà konja izmećara.

Digitized by Google

Kad rekoše, onda uzjahaše,
Najnaprijed Osman barjaktare,
A za njime sva Kladuša listom,
Eto njiha poljem i širinom.
Dok su Turci polje pregazili,
Ilija se planine hvatio;
Dok se Turci hvatili planine
Ilija se uspô na planinu.
Na planini sreća dobra bila —
Tu on nagjè Senjković Ivana,
I s Ivanom tri hiljade svata,
I Tadiju brata Ivanova,
A i s njime dv'je hiljade druga —
Oni sjede, rujno piju vino.
Kad Iliju oni opazili,
Skočiše se na noge lagane,
Pitaju ga za junačko zdravlje:
„O Ilija, desno krilo naše!
Kad si nama roblje ujagmio,
Do vijeka čestito ti bilo!
Nije l' Bog dô i sreća od Boga.
N'jesi l' dao haber na Kladuši?
N'jesu l' tebe Turci potjerali?
Da mi danas sablje omrsimo."
Ilija im po istini kaže:
„Dao sam ja haber na Kladušu:
Eto igje sila Kladušana,
Drž'te mi se braćo na okupu;
Da vas nije pivo prevarilo?
Ludo ćemo zavalit' bogaze."
Al mu veli Senjković Ivane:
„Ne brini se, Smiljanić Ilija,
I kad bi nas ugrijalo pivo,
Sve će jedan udrit' na stotinu;
Već ti vodi lijepu djevojku,
Staroj majci na radost golemu,
I na svoje dugo uživanje,
Ti počini, dok mi čatišemo."
Ilko škrinu, a ćorda mu sijnu:
„Danas meni puta ne imade,

Digitized by Google

Dok desnice ne umorim ruke.
Sv'jetlu ćordu ne napojim krvce,
Já je turskoj ne poklonim ruci,
I s njom moju na ramenu glavu."
Tada skoči Senjković Ivane,
Pa dozivlje sestrić Marijana:
„Marijane! moje pouzdanje,
Na ti, sine, kićenu djevojku,
Hajde vodi dvoru bijelomu,
Vodi sine, obeseli majku;
Dobro laži, a kuni se krivo,
Ostà reci u mehani Ilko,
Dok se rujna ne napije piva."
Uzè curu mali Marijane,
A Smiljanić četu prihvatio,
Pa zagradì klance jadikovce,
Gdje junačke jadikuju majke.
U ta doba Turci Kladušani.
Prve su ti bili propustili,
Dok i stražnji u bogaze zagju.
Pa kad pukne puška Smiljanića,
Da otpukne u stražnjem bogazu.
Ala banda, zametnu se kavga,
Grmi, s'jeva, a krv se prol'jeva;
Nije pobro sahat, ni četri,
Već je, brate, od jutra do noći.
I od noći čak do pola noći.
Od po noći junak zavikuje,
Misli junak da je i svanulo,
Al od jutra ni zlamena nema;
Kapu skida, a Bogu se moli:
„Daj mi Bože vihor sa planine,
Da razbije po planini tamu,
Da ja mogu okom razabrati,
Ko li gine, ko li zadobiva."
Ko će biti junak u planini?
Ono ti je Smiljanić Ilija,
Krvavjeh rukuh do lakata,
Prebijene ćorde do balčaka;
Balčak stoji u lijevici ruci,

Digitized by Google

A u desnoj sa Kladuše Mujo
Svezanijeh ruku naopako.
U ta doba zora zab'jelila,
A za zorom ogranulo sunce.
Al eto ti junak uz planinu,
Glavom bješe Senjković Ivane,
Krvavijeh rukuh do lakata.
Prebijene u balčaku ćorde,
I on vodi odgojak Halila.
Drugi se je junak pomolio,
Golj'an bješe, ko rodjen od majke,
Ni parčeta od haljine nema —
To je bio Senjković Tadija.
Od šta junak oglio bješe? —
Od crnoga praha i olova,
Jer mu sreća i od Boga daća,
Da ga kuršum nije prehvatio.
Dvije ruke, a dva su Turćina,
Jedno ti je ličanine Tale,
Drugo ti je Tanković Osmane,
Sve uzdanje Hrnjice Mujage.
Tad zavika Smiljanić Ilija:
„Nije l' majka rodila junaka,
Il sestrica brata odgojila
Koji se je danas izmaknuo,
Teške muke i od turske ruke?"
Mili Bože, na svemu ti hvala!
Kad se stade četa iskupljati,
Bi ti reko, i bi se zakleo,
Po kunari da su ždrali pali;
N'jesu ždrali, moja braćo draga.
Već svatovi Smiljanić Ilije,
Tu se bilì tu se sastanuli.
Potegoše divit i kalema,
Te uzimlju na tefter junake.
Kol' je ostô, kol' je poginuo?
Ne ću vama duljit i kazivat' —
Malo jada i tamo i amo:
Što je bilo leša od kaura
Sve junaci na sebi pon'jeli;

Digitized by Google

A da skupiš svu Kladušu listom
I Udbinu, i tursku krajinu,
Ne bi turskih leša ponijelo. —
Otale se svati podignuli,
Dotle četa, otale svatovi,
Odvedoše roblje u kaure.
Ne bih roblja drugog ni žalio,
Već ja žalim od Kladuše Muju,
I njegova odgojak Halila:
I još žalim Tanković Osmana,
I nesretna Talu ličanina,
Bolje bi mu na ličini bilo,
Neg što ide u kaurske ruke.
Sva udbina i Kladuša ravna,
I Krajina okolo Kladuše,
Sve to, brate, pusto ostanulo,
Bez junaka i bez dobra konja,
Niko njiha izbaviti nema.
Kad su došli u primorje ravno,
Dovede ih Smiljanić Ilija,
Izvede ih na tančicu kulu.
Prvu večer, moji sokolovi!
Vlasi piju, a turci gledaju —
Za Turčina nèma gorih jada.
Progovara Smiljanić Ilia:
„O gjidijo, sa Kladuše Mujo!
Zaklinjem te postom ramazanom,
I sa tvojom knjigom alkoranom:
Da si mene tako zadobio,
Kô ja tebe danas na mejdanu,
Što bi jadan od mene činio?
Kakvim bi me mukam izmučio?“
Progovara od Kladuše Mujo:
„Bog i vjera! Smiljanić Ilija,
Da sam tebe danas uhvatio,
Davno bih te na kolac nabio,
Da te bura na Kladuši kreće,
Da se plaše orli i gavrani.“
Al' Smiljanić srca junačkoga,
On dozivlje svoju ljubu vjernu:

Digitized by Google

„O Ajkuno! moja ljubo draga,
Hodi bratu ti otpusti ruke,
Pa mu služi crveniku vino;
Ne ću njega na muke metati,
Sva će mi se zemlja narugati —
Jednog šuru u životu nagjè,
Pa ne može ni njega gledati.
Već mu uze sa ramena glavu.
Čudna hala i čudna sevdaha!
Mujo šura! moje dobro prvo,
Na poklon ti sa ramena glava.
Ne ću cv'jelit' tvoje v'jerne ljube.
Na odžaku ostar'jele majke;
Pustiću te b'jelu dvoru tvomu,
Da me ima kogod dočekati,
Ako sigjem na Kladušu ravnu;
Na poklon ti odgojak Halile,
Na poklon ti pretio gjogine;
Junaku su dobar konjic krila,
Što je meni, i tebi je drago.
Daću vranca odgojak Halilu,
Čim će d'jete dijelit mejdane.
Al ti ne dam Tanković Osmana,
I ne dam ti Tale budaline,
Ni njegova bagava kulaša,
Da ne plaši kotarsku gospodu,
I ne cv'jeli po brdu čobana;
A Osman je ljuta nakomica,
On zas'jeda klance jadikovce,
Ne će ni on viditi Kladuše.
A ti Mujo, moje dobro prvo,
Sjedi barem za petnaest dana,
Da pijemo crveniku vino,
Da činimo pira na krajini;
Nagledaj se sestrice Ajkune,
I naših primorskih serdara."
Mujo šuti, ništa ne govori,
Suze roni, a godine broji,
Pa Iliji riječ progovara:
„Zete Ilko, moje dobro prvo,

Digitized by Google

Halal tebi! moja seka Ajka,
Halal ti je! na obadva sv'jeta;
Povedi je crkvi manastiru,
Nićah čini, kako tebi drago;
A ja igjem dvoru bijelomu,
Da ja vidim svoju staru majku,
Obeselim svoju vjernu ljubu,
Pa eto me tebi u pohode
U nedjelju, koja prva dogje,
Kunem ti se i vjeru ti dajem."
Njemu veli Smiljanić Ilija:
„Hajde Mujo, u stô dobrih časa!
I ja imam ostar'jelu majku,
Znadem dobro, kako joj je bilo,
Kad sam i ja po Kladuši bivô;
Evo tebi hitra kalauza,
Koji će te daleko pratiti,
I u tursku zemlju premetnuti."
Ruke šire, u lica se ljube,
Izvedè mu pretila gjogina,
A Halilu bijesna vrančića.
Za njima se seka išetala,
Ljubi brata u desnicu ruku:
„Hajde brate, sretno tebi bilo!
Pozravi mi ostar'jelu majku,
Lijepo je meni u Primorju.
Moja volja, a nije nevolja,
Nije sile od Ilije bilo;
Ovdje meni sugjeno živiti,
I s Ilijom porod izroditi."
Odè Mujo poljem širokijem,
Ostà Ajka u dvoru Ilinu.
Dok Mujagu žalost oborila,
Pa se vratì tragom uz tragove,
Pa Iliju svačim zaklinjaše:
„O Ilija, obadva ti sv'jeta!
Jal' mi skidaj sa ramena glavu,
Jal' mi pusti Tanković Osmana!
Nemam kuda na Kladušu doći;
Od Tale ti ni zboriti ne ću."

Digitized by Google

Al' mu veli Smiljanić Ilija:
„Šura Mujo, obadva ti sv'jeta!
Ili voliš moju mrtvu glavu,
Ili živa Tanković Osmana?“
Onda veli od Kladuše Mujo:
„A moj zete, Smiljanić Ilija,
Volim svoju glavu izgubiti.
Neg' te mrtva u čuvenju čuti;
Radi, brate, kako tebi drago.“
Onda Ilko izvede Osmana,
Pa besjedi svomu šuri Muji:
„Stani Mujo, očinjeg' ti vida!
Nagledaj se Osmanovih jada,
Nek mu znadeš majci kazivati,
Ljute muke od kaurske ruke.“
Bože mili, na svemu ti hvala!
Paklene bih muke pretrpio,
Osmanovih rad' bih ne viditi —
Mučiše ga tri bijela dana,
A četvrti u vatru baciše.
Peti danak u duboko more,
To Mujaga gledat' ne mogaše,
Već on odè zavičaju svome,
Vele hvaleć Boga velikoga,
Gdje iznesè glavu iz Primorja.
Onda bilo sad se spominjalo;
Trista glava, a trista je hvala.
Komu pjevam na zdravlje mu bilo,
Što popijem, to u moje t'jelo.

Mejdan i ženitba Nikole Mrkonjića.

Sve povrzi, za Boga prioni;
Pomogo nas Isus i Marija,
Braćo moja, i družino moja!
Da pjevamo, da se veselimo,
Sve u strahu Boga velikoga. —
Knjigu piše silna oškopica,

Digitized by Google

Po imenu aga Osman aga,
Ter je šalje u ravne Kotare,
A na ruke Petra Mrkonjića
„Ej gjidijo! turska krvopijo,
Na te plače Lika i Grbava,
I Cetina turska desetina;
Doklen tebi moja knjiga dogje,
Hodi meni na mejdan junački,
Na Kunaru, na prvu poljanu,
Ondje ćemo mejdan pod'jeliti;
Nije šale, nego mrtve glave.
Ako ne sm'ješ na mejdan izaći,
Pošalji mi doru iz podruma,
Što si njega odavno dobio,
A u boju na bojnom Kosovu,
I na konju harnu gjeisiju,
Pod kojom si konja uhvatio.“
Kad serdaru taka knjiga dogje,
Knjigu gleda a suze proľjeva.
To spazio sinak Nikolica,
Mlado momče od petn'est godina,
Pa svom babi priče besjediti:
„Dragi babo draži od očiju,
Oklen knjiga, ognjem izgor'jela!
Te je tebe ljuto ucv'jelila?“
Otac sinu tiho odgovara:
„Ova knjiga silnog Osmanage;
Turčin mene na mejdan zazivlje,
Jal' mi ište doru iz podruma;
Vidiš, sine, ja sam ostario,
Ja ti više za mejdana n'jesam;
A dorata pregorit' ne mogu.“
Kad Nikola razumi besjede,
Niko babi riječ prihvatio:
„Ja dorata ne dam iz podruma,
Dok je meni na ramenu glava;
Moja desna u ramenu ruka
Suditi će za koga je doro.“
Onda reče stari Mrkonjiću:
„Volim sine pregorit' dorata,

Digitized by Google

Nego tebe, moj jedini sine.“
„„Ne ću babo, vjera ti je tvrda!
Ne dam dore iz podruma svoga
Dok je moja na ramenu glava.““
Kad vidio Mrkonjiću stari,
Da se d'jete okaniti ne će,
Onda skočì na noge lagane,
Podbì sina za ruku desnicu,
Odvedè ga u visoku kulu;
Primačè ga srgu i haljinam,
Pa mu turske oblači haljine:
Obučè mu tokali jačermu.
Na kojoj su toke s obe strane,
Opasà ga mukadenìom pasom,
Od bedara do vitih rebara;
Za pas meće dva taka pušaka,
Kraj pušaka šiša zelenoga;
Pa na noge sajali čakšire,
Na njima su kopče od gjumiša,
Oko njiha rešmali sindžiri,
Svrhu njiha od zlata jabuke,
A po njima orozovi zlatni,
U njima su dragi kamenovi.
Iz njih mavi biju plamenovi.
Pa srmali podvezâ kanice,
Na kojim su od zlata brujice,
Pa na pleća zelenu dolamu,
Na kojoj je trideset puceta,
Svako puce od deset dukata;
A što mu je puce pod grocem,
Ono mu je za trista talira,
U njeg staje po tri litre piva;
Iz njeg vise srebreni sindžiri,
A na njima na toku cekini,
Te kucaju momka po tokama —
To je čaša momku za planine.
Još na glavu kalpak od dv'je kune,
Oko njega sedam čelenaka,
Krilo osmo, a faklja deveta,
A deseto direk vas od zlata;

Digitized by Google

Iz njeg vise srebreni sindžiri,
A iz njiha sitni tetreici.
Ter kucaju momka po plećima;
A kad sina opremio babo,
Onda odè niz mostove kuli,
Zapov'jeda da se dorat sprema,
Doru vode četiri seiza,
Svezaše ga za studenu st'jenu,
S njega tople čule obališe,
Kupaju ga vodom i safunom,
Pa na njega meću gjeisiju,
Pod kojom je uhvaćen dorine;
Sedla njega sedlom od šimšira,
Preko sedla svilenu abaju.
Po kojoj su vezeni koluti,
A po sapim mjesecevi zlatni;
Pa po njojzi puli risovinu,
Površio mrkom megjedinom;
Megjedina konja uhvatila,
Od unkoša do stražnjih šljukova;
Spuštale se pandže do koljena,
Sve u čistoj srmi zamotane:
Iz njih vise srebreni sindžiri,
A o njima na toku cekini,
Pa dorata biju do kopita.
Zauzdà ga uzdom rešmalijom,
Padè rešma po vratu doratu,
Od ušijuh do sedla unkoša.
Istom serdar opremi dorata,
Al' eto mu sina Nikolice:
Star mu babo predrža zengjiju.
Jezus, reče, pritište dorata;
Pod njim starac konja prihvatio,
Pa svjetuje sina na doratu:
„Moj Nikola, moje d'jete drago!
Šad kad, sine, na Kunaru dogješ,
Izašô je silan Osmanaga,
Na poljani čador razapeo,
Pred čadorom privezô bjelana,
Turčin sjedi, pije hladno vino.

Digitized by Google

Kada, Niko, najašiš čadoru,
Pa ako se ti poplašiš sine,
Ter nesm'jedeš na mejdan izaći,
Turčin će ti l'jepo zahvaliti:
„„Hvala starom mome Mrkonjiću,
Kad mi tako doru opremio,
Pa mi poslo na pekšiš dorata;
Ja ću njemu poklonit' bjelana.““
Ako l' ga se ne poplašiš sine,
Te mu smio stati na mejdanu:
Ne udri ga brijetkinjom ćordom, —
Na njemu su šipke od čelika.
Van udri ga šišom zelenijem,
Udri njega šišom nakomice;
Radi sine pod pazuo l'jevo,
Gdje sapinje pancirli košulju.“
To mu reče, a pusti dorata.
Odè d'jete mahom na Kunaru.
Kad pomolì na prvu poljanu,
Al' izašo silan Osmanaga,
Na poljani čador razapeo.
Pred čadorom privezô bjelana;
Turčin sjedi, pije vino hladno.
Kad Nikola čador opazio,
Tad doratu pokupì dizgine.
Rabum dragi, što mu doro radi!
Kroz nos zvižgje. u nebesa skače,
Iz pod noguh živa vatra s'jeva,
A na usta mavi plamen liže,
Vas krvavom pjenom zapjenio;
Glavom dorat strašno uzmahuje,
Pa Nikolu pjenom prebacuje,
Sve po polju golubove gradi.
Tako Niko do čadora dogjè,
Pa z dorata božju pomoć viče;
Turčin mu je Boga prihvatio:
„Da si zdravo! sine Mrkonjića,
Hvala l'jepo Petru Mrkonjiću,
Kad mi j' tako doru opravio;
Sjaš' Nikola, da se napijemo,

Digitized by Google

Ja ću njemu poklonit' bjelana."
Na njeg' Niko oči iskolači.
I'a Turčinu krhko besjedio:
„U mog babe više ima vina;
N'jesam došo s tobom piti vino.
Već junački mejdan pod'jeliti;
Vež' mješinu, a jaši bjelana:
Uzmeš li mi sa ramena glavu,
Onda ću ti doru pokloniti;
A dok mi je na ramenu glava,
Britka ćorda u desniči ruci,
Ne dam dore ispod sebe živa."
Na to reče silan Osmanaga:
„Ne budali sine Mrkonjića!
Jazuk te je d'jete pogubiti:
Glavniji si od svake djevojke;
Da se hoćeš bolan prevjeriti,
Svoju ću ti Begzu pokloniti.
Kakve cure u Turćiji nema!"
Kad Nikola razumì besjede,
Progovara silnom Osmanagi:
„Tom' se ago ja odavna nadam:
Ama ti se prevjeriti ne ću,
Dok ne vidim Begze jedinice.
Imam li se zašto prevjeriti."
Hitro aga na noge skočio:
„Stan' pričekaj sine Mrkonjića,
Sad ću dovest' Begzu jedinicu."
I'red čadorom uzjaši bjelana,
Odè aga svojoj kuli bjeloj.
A kad aga svojoj kuli dogjè,
Dočekà ga kćerca jedinica,
Rada bila svomu roditelju:
„Kam' ti glava Petra Mrkonjića?"
A otac joj priče besjediti:
„Nije došo Mrkonjiću stari,
Već Nikola sine Mrkonjića:
L'jepši momak od svake djevojke!
I reče se vlaše prevjeriti,
Ja mu rekoh tebe pokloniti.

Digitized by Google

Već ti hajde na visoku kulu.
Pa obuci barjamske haljine;
Primakni se vedrom ogledalu
Pa navuci tanke obrvice,
Ne bi li se vlaše prevario."
Kad djevojka oca razumila,
Zatutnjala niz mostove kuli,
Pa ispade na gornju odaju;
Na odaji sepet otvorila,
Na se meće barjamske haljine:
Tu oblači svilenu košulju,
Svrh košulje zlatnu anteriju,
Po njoj su joj zlaćeni širiti,
I prostrige, gdje joj stoje ruke;
Ćemerom se opasala pasom,
Malo lakim, od tri litre zlata.
Jedna glava dva su istifana,
Jedne uši, a troji mengjuši,
Jedno grlo četiri gjerdana:
Jedan joj je struke od merdžana:
Crljen merdžan. a b'jelo groce;
Prionuo merdžan oko vrata.
Kano krvca po novome sn'jegu:
A drugi joj trave gjingjefila,
Treći gjerdan od sitna bisera,
A četvrti od žutih dukata,
Diza trides't, a trista dukata.
Niz' legja je splela pletenicu,
Od bisera i žutih dukata.
Prikrila se stambolskom čatijom,
Pri kojoj su tri kite od zlata:
Kad uzbaci roglje od čatije,
Sva tri joj se niz pleća sastaše,
L'jepu Begzu po tomacim tuku.
Kad se cura l'jepo nakitila,
Metnu ruke u zlatne džepove.
Sagje Begza kuli niz mostave.
Ah! kakva je, da je bor ubije —
Sinu cura kano sunce žarko,
Smamila bi po nebu oblake.

Digitized by Google

Kamol' ne bi na zemlji junake? —
A kad Begza na avliju sagje,
Star joj babo svog bjelana voda.
A kad babo Begzu opazio,
Onda svoga uzjaši bjelana,
Niz bjelana desnu pruži ruku,
Za njeg' Begza bez kamena skače.
Odnese je mahom na poljanu.
Kad g' opazi junak Nikolica,
Odmah momak uzjaha dorata;
Sretoše se na poljani ravnoj.
Onda aga progovara r'ječi:
„Davor kćerce! moja jedinice,
Ti uzbaci roglje od čatije,
Kaž kauru oči i obrve,
Ima li se zašto prevjeriti:"
Kad je zgleda mladi Nikolica,
Onda starom reče Osmanagi:
„A to li je to hvaljeno zlato;?—
Ta u našim bijelim Kotarim'
Ljepši jesu naši hizmećari; —
Ne ću ti se za nju prevjeriti
Nemam za što, silan Osmanaga."
A kad aga razumi besjede,
Iza sebe Begzu oturio,
Pade cura u zelenu travu.
Aga trže iz sagrije ćordu,
Na Nikolu nagoni bjelana.
Ne htje d'jete oca poslušati,
Već poteže iz sagrije ćordu.
Jadan drugom konja natjeraše,
Prsim' im se konji udariše,
A junaci ćordom premetnuše.
Kad Nikola Agu udario,
Sinu vatra do kopita gjogi;
A kad Aga udari Nikolu,
Štrpnu krvca do kopita dori,
Dobri konji tud ih pronesoše,
Opet jedan drugom konje vrati.
Niko trže šiša zelenoga.

Digitized by Google

A dok Turčin šiša opazio,
Namah leti, ne žaleći bjega.
Nikola ga goni na doratu.
Pogodi ga pod pazuho l'jevo.
Gdje sapinje pancirli košulju:
Na desno mu šiše izgonio,
I na njemu srce iznosio —
Mrtav Aga niz bjelana pade;
Sjâ Nikola pos'ječe mu glavu,
Kad Nikoli Oči utekoše;
Begza bježi niz poljanu ravnu.
Nikola se baci na dorata,
Stiže Begzu na poljani ravnoj:
Davor! j'jepa Begzo jedinice,
Il' mi voliš šiše poljubiti,
Il' do v'jeka v'jerna ljuba biti?"
Kad to vidi Begza jedinica,
Strašiva je, valja umirati,
Niku str'jelja crnijem očima
L'jepo zbori, pa oči obori:
„Volim tebi v'jerna ljuba biti."
Kad Nikola razumi besjede,
Baci Begzu za se na dorata.
Na tom polju uhvati bjelana,
Njega d'jete vodi u povodu,
Ode mahom u ravne Kotare.
Kad se b'jeloj pomolio kuli,
Onda ga je babo opazio,
Pa je svojoj ljubi besjedio:
„Ne plač' ljubo, za našijem sinom,
Evo nama Nikolice sina:
Nije smio na mejdan izaći,
Van mu Turčin konje poklonio,
Oba konja doru i gjogata."
U ta doba banu i Nikola,
Kad utjera doru u avliju,
Tad Nikola Begzu oturio —
Pade cura na mermer avliju.
Kad ih zgleda stari Mrkonjić,
Poletio pa ih zagrlio,

Digitized by Google

Zagrlio sina i nevjestu:
„Dobro došli sine i nevjesto.“
Onda begza progovori r'ječi:
„Bogu hvala na daru njegovu!
Kad ja jesam tvoja nevjestica,
A ne reče da sam robinjica,“
Ne progjoše tri četiri dana,
Pokrstiše Begzu jedinicu,
Nadješe joj ime Angjelija,
Vjenčaše je za Nikolu mlada,
Pir činiše, svakog' počastiše.
L'jep mu porod izrodila Angja:
Trije kćeri a četiri sina;
Prije kćeri a poslje sinove,
Da nevjeste nezatječu za'va.
Da u kući nebude im kavga.
Bog im dao duševno spasenje!
Nama braćo, zdravljè i veselje!

Ženitba i junaštvo Marjana Borića.

Sve povrzi, za Boga prioni,
Ne bi li nas i Bog pomogao,
Utješio stara i nejaka.
Zdravlje dao vôku i težaku,
Zaklonio kuge i morije,
Sirotinju okom pogledao,
Nemoćniku dao oblakšicu,
Nami mladim zdravlje i veselje!
Da pjevamo, da se radujemo,
Sve u strahu Boga velikoga. —
Piše knjigu Borić kapetane.
I šalje je na ravnu Kladušu
Ka ćemerli Mujaginoj kuli:
„Eto Mujo moja knjiga b'jela;
U tebe mi čudnu hvalu kažu,
Da ti raste cv'jetak u avliji;
Ustrgni mi cv'jetak iz avlije,

Digitized by Google

Pokloni ga Marijanu momu:
Ako l' mi ga pokloniti ne ćeš,
Evo ti je vjera od meneka:
Hraniť hoću ždrala od mejdana,
Hraniť ću ga tamo do božića,
Dok' natoviš vole hranjenike,
I debele krave jalovice;
Ja ću saći na ravnu Kladušu,
Kladušu ću listom porobiti
I žestokom vatrom popaliti;
Odgoniť vam ovne i volove,
I debele krave jalovice;
Odvodiť vam momke i djevojke,
I odvodiť žene od muževa."
Kad bijelu knjigu nakitio,
On je dadè momku knjigonoši,
I dadè mu deset madžarija;
Zahvaljuje opran Madžarine:
„Hvala tebi! Borić kapetane,
Dušmani ti pod nogama bili.
Kô tvom ždralu i ploče i čavli."
Odè momak i knjigu odnesè.
Pravo zdravo na Kladušu sagjè.
Ka ćemerli Mujaginoj kuli.
Knjigonoša dobre sreće bješe.
Mujin Halil pred avlijom staše,
Salť u gaćam i tankoj košulji;
Pušćo Halil tùru od perčina.
Pa ga kuca po svilenu pasu.
Njemu momak Boga nahvalio,
A Halil mu zdravljem prihvatio:
„Da si zdravo! momak knjigonoša."
Opazì ga sa čardaka Mujo,
On poletì niz ćemerli kulu.
Za njime se britka ćorda vuče,
Sve mu ćorda o skaline tuče.
Mujo britku ćordu prihvatio,
Da posječe Madžara soldata.
Al' mu Halil s knjigom poletio.
Pa s' o knjizi Mujo zabavio;

Digitized by Google

Knjigu gleda Kladušanin Mujo.
A groznim je suzam' polivaše,
Svu jaziju suzam natopio;
A pita ga odgojen Halile:
„Moj Mujaga! brate od matere.
Oklen knjiga, vatrom izgor'jela!
Pa je Mujo ti suzam polivaš?"
Mujo bratu besjedi Halilu:
„Moj Halile! moj brate rogjeni.
Ovo knjiga Borić kapetana.
Ište Borić našu sestru Ajku
Za njegova sina Marijana:
Mučno dati, a mučno ne dati —
Mučno dati vjeru za nevjeru.
Piše meni Borić kapetane,
Ako ne dam svoje sestre Ajke,
Hraniť hoće ždrala od mejdana,
Hraniť će ga tamo do božića,
Dok potiju voli hranjenici
I debele krave jalovice;
Pr'jeti saći o vlaškom božiću,
Svu Kladušu listom porobiti,
I žestokom vatrom zapaliti;
Da ć' odgoniť ovne i volove,
I debele krave jalovice,
I sve odvest' momke i djevojke,
Brat' Halile, žene od muževa."
Onda Halil besjedio Muji:
„Moj Mujaga brate od Matere,
Piši knjigu ja ću kazivati."
Mujo piše, a Halil mu kaže:
„Prijatelju, Borić kapetane!
Dvo tebi moja knjiga b'jela;
Svate kupi hodi po djevojku,
Al' salivaj od srebra kočije,
U čemu ćeš odvesti Ajkunu;
I povedi trideset jengjija,
Sve jengjija mladih djevojaka,
Sve sestara Kotarski serdara,
A pred njima dilber Angjeliju.

Digitized by Google

Kćer lijepu Borić Kapetana.
Ja se n'jesam oženio, Mujo,
Ne bi li se Angjom oženio."
B'jelu knjigu Kotarima spremi,
A drugu je knjigu nakitio
Pa je šalje u krajinu ravnu,
A na ruke Šuljagić Mehanu:
„Eto, aga, moja knjiga, b'jela
Nagji mi se u prvu nedjelju,
A pod mojom okrečenom kulom,
Brat' hoćemo svate dočekati."
Tu napisav, drugu opet piše,
I šalje je u široku Liku,
A na ruke ličkom' Mustajbegu,
„Beg Mustajbeg! od široke Like,
Eto tebi moja knjiga b'jela,
Nagji mi se u prvu nedjelju,
Mi hoćemo svate dočekati,
Baš kod moje okrečene kule."
Treću piše u ravnu Cetinu
A na ruke deli Mahmut agi:
„Mahmut aga! iz ravne Cetine,
Nagji mi se u prvu nedjelju,
Mi hoćemo svate dočekati."
Jednu šalje na orašac Tali:
„Pobratime! Ličanine Tale,
Nagji mi se u prvu nedjelju,
I povedi šestotin' bešlija,
Valjà će nam svate dočekati."
Dade knjige svom' Omeru sinu:
„Nosi, sine, knjige po krajini."
Omer tovna uzjaši malina,
Ode mahom u krajinu ravnu,
Knjigu dade Šuljagić Mehanu.
Drugu nosi u široku Liku,
I dade je ličkom Mustajbegu;
Treću nosi u ravnu Cetinu,
Knjigu dade Šarcu Mahmutagi;
Navrati se na Orašac Tali,
Omer Tali naustice kaže,

Digitized by Google

Jerbo tale štiti ne umiđe:
„Selam ti je buljubaša Mujo.
Da se nagješ u prvu nedjelju.
I povedeš šestotin' bešlija.
Baš pod našu okrečenu kulu.“
Odè Omer na ravnu Kladušu;
Kad je b'jeloj kuli dolazio.
I nedjelja osvanula bješe;
Al' eto ti Šuljagić Mehana.
Aga vodi pestotina druga;
Dok je aga konja razjašio.
Al' eto ti ličkog' Mustajbega
I on vodi pestotina druga;
Dok je beže konja razjašio.
Al' eto ti deli Mahmut age.
Aga vodi trista Cetinjana.
Cetinjana, na glasu junaka;
Dok je aga konja razjašio,
Al' eto ti budaline Tale,
Na kulašu konju bagavomu,
Tale vodi šestotin' bešlija:
U Talina svakoga bešlije,
Svakog' mrki brci do ramena,
I sjajne su toke na prsima.
Tale agam turski selam viče.
Sve mu age na noge skočiše.
I lijepo Talu dočekaše
Na selamu i na selamluku,
I njegove ostale bešlije. —
Al se polje zamaglilo bješe,
Eto njima sile i svatova,
D'ulbas kuca, a lumbarda puca;
Na pred jaši Borić kapetane,
A na svome mamenu ždralinu.
A za njime sine Marijane,
Pod njime je peik bedevija,
Zakočila vratrom iz ramena,
Kano guja iz studene st'jene.
Klapaju joj noge na baglame:
A za njime svi silni svatovi.

Digitized by Google

Sve po izbor žestoki junaci.
Svati kuli konje dogoniše.
Dobre svoje konje razjašiše;
I Turci ih ljepo dočekaše.
Sve svatovske konje isprimaše.
Tale prima bijesna ždralina,
Voda konja ispred b'jele kule,
A plešte ga po širokim sapim:
„O ždraline, šteta te odn'jela!
Uz Mujina pristavo gjogina,
Jer bi bio taman za Halila;
Vid' abaje ostalu mu pusta!
Duga ti bi za malina bila,
Bi pristala Mujinu gjoginu."
Svatovski se konji izvadaše,
Uvedoše u mlake podrume,
Sve svatove kuli na odaje;
Izagjè im gospodska večera.
Sve večera, kita i svatovi
Ali ne će prija Angjelija,
Kćer lijepa Borić kapetana,
Već govori buljubaši Muji:
„Daj mi, Mujo, na adet djevojku.
Pa ću t' onda ljepo večerati."
Odmah Mujo na Halila viknu:
„Hajde brate, izvedi Ajkunu,
Podaj sestru priji Angjeliji."
Et' Halila u halvat odaju,
Halil sestri Ajki besjedio:
„Ajko sestro, ako Boga znadeš!
Kad izljubiš redom jengjijice;
Na redu je prva Angjelija,
Ujedi je svojim zubim b'jelim,
Ama za me moja sestro draga."
Kad izagje kićena djevojka,
Redom ljubi jengjije djevojke,
Redom dogje priji Angjeliji,
Ujede je svojim b'jelim zubom.
Al joj veli dilber Angjelija:
„Kujo jedna, kićena Ajkuno,

Digitized by Google

Jer mi grdiš moje b'jelo lice,
Ko je tebe tomu naučio?"
Mujo priju Angju dozivaše:
„Eto tebi moja sestra Ajka,
Na nju meći križe i medalje."
I tude su noćcu prenoćili.
Kad im b'jeli danak osvanuo,
Podvikuje čauš do čauša:
Hazur! hazur! kita i svatovi,
Djeverovi zlato opremajte,
Kratki danci, a dugi konaci.
Kasno nam je, a daleko nam je,
Djeverovi zlato povedoše,
U kočije srebrene metnuše;
Mujo čuva srebrene kočije.
Halil vodi gjogu u povodu;
Al' se b'jesan gjogat pomamio,
Po tri koplja u nebesa gjisa,
Sve preskače Halu i malina.
Istom Halil na Hernjicu viknu:
„Brate Mujo! ma tebi gjogata,
Istrže mi bjele moje ruke."
Mujo tovna uzjaši gjogata,
Pa ga goni kroz silne svatove;
Kad protjera kroz alaj svatova,
Nadje zeta borić Márijana,
Pa mu veli buljubaša Mujo:
„Hajde, zete, polju u širine
Da s' kušamo na polju džilita,
Da ja vidim, jesil' binjedžija,
Jesi l' dobar junak na mejdanu?
Za što ć' dati moju seku Ajku."
Al' mu veli Borić Marijane:
„Pričekaj me, moj šura Hrnjica!
Dok ja dogjem do mojega babe;—
Štura mi je vitka bedevija,
Dok uzjašim babina ždralina."
Pa potjerà kroz alaj svatova,
Nadjè babu Borić kapetana:
„Daj mi, babo, plemića ždralina;

Digitized by Google

Zove mene na džilit Hrnjica."
Njemu babo podmeće ždralina:
Uzjaši ga mladjan Marijane,
Babo mu je besjedio r'ječi:
„Čuvaj mi se, drago d'jete moje;
U Turčina vjere ne imade."
Pa potjera kroz alaj svatova,
U svatovim' Muju nalazio:
„Hajde, Mujo, polju u širine,
Da junačku igru okušamo."
Iz svatova na stranu izbiše,
Ganjaju se po polju džilita.
Brz je ždralin, sam ga jad ubio!
Ne može ga ni okom viditi,
Kamo l' za njim baciti ždilitom.
Kad Marijan okrenu ždralina.
I potjerà Muju i gjogata,
Sve gjogatu povrh sapa skače.
I šiba ga ploštimice ćordom:
„Da mi n'jesi, što mi jesi, Mujo!
Sad bi s tebe poletila glava."
Kada Mujo riječ razumio,
Gjogu goni u alaj svatova;
Nahodio ličkog' Mustajbega:
„Mustajbeže, ako Boga znadeš!
Pazi brate, ne zametni kavge,
Jer kakav je Borić Marijane,
Kakav mu je ždralin od mejdana,
Nijedan nas kuće vidjet ne će."
Pa potjerà gjogu kroz svatove,
Nadjè Šarca iz ravne Cetine:
„Mahmutaga, ako Boga znadeš!
Pazi brate, ne učini kavge;
Jer kakav je Borić Marijane,
Kakav mu je ždralin od mejdana,
Ako, brate, zametnemo kavgu,
Nijedan nas kuće vidjet ne će."
Pa potjerà gjogu kroz svatove,
Nadjè Talu na dobru kulašu;
Njega Mujo sa gjogata viče:

Digitized by Google

„Brate Tale! ti pobaci misli.
Nemoj brate učiniti kavge; —
Jer kakav je Borić Marijane,
Kakav mu je ždralin od mejdana,
Ako brate zametnemo kavgu,
Nijedan nas kuće vidjeť ne će.“
Za gjem Tale prihvatì kulaša.
A na Muju oči na oblaći:
„O Hrnjico! jedna strašivico,
Danas ću ti kavgu zametnuti.
Na kulašu kaltak prom'jenuti,
Jaľ ćem' oba klanac zavaliti:
Niť ću puštat Ajke u kaure,
Niť djevojke dilber Angjelije.“ —
Eto Muje do brata Halila:
„Braťe Halile, ti se progji kavge;
Jer kakav je Borić Marijane,
Kakav mu je ždralin od mejdana,
Ako danas zametnemo kavgu,
Jadne će nas kleti udovice.“
Alʼ mu veli odgojen Halile:
„Brate Mujo, vjeru ti zadajem!
Danas ću ti kavgu zametnuti,
Da ću svoje kuće ne vidjeti.
Niť ću pustit sestre u kaure,
Niť djevojke dilber Angjelije.“
Kada Mujo razumì Halila.
Pod Halilom uhvatì malina;
Pak mu dadè silu uz obraze;
Kako ga je lako udario.
Dva mu zdrava pomjestio zuba, —
Pukoše mu obje jagodice,
Dva ga mlaza krvi udarila.
Pa zavikà serhat i krajinu:
„Ko je Turčin, nek se natrag vrati,
Već smo dosta pratili svatove.“
Sva se turska sila povratila;
A odoše kićeni svatovi,
Pjevajući i puškarajući,
Odvedoše Ajkunu djevojku.

Digitized by Google

Zdravo sašli svati Kotarima.
I doveli Turkinju djevojku.
Doveli je u Ružicu crkvu.
I l'jepo je krstom prekrstili,
Nadjeli joj dilber Angjelija,
Marijana njome oženili;
S njome soko porod izrodio,
Do dva sina, i kćeri četiri,
Kćeri prvo, a poslje sinove,
Da nevjeste ne zatječu zâvâ,
Da s' nekore i u dvorim bore
I da si mi zdravo pobratime!
Ova pjesma na tvoje poštenje,
Bog ti dao zdravlje i veselje,
Još da bi ti rodilo predivo,
I da bi ga gulile djevojke,
Udovice trle i topile,
Bjegunice na rosu nosile,
Stare bake žicu otezale.
Pošten bio, ko te je rodio,
Poštena ti na ramenu glava,
Poštenija pod obrazom brada;
Stimala te braća i družina,
Dušmani ti svi pod nogam bili,
Kano konjma klinci pod pločama.

Ženitba i mejdan Nike Gjulkovića.

Kako ti je postala Krajina,
Taka nije porasla djevojka,
Što je danas na Udbini b'jeloj,
Po imenu 'mlada Dilberija,
Sestra l'jepa Hrnjice Halila,
Prosci curu prose na sve strane:
Prosilo je sedam alajbega,
I četiri učtugli vezira.
Ne će cura proscu ni jednomu.

Digitized by Google

Već uzima vedro ogledalo,
Pa ogleda svoje b'jelo lice,
Pa je sama sebi besjedila:
„Mili Bože na svemu ti hvala!
L'jepo li sam odgojila lice,
Za sokola Niku Gjulkovića;
Kako čujem, i kažu mi ljudi,
U licu ga kažu plemenita,
Sva je moja slika i prilika;
Kad Nikola hladno pije vino,
Vidi mu se vince kroz groce,
To je reći roda gospodskoga."
Cura misli da niko ne čuje,
Al' je čuje ostarjela nana,
Dilberiji kćeri besjedila:
„Kćeri moja, da bi te ne bilo!
Što s' za vlahom u kaurim' dala?
Nije Niko roda gospodskoga,
Već Nikola tugje koze krade."
Al' govori mlada Dilberija:
„Čuj me majko, za zlo mi ne primi —
Maskarim se vlahom u kaurim."
A nana joj riječ govorila:
„Oh znadeš li, kćeri jedinico!
Ne valja se vlahom maskariti;
Jest kopile Niko Gjulkoviću;
Maskara će otić' niz krajinu,
Glas će dopast' Senju kamenomu,
Kćeri moja u pjanu mehanu,
Ćut' će za to Gjulković Nikola,
Maskaru će okajat' kopile."
Ta maskara odè niz krajinu,
Glas dopadè Senju kamenomu,
U mehanu, gdje se pije vino,
Gdje serdari redom napijaju;
Pred njima je Gjulković Nikola,
Zagrnuo desnu b'jelu ruku,
U ruci mu čaša crvenike,
Pa se plešte po ruci desnici:
„Oh desnico! moja b'jela ruko,

Digitized by Google

Hoćemo li sutra na Udbinu,
Do djevojke mlade Dilberije,
Sestre ljepe Hrnjice Halila,
Ne bi li je kako izbavio,
Ja ne bi l' je očima vidjeo?"
Smije mu se trideset serdara:
„Oh, čuješ li, Gjulković Nikola!
Što nijesi vr'jedan učiniti,
Nemoj nikad pred ljudma zboriti."
Mučno bilo Niki Gjulkoviću,
Od 'jeda je na noge skočio,
Čašom vina o zemlju udrio;
Odè Niko svojoj kuli b'jeloj;
Kad izagjè na ćemerli kulu,
Stara majka na kuli sjegjaše.
Oh, da vidiš Nike Gjulkovića,
Skidè kapu, turì pod pazuo,
Klanja joj se do zemljice crne,
Ljubi nanu u obadv'je ruke,
I u b'jele dojke iz njedara.
Pa s' izmačè, podviv stadè ruke;
A pita ga ostar'jela majka:
„Gjulkoviću! drago d'jete moje,
Jel' se volja oženiti, sine?
Kaž' djevojku u Senju našemu,
Ama, sine, koju tebi drago,
Namah će ti nana isprositi."
Sine majci tiho odgovara:
„Čuješ li me, mila moja majko!
Ne ću ti ja iz Senja djevojke;
Čuo jesam na Udbini b'jeloj,
Jesam čuo glavitu djevojku,
Po imenu mladu Dilberiju,
Sestru ljepu Hrnjice Halila;
Kako čujem i kažu mi ljudi,
U licu je kažu plemenita,
Sva je moja slika i prilika;
Daj mi izun, mila moja majko,
Da se igjem do nje potruditi,
Ne bi li je kako izbavio.

Digitized by Google

Ne bi li je očima vidio?“
Al' mu nana besjedila r'ječi:
„Čuješ li me, moj Nikola sine,
Hajde sine u stò dobrih časa,
Dušmani ti pod nogama bili!
Ako l' ne ćeš, moj Nikola sine,
Da Bog da te poželila majka,
Ama, sine do današnjeg' danka.“
Kad Nikola riječ razumio,
On dozivlje Pavla barjaktara:
„Barjaktare! sve moje uzdanje,
Hajd' izvadi barjak iz kalufa,
Pa ga nosi pred ćemerli kulu,
Podij barjak u liticu st'jenu;
Pa izagji na vrh kule b'jele,
I pripali dva topa glasnika,
Nek se kupe pod barjak junaci.“
Oh, da vidiš Pavla barjaktara,
Od zemlje je na noge skočio,
Iz kalufa barjak prihvatio,
Pa ga nosi pod ćemerli kulu,
Podje bajrak u liticu st'jenu;
Pa izagje na vrh kule b'jele,
I pripali dva topa glasnika,
Kad zgrmiše dva topa glasnika,
Četiri se odzvale planine,
Saviše se brda i doline,
Stade jeka po svem Senju b'jelom,
Po svem Senju i okolo njega.
Dok bijela zora zab'jelila,
Šezdeset ih pod barjak unišlo,
Sve momaka po izbor junaka,
Al' je Pavle barjak ujagmio.
Kad ih spazi Gjulković Nikola,
Primače se popetu sepetu.
Pa na t'jelo udari od'jelo,
Na s' obuče od saje čakšire,
Pri njima su kukci pozlaćeni.
Više mu je srme pod koljenom,
Neg' skerleta čohe nad koljenom,

Digitized by Google

I oblači burundžuk košulju.
Na košulju kumaš anteriju;
Pa oblači troje toke sjajne.
Svake toke od pô druge oke,
A uza nje kite od tri litre,
Dvoje nove a jedne polovne;
A svrh toka crvenu dolamu,
Na dolami puce s' obje strane;
Koje puce pod grocem bjese.
Ono tegli do tri litre zlata.
Ono mu se na burmu odvija,
Pune drži tri litre rakije:
U planini, kada čaše nema.
Što pri jutru mamurluk razbija
A na glavu kapu fino-fesa,
Za nju zadje sedam čelenaka,
I osmo je okovano krilo;
Ono mu je na sedam direka,
Ono mu se na čekrk okreće,
U sahatu po četiri puta.
I junaka zaklonja od sunca.
Te mu kaže koji vjetar puše.
Za pâs zadje dva taka pušaka,
Dva engleza i dva venedika.
Vazda žderu litru tučenika.
Ja kakvo je na njemu oružje!
Nit' mu ljuba iz roda don'jela,
Niti mu je babino ostalo,
Već Nikola stekô na mejdanu.
Pa uprti torbu obramicu.
U nju metnu tanku brašenicu.
I obuče sivaste šalvare.
Ogrnu se mrkom kabanicom;
Preko sr'jede diljku prihvatio,
Pa Nikola pogje uz planinu.
Za Nikolom Pavle barjaktare,
Zavrgô se krstašem barjakom,
Krstaš ga je barjak poklopio;
Dva junaka dva mu nose krila,
A za njima šeset dobrih druga.

Digitized by Google

Kad izašli u Kunar planinu,
Do Ramina studena bunara
Tude Niko četu ustavio,
Počinuti i napit' se vina
I pojesti mesa ovnovine
I beškota hljeba latinskoga.
Pijuć' vino društvo omrknulo,
I mrklu su noćcu prenoćili,
Kadə njima vigjen dan svanuo,
Rano rano Niko podranio,
U Kunari tolu postavio.
Kad se hladna ponapijo vina,
Dozivaše vrsna barjaktara:
„Barjaktare! sve moje uzdanje,
Danas jeste turski svetac barjam;
Običaj je agam od Udbine
Išetati na polje Petrovo,
I izvesti trides't djevojaka;
Pa ti age hladno piju vino,
Kod njih igra kolo djevojaka;
Bić' u kolu mlada Dilberija!
Idem otić' na polje Petrovo,
Ne bi l' curu kako izbavio;
Čuvaj brate Kunare planine,
I Ramina studena bunara,
Pokrij društvo z gore listopadom."
Od zemlje je na noge skočio.
Pa po sr'jedi sv'jetla dževerdara,
Vučki Niko niz planinu zgrnu.
Kad je bio pod Kunar planinu,
Nu! Nikola loše sreće bješe;
Na busiju Tursku udario,
Na turskijeh šezdeset pandura,
Pred njima je turski buljubaša;
Nikola mu Boga nahvalio,
A Turčin mu zdravlje prihvatio:
„Da si zdravo! momak čobanine,
Odaklen si, od grada kojeg' si?"
Niko mu se od Glamoča kaže,
Da je sluga Glumca Osmanage.

Digitized by Google

Da njegova pusta mala čuva:
„Evo brate četiri godine.
Pa sam ti se agi zamolio,
Te me pušćô danas o barjamu;
Čuo jesam, turski buljubaša,
Da je adet agam od Udbine,
Išetati na polje Petrovo,
I izvesti kolo djevojaka;
Pa sam pošo napiti se piva,
I nagledat' mladih djevojaka,
Željan sam ih, vjeru ti zadajem!"
Al' mu Turčin progovara r'ječi:
„Oh! čuješ li, momak čobanine,
Kad ti jesi od ravna Glamoča, —
Glamoč stoji blizu do kaura,
Jesi l' čuo, drago d'jete moje,
Za kopile Niku Gjulkovića,
Je l' izašô u Kunar planinu,
Ima l' za njim koliko družine?"
Njemu Niko baca opetice:
„Nij' izašo Niko u planinu;
Za njim nema ni jednoga druga —
Već se skita po Senju kamenu.
Po mehanam te ispija vino,
Pa s' Nikolom maskari družina."
Kad to čuje turski buljubaša,
On se maši u džep od dolame,
Izvadi mu trides't madžarija.
„Na čobane, pa se napij vina,
I uzimlji na kajiš opan..e."
Te dukate Niko prihvatio,
Sasiplje ih sebi u njedarca;
I Nikola ode niz planinu,
Zdravo sagje na polje Petrovo.
Nikola ti dobre sreće bješe, —
Izašle su age od Udbine,
I izvele trides't djevojaka;
Kod njih age hladno piju vino,
A djevojke kolo razigrale.
Kad Nikola agam dolazio,

Digitized by Google

Selam daje, age odvratiše.
Pitaju ga age od Udbine:
„Odklen jesi, momak čobanine?“
I tu im se od Glamoča kaže,
Da je sluga Glumca Osmanage,
Da njegova pusta mala čuva:
„Bez promjene četiri godine,
Glumcu sam se danas zamolio,
Pa sam pošô napiti se vina
I nagledat' mladih djevojaka;
Željan sam ih moje age drage.“
Kad to čule age od Udbine,
Njemu jesu riječ besjedile:
„Kad ti jesi od ravna Glamoča,
Vjerna sluga Glumca Osmanage: —
Jeste Glamoč na ćenaru blizu —
Jesi l' čuo, momak čobanine,
Za kaurče Niku Gjulkovića,
Je l' izašô Niko u planinu.
Ima l' za njim koliko družine?“
Njima Niko baca bacanije:
„Nit' j' izašo, nit' imade društva,
Već se skita po Senju kamenu,
Po mehanam, ter ispija vino —
Pa se njime maskari krajina.“
Tude age momka darovaše:
Trides't aga, trides't madžarija,
Sam Halile dvades't i četiri:
Dadoše mu trides't ožgjeldija,
Sve ih popi, ni brka ne stopi;
Kraj sebe mu mjesto načiniše,
Rednu pije, koja njemu dogje.
Kad s' Nikola opkitio pivom,
Priče agam riječ besjediti:
„Čujete li, moje age drage,
Ja sam željan mladih djevojaka,
Jeli testir u kolo otići?“
Al' mu veli Hrnjica Halile:
„Testir tebi, momak čobanine,
Testir tebi, koliko ti drago.

Digitized by Google

Uz djevojku, koju tebi drago.
Baš ako ćeš s mojom Dilberijom."
Kad Nikola riječ razumio.
Junačkog se skoka zaskočio.
Dok dopade kolu i djevojkam'.
Dok s' okrenu kolo na okolo.
Dohvati se mlade Dilberije.
Pa z djevojkom pjeva i popjeva,
I Nikola s njome ašikuje.
Sve joj trlja srmali nalune.
Stiskuje joj rukom oko ruke,
Sve pucaju burme pozlaćene.
A kakva je glavita djevojka!
Take cure u Turćiji nema;
Prekrila se stambolskom čatijom,
Tri joj roglja pala na zemljicu,
A četvrtim lice zamotala.
Što joj čuva lice od sunašca;
Na čelu joj alem kamen dragi.
Vas se sjaje kano žarko sunce,
Kom' se c'jena probiti ne može;
A djevojka i od sebe l'jepa,
Pa Nikoli cura besjedila:
„Odmakni se momak od Krajine,
N'jesam svoga podgojila lica,
Da ga ljube Turci Krajišnici,
Već ja svoje djevojaštvo čuvam,
Za levente Nike Gjulkovića."
Kad Nikola curu razumio,
Djevojci je riječ besjedio:
„Ne budali mlada Dilberijo,
Gdje ti znadeš Niku Gjulkovića,
Počem bi ti Niku poznavala"
Djevojka mu po istini kaže:
„Ja bih Niku lako poznavala; —
Kad su vlàsi robili Udbinu,
Sve do kule moga brata Muje,
Na kulu se vlàsi zagoniše.
Po najviše Niko Gjulkovića; —
Zlatan kalpak na čelo na vuko,

Digitized by Google

L'jepše mu je čelo od kalpaka;
Zagrnuo košulji rukave,
Bjelja mu je ruka od košulje;
Moga brata na mejdan poziva —
Brata Muje doma ne bijaše; —
Ima ranu na desnici ruci,
Po tom bih ja Niku poznavala."
Kad Nikola riječ razumio.
Svomu srcu odolit ne može:
Sa seb' svuče sivaste šalvare,
Sbacì onda mrku kabanicu;
Sinuše mu toke i džubeta,
I na glavi krilo pozlaćeno.
Pokraj krila sedam čelenaka;
Uz desnicu usgrnu rukave, —
Zas'ječena u mišici ruka.
Kad djevojka opazì znamenje,
Objema ga rukam prihvatila:
„Kud si pošô, moje uzdisanje!
Jazuk ti je poginuti Niko;
Ti si Niko jedan u matere,
Žaliće te tvoja stara nana.
Tebe žalit', a mene će kleti,
Jer ćeš s mene izgubiti glavu."
Al' joj veli Gjulković Nikola:
„Čuješ li me, mlada Dilberijo!
Ja te danas ostaviti ne ću,
Da ću svoju usijati glavu,"
Tako oni u r'ječi bijahu,
Al' se junak pomolio bješe,
Na doratu konju od razboja,
Sve mu doro kliče na šljukove,
Poznaju ga, poznat' ga ne mogu.
Kad se blizu bješe prikučio,
Al' to bješe guja šarovita
Od Kamena Poprženoviću.
Dok dotjerà turski selam viče:
„Selam aleć, jedno kravarčenje."
Al' mu vele age od Udbine:
„Oh! delijo, glavu izgubio —

Digitized by Google

K'óno si se danas izgubio! —
Ovo nije jedno kravarčenje.
Već su ovo age od Udbine."
„Eh! kada ste age od Udbine.
Što će vlašče s turkinjom djevojkom,
To kopile, Niko Gjulkoviću?"
Kad te r'ječi Turci razumiše,
Na oči im magle napadoše,
Sve od jeda, stida a i piva.
Dok s' na noge Turci ispraviše,
Niko s curom u polje odmačè;
A kad vidje, da se je prepala,
On popadè mladu Dilberiju,
Pa je bacì na pleća široka,
I pobježè poljem do klanacâ;
Klanci blizu, a društvu se nada,
Pa djevojku na sebi ne ćuti,
Kao jastreb b'jelu golubicu.
Za njim leti trides't aga mladih,
Ni jedan ga stignuti ne može,
Jer im pivo osvojilo t'jelo.
Nehtje gonit Poprženoviću;
Sam Halile na dobru gjogatu
Sastižè ga nadomak klanaca;
Sa sve ga je strane zahodio,
Da ga udre ćordom bodimice;
Al ne može od l'jepe sestrice; —
Dilberiji seki besjedio:
„Nuder pušti oko vlaha ruke,
Da ga udrem ćordom bodimice."
Al' joj veli Niko Gjulkoviću:
„Dilberijo, vjeru ti zadajem,
Ako puštaš oko mene ruke,
Ubiću te puškom preko sebe;
Nit' ćeš vidit' oca ni matere."
Kad djevojka Niku razumila,
Objema ga rukam prihvatila.
Ganjajuć se, Bogom pobratime,
Dok dopadè Kunare planine,
Dok dopadè za kladu jelovu;

Digitized by Google

Pa je curu na zemlju spustio.
A na kladu diljku naslonio;
A Halil ga sa gjogata viče:
„Oh! kopile, Gjulković Nikola!
Tebe hvale četiri krajine,
A ni mene ne kudi družina —
Deder baci šaru pirlitanu,
Da s' latimo po pleći junačke.“
Niko bješe srca junačkoga —
Latiše se dva harna junaka.
Oh! kako se lako prihvatiše,
Dvoje toke u travu sasuše;
Hrvaše se preko pola sata;
Tu se bješe Niko umorio,
Bješe b'jelom pjenom zapjenio,
A sam Halil b'jelom i krvavom.
Kad Turčinu muka dodijala,
Dilberiju sestru zaklinjaše:
„Dilberijo, ako Boga znadeš!
Ja pomozi meni, ja Nikoli.“
Al' mu veli glavita djevojka:
„Nit' ću pomoć' tebi ni Nikoli,
Pa što vama Bog i sreća dade.“
Kad Nikola take ćuo r'ječi,
Iz očiju sipala mu munja,
A iz zubi živa vatra sjeva,
Z balijom je o zemlju udrio,
I poteže okovane nože,
Da Halilu odsiječe glavu.
Al' prileti mlada Dilberija:
„Nemoj Niko, ja ti živa bila!
Pokloni mi mog brata Halila,
Men' će Halil tebi pokloniti.“
Bî Nikola srca milostiva —
On joj brata poklonì Halila,
Halil njemu sestru za nevolju.
Odè Halil natrag na Udbinu,
A Nikola uz Kunar planinu,
I odvède mladu Dilberiju;
Zdrav' izašô Raminu bunaru,

Digitized by Google

Tude svoje pokupio društvo —
Eto Niki gotovih svatova. —
Odè soko Senju kamenomu
Pjevajući i puškarajući.
Vodi curu crkvi manastiru
I bješe je krstom prekrstio,
Lijepo joj ime nadjenuo:
Ljepo ime dilber Angjelija,
I njome se Niko oženio,
S njome soko porod izrodio
Raskoš bio za života svoga.

Mejdan i ženitba mladog Matijana.

Vino pile dv'je age careve:
Jednom ime od Ploče Alaga,
A drugome od St'jene dizdare.
Kad se age okitile pivom,
R'ječ prihvatì od St'jene dizdare:
„Hej moj pobro, od Ploče Alaga!
Ti si išô zemljom po ćenaru,
Gdje s' vidio najbolje junake?“
Odgovara od Ploče Alaga:
„Kudgod hodah zemljom po ćenaru,
Gdje ja vidjoh najbolje junake:
Na Kladuši Muju i Halila;
U Kotarim kotarske serdare.“
Onda zaèè od Ploče Alaga:
„Pobro dragi, od St'jene dizdare,
Ti junaka n'jesi ni vidio; —
Ja sam skoro bio na Kladuši,
Vino pio s Mujom i Halilom;
O svačemu Turci besjediše,
O junacim' i o dobrim konjma,
Ponajviše o Legjanin' banu:
Od njeg' nema boljega junaka:
Dvan'est puta na mejdan izašô,
Pogubio dvan'est kapetana,

Digitized by Google

Trin'estoga Zdrinić Osmanagu:
Jaši bane Zdrinića dorata:
Gjavoluku doru naučio.
Ponajviše toj muštri latinskoj."
Onda kliče od Ploče Alagà:
„Ja ću bana na mejdan pozvati,
Da bi svoje kuće ne vidio."
Pa prihvatì divit i kalema,
Piše knjigu Legjanskomu banu:
„Hej delijo! Legjanine bane,
Tebe hvale, da si dobar junak;
Tebe hvale četiri krajine,
A ni mene ne kudi družina;
Izagji mi na mejdan junački,
Na granicu tursku i kaursku,
Na Jabuku, zelenu livadu,
Ka onomu drvenu čardaku.
I studenoj šadrvan' vodici;
Gdje no leži dvan'est šeitova,
A trin'esti Zdrinić Osmanaga;
Jašiš, bane, Zdrinića dorata,
Gjavoluku doru s' naučio,
A i vašoj toj muštri latinskoj,
Ne će li me gotov dopanuti!"
Knjigu dadè momku knjigonoši,
Nabacì mu četiri dukata.
Zahvaljuje hitar knjigonoša:
„Hvala tebi! od Ploče Alaga,
Dušmani ti pod nogama bili,
Ko tvom gjogi klinci pod kopitom."
Odè momak i knjigu odnesè
Pravo zdravo ka Legjanu gradu.
Kad je došô do banove kule,
Eto momka na ćemerli kulu;
Kad unigjè banu u odaju,
Ali sjedi trideset serdara,
I dvadeset mladih kapetana,
Megju njima Legjanine bane;
Sjedi bane u čelu odaje.
Kad ih smotrì momak knjigonoša,

Digitized by Google

Kapu snima, turì pod pazuo
Savija se do zemljice crne,
Pa im ljubi svima redom ruke;
A kad dogjè Legjaninu banu,
Na koljenu knjigu ostavio.
Kad je bane knjigu otvorio,
U nju gleda a suze proliva,
Svu jaziju suzam potopio.
U njeg gledi sine Matijane,
Svome babi riječ besjedio:
„Mili babo! Legjanine bane.
Kakva knjiga, te je suzam topiš?
Ti s' učio careve fermane,
A učio kraljeve mandate,
I vezirske sitne burjuntije,
A suzam ih n'jesi oblivao! —
Nije l' babo knjiga od junaštva?
Da ja za te na mejdan izagjem."
Odgovara ostario babo:
„Matijane, drago d'jete moje!
Ti još boja ni vidio n'jesi,
Kamo li ćeš na mejdan izaći! —
A Alaga junak na mejdanu:
Sedam puta na mejdan s'lazio;
Sve na njemu mejdan ostanuo.
A ja jesam sine ostario,
O dva štapa po sunašcu hodam.
Kada pogjem crkvi manastiru.
I pojašim Zdrinića dorata,
Ja se dore držati ne mogu.
Kad preda me izagju soldati
Pa dorata razigraju moga,
Baca mene u kaldrme st'jene.
Veće hajde sinko na kapiju,
Ter po gradu raspusti telale:
Daji sine doru i gadoru,
Daji sine koplje ubojicu,
Na komu je od megjeda glava:
Sama ziva, kao da je živa;
Daji sine sestru Angjeliju,

Digitized by Google

A i moju demišćiju ćordu,
Ko će izać' na mejdan Turčinu."
Odkoliknu d'jete Matijane:
„Volim, babo, vjera ti je tvrda!
Da Alaga tvog' jaši dorata,
I o bedri nosi ćemerliju,
A u ruci koplje ubojicu;
Da mi ljubi sestru jedinicu,
Neg' Legjanski crni Lacmanine."
Pa od zemlje na noge skočio,
Iz dolafa divit prihvatio
I hartije knjige bez jazije;
Knjigu kiti u Ploču kamenu,
A na ruke Pločanin Alagi:
„Teb' Alaga mejdandžiju kažu,
I hvališ se, da si dobar junak;
Jer s' ne progješ stara babe moga?
Jer ne zoveš vučića od vuka,
Koji će ti starca izmjenuti;
Men' izagji na mejdan junački.
Ja s' Alaga oženio n'jesam;
U tebe mi čudnu hvalu kažu,
Sestru mladu Fatiju zlatiju,
A u mene dilber Angjeliju;
Rok nedjelja, mejdan ponedjeljak."
Knjizi nagjè momka knjigonošu,
Uhitrì ga dvades't madžarija.
Zahvaljuje opran Latinine:
„Tebi hvala! d'jete Matijane,
Dušmani ti pod nogama bili,
Ko tvom dori i ploče i čavli!"
Stade mi se d'jete opremati,
Kad se babi na ino ne može,
Matijana stadè svjetovati:
„Spani sinko dori u podrume,
Izmet čini pretila dorata
Hladnom vodom, primorskim safunom,
Pa mu podaj tri legjena vina,
I četvrti žežene rakije;
Tom sam sine doru naučio;

Digitized by Google

Odmah će se dorat osjetiti
Da će ići na mejdan junački."
To razum'jev poskočilo d'jete,
Ono spadè dori u podrume:
Doru goji i pivom ga poji,
Ispira ga rakili safunom,
Istire ga pamukli čaršafom,
U sungjer mu vodu pokupio;
Pa izlazi kuli na odaju,
Primače se srgu i haljinam',
Ter oblači junačko od'jelo
I na noge kopče i čakšire;
Više mu je zlata pod koljenom;
Neg' skerleta čohe nad koljenom;
Pa oblači svilenu košulju.
Svrh košulje gjuzel anteriju;
Po njoj meće toke i gjebeta.
Svake toke od pôdruge oke.
A uz njiha kite od tri litre,
Dvoje nove, a jedne polovne;
Pa po tokam crvenu dolamu,
Na dolami stotinu dugmeta.
Svako dugme deset madžarija;
A koje mu pod grocem staše.
Ono tegli punu litru zlata,
I ono se na burmu odvija,
Pune hvata tri litre rakije;
U planini kad je od potrebe.
Što pri jutru mamurluk razbija;
A na glavu kalpak i čelenke;
Redom zadje devet čelenaka.
I deseto na direku krilo;
Ono mu se na čekrk okreće,
S njime tihi vjetri zaigruju.
Za pas zadje dva taka pušaka,
Dva ingleza i dva venedika,
Vazda žderu litru tučenika;
Iz megju njih palu okovanu.
Pa na bedru ćordu nabacio,
Ter prihvatì koplje ubojicu.

Digitized by Google

Hitro spadè u podrum doratu,
Oba konja opravna izvodi;
Prevodi ih binjeku kamenu.
Usbacì se na tovna dorata,
A sestricu dižè na gadoru;
Iz avlije konje isturiše.
Pred avlijom svjetuje ga babo:
„Matijane, drago d'jete moje,
Pred tobom je Vratnika planina.
Tri je sata sine uzbrdita,
Kad pod Vratnik unigješ planinu;
Dobre vaše konje odjašite,
Pješe hajte, vod'te uz planinu,
Kad izagješ Raminu bunaru,
Konj' ustav'te ter ih nazobite;
Ti se hladne napij crvenike,
Pa odmorni strmo oborite.
Kad sagjete lugu Popovića,
Popet turski čador podpazićeš;
Od dorata ti ne žali piva,
Pa poklopiv goni do čadora.
Turčin će te pivom ponuditi,
A ti njega sabljom i mejdanom;
Izn'jeće ti dva mača zelena,
Od jednoga skovana kovača;
Ti mu nemoj mača ni jednoga.
Kad na bojni mejdan izagjete,
Jesam doru boju naučio.
On na trku kleca na koljena,
Kad ućuti huku od mizdraka;
Drž' se dobro i stoj na oprezu,
Da t' nelahne vjetar sa dorata."
D'jete ludo, al primaše mudro.
Od avlije konje otjeraše,
Ter natjerà kroz Legjan sokakom,
Pa zapjevà tanko glasovito:
„Ostaj z Bogom! moj Legjane b'jeli,
I u tebi Legjanske djevojke;
Udaj'te se, mene ne čekajte;
Ja se mislim s' Turske oženiti,

Digitized by Google

S glasovitom Fatijom zlatijom.
Il' ću moju usijati glavu."
Iz Legjana konje isturiše,
Natjeraše poljem zelenijem,
Dotjeraše konje pod planinu.
Razjašivši pješe izvedoše,
Izagjoše Raminu bunaru. —
Doru zobi, sebe pivom poji,
Pa otište strmo niz planinu.
Kad na pogled lugu Popovića,
Turski čador odmah opaziše.
Doru poji vinom i rakijom,
Pa viteški doru poklopivši,
Oštro praši bijelu čadoru.
Ond'jer nadjè Pločanin Alagu,
Pod čadorom hladno pije vino,
Služi mu ga Fatija zlatija.
Matijan mu bož'ju pomoć viče,
A Turčin mu zdravlje prihvatio:
„Sjaš' dorata da se napijemo,
Pa ćeš meni doru pokloniti."
Na njeg' d'jete oči napopr'ječi:
„Jaš' balijo! da mejdan d'jelimo,
Na sjedeću odsjeć' ću ti glavu,
Ne mogu ti gledati Fatije."
Kad Alaga razumio r'ječi,
Iznesè mu dva mača zelena,
Oba jesu od jednog kovača:
„Ober' Mato, koga tebi drago?"
„„Ja ti ne ću mača ni jednoga,
Dok je mača starog babe moga.""
Tad' Alaga na noge skočio,
Do gjogata konja dohodio:
Od harluka i od ćopekluka,
Od 'holosti i od uzgornosti,
Sa zemlje je u sedlo frcijo;
Istjeraše na polje zeleno.
Matijana Turčin dozivaše:
„Matijane, štene materino!
Il' ćeš bježat' il' ću pobjegnuti?"

Digitized by Google

Matijan mu odgovara r'ječi:
„Tvoje zvanje a moje bježanje.“
Tu su oba mejdan utvrdila:
Od čadora do Kunar bilješke.
Pobježe mu d'jete Matijane,
Za njim Turčin na dobru gjogatu,
Pa ga viknu tanko glasovitu:
„Čuj kaurče! mali Matijane,
Nemoj reći, da sam prevario,
Eto tebi moje koplje bojno.“
Koplje žida, po pasu ga sm'jera;
Pa ispusti iz desnice ruke.
Stoji zvizga koplja ubojice.
Iz daleka dorat zaćutio,
Trkom kleče na prva koljena;
Po njemu se Matijan povija,
Visoko ga koplje nathvatilo,
Desnicom ga rukom ugrabio,
Prelomi ga, u travu ga baci.
Al' podviknu Pločanin Alaga:
„Ne lom' koplja, kurvino kopile!
Poveo si slomljenu kljusinu,
Pa ti meni krivdu učinio,
Već mi bježi koplju napopr'jeko.“
Matijan mu srdno odgovara:
„Stan' balijo! nek ti reda dogje,
Bježat' ću ti koplju na popr'jeko.“
Kad Alaga razabra besjede,
Vrnuv gjogu nehtje ka čadoru,
Već pobježe St'jeni gradu b'jelom.
U djeteta brži dorat bješe
Mal' odmače odmah ga sustiže
Koplje trže, iza glasa viče:
„Čuj Turčine! nek je bez prevare.“
Položivši koplje ispustio.
Koplje teško, a nejaka ruka.
Ne može ga koplje premetnuti,
Već baliju u mjesto zgodilo,
Po vrh sedla po svilenu pasu;
Bojno kroz njeg koplje proletilo,

Digitized by Google

I zadje se u zelenu travu.
Mrtav pade niz gjogu Alaga,
On upade Matijan dopade,
Da uhvati gjogu od mejdana;
Al' mu uteče, šteta ga odn'jela,
I ubježe u St'jenu kamenu.
On Alagi posiječe glavu,
Pa natište do b'jela čadora.
Al' drmnuše na St'jeni topovi;
Za njime se otište potjera,
Pestotina ata i paripa
I ostalih peik bedevija.
D'jete plino digav iz čadora,
Za se baci Fatiju zlatiju,
Na gadoru sestru Angjeliju;
Pa podbježe uz Vratnik planinu,
Ter okreće s puta stranputice,
Kroz njekakve st'jene Orlovića,
Ka vedrome vrelu Zrilovića.
Da ga traže za tri puna dana,
Dangubno bi Turci se morili.
Tu Matijan razjaši dorata,
Sestri Angji riječ besjedio:
"Čuvaj Fate ko i svoje glave;
Njemu vrazi mirovat' ne dadu,
Igjem izać' na Vratnik planinu,
Da s Vratnika u Legjan pogledam,
Kad će Turci u Legjan spanuti,
Čije li će zaplatit' palanke."
Ode d'jete uz Vratnik zeleni.
Zaskačući od jele do jele,
A preskačuć od st'jene do st'jene,
Kao jelen, plahovito zvjere.
Kad na Vratnik putu izlazio.
Ali gori trideset vatara.
Momak misleć' oko vatre hoda,
Sam je sebi besjedio r'ječi:
„Mili Bože, na svemu ti hvala!
Gdje li prije Turci ishodiše?
Odkud prije glavnje pregoriše?

Digitized by Google

Koji su ih iznosili vrazi!?“
Al' ga neko iza jele viknu:
„Otlen, d'jete; nosi svoju glavu.“
Kad se d'jete na trag obazrelo,
Al' to striče ćoravi Tadija,
Po hajducim' što odavno hoda
Suprot volji svoga brata bana.
Kad dijete strica potpazilo,
K njem' za jelu hitro pribjegnulo.
Uz Tadiju žestoki hajduci;
Koliko je u vratniku jela,
Za svaku se hajduk zaslonio.
I na luntu glavu naslonio.
U ta doba turski konjanici,
Na pred grabi od St'jene dizdare;
Jaši dizdar peik bedeviju;
Ja kakva je, sam je jad ubio!
Kako škrima iz ramena vratom,
Kano guja iz ljutice st'jene;
Klapaju joj noge na bag'ame.
Silan dizdar često povikuje:
„Zaludu se mučiš kaurine,
Stignuću te u Legjanu b'jelu,
U kuli ti odvrnuti glavu.“
Al' ga d'jete iza jele viče:
„Ne muč'te se do Legjana Turci!
Ja vas čekam za jelom zelenom,
S mojim stricom, ćoravim Tadijom.
Na busiju Turci nasrnuše,
Hajduci ih spravno dočekaše.
Sve na ognju i na vatri živoj.
Doka vlaški oganj istušio,
Pestotina Turak' oboriše.
Iz busije frciše hajduci.
Turske dobre konje pohvataše,
Pokupiše ćurke i jarake, —
Eto Mati gotovih svatova.
Povedoše glavitu djevojku,
I odoše ka Legjanu b'jelom,
Pjevajući i puškarajući;

Digitized by Google

Zdravo došli do banove kule.
Pred Svatove ishodio bane,
Pod djetetom doru prihvatio.
„Kako sine, bješe na mejdanu?“
D'jete vadi Alaginu glavu.
Pokuči je staru babi svome.
„Be, aferim! junačko koljeno,
Tako ti je i babo radio.“
Otigjoše crkvi manastiru,
Fati ljepše ime postaviše,
Prozvaše je dilber Angjelijom,
I vjenčaše s malim Matijanom.
S njom junački porod izrodio. —
Koga nije, da kruha ne ije,
A mi braćo zdravo i veselo!

Mejdan i ženitba Nikolice Jankovića.

Vino pije Janković Stojane
U Kotarim, na ćemerli kuli.
Viš' njeg stoji ljuba Angjelija.
Ona roni suze niz obraze,
Na nju Stojan očim' pogledaše:
„Ljubo moja! što suze proljevaš?“
Al' mu veli Ljuba Angjelija;
„Jankoviću mili gospodare!
Ti se kažeš junak nad junacim;
Ti ne htjede u sedam godina
Dovest' meni roba jal' robinje,
Jal' donjeti glave odsječene;
Zar ne čuješ Nukića junaštva?“
Mučno bilo Stojku od Kotara,
Od talâ je na noge skočio,
U zidu je škrinju otvorio,
I poteže divit i hartiju;
Sjede Stojko sitnu knjigu pisat',
Na Udbinu, na tursku krajinu,

Digitized by Google

Na Nukića turskog' barjaktara:
„Čuj Nukiću! sa Udbine b'jele,
Ja te zovem na mejdan junački,
Pod Kunaru, na rosnu poljanu;
Ti povedì ljubu Ismianu,
Ja ću povest' svoju Angjeliju,
Ko dobije, nek vodi obedv'je,
Nek robinja dvori gospojicu."
Stojan sitnu knjigu nakitio,
I dedè je Madžaru soldatu,
I dadè mu dvan'est madžarija.
Zahvaljuje opran Madžarine:
„Hvala tebi! Jankoviću Stojko,
Dušmani ti pod nogama bili,
Ko tvom dori klinci pod kopitom."
Zdravo momak na Udbinu dogjè,
Ka Nukića okrečenoj kuli.
Nut' Madžara! dobre sreće bješe,
On pod kulom zatečè Nukića;
U samur se ćurak zagrnuo,
Na bojali čibuk zapalio,
Sjedi Nukić u zlatnoj skemliji.
Kada vidì momak knjigonoša,
On se klanja do zemljice crne.
Pa Nukiću ruku poljubio,
Na koljenu knjigu ostavio,
Izmačè se, podviv stadè ruke.
Nukić b'jelu knjigu prihvatìo,
Knjigu gleda, a na nju se smije. —
A kad vidì ljuba Jankovića,
Da je Stojan knjigu opremio,
I ona je knjigu nakitila
I u knjizi riječ besjedila:
„O Nukiću! turski barjaktare,
Slobodno mu na mejdan izagji
I ja ću ti biti u pomoći;
Ja ću njemu učinit' nevjeru —
Ukrasću mu moći od pomoći;
Ti ćeš njega lako pogubiti,
Pa ću biti tvoja zaručnica."

Digitized by Google

Taku knjigu na Udbinu spremi.
Kad je vr'jeme od mejdana bilo,
Oprema se silen Jankoviću,
I sigura pretila dorata;
Sve oružje bojno prihvatio.
Oh! da vidiš ljube nevjernice!
Jankoviću ruci poletila:
„Jankoviću! mili gospodare,
Da ponesem svog' Nikolu sina?“
Na nju Stojan oči napopr'ječi:
„Odmakni se, vjerna ljubo moja.
Ne ću nosit' svog Nikole sina;
Ako meni sugjen danak dogje,
Neka meni ostane koljeno.“
Stojan tovna uzjaši dorata,
Za se metnu ljubu Angjeliju.
Iz avlije konja isturio,
Pa natjera kroz Kotar sokakom,
Iz Kotara poljem u širine.
I često se Stojan ob'ziraše,
Sve na svoju ponositu kulu;
Pa se junak s kulom halaljuje:
„Ostaj s Bogom! moja kulo b'jela.
Što od v'jeka do bijelih kika
Bijah steko, sve ostà u tebi.“
Polje progjè, ugjè u planine.
Pred njim jesu tri kršne planine:
Oštrovica i Ogorjelica,
I visoka gora Plešivica:
Svaka drži tri debela sata.
Tri planine Stojan prehodio,
Zdravo došo na rosnu poljanu,
U subotu, u oči nedjelje.
Tude mrklu noćcu prenoćio.
Kada njemu vigjen dan osvanu,
Stojan tovna uzjaši dorata
Pa u ruke tešku topuzinu;
Na čarku je doru izgonio,
Na najvišem zoru doratovu;
Baca topuz nebu pod oblake,

Digitized by Google

U svoje ga dočikuje ruke;
Svog' dorata umorio bješe.
Svega b'jelom pjenom opčinio.
Odsjede ga kod čadora b'jela,
Uzbaci mu svilenu kajasu,
Sam se doro po mejdanu voda.
Pod čador je Stojan ulazio,
Nasloni se ljubi na krioce —
Sjede junak sanak boraviti.
Kada vidi ljuba Angjelija,
Da joj zaspa Stojan od Kotara,
Ukrade mu moći od pomoći. —
Jeka stade Kunare planine.
Al' eto ti Nukić barjaktara,
Na gjogatu, konju ponositu,
I za njime ljuba Ismijana,
Pravo goni do b'jela čadora.
Kad opazi ljuba Jankovića,
Sa Udbine Nukić barjaktara,
Ona budi silna Jankovića:
„Ustan' gori! Stojko gospodare,
Eto igje Nukić barjaktare"
Kad se Stojan oda sna prenuo,
Al' ga rusa zabolila glava,
Stojan ljubi riječ govorio:
„Angjelijo vjeru ti zadajem:
Bog će dati, da će dobro biti!
Baš kô da sam ljubo izgubio
Iz perčina moći od pomoći?"
Njemu ljuba baca bacanije:
„Ne budali! mili gospodare,
U glavi su moći od pomoći."
U tom stiže Nukić barjaktare,
Jankoviću božju pomoć viče.
A Stojan mu zdravljem prihvatio,
Pa Nukiću besjedio r'ječi;
„Sjaš' gjogata, da se odmorimo,
I rumenog vina napijemo."
Srdito mu Turčin odgovara:
„Jankoviću, crni kaurine!

Digitized by Google

N'jesam došô, da pijemo vino.
Jaš' dorata, da mejdan d'jelimo."
Kàd mu Stojan riječ razumio,
On se baci na tovna dorata,
I prihvati koplje ubojicu.
Potjeraše polju u širine.
Stojan mu je riječ besjedio:
„Al' ćeš bježat al' ću pobjegnuti?."
Al' veli mu Nukić sa gjogata:
„Jankoviću, crni kaurine!
Tvoje svanje, a moje bježanje."
Pobježe mu Nukić na gjogatu,
Od čadora do st'jene studene.
Kad su bili na sred polja ravna,
Nuku Stojan sa dorata viče:
„Čuj Turčine! Nukić barjaktare.
Nemoj reći, da sam prevario,
Eto tebi moje koplje bojno."
Svoje bojno koplje zažidao.
Svom doratu izmegju ušijuh,
A Turčinu u pleće junačko.
Kad je bojno koplje ispustio,
Nu! Turčina dobra binjedžije,
A gjogata boljeg mejdandžije,
Gjogat kleče na prva koljena,
Po njemu se Nukiću povija;
Bojno ga je koplje premetnulo,
Nit' pogodi njega ni gjogata.
Turčin vrnu gjogu za doratom,
Jankovića krupno dovikuje:
„Jankoviću, crni kaurine!
Nemoj reći, da sam prevario,
Eto tebi moje koplje bojno."
Kad je bojno koplje ispustio,
Nu! Stojana dobra binjedžie,
A dorata boljeg mejdandžje:
Doro kleče na prva koljena,
Po njemu se Janković povija,
Visoko ga koplje nadhvatilo,
Nit' pogodi njega ni dorata.

Digitized by Google

Potegoše perne buzdohane,
Buzdohanim pera oblomiše,
Sve komade u travu baciše,
Jedan drugom rane ne zadaje.
Potegoše čelikli nadžake,
Miluju se s desna i s lijeva;
I nadžacim drške izlomiše,
Sve komade u travu baciše;
Jedan drugom rane ne zadaje,
Potegoše oštre demiškije,
Zamahuje kako koji znade.
Al' je Turčin njemu pritužio,
Jer ga glava rusa zaboljela.
Svog se dore držati ne može.
Kad Stojanu muka dodijala.
Obazri se na pećinu st'jenu.
Dovikuje posestrimu vilu;
„Posestrimo! moja b'jela vilo!
Nadji mi se danas u potrebi,
Danas sam ti glavu izgubio,"
Ljuto cvili posestrima vila:
„Jesam li ti govorila pobro!
Da se progješ boja u nedjelju?—
Ja ti ništa pomoći ne mogu;
Već prituži svom dobrom doratu,
Da utečeš prije ka čadoru.
Bor ubio nevjernicu ljubu!
Ona ti je krivdu učinila —
Ukrala ti moći od pomoći;
Da ti možeš moći osvojiti,
Turčina bi lahko pogubio."
Kad te Stojan r'ječi razumio,
On poteže iz čizme kandžiju.
Na kojoj je devet šibalica,
Na svakoj je zrno od olova,
I doratu rìječ govorio:
„Znaš li dore! prvo dobro moje,
Kad je vojska pod Os'jekom bila,
Jedna zopca četiri dukata;
Zob s' odsjekli bani gjenerali,

Digitized by Google

Ja je tebi odsjekao n'jesam;
I tad sam ti zopcu primicao,
I ti doro sad primakni dobro."
Udarì ga pletenom kandžijom,
Bježi dorat polju u širinu.
Brz je dorat, sam ga jad ubio!
Nebi njega sustignule vile,
Kamo li bi Turčin na gjogatu? —
Ma Nukiću dobra sreća bješe:
Stojana je glava osvojila,
Svog dorata ustezat' nemože,
Nosa njega kud je njemu drago.
Sustižè ga Turčin kod čadora,
I hvatì ga svojom britkom ćordom —
On Stojanu odsiječe glavu;
Tu pogibe Stojan od Kotara. —
Ražali se i gori i travi,
Pa i vili u pećini st'jeni,
Svoga pobre pregor'jet nemože.
Ona kliknu ka Kotarim ravnim,
Jankovića okrečenoj kuli,
Odnesè mu Nikolicu sina,
Čedo malo od godine dana.
Odnesè ga u pećinu vila;
Hrani Niku dvan'est godin' dana;
Pa mu dobra doru nabavila;
Vila tovi doru u podrumu,
B'jelim ml'jekom i ječmom jarikom.
Kad Nikoli ruku nagojila,
A dorata konja natovila,
Ona šalje svoje drugarice,
Da ob'laze na glasu gradove:
Gdje god što god ponajljepše nadju.
Da donesu Niki za od'jelo.
Pa je vila Niki besjedila:
„Moj Nikola! radosna ti nana.
Znaš li sine, čije si koljeno? —
Ti s' jedinak Kotarskog serdara
Po imenu Janković Stojana;
Dok je Stojan u životu bio,

Digitized by Google

Nad njeg većeg' ne bješe junaka;
A ja sam mu Bogom posestrima.
Ev' imade dvanaest godina,
Kako ti je babo poginuo;
Pogubì ga Nukić barjaktare,
Eto dolje na poljani ravnoj.
Ja sam oni mezar uzdignula,
Izdadè ga kučka tvoja majka
Ukradè mu moći od pomoći,
I ona se vjerom prevjerila;
I ona je za nj„im na Udbini.
Jesi l' sine, za boja odrastô,
Jel' mišica zapregla od snage,
Igra l' srce od osvete svete,
Sm'ješ li Turi na mejdan izaći?
Eto dolje na rosnu poljanu,
Gdje je mezar tvoga babe dragog,
Gjeno sam te boju prevježbala?"
Kad Nikola razabrao r'ječi,
Sve s' u njemu sile pokupile,
A srodom je junačko koljeno,
Pa je toga jedva dočekao:
„Hoću nano okajati babu."
Kada vidì vila prigorkinja,
Ljubi Niku u čelo junačko:
„A ferim ti! drago d'jete moje."
Nanj od'jelo sv'jetlo udarila,
Kô junaci nose na junačku:
Na bedru mu ćordu nabaciła,
Na njoj jesu dva zlatna gajtana,
Vile stoje šestotin dukata;
Izvedè mu doru od mejdana,
I na doru sedlo nabaciła:
Sve je sedlo od suhoga zlata,
I iz sedla rešma ispletena,
A iz rešme na toku sindžiri
Iz sindžira latinski cekini;
Zauzdà ga uzdom rešmalijom;
Priteže mu četiri kolana,
I peta je ibrišim kanica;

Digitized by Google

I dadè mu do dva venedika,
U svjetloj su srmi zavijeni.
Pa Nikoli vila besjedila:
„Moj Nikola! radosna ti nana.
Kada sagješ na rosnu poljanu
Svoga babe bijelu mezaru,
Ti potegni puške venedike,
Pa doratu popusti dizgine:
Na najvišem zoku doratovu,
Ak' ispališ tri put venedike,
Ispališ ih, i opet napuniš,
Već si, sine, za boja dozrio,
Ne vraćaj se meni u pećinu.
Pravo, zdravo, goni ka Kotarim,
Tvoga babe okrečenoj kuli."
Sve mu kaže, kud će i kako će.
D'jete ludo, a primaše mudro,
Vilu ljubi u bijelu ruku,
Pa površì doru vilenjaka. —
Mila braćo, čuda velikoga!
Kô se nije kod njeg' prigodio.
Konjske sile nije ni vidio,
Ni na konju bjesnijeg' junaka,
Takog' dosad ne rodila majka.
Kuda Niko progoni dorata,
Jeka stoji gore i planine.
Kada sagjè na rosnu poljanu,
Svoga oca bijelu mezaru.
On poteže puške iza pasa:
Na najvišem skoku doratovu,
Sedamn'est ih puta napunio,
A sedamn'est puške izbacio.
Polje pregjè, ugjè u planine.
Pred njime su tri kršne planine:
Oštrovica i Ogor'jelica,
I visoka gora Plešivica.
Svaka drži po tri puna sata,
Za tri sata sve tri prehodio.
Zdravo sagjè u polje Kotarsko,
Polje pregjè u Kotar unigjè.

Digitized by Google

Kad je bio kod zelene londže,
Al' na londži trideset serdara,
I dvadeset mladih kapetana,
I pred njima Džakula serdare;
Ima njemu stotinu godina,
On se lati za bijelu bradu:
„Braćo moja, trideset serdara,
U hiljadu i trista gradova
Jesam braćo, nekad ulazio,
Ja onakog ni čuo nijesam,
A kamo li da sam ga vidio!"
Pa pred njega starac ishodio,
Uhvati mu plemića dorata,
I Nikoli riječ besjedio:
„Oklen jesi, momak na konjicu,
Oklen jesi, od koga li grada?"
Al' ga pita mali Nikolica:
„Koje kula Janković' Stojana?"
Veli njemu Džakula serdare:
„Ne budali! momak na doratu,
Što će tebi kula Jankovića?
Kad u kuli nigdje nikog' nema,
Vanda baka, Jankovića majka;
Ona kuka kano kukavica,
A prevrće kano lastavica
Ciči, ječi, kano izranjena;
Ima punih dvanaest godina,
Kako joj je sinak poginuo;
Veće hajde mojoj kuli, sine!
Držaću te tri pune godine,
Tri godine, ko tri b'jela danka,
Jer te takog ni čuo nijesam,
Kamo l' da sam očima vidjeo!"
Na njeg Niko oči naoblači:
„Koje kula Janković' serdara?"
Kad se starcu na ino ne može:
„Hajde sine kroz Kotar sokakom,
Redom broji po Kotaru kule,
Sedamdeset na brojićeš kula;
Kada nadješ kulu ponajvišu,

Digitized by Google

A uzanju dva drva jablana,
Viša kula, neg' oba jablana,
Ono kula Janković Stojana."
Kad Nikola razabrà besjede,
Bakračlijom doru dobavio,
Pa natjerà kroz Kotar sokakom.
Vilen dorat pod njim se pomami,
Iz kazdrme st'jene izvaljuje,
A izbija dime na svrdlove,
Zagoni ih nebu u oblake.
Bazrgjani bježe u dućane,
Pretvoraju drvene ćefenke,
Razbježè se malo i golemo.
Goni doru kroz Kotar sokakom.
Redom broji kule po Kotarim.
Sedamdeset kula nabrojio.
Kada nadjè kulu ponajvišu,
Uza nju su dva drva jablana.
Kula viša od oba jablana.
Kad utjera doru u predvorje.
Ali sjedi ostar'jela baka
Stara baka, Jankovića majka.
Kod binjeka, ter suze proliva.
Na kamenu lokve načinila.
Nije šala ni dvan'est nedjelja
Kamol' brate dvanaest godina! —
Kad Nikolu baka opazila,
Obje ruke nebu upravila:
„Hvala Bogu! na daru njegovu.
Kad ugledah konja i junaka.
Gdje utjera u moju avliju,
U punijeh dvanaest godina.
Kako mi je Stojan poginuo.
Ostade mu Niko d'jete malo.
U njeg bijah sve rane zavila.
Pa i njega od godinu dána.
Ukrade mi prokleta vještica.
Iz bešike u sred noći tavne."
Na to joj sè Niko nasmijao.
Pa odsjede plemića dorata,

Digitized by Google

I otvori kamene podrume,
Gdje je Stojan svog' dorata vezo.
Al su pusti varakli podrumi,
Sve se sjahu kako ogledalo;
Pune jasle s'jena položena,
Ispod jasal' voda navraćena.
Tu za halku privezà dorata,
Pa se vrati na mermer avliju,
Uzè svoju u naručak baku,
Iznesè je na svedenu kulu.
Kad unigjè kuli na odaju,
Sva je pusta varakli odaja:
Izvješane vezene šešane,
Izvješani bistri dževerdari,
Izvješane okovane ćorde,
Sve j' u sv'jetloj srmi zavijeno.
Čim opazi sedefli tamburu,
Odmah za nju prionula ruka.
Sjedè momak na meku šiljtetu,
Zamačè se do malih pušaka;
Pa s tamburom u razgovor ugje.
Ja kako je kleta ugogjena!
Sitno kuca, a tanko popjeva:
„Gn'jezdo vila ptica lastavica,
U visoku Jankovića dvoru;
Jedva jednog' ptića pothranila;
Potpazi ga guja šarovita,
Ter se penje gn'jezdu preko pantre.
Gn'jezdo pade, ptičić se izvali;
K njem' dopade siva sokolica,
Izmače ga zmiji iz čeljusti;
U kljunu ga diže u visine,
U gn'jezdo ga svoje premjestila,
I svojim ga kljunom odgojila,
Dok se ptičić perjem zaodjeo,
Dok mu krila snagu zapasala. —
Vila hrani u pećini Niku,
Hranila ga dvanaest godina,
Dok mu desnu ruku nagojila.
A dorata konja natovila,

Digitized by Google

Primorsko mu sabrala od'jelo,
Pa ga evo spremi Kotarima,
Ka babinoj zapuštenoj kuli,
Da on svoju razgovori baku."
Kad mu baka razum'jela r'ječi.
Ne stade joj glasa ni avaza —
Od radosti zan'jemila bješe.
A kada se malo osv'jestila.
Objesi se Niki oko vrata:
„Ah! moj Niko! radostna ti baka." -
Tude bio tri puna mjeseca,
I dovede trideset majstora,
Pa ponavlja zapuštenu kulu,
Sva se čude kotarska gospoda,
Ko popravlja kulu Jankovića!?
Kad je kulu iznova umio,
Od tala je na noge skočio,
A u zidu kovčeg otvorio,
Izvadio divit i hartije;
Nikolica b'jelu knjigu piše,
Na Nukića turskog barjaktara:
„Čuj Nukiću! sa Udbine b'jele,
Koji si mi oca pogubio,
Moju nanu odveo za ljubu:
Izagji mi na mejdan junački,
Pod Kunaru, na rosnu poljanu,
Moga babe bijelu mezaru,
I povedi ljubu Umijanu,
Tako si mi mater poturčio,
Ja ću povest svoju staru baku."
Taku knjigu na udbinu spremi;
Odnese je momak knjigonoša.
Pravo zdravo na udbinu sagje.
Kad Nukića kući dohodio.
Knjigonoša dobre sreće bješe;
Jer Nukiću na kuli bijaše;
Nukić pije crveniku vino,
K njem' upade momak knjigonoša,
Njemu se je momak poklonio,
I desnicu poljubio ruku;

Digitized by Google

Na koljenu knjigu ostavio.
Pa s' izmače, podviv stade ruke.
Knjigu gleda Nukić barjaktare.
Gleda knjigu, a na nju se smije;
A motri ga ljuba Umijana,
Nevjernica, Nikolina nana,
Nukića je poletila ruci:
„Kakva knjiga ter se na nju smiješ,“
A aga joj po istini kaže;
„Ovo knjiga tvog' Nikole sina,
Mene zove na mejdan junački.“
Kad mu ljuba razumjela r'ječi,
Opet mu je poletila ruci:
„Ej Nukiću! mio gospodare,
Piši knjigu mom Nikoli sinu;
Moj je Niko roda gospodskoga.
Od starinah junačko koljeno,
Zovi njega na našu Udbìnu,
Pa mu b'jelu ti načini kulu,
Pokraj sebe, kano i u sebe,
I podaj mu Begu jedinicu,
Kakve cure u Turćiji nema.“
Toga Nukić jedva dočekao,
I taku mu knjigu nakitio:
„Čuj Nikola, štene materino!
Èto tebi moja knjiga b'jèla,
Sagji meni na Udbinu sine,
B'jelu ću ti načiniti kulu,
Pokraj sebe kano i u sebe;
I daću ti skelu na Dunavu,
Koja baca za godinu dana
Trista kesah sve gotova mala;
Čojluk selo kraj vode Dunava.
U njem ima trista dima kmeta.
I u njima ogragjena kula,
Moja kula od devet tavana,
Pod njom ima za trista guvana;
Eh! tako mi dina i imana,
Sve ću tebi pokloniti sine;
I daću ti Begu jedinicu.“

Digitized by Google

Taku knjigu ka Kotarim' spremi.
Kad Nikoli sitna knjiga dogje,
Knjigu gleda, a puni se jedom,
Pa od jeda na noge skočio,
Dohvatio divit i kalema,
I hartje knjige bez jazije,
Drugu knjigu on Turćinu piše:
„Hej kopile! Nukić barjaktare,
Za me li je tvoja Bega kćerca? —
Na blago me prevariti ne ćeš,
Jer imadem dosta blaga pusta,
Koje mi je babo ostavio.
Da ga zobljem pozobat' ne mogu:
Već povedi ljubu Umijanu,
Ja ću povest' svoju staru baku:
I povedi jedinicu Begu,
Pod Kunaru, na rosnu poljanu,
Ondje ćemo ugovore tvrdit."
Kad Nukiću b'jela knjiga dogje,
On dozivlje Begu jedinicu:
„Opremaj se draga kćeri moja!
Na s' obuci barjamske haljine.
Ne bismo li vlašće prevarili."
Kad to čula glavita djevojka,
Na s' udrila gjuzel gjeisiju:
Pripela je tri kršna gjerdana,
Jedan joj je od krzli merdžana,
A drugi je od sitna bisera,
A treći je od žutih dukata;
Koji bješe od krzli merdžana,
Pripela ga po bijelu vratu
Vrat joj bjeo, crveni mrdžani,
Pa s ud'rilo jedno po drugomu,
Kao krvca po bijelu sn'jegu,
Koji gjerdan od sitna bisera,
Kuca curu po bijelim dojkam,
Koji bješe od žutih dukata,
Smjera curu po vitkomu pasu.
Na nogam' joj gaće od sandalja,
Morskim ih je postavila zecom,

Digitized by Google

Da djevojci ne nagrde t'jela;
Na sv'jetnjaku trista marijašah,
Stô srebrenih, dv'jesta pozlaćenih:
Gaće breče, marijaši zveče,
Pokrila se stambolskom čatijom:
Tri joj roglja pala na zemljicu.
A četvrtim lice zamotala,
Što joj čuva lice od sunašca,
Da joj sunce ne opali lice,
Da djevojki ne naruži t'jela.
Kad se l'jepo bili opremili
Odjašiše na rosnu poljanu,
Na poljani čador popinjali. —
Opremi se mali Nikolica,
Seb' i doru sa sv'jetlim od'jelom,
Sve što mu je vila nabavila.
Iz podruma izvede dorata,
Privedè ga babinu binjeku,
U sedlo se bacì od biljura;
Za se vržè svoju staru baku;
B'jesan dorat povilenio je!
On ne gleda vrata od avlije,
Već predvorju na popr'jeko skače.
Niko baki besjedio r'ječi:
„Drž' se, bako, ako ti je drago.“
Iz avlije doru isturio,
Pa natjera kroz Kotar sokakom.
Kraju bježi staro i nejako;
Ulice se pred njim' istr'jebiše.
Kroz prozore pomiljaju glave,
Svakom oči na njeg' utjecahu:
„Hajde Niko u stô dobrih časa!
Ne kasni nam s robljem iz Turćije.“
Kad istjerà u polje široko,
Zatekoše tri kršne planine,
Za tri sata sve tri prehodio;
Sahodijo na rosnu poljanu,
I turski je čador opazio,
Njemu Niko na dorinu praši.
Kad ga Nukić uočio bješe,

Digitized by Google

Od zemlje je na noge skočio,
Pa se plenu rukom po koljenu:
„Ajme, ljubo, ako Boga znadeš!
Vid' Nikole, kuja ga rodila!
U četères't carevih vezira
Od'jela mu i oprave nema!
Gdje l' onakog' nabavì dorata,
Ko l' mu 'nake pokrojì haljine?—
Eh, tako mi dina i imana,
I tako mi posta ramazana!
Hoće prožd'rt mene i gjogata."
Kad s' čadoru blizu prikučio,
Pram njime je majka ishodila,
Na sina se grohtom nasmijala:
„Gdje si, sine, radosna ti majka?"
Na nju d'jete oči naoblači:
„Otlen, bulo, nosili te vrazi!
Dobar mi se dorat rasrdio,
Britka mi se ćorda rasklapa:
B'jesan će te dorat očepiti,
Rasklapana obrezati ćorda."
Munja Njki bije iz očiju.
Kad mu majka ćeru potpazila,
Saviv skute pod čador pobježè.
Kad dotjerà Nukića čadoru,
Al' to Nuko rujno pije vino,
Služi mu ga jedinica Bega,
Zlatnom čašom i bijelom rukom.
Nikola mu božju pomoć viče.
Pram' njim Nukić na noge skočio:
„Da si zrdavo! junačko koljeno,
Sjaš' dorata, da se napijemo."
Al' mu veli mali Nikolica:
„N'jesam došo rujna piti vina;
Jaš' gjogata, da mejdan d'jelimo."
Odgovora Nukić barjaktare:
„Nikolica! junačko koljeno,
Je li sine vjera na tamanu?
Doveo sam jedinicu Begu,"
„„Izvedi je, da joj vidim lice,""

Digitized by Google

Diže Nukić tenef od čadora.
Kada banu glavita djevojka,
Sinu lice, kako žarko sunce.
Kad ju spazi mali Nikolica,
On podviknu, ko da jelen riknu;
Sve na gori lišće zatreptilo,
Sa zemljice trava popuznula:
„Jaš' Nukiću, kurvino kopile!
Jaš' gjogata babinu mezaru;
Ako tebi opet sreća pune,
Vodi s nanom i staricu baku;
A kako mi desna ruka kaže,
Ti ćeš čuvat' babina mezara."
Kad s' Nukiću na ino ne može,
On se baci na tovna gjogata.
Istjeraše polju na širinu.
Podviknu ga Niko sa dorata;
„O Turčine! sa Udbine b'jele,
Al' ćeš bježat' al' ćeš potjerati?"
Odgovara Nukić barjaktare:
„Il' mi bježat', il' ću potjerati,
Nikad ću ti kuće ne vidjeti!"
Pobježe mu Nikolica mali,
Na doratu konju vilenomu.
Vila gleda iz pećine st'jene.
Doka Nukić do sred polja ravna,
A Nikola ka pećini st'jeni;
Ne može ga nì okom vidjeti
A kamo li za njim kopljem bacit'.
Za njim Niko obrnu dorota,
A podviknu tanko glasovito:
„Bježˇ Nukiću kurvino kopile!
Da imadeš sokolova krila,
Ne bi t' perje odnijelo mesa,
Ni ćeš danas izbaviti glavu."
Sustiže ga na polju širokom,
Na najvišem zoru doratovu,
Sve preskače Nuku i gjogata,
Dotjera ga uprav do čadora,
I britkom ga ćordom dohvatio.

Digitized by Google

Po perčinu i po deverčinu;
Po bojnog' ga sedla rastavio;
Od jednoga načini dvojicu;
I pod njime gjoge zakučio;
Sve od kuka, do stražnjega šljuka.
Nikolina razc'jepila ćorda. —
Milo bilo i gori i travi,
I babinim u grobu kostima,
Za sve vili u pećini st'jeni.
I'a ga viknu iz pećine vila:
„Ha moj Niko! radosna ti nana,
Uteče ti bula Umijana,
I odvede babina dorata."
Kad Nikola očim' opazio,
Umijana mlogo odmaknula.
Niko dori popusti kajasu,
Za bulom se hitro nastavio,
U Kunari bulu dostignuo.
Bješe Niko srca milostiva,
Hotijaše oprostiti majci,
Na njeg vila oči izopači:
„Ako buli sad oprostiš Niko!
Haram tebi! što sam te hranila;
Ko će moga osvetiti pobru?
Ja od tebe već otresam ruke;
Ona tvoju usijaće glavu.
Već svedi je babinu mezaru,
Pa joj vadi oba oka vrana,
I obe joj ti prelomi ruke,
Proreži joj obje b'jele dojke,
Kroz dojke ćeš prometnuti ruke."
Kad se Niki na ino ne može,
Sve učini što naredi vila:
„Čuvaj bulo! Kunare planine,
I mog babe bijela mezara,
Bez promjene dokle je krajine."
Povrati se bijelu čadoru,
Pod čadorom pl'jeno pokupio.
Dok Nikola šićar sabiraše,
Sjedi Bega, te se podn'jemila —

Digitized by Google

Cura žali svoga Nuke babe:
Iz očijuh vedar biser truni.
Otrguje niz rumeno lice,
Sasipa se Begi u krioce;
Pa i suze curu nakitile
Niko sprema; ni b'jele ni crne.
Al' ga Bega s oba oka str'jelja.
Kada ga je dobro promotrila,
U njeg' joj se oči zanijele,
Za očima srce poletilo,
Pa je brzo babu pregorila;
A na mać'hu i bila je žedna.
Tu se Niko hitro opremio.
Za se metnu jedinicu Begu;
Tri je puta opasao pasom,
I od sablje zlaćenim gajtanom;
Nabaci joj ruse pletenice
Sebi junak oko b'jela vrata;
Sve Nikola pletenice grize.
Pa nabaci svoju milu baku,
Na pretila babina dorata;
Ode Soko Kotarima ravnim
I odnese glavitu djevojku.
Dovede je ka Ružici crkvi,
I ondje je krstom prekrstio,
I l'jepo joj ime nadjenuo;
L'jepo ime Dilber Angjelija;
Sebi Angju uze za ljubavcu,
S njom junačko izrodi koljeno.
Pokojna im obadvoma duša!
L'jepo ti je babu osvetio.

Komnen barjaktar i njegova ljuba.

Vino pije Komnen barjaktare
S' svojim puncom Gavran kapetanom,
Tamo dolje u Kotaru ravnu.

Digitized by Google

Dok pokličè iz planine vila:
„Zlo ga sjeo! Komnen barjaktare,
Zlo ga sjeo i vino popio,
Na rane ti ono udarilo!
Turci tebi kulu porobiše,
Tvoju vjernu ljubu zarobiše,
Angjeliju seku odvedoše,
Staru majku konjma pogaziše.“
To ne čuje Gavran kapetane.
Već to čuje Komnen barjaktare,
Pa se skače na noge lagane,
Plesnuo se rukom po koljenu:
„Ajme! meni do Boga miloga
Što ću danas od života svoga?“
Al mu veli ostario punac:
„Što je tebi, mlagjan barjaktare?
Sjedi bolan! da pijemo vino.“
„Kakvo vino? da od Boga nagješ!
Zar ne čuješ, što pokliče vila? —
Turci meni kulu porobiše,
I vijernu odvedoše ljubu.““
Besjedio Gavran kapetane:
„Be neluduj! moje djete drago;
Ako ti je kula porobljena,
Ljepšu će ti punac načiniti;
Ako ti je ljuba odvedena,
Ljepšom će te punac oženiti;
Ako ti je seka odvedena,
Angjelija i jest za udaje:
Stara majka za onoga svjeta.“
Al' to Komnen haje i ne haje,
Već odletì niz bijelu kulu,
Brzo spadè u tople podrume,
Pa izvedè pretila dorina;
Jezus reče, na dorata kleče,
Ter potjerà svojoj kuli bjeloj.
Ali ona bjela ne bijaše,
Veće pusta, čagjom pocrnila;
Iz nje dim se na svrdlove niže.
Pa se nebu pod oblake diže.

Digitized by Google

Pred avlijom majku nalazio,
Grozne suze roni niz obraze,
Pa je svomu sinu govorila:
„Kad valjade, tad' te ne imade!—
Turci tebi kulu porobiše,
Porobiše, pa je zapališe,
I vijernu odvedoše ljubu,
Mene staru konjma pogaziše."
Besjedi joj Komnen barjaktare:
„Bili znala odkale su Turci?"
Mati njemu riječ progovara:
„Ja Turčina neznam ni jednoga,
Samo jednog od St'jene Bešira."—
Nema kada ni sjašit' dorina,
Već potjerà uz planinu pustu.
Dok mi spadè zelenoj poljani.
Ali tude Turci posjedali,
Na livadi tolu zametnuli,
Oni piju vino i rakiju.
Kad Komnena oni ugledaše.
Turci njemu mjesto načiniše.
Pa mu redom ožgjeldije daju.
Dok ih Komnen šeset namirio.
Onda malo zavatrio bješe,
Pa poteže tanku alamanku:
Dok s' okrenu i tamo i amo
Trides't Turski odsiječè glava.
Sama osta seka Angjelija,
Seku hvata za bijelu ruku.
Pa je pita, gdje je Beširaga?
Seka njemu po istini kaže:
„Eno Bešir u jelovu granju.
Rujno vince s tvojom pije ljubom."
Kad Komnene riječ razumio.
On poletì kano lastavica,
Pa nalazi silena Bešira
Na jaliji pod jelom zelenom,
A pred njime tuluminu vina.
A na krilu Komnenovu ljubu.
„Gdje si kurvo, od St'jene Bešire!"

Digitized by Google

Lasno ti je kulu porobiti,
Kad Komnena doma ne imade;
Danas su te jadi dostignuli,
Nećeš više robiti Kotara,
Ni ljubiti kotarskih gospoja;
Izigji mi na mejdan junački,
Nek se znade, ko je postojbina."
Kad Turčine riječ razumio,
On poletì rusoj bedeviji,
A prehvatì koplje ubojito,
Pa Komnena po istini pita:
„Il' ćeš gonit', ili dočekati?"
Komnen njemu tiho progovara:
„Volim čekat', neg te potjerati."
Pa pobježè niz dolinu ravnu.
Za njim Bešir koplje ispustio;
Al' je dorat stari mejdandžija,
Sve Bešira na oku držaše,
Dok je bojno koplje ispustio,
Kad je Bešir koplje ispustio,
Dobar doro kleče na koljena,
Komnen koplje uhvatì u ruku,
Pa ga lomi na dvoje, na troje;
A potjera silovna Bešira.
Kako ga je lako udario,
Na crnu ga zemlju oborio.
Padè Bešir u travu na glavu;
Bešir padè a Komnen dopadè,
Pa mu rusu odsiječè glavu,
Odnesè je u ravne Kotare,
Glavu nosi a ljubovcu vodi.
Kad je bio u bijeloj kuli,
Prvu večer ljubu zapituje:
„Ljubo moja! draža od očiju,
Ko se vidjè tebi junak bolji.
Il' ja, ili silovan Bešire?"
Ljuba njemu tiho odgovara:
„Ti si bolji junak od Bešira;
Al' je Bešir ljepši u obrazu."
Kad mu tako progovori ljuba:

Digitized by Google

Rasrdì se Komnen barjaktare,
Pa opaklì na ljubi košulju:
Pa je veže ispod kule b'jele,
Nek mu sv'jetli večer večerati.
Gori ljuba kano voštenica,
Ciči kano guja prisojkinja.
Do dojaka kad' vatra doprla,
Svog' Komnena svačim zaklinjala:
„Nedaj vojno, obadva ti sv'jeta!
Izgoriše moje b'jele dojke,
Dosti su te puta namamile,
I dva tvoja odhranile sina."
Njojzi Komnen oštro progovara:
„Gori ljubo, kuja te rodila!
Ako su mi sinove hranile,
I tursku bi djecu odhranile."
Dogjè vatra do bijela lica,
Opet viče ljuba Komnenova:
„Nedaj vojno, obadva ti sv'jeta!
Izgorì mi moje b'jelo lice,
Dosti si ga puta obljubio."
Ali Komnen haje i ne haje:
„Gori ljubo, kuja te rodila!
Ako ga je Komnen obljubio,
Za se ga je Komnen i tražio;
Ali bi ga i Turčin ljubio.
Gori ljubo, svaka izgorila,
Koja htjela vjeru prelomiti!" —
Davno bilo, kad no se činilo,
A mi da smo zdravo i veselo.
Bog nas čuvô oda svake muke,
Svake muke od dušmanske ruke;
Od zla druga, neplaćena duga,
Gorskog vuka, domaćeg hajduka,
Plačne djece, žene nevjernice.

Digitized by Google

NARODNE PJESME

BOSANSKE I HERCEGOVAČKE

SABRALI

FRA FRANO IV. JUKIĆ

FRA GRGA MARTIĆ.

JUNAČKE PJESME

SVEZAK II.

PRETISKAC

MARKO ŠEŠELJ.

MOSTAR.

TISKARA „GLASA HERCEGOVCA.“

1892.

Digitized by Google

Digitized by Google

Junaštvo i ženitba Luke barjaktara.

Pije vino Senjanin Ivane
S pobratimom Janković Stojanom.
Pijuć vino oni besjedili.
I od svašta eglen otvorili.
Progovara Stojan Jankoviću:
„Pobratime! Ivan Senjanine.
Ti imadeš svoju seku dragu,
A ona je vrlo ostar'jela:
Seka ima sina jedinoga,
Po imenu Luku barjaktara;
Deder, brate, da ga oženimo,
Jer mu majka naradit ne može,
A već joj je za ženidbe Luka.
Neka steče nevjesticu mladu
Za života ostar'jela majka."
Odgovara Ivan kapetane:
„Pričekaj me, dragi pobratime,
Doka dogje bajraktare Luka;
Pa ću onda njega upitati,
Gdje je god'jer curu zamjerio,
Ondale ću njega oženiti,
Čak od Senja do naših Kotara."
Istom oni tako besjedili,
Al' eto im Luke barjaktara,
Dok im dogje, božju pomoć viče,
A oni mu ljepše odazivlju.
Pa mu veli Ivan kapetane:
„Dobro došó! moj sestriću dragi,
Hoćeš li me, djete, poslušati,
Što će tebi ujak govoriti? —
Tvoja majka, moja seka draga,
Ona jeste vrlo ostar'jela,
Više sama dvoriti ne može;
Deder, sinko, da te ženi ujko!
Za života ostar'jele majke;
A od Senja do ravnih Kotara,
Okle god'jer zamjeriš djevojku,

Digitized by Google

Ondolen ću tebe oženiti.
Ne žaleći moje gotovine."
Onda Luka prihvati besjedu:
„Tebi hvala! moj dragi ujače,
Hvala tebi! na svim' djevojkama,
Čak od Senja do ravnih Kotara;
Ako ćeš me oženiti ujče,
Ja se drugom oženiti ne ću,
Izvan Angjom bana koltačkoga."
Na to Ivan oči otvorio,
Pa sestriću riječ govorio:
„Da ti imaš krila sokolova,
Ne bi krila t'jela prenijela
A kroz Većil, visoku planinu;
Po njoj hoda Rustan kesedžija,
I za njime do trideset druga,
Pa on sjedi putu na raskršću.
Ko god rupi kroz Većil planinu
Svakom drugu po tridest dukata,
A Rustanu trista madžarija;
Kad se vrati, onda glavom plati.
Već se progji, moj sestriću dragi,
L'jepe Angje koltačkoga bana;
Ti si imô brata starijega,
Pa je pošô kroz Većil planinu,
I njega je Rustan pogubio
Na raskršću puta u Većilu."
Kad to čuo barjaktarę Luka,
On niz obraz suze oborio
Od ljutine i žalosti nagle;
I govori svom milom ujaku:
„Daj mi ujče pretila gjogata,
Pa ja idem u Većil planinu,
Da ja vidim moga brata groblje,
Gdje je ture brata umorilo?"
A Ivan mu vraćao besjede:
„Ne dam d'jete, vjera ti je tvrda!
Jer ja ne ću gledat tvoje majke,
Da ti kuka kano kukavica,
A prevrće kano lastavica.

Digitized by Google

A za svoja baš obadva sinka."
A kad Luka te odabrà r'ječi,
Srdito je od zemlje skočio,
Ter se vraćà svojoj kuli bjeloj;
Pa udara na t'jelo od'jelo,
A na pleća uprtnicu torbu,
Preprieči se šarom nalimanom,
Ter govori ostarjeloj majci:
„Z Bogom ostaj! moja mila majko,
I pozdrav' mi mog milog' ujaka,
Kad mi dadè pretila gjogata; —
A ja odoh u Većil planinu,
Da obagjem moga brata groblje."
Kada majka saslušala r'ječi,
Odmah ciknu kao guja ljuta,
Ter poletì bratu istopice;
Cvileći je bratu doletila,
Doletivši pade ponorice.
Začudì se Ivan Senjanine,
Pa od zemlje podižè sestricu,
I pita je Ivan kapetane:
„Što je tebi? moja slatka seko!"
„„Nu! ne pitaj, moj brate Ivane,
Jer mi Luka odè u planinu,
Pa ga majka nigda vidjet ne će!"
Kad to čuo kapetan Ivane,
A zapazì momka preko polja;
Brzo spadè do svoga gjogata;
I gjogata hitro opremio,
Na njega je oklop navalio,
Drugi nosi u bisazim' Luki;
I ponesè hiljadu žutaca,
Ter površì gjogu mejdandžiju,
I poletì preko polja ravna,
Kano soko ispod neba sjajna;
Plaho trćè, iz sveg grla viče:
„Pričekaj me! moj sestriću dragi,
Da te d'jete ja na put opremim."
A kad Luka začuo besjede,
Štadè momče, ter se ponapr'ječì.

Digitized by Google

K njemu doletì Senjanin Ivane,
I odsjedè vilenog' gjogata.
Sjahujući besjedio Luki:
„Stani, sinko! da te posvjetujem;
Kada budeš pod Većil planinu,
Ondje će te suton uhvatiti;
Svrni gjogu pod jelu zelenu,
I osjedni plemića gjogata:
Ti se ne moj poplašiti Luka;
Vuci viju, a gavrani grću,
Vile viču iz st'jena stećica. —
Kad se svane, a sunce ograne
Odmah jaši tovnoga gjogata,
Ter ga pravi uz Većil planinu,
Kud se viju orli i gavrani;
A kad budeš puta na raskršću,
Prostrtu ćeš spazit kabanicu.
Kod nje sjedi Rustan kesedžija;
Zavikat će Rustan kesedžija;
„„Bacaj svinjo moje dugovanje;““
A ti njemu progovori Luka:
Šta je tvoga ovdi dugovanja? —
„„Svakom drugu po trides't žutaca,
Meni ide do trista žutaca;““ —
Daj mu Luka, a ne gubi glave.“
Zatim Luka njcu odgovara:
„Daj mi gjogu, ne brini se, ujče.“
Tada Ivan besjedio Luki:
„Svlači, sme, sa sebe haljine,
A oblači oklop odijelo.“
Kad ga Ivan l'jepo opremio,
Onda ga je ujak zagrlio
I l'jepo se s njime poljubio.
Za tim viknu barjaktare Luka:
„Z Bogom ostaj! moj mili ujače,
I tješi mi ostar'jelu majku,
Moju majku, tvoju seku dragu.“
Ter otište niz polje zeleno,
A Ivan se natrag povratio.
Luka tjera lugu zelenome;

Digitized by Google

Dok protjera zelenoga luga,
Odmah spadè pod Većil planinu,
Svrće gjogu pod jelu zelenu,
Ter je tude noćcu prenoćio.
Kad se svanu, pa ogranu sunce,
Vuci viju gavranovi grću.
Svikuju se vile iz pećinâ.
Vijaju se orli mrcinjaši.
Sve to Luka i gleda i čuje,
Al' nit' mari nit' toliko haje.
Već on jezdi kroz Većil planinu.
Kada bio putu na raskršću,
Opazì ga Rustan kesedžija,
Ter je svome društvu govorio:
„Braćo moja! i družino draga,
Pregledajte puškam kremenove,
A iz nova puške prepunite,
Po dva litca a četiri zrnca;
Zašto ima dvadeset godina,
Kako hodam po Većil planini,
Ja onakog' još vidio n'jesam
Zasukana na gjogi junaka."
Redom društvo puške prepunilo,
Redom stalo trides't kesedžija;
A na putu Rustan kesedžija;
Prostrta mu divan kabanica,
Preko krila tokmakli šešana.
U ta doba Luka na gjogatu;
B'jesan mu se gjogat pomamio,
Ušim striže, zubim gvoždje grize;
S njega Luka božju pomoć viče.
Tad zavikà Rustan kesedžija:
„Bacaj, svinjo! moje dugovanje;
Svakom drugu po trides't žutaca,
Meni samu trista madžarija."
Luka njemu pričè besjediti:
„Pričekaj me, junak buljubaša!
Za što sam se prazan dogodio.
Kad se vratim, onda ću ti platit."
A kad čuo Rustan kesedžija,

Digitized by Google

Zubma škrinu, a od jada ciknu,
Namah hvata tokmakli šešanu.
Luka kùpi gjogatu kajase,
Ter preskoči divan kabanicu.
Tad zavika Rustan kesedžija;
Kako viknu, ko da jelen riknu,
On zavika svoje društvo kleto:
„Drž' te tamo, a ja nedam vamo.“
Časom pučè trideset pušaka;
Na Luki se za žežè odjelo,
Ali t'jelo ostadè mu c'jelo —
Dobar junak, a dobre je sreće,
Niti padè, ni rane dopadè.
Strkaše se na put kesedžije,
Da uhvate Luku i gjogata.
Al' on guli od bedrice ćordu,
Vraća gjogu desno i lijevo:
Osmericu glavom rastavio
A ostale ranam obranio;
Pa pogleda barjaktare Luka,
Al' to bježi Rustan kesedžija —
I penje se jeli pod ogranke.
Za njim leti Luka na gjogatu,
Udariga svojom britkom ćordom;
Kako ga je lako udario,
Udario po desnom ramenu,
Pod l'jevo mu gvožgje izgonio,
Rustan pade u travu na glavu.
Onda Luka konja odjašio,
Konja voda a hajduke guli.
Tu je njemu dobra sreća bila,
Jer oguli mrtve kesedžije,
I pograbi žućane cekine
Pa površi plemića gjogata.
Pravo goni ka Koltaku gradu.
Al' ga viknu vila iz planine:
„Der se vrni! Luka barjaktare,
Pa ponesi Rustanovu glavu,
Za jabuku banu koltačkomu,
Ako želiš oženit' se s Angjom;

Digitized by Google

Jer ne možeš ti izvesti Angje.
Da ti goniš na kolima blago;
Jer je Angja veliko koljeno:
Angju proze svjetli gjenerali,
I prosi je duka ćesarova;
Koji biva na mjesto ćesara:
A ban se je teško zaklinjao,
Da on ne da svoje plemke Angje,
Van za glavu Rustan kesedžije."
Teško toga dočekao Luka.
I povraća gjogu ka jeliki,
Ter odsječe glavu Rustanovu,
I meće je u strunjavu torbu.
Ter mi goni pravo ka Koltaku.
A kad se je tamo prikučio,
Dočeka ga prva banska straža;
Te zavika ta banova straža:
„Ustav' konja! a ne gubi glave."
Zato Luka haje i ne haje,
Već na stražu nagoni gjogata,
A potego od bedrice ćordu,
A soldati muśket opalili;
On rastjera tu banovu stražu,
Malu stražu od dvan'est vojnika.
Pa na drugu natjerao stražu —
Druga straža dvades't i ćetiri,
Zavikala i ta druga straža:
„Ustav konja! mlagjani junaće,
Bez oblasti ne ćeš doći banu."
Za to Luka haje i ne haje.
Veće kroz njih nagoni gjogata;
A stražani vatru oboriše.
Luka trže brijetkinju ćordu.
Ter razgoni i tu drugu stražu,
Pa otjera pravo ka Koltaku.
Treća ga je dočekala straža
I u njoj je trideset soldata,
A kad rupi siloviti Luka;
Puškam pale njega i gjogata.
Luka trče, golom sabljom maše,

Digitized by Google

Ter razgoni banove stražane,
Kano vuče po pustoši ovce.
Bježi straža tere banu kaže:
„Gospodaru, od Koltaka bane!
Od kada je koltak utemeljen
Nij' ovaki junak dohodio.
Ko sad jezdi na dobru gjogatu,
Pravo hiteć tvojim b'jelim dvorim';
Jer je prvu stražu izranio,
I gdje koje mrtve ostavio;
A drugu je svu rastjerô stražu;
Mi pucasmo na njeg' i gjogata,
Al' zaludu! ko u steću st'jenu, —
Mi ga n'jsmo sm'jeli dočekati;
Vas mu gjogat u krv ogreznuo,
Krvava mu do ramena ruka,
A brijetka do držâka ćorda;
Vas na konju junak pocrnio,
Sve od praha i teška olova;
Zinuo mu gjogo, od mejdana,
Proždero bi ždrala pod oblakom,
Kamol' ne bi satrao soldata! —"
U ta doba Luka na gjogatu;
Dok on dogje, božju pomoć glasi
Pa osjede b'jesnoga gjogata,
I baca mu dizgin na jabuku,
Poletiše bjelaći soldati,
Da uhvate ter vadaju gjogu
Gjogo sebi prikućit' se ne da,
Zubim kolje a nogam razgoni —
Sam se konjic po predvorju kreće,
Priča Luka očim po soldatim',
Tere njima krupno progovara.
„Put mi kaž'te, vašem gospodaru,"
Poletile sluge sv'jetlog bana,
Luku prave kroz banove dvore;
Dok unigje banu u odaju.
Al' ban sjedi na svome prestolju,
Dvore njega mlagjani dvorani;
Redom sjede hrabri gjenerali,

Digitized by Google

I ostala banova gospoda;
Svima Luka Boga nahvalio.
Odazivlje bane sa gospodom;
Za tim junak sjede pokraj bana.
Zgledaju se sv'jetli gjenerali,
I ostala prebrana gospoda;
Bez ponude gdje sjede kraj bana!
A ban njega čašom ponudio,
Onda Luka čašu oborio;
A ban njemu riječ govorio:
„Oklen li si? od koga li grada?“
Luka banu povrati besjedu;
„Jer što pitaš? bane od Koltaka.“
Progovara od Koltaka bane:
„Kako tebe ja pitati ne ću.
Još su meni ljudi dolazili,
Ali takog' ni vidio n'jesam!
Već se kaži od koga si grada,
Koga li si roda i plemena? —
Da ti sjedè bez moje ponude!“
Al' nastavi barjaktare Luka:
„Kada tražiš, pravo ću ti kazat', —
Ja sam bane od Senja kamena,
A od roda nigdje nikog' nemam,
Izvan majku i jednog' ujaka —
Ujak mi je kapetan Ivane
Poglavica Senja na krajini.
Stara majka seka Ivanova;
Pa je ona vrlo ostar'jela.
Ter bi rada moja stara majka,
Da oženi mene za života.
Ja sam čuo a vidio n'jesam,
Da imadeš kćercu jedinicu,
Po imenu glavnu Angjeliju;
Hoćeš mi je pokloniti bane,
Da mi bude zaručnica vjerna?“
Kad te r'ječi razabrao bane,
Onda na njeg oči napopr'ječi:
„Kin' se otlen! prija nevigjeni,
Nit' vigjeni nit' meni poznani;

Digitized by Google

Angju prose visoka gospoda:
Angju prose prvi gjenerali
I od»Beća duka ćesarova.
Koji sjedi na mjesto ćesara.
Pa ja ne dam tako lako Angje;
Kamo l' ću je tebi darovati,
Koga nikad ni vidio n'jesam!
Der davori! kojega si soja,
Za koga ću kćercu pokloniti,
Al' si bolan roda gospodskoga,
Al' si pravog' roda junačkoga?
Ako si ti roda gospodskoga,
Daruj meni barilo cekìna,
I toliko srebrenih talira,
I dovedi do tri konja vrana;
Pod djevojku debela gjogata —
Ne ću tvoga nego ćesarova.
Ako si ti roda junačkoga?
Ti otigji .u Većil planinu.
Pa rastjeraj po gori hajduke,
I donesi glavu Rustanovu;
Onda istom ti se nadaj Angji.“
Zatim Luka zam'jenu besjede:
„Progji me se! bane od Koltaka;
N'jesi željan vezenih talira,
Nit' si željan zlatnijeh cekina,
Netrebuju tebi konji vrani;
Ko l' će gjogu otet od ćesara?
Van da se je glavom zavadio.
Već ako ćeš pokloniti Angju,
Don'jeću ti glavu Rustanovu,
Koji ti je skele zatvorio,
Zatvorio pa ih opustio;
Pa ako ti ja donesem glavu,
Mošli poznat glavu Rustanovu?“
Tada njemu bane govorio:
„Mogu poznat glavu Rustanovu
Mrka brka od pedlja maškoga,
Dva madeža na obrazu l'jevom;
Pa ako mi ti doneseš glavu

Digitized by Google

Svoju ću ti kćercu darovati:
Akol l' mi to ne smješ obećati,
Sad će otić' tvoja za njegovu."
Tada Luka uvjet ujagmio.
Svoj gospodi riječ govorio:
„Poslušajte! svjetli generali,
I ostala po redu gospodo.
Da mi reče pokloniti Angju."
To govoreć na noge se skače,
Brzo sletì do gjogata svoga.
Pa skiduje strunjavicu torbu,
Izvadio glavu Rustanovu,
Pa je nosi do svjetloga bana.
Mrka brka od pedlja muškoga,
Dva madeža na obrazu ljevom:
„Eto glava Rustan kesedžije,
Koji ti je puno dodijao."
Kad ugledà od Koltaka bane,
Onda Luki tiho govorio:
„Be aferim! soko od sokola —
Drugim ću te darovati darom
Radi glave Rustan kesedžije;
A svoju sam poklonio Angju,
Poklonio duki ćesarovu."
Onda Luka od zemlje skočio,
Iz očijuh sve mu vatra sjeva,
Iz nosdrva modar plamen bije,
Zubim škriplje a očima priča,
Pa je banu riječ govorio:
„Progj' se bane! bacat' bacanije,
I navlačit' na te petljanije,
Da mi daješ sve na kola blago,
Tvoje glave sad učuvat' ne ćeš!
Već ako daš tvoju Angjeliju?"
Ljepo bane Luki progovara:
„Bolan Luka! ja se s tobom šalim,
Da ja vidim jesi l' dobar junak;
Što sam reko, poreći ti ne ću —
Darivam ti ljepu Angjeliju;
Već ti hajde tvojim bjelim dvorim'

Digitized by Google

Pa pokupi po izbor svatove,
Ter ih vodi po mladu djevojku,“
Tada Luka iznova govori:
„Jeli vjera, od Koltaka bane,
Da me bane prevariti ne ćeš?“
„Tvrgja vjera nego mramor st'jena.“
Zatim Luka ponovi besjede:
„Dovedi mi tvoju l'jepu kćercu,
Da joj dadem moje obilježje.“
Tada bane na noge skočio,
Odè bane svojoj kćeri Angji,
Pa je 'vako curi govorio:
„Hajde Angje! moje djete drago,
Evo sam te darovao Angje,
Darovao Luki barjaktaru;
Od tebe je i viši i ljepši,
Ponesi mu tvoje obilježje.“
Odmah Angja tomu privoljela,
Pa na t'jelo udari od'jelo,
A cura je i od sebe l'jepa,
L'jep' od'jelo, a još l'jepše t'jelo.
Povrati se od Koltaka bane,
Ter on sjedè u svoje prestolje,
A Luka ga na nogam dočeka.
Vr'jeme malo zatim počasilo,
Al' to ide majka i djevojka.
Kada dogje majka i djevojka,
Onda bane riječ progovara:
„Nu pogledaj! mila kćerce moja,
Motri, kćerce tvoga zaručnika;
Ako njega ti zavoliš Angje,
Podaj njemu tvoje obilježje;
Ako li ti on pri srcu nije,
Tebe ne dam, moj očinji vidu,
A ni istom od Beča ćesaru!“
A momak se glavan dogodio,
Još na momku junačko od'jelo.
Kada cura momka sagledala —
Ostaše joj oči na junaku.
A srce se u njoj razgrijalo,

Digitized by Google

Često s' ona u licu promjene:
Ona trepti kano tetrcika.
Probila joj krvca jagodice;
Vrlo se je cura uzmučila,
Nesmećući očiju sa Luke;
Luku gledeć ocu progovara:
„Ja ću poći, mili roditelju,
Momak mi je srcu se dopao,
Pa što nama Bog i sreća dade!“
Kad to začu barjaktare Luka.
Skide burme od suhoga zlata.
Zlatne burme pod svojim imenom,
I uz burme pestotin' dukata,
Pa ih pruža plemki Angjeliji.
Ona njemu ubor izvezeni.
Na komu je do trideset grana;
Svaka grana trides't je dukata;
Jedno drugom dade obilježje,
I još Luka riječ govorio:
„Srce Angje! eto obilježje.
Zlatne burme i na njima ime;
Čuvaj Angje dok se Luka vrati.“
Na to se je cura osmjehnula,
Za tim vraća besjede na bana:
„Čuješ li me! dragi punče, bane,
Nemoj reći, da ti kazô n'jesam —
Ja bih tebe nješto zamolio,
Zamolio ne bi l' izmolio,
Da mi odma tvoju kćercu dadeš,
Tvoju kćercu, moju zaračnicu,
Da je odmah b'jelom Senju vodim,
Da ne igjem Senju bez djevojke,
Da ne kupim silenih svatova —,
Da ne krham konja i junaka —
Jer je Angja na glasu djevojka,
To će začut krajišnici Turci,
Zasjeće mi Turci u busiju.
Da preotmu tvoju l'jepu Angju;
Biće krvi na obadve strane.“
Na to se je bane osmjehnuo:

Digitized by Google

„Da sam znao barjaktare Luka,
Da si Luka jedna strašivica,
Ne bih tebi dao jedinicu.
Deder hajde tvomu Senju b'jelom,
Kupi, zete, kićene svatove,
Tri hiljade mladih konjanika,
A pestotin' mlagjani pješaka;
Ne ću stara, a ne ću nejaka,
Već momaka od boja junaka;
I povedi Senjanin' Ivana;
I ne vodi prije meni svata,
Tamo barem do Miholja dana,
Doka s gore ne poleti lišće,
A iz gore hajduk ne izigje."
Kad to ćuo Senjanine Luka,
Onda Luka pričè besjediti:
„Ne brini se! dragi punče bane,
Ja ev' odoh Senju kamenomu;
Doka dogjem i svate pokupim,
Dok ih skupim, eto mene, bane."
Povratì se natrag Angjelija.
Luka bana u ruku poljubì,
A ban' njega rukom pregrlio,
Kraj sebe mu mjesto namjestio.
Tu se časte za dva za tri dana;
Kad četvrto jutro osvanulo,
Tad se sprema barjaktare Luka,
I vraća se svomu b'jelu dvoru; —
Pred Luku je izašla punica,
Trima darim njega nadarila:
Jedan Luki, drugi staroj majki,
Treći šalje Ivan' Senjaninu;
A on njojzi trista madžarija,
Ot'le Luka površi gjogata,
Odè momak Senju kamenomu.
A kad bio na poglede kuli,
Sjedi Ivan u tančici kuli.
I s njim sjede slatki prijatelji,
Oni piju vino rumeniku,
Pijuć vino od svašta govore;

Digitized by Google

Al' ne pije Ivan Senjanine,
Već na prozor uz polje pogleda,
Gledajući kud j' otišo Luka.
U ta doba konjik pomolì se;
Onda Ivan durbin prihvatio,
Pa na durbin dovodi konjika.
Al' to glavom barjaktare Luka;
Od dragosti na noge gjipio:
„Bogu hvala! eto nama Luke.“
Pa poletì kuli niz svodove,
Ispred kule svojoj seki dragoj,
Dobre glase seki donosio:
„Već ne cvili! moja seko draga,
Ev' nam ide Luka na gjotatu.“
Kad to začu rasplakana majka,
Od dragosti nove suze valja.
U ta doba Luka na gjogatu,
Pa je njima Boga nahvalio.
A Ivan mu gjogu prihvatio.
Tad do trkà ostar'jela majka,
Luku sina rukom prigrlila,
Rukam grli, suzam Luku štrapa:
„Gdje si do sad? moj očinji vidu!“
Pitaju ga za zdravlje junačko,
Svi odoše u kulu visoku.
Pita Luku Ivan Senjanine:
„Gdje si bio? moj sestriću dragi!
Ja sam mlio da sam poginuo;
Jesi l' išô u Većil planinu?“
„Išô jesam u Većil planinu,
Pogubio Rustan kesedžiju,
I razbio sve njegovo društvo;
Nješt' isjeko, drugo izranio;
I išô sam ka Koltaku b'jelom.“
Besjedi mu Ivan kapetane:
„Kad si išô, jesi l' vidjô Angju?“
Onda Luka Ivi odgovara:
„Vidjeo je, pa je isprosio.“
Pa zavlači ruke u prostrige,
Ter izvadi ubor vezen zlatom;

Digitized by Google

Zatìm vadi dare baničine,
Jedan majci, a drugi Ivanu:
„Eto sad znaj, moj ujače dragi,
Da sam čisto curu isprosio;
Već se brini, moj ujače mili,
Kako ćemo svate sakupiti? —
Ište bane tri hiljade svata,
Tri hiljade vrstnih konjanika,
I pestotin' mladijeh pješaka,
O Miholju da curu vodimo."
A kad ćuo Ivan Senjanine,
On zagrli i poljubì Luku:
„Ne brini se, moje djete drago,
Ja ću tebi svate sakupiti."
Malo vr'jeme, a za dugo nije;
Jedno jutro Ivan uranio,
Ter on piše listak knjige b'jele
A na ruke Janković Stojanu:
„Jankoviću! sokolovo krilo,
Spremaj mi se pobro u svatove;
Povedi mi trista konjenika;
Ti ne vodi stara i nejaka,
Već junaka od boja žestoka,
I vodi ih u drugu nedjelju,
Pravo brate mojoj kuli b'jeloj."
Tu sastavì, drugu napisuje,
A na ime slatkih pobratimâ:
Pobratimu Breulji Šimunu,
I onomu Primorcu Tadiji:
„Spremajte se oba u svatove,
Jere evo ženim moga Luku,
I poved'te pestotin konjika;
Ne ću stara, a ne ću nejaka,
Neg' junaka od boja kršnoga;
Vodite ih u drugu nedjelju
A do moje ob'jeljene kule."
Tu nakìtì, a treću započè,
Prijatelju starom Stipurinu:
„Eto knjiga! starac Stipurine,
Spremaj mi se u svatove poći,

Digitized by Google

Bićeš meni svatski starješina;
Vodi sobom hiljadu svatova:
Nemoj stara a nemoj nejaka,
Već junaka na razboju jaka:
Dovedi ih u drugu nedjelju,
Pràvo, brajo, mojoj kuli bjeloj."
Pa četvrtu knjigu započimlje,
Opet zove do dva pobratima:
Jednog pobru Gavran kapetana.
A drugoga Komnen barjaktara, —
Njih dvojica, hiljadu svatova.
Nadjè knjigam mlade knjigonoše —
Svaka odè svome načelniku.
I on kupi po Senju junake,
On sakupì pestotin' katana.
Dan po danu i nedjelja dogjè,
Al' eto ti kićenih svatova.
Svaki vodi, što je naredjeno,
Al' mu nema do dva pobratima:
Nema njemu Gavran kapetana,
I nema mu Komnen barjaktara —
Otišli su u četu junačku.
Onda Ivan jadikovat' stadè:
„Ej Komnene! dragi pobratime,
Kad valjade, onda te nemade.
Da mi nosiš barjak pred svatovim.
Ah Gavrane! moje ljute rane,
Ti bi bio stojka uz djevojku,
I branio vrane bedevije,
I branio vezene kočije."
Tude svati noćcu prenoćili,
A u jutro rano uranilì.
Umili se i Bogu molili,
Najeli se ovnovine mesa,
I beškota hljeba bijeloga,
A napili crvenike vina.
Kad rekoše, tad se otiskoše,
I odoše pravo ka Koltaku.
A kad bili uz Većil planinu,
Pred njima se konjik pomolio;

Digitized by Google

Bože mili! ko bi ono bio?
Al' to 'glavom uskok Radojica;
On svatovim božju pomoć viće,
Odazivlju sileni svatovi.
Za tim Rade za Ivana pita:
„Je li ovdje Ivan Senjanine?
I sestrić mu Luka barjaktare?“
U' to vrjeme Ivan na putalju,
Spored njime Luka na gjogatu.
Besjedi mu mali Radojica:
„O Ivane dragi pobratime,
Vrati odmah kićene svatove;
Ne moš' proći kroz Većil planinu:
Da imadeš krila sokolova
Ne bi t' krila iznosila t'jela;
Ban je tebi mice namjestio:
Glas je dao Turcim krajišnicim',
I dao im tri tovara blaga,
Tri tovara vezenih talira,
I hiljadu latinskih cekina,
I dao im do tri konja vrana,
I pred njima vranu bedeviju,
Što je ona ždrala oždr'jebila,
Koga jaši Gavran kapetane,
Kakva nema u ćesarovini. —
Da ne pušte tebe ni svatove,
Dolaziti do Kaltoka grada.“
Onda se je Ivan zamislio,
Pa sestriću riječ govorio:
„O sestriću! moje milovanje,
Brigo moja, sve moje uzdanje!
Da vratimo kićene svatove,
Da ne ginu u gori junaci,
A ne plaču sirotinjske majke.“
Luka mu je riječ povratio:
„To je naša velika sramota!
Bolje nam je muški poginuti,
Nego ženski na trag izbjegnuti. —
Ja ne žalim l'jepe Angjelije,
Već ja žalim bana od Koltaka;

Digitized by Google

Da je meni samo banu doći.
Da njagmim ja njegovu glavu.
Da mu kažem vjeru i nevjeru!"
A kad Ivan te razumi r'ječi,
On pogleda na svoga sestrića,
Kod njeg' stoji mali Radojica,
Kada vidi uskok Radojica —
I razabra sve Lukine r'ječi,
Onda Ivi besjedio Rade:
„O Ivane! slatki pobratime,
Kad se natrag vi vratit', ne će te,
Idem napred pravo ka Hrnjici:
Svate će ti pustiti Hrnjica
Ka Koltaku, gradu kamenome;
Kad se vratiš, Ivan Kapetane,
I povedeš kićenu djevojku,
Onda će te Turci dočekati,
Pa što tebi Bog i sreća dade!"
A kad čuo barjaktare Luka,
Poletio, Radu poljubio:
„Hajde Rade uz Većil planinu;
Ti ukloni Turke iz busije,
Dok progjemo do Koltaka grada,
Da ne ginu kićeni svatovi.
Neka s kitom ja do bana dogjem;
Kad se vratim, uskok Radojica,
Pa što meni Bog i sreća dade!"—
I dadè mu trides't madžarija.
Za tim Rade vranca pojašio.
Kad Hrnjici Rade dohodio,
Onda Mujo besjedio Radi:
„Jeda Rade svate Ivanove?"
A Rade mu besjedio r'ječi:
„Eto idu svati Ivanovi:
Nemoj Mujo na njih udarati,
Neka progju do Koltaka grada;
Kad se vrate od Koltaka b'jelog,
I povedu kićenu djevojku,
Onda biće blaga izobila,
Jer je Luka bana uc'jenio,

Digitized by Google

Mrtvom glavom Rustan kesedžije,—
Tri tovara vezenih talira,
I barilo latinskih cekina:
Onda ćemo na njih udarati;
Ako Bog da! te njih dobijemo,
Eto nama blaga izobila."
Tada Mujo okrenu se društvu,
Četobašam Mujo govorio:
„Uklanjajte društvo iz busije,
Neka idu svati ka Koltaku;
Kad se vrate mi će mo im kazat!"
Digoše se Turci iz busije.
U ta doba svati nagrnuli,
Pravo idu niz Većil planinu.
Kad na pogled svati pomolili,
Spazio ih bane od Koltaka;
Plesnuo se rukom po koljenu:
„Oh! Hrnjica, da bi te ne bilo!
Jer propusti silene svatove,
Kamo vjera? ona te sapela!
Megjer nije vjere u Turčinu,
To su davno besjedili ljudi:"
Zatim bane riječ zastavio,
Ter on kolje debele volove,
I otače vino u posugje;
Još on melje bjelicu pšenicu,
Za gospodski prečekat' svatove. —
U ta doba svati Ivanovi;
Iz svatova Luka izletio,
Ter on gjogi prikupì kajase,
Prikučì mu čizme i ostruge.
Bože dragi! što mu gjogat radi,
Sve preskače, što na putu nadjé,
I razgoni banove soldate;
Uprav tako do predvorja dogjè.
Zgledaju se svjetli generali,
I ostala skupljena gospoda:
„Bjesna konja! bjesnijeg' junaka,
Baš je za njeg' banska jedinica."
Što ću vama više govoriti? —

Digitized by Google

U Koltaku svati danovali,
Drugo jutro rano uranili.
Povikuju sileni svatovi:
„Ko je konjik, preteži kolane,
Ko je pješac, obuvaj opanke;
Izvod'te nam kićenu djevojku!“
Al' eto ti kićene djevojke,
S njome idu do dv'je poručnice,
Koje kite i uče djevojku;
Izvukoše vezene kočije,
Pod njima je osam bedevija;
U njih sjeda kićena djevojka
S pored njome mlade poručnice.
Opet idu petere kočije,
U njima je djevojačko ruho.
Uzjašiše sileni svatovi:
Uzjašio Ivan Senjanine,
Spored njime Luka barjaktare;
Svom ujaku Luka besjedio:
„Idem ujče z Bogom reći banu.“
Kada Luka blizu došô bana,
On poljubì u ruku banicu,
A banu je krhko govorio:
„Kam' ti vjera? ona te ubila!
Jer navuče Turke na svatove?“
Mahnu ćordom odsječè mu glavu.
Vratio se Luka u svatove.
S mirom jašu kićeni svatovi,
Do pod Većil visoku planinu;
Onda Ivan svate zastavio,
Pa je njima riječ prosborio:
„Braćo moja! kićeni svatovi,
Šada valja u krš udariti.
Ko će braćo napred otisnuti,
Ko će braćo čuvati kočije,
I u njima kićenu djevojku?“
Svaki šuti, ništa ne govori;
Progovara mladoženja Luka:
„Ja ću, braćo, prvi udariti
I sa mnome pestotin' katana.

Digitized by Google

Pobratime! Breulja Šimune,
S pobratimom Primorac Tadijom,
Vi branite curu i kočije;
A ostali stojte u bogazim'."
Što rekoše, tomu privoliše.
Odè Luka pravo uz planinu,
I za njime pestotin' katana.
A kad Luka umigjè u klance,
Tude nadjè Turke u busiji
I pred njima Kladuškoga Muju,
A i s njime trista Kladušana.
Onda Mujo njima govorio:
„Čujete li! moji sokolovi,
Eto Luke sa svojijem društvom.
Ljuta guja on je na mejdanu,
Vi nemojte palit' iz pušaka,
Neka Luka provede katane,
Neka ide ličkom Mustajbegu,
Doka rupe kićeni svatovi,"
Ode Luka pravo uz bogaze.
A kad bio Ličkom Mustajbegu,
I njega je sagledao beže,
Onda društvu svome govorio:
„Čujete li! moji četobaše,
Eto Luke na dobrom gjogatu;
Nek provede on svoje katane,
Doka rupe ostali svatovi;
Jèr je Luka junak od razboja,
Isjeće nam društvo po busiji;
Čekaćemo svatskog' star'ješinu
I čekati vezenih kočija."
Progje Luka, provede katane.
Kada bio u napredak Luka,
Opet Luka udari na mice —
U busiju Tale budaline;
I s njime je Kovačina Ramo.
S' njima dvama pestotin' četnika.
Tale sjedi za jelovim panjem;
Al' besjedi Kovačina Ramo:
„Brate Tale! ne pali pušakah,

Digitized by Google

I ne srdi Lukinih katana,
Jer su tale oni u oklopu.
Propust'mo ih starom Karimanu."
Za to Tale haje i ne haje:
„Vi udrite, koji koga znate,
Ja ću pako barjaktara Luku."
U to vrijeme Luka na gjogatu;
Kad se Luka isporedi s Talom,
Onda Tale puški vatru daje:
Zapucaše Turci iz busije.
Polijeću konji bez junaka.
A kad vidje barjaktare Luka,
On poteže svoju krivošiju,
Pa se natrag junak povratio,
Ter razgoni Turke po busiji;
Dok doletì varakli kočijam,
On pos'ječè trideset Turaka.
Koji brane varakli kočije,
Jedno bješe Breulja Šimune,
A drugo je Primorac Tadija;
Leš do leša leži po busiji.
Izginuli kićeni svatovi:
Skleptali se Turci krajišnici.
U ta doba Luka na gjogatu;
Dočekà ga kladuški Hrnjica,
Ter podviknu barjaktara Luku:
„Stan' kopile! barjaktare Luka,
Vidjet će mo za kog' je djevojka."
Doletio barjaktare Luka.
Dočekà ga Hrnjičiću Mujo,
Na gjogatu, ko na gorskom vuku.
Konji im se prsim' udariše
A junaci sabljam zagrliše;
Iz njih pobro sama vatra s'jeva,
Jer je u njih oklop od čelika;
Onda sabljam' o tle udarili;
Luka trže čavlenu batinu,
A Hrnjica gluhu nadžačinu;
Krhnuše se po dva po tri puta,
Da ko broji i više bi bilo;

Digitized by Google

Kada im se drški salomiše.
Podbiše se po pleći na konjma.
Pa padoše u travu zelenu;
Dok padoše, na noge skočiše,
Nosaju se i desno i ljevo.
Al' eto ti brata Hrnjičina;
I eto ti ličkog Mustajbega:
Doletio Karimane stari;
Kad evoti Tanković' Osmana;
I za njime Glumac Osmanaga:
Svi su stali ter gledaju Turci,
Gdje se hrvu dva dobra junaka.
Al' eto ti Tale budaline;
Dok doleti Tale budalina,
On zavika Turke krajišnike:
„Što ste stali! što gledate Turci!?
Vidite li da je Muji teško!
Ako nama pogine Hrnjica.
Ta svi ćemo glavu usijati.“
Najpre Tale doletio Luki,
Udari ga čavlenom batinom;
Kako ga je lako udario,
Sve mu pancir zagoni u tjelo;
Udari ga i dva i tri puta;
A kad Luki muka dodijala,
Pušta Muju, okrenu se Tali.
Kad vidiše Turci što se radi:
Uhvatiše Luku barjaktara,
Pa mu bjele savezaše ruke.
Doka Luki savezaše ruke,
U ta doba banu i Tadija;
Obletiše Turci kako vuci,
Pa i njega savezaše Turci;
Uhvatiše starog Stipurina,
Pa i njemu ruke savezali.
Kod kočijah nigdje nikog' nema,
Izvan samo Stojan Jankoviću.
I stotinu opravnih katana.
Skleptaše se Turci krajišnici,
Bjesni Turci kao gorski vuci,

Digitized by Google

Osvojiše vezene kočije.
Braneć Stojan vezenih kočija,
Ljute Stojan rane zadobijo.
I izmače ranjen na putalju. —
Kad su Turci svate rastjerali,
Rastjerali, po klancim' pobili,
Turci stali, pa se odmaraju,
A ranjeni rane zavijaju;
Istom stade lomež niz planinu,
Al' to leti Gavran kapetane.
A za njime Komnen barjaktare,
S' njima dvama pestotin' četnika;
Oni idu sa turske krajine,
Vode oni Fatu Šatorića,
I još l'jepu Hanku Dizdarovu
I ostalo roblje i robinje.
A kad bili u Većil planinu,
Al' to stoji jeka ranjenikah,
Mrtvi leže svati po busijam',
Mrtvi leže svati a i Turci.
Kad spadoše u kremen dolinu,
Al' to sjede Turci krajišnici,
Sjede turci, piju hladno vino;
Služi njima kićena djevojka,
Ona dvori, grozne suze roni;
I s njom dvore dvije drugarice;
Tale sjedi, pa im d'jeli blago.
Onda Gavran društvu govorio:
„Vež'te roblje za jelovo granje,
Pa na Turke skladno udarite."
Potpazi ih Hrnjičića Mujo,
Pa se plesnu rukom po koljenu:
„Jao! Tale, crno ti veselje!
Eto lete do dv'je guje ljute:
Jedna guja Gavran kapetane,
A druga je Komnen barjaktare.
Skočiše se baš na noge Turci.
U ta doba i četa z Gavranom,
Pa zavrću Turke po dolini.
Tad zavika barjaktare Luka:

Digitized by Google

„Dragi pobro! oprosti mi ruke.“
Komnen njemu ruke oprostio.
Staše ganjat' po dolini Turke:
Uhvatiše Hrnjičića Muju,
Uhvatiše ter ga savezaše;
I za njime ličkog Mustajbega,
I za njime Glumca Osmanagu,
A za njime Ramu Kovačinu,
Pa najposlje Talu budalinu.
Ja da vidiš! Komnen barjaktara,
On pustio vrane bedevije.
Pa on hvata Turke pod kočije,
A u proc'jep Talu budalinu,
Z druge strane Glumca Osmanagu;
Uz njih ide Komnen barjaktare,
Pa on goni Turke upregnute;
U pôvodu vode bedevije,
Ter odoše Senju kamenomu.
Kad na polje svati ishodili,
Oni svate sve po redu broje:
Prebrojili trista konjanika,
A i ono pestotin' četnika;
To je društvo Gavran kapetana.
Al' eto ti Stojan' Jankovića,
I s njime je Ivan Senjanine,
Svi junaci u krv' ogreznuli.
Kada oni došli do svatova,
Poletio Ivan Senjanine,
Pa prigrli Komnen barjaktara,
Ter ga ljubi u čelo široko:
„Zdravo bio! soko od sokola;
Da ne bješe tebe barjaktare
I tvog druga Gavran kapetana,
Svi bi svati tursko roblje bili.“
Što j' izašlo zdravo iz busije.
Za tim gone Turke pod kočijam',
Upregnute mjesto bedevija.
U kočijam sjedi l'jepa Angja,
Ruke sklapa, Bogu zahvaljuje,
Što ne pade u nevjerne ruke. —

Digitized by Google

Kad su bili Senju na poglede,
Tad drmnuše na gradu topovi.
Sve je listom iz Senja izašlo:
Staro, mlado, malo i golemo;
Djevojke se u kolo navezle,
Mladi momci igru zametnuli;
Starci motre mladež i svatove.
Kad svatovi gradu dolazili,
Angju vode u bijelu crkvu,
Vjenčaše je za mladoga Luku.
Pir činio Ivan Senjanine,
Uprav braćo punih petn'est dana;
A Turke su Duždu poklonili,
Poklonili Duždu Mletačkomu,
Neka voze po moru galije.
Davno bilo, sad se spominjalo,
A mi, braćo, zdravo i veselo!
Rodila nam bjelica pšenica,
Uz pšenicu rujna lozovina;
Vince pili pa se veselili!
Vama pjesma, meni čaša vina
Ne bi l' ona od barila bila. — —

Ženitba Komnena Jankovića.

Rano rani Komnen barjaktare,
Prija zore i bijela danka.
Pa s' umio i Bogu molio.
L'jepo sprema sebe i gjogata,
Ter uzima svijetlo oružjè,
Pa gjogatu preteže kolane,
Zauzda ga uzdom pozlaćenom.
Jezus reče, površi gjogata,
Ter ga goni niz ravne Kotare,
Pravo brate ka Novompazaru.
Kroz Pazar je Komnen prohodio.
Ispod dvora paše pazarskoga.

Digitized by Google

Gledala ga cura sa prozora.
Ná njeg' maše rukom i uborom:
Na Komnena vezen ubor baca,
Komnen hvata, pa ga za pas meće,
Još mu pruža do dv'je kite cv'jeća,
Jednu ruže, drugu bosijoka,
Za zlamenje novog ugovora.
Za tim Komnen otisnu gjogata,
Pa se vraća u svoje Kotare.
Malo vr'jeme za dugo ne bilo,
Za to čuo paša od Pazara,
Da je Komnen curi dolazio,
Kako se je cura zadražala,
I šta mu je dala obilježja;
Pa to paši čudo mučno bilo,
Paša se je mnogo rasrdio,
I vrlo se Ture zamislio;
Sve je misli na jednu smislio,
Pa on piše lìstak knjige b'jele,
A na ruke ocu Komnenovu,
Po imenu ostar'jelu Janku,
U knjizi je njemu govorio:
„Čuješ li me od Kotara Janko!
Ti zabrani tvom Komnenu sinu,
Da se progje skitat' po Pazaru,
I dolazit' mojoj jedinici;
Jer se kunem dinom i imanom,
Da će Komnen usijati glavu,
I gjogata tvoga isgubiti."
Kad ta knjiga Janku salazila,
Knjigu štije, suzam je obliva,
Kad je starac knjìgu razumio,
Srdito je sinu govorio:
„Jesam li ti sine govorio?
Da se progješ ti Novogpazara,
I hodanja po Bosni ponosnoj,
Gdje ćeš ludo izgubiti glavu,
A ostavit' mene u žalosti,
Tvoju majku u crno zaviti."
A Komnen se krivo kunijaše;

Digitized by Google

„N'jesam, oče, žìvota mi moga!
Ja vidio Novoga pazara.
Evo ima puna godinica."
Al' se Janko tomu ne vjeruje,
Već mu grabi kićeno od'jelo,
I kupi mu putničko od'jelo,
I još tomu svijetlo oružje,
Sve pokupi pa onda zatvori.
Još on pazi pretìla gjogata,
Da ga Komnen mûčem ne odjaši,
I otigje do Novogpazara.
I to vr'jeme za dugo ne bilo,
Jednoč Janko sjeo piti vino,
A Komnen mu služi crveniku,
Ter mu m'ješa vino ì rakiju.
Kad se stari nakitio piva.
Onda leže glavom bez uzglavja.
Tad se Komnen dočepao ključa,
Pa oblači bogato od'jelo,
I uzima sve sv'jetlo oružje;
Opremio čiloga gjogata,
Na njeg meće sedlo pozlaćeno,
A po sedlu čohu venedičku,
A po čohi svilu i kadifu,
A po svili tešku megjedinu;
Priteže mu svilene kolane,
Zauzda ga uzdom pozlaćenom,
Izvede ga noći o ponoći,
Pa posjede vilena gjogata.
Goni njega preko polja ravna,
Ter se hvati brda i dolinâ,
I ulazi u goru zelenu;
Prevaljuje klance i busje,
Gdje no majke jadikuju sinke;
Dan po danu i u Pazar dogje,
Dogje Komnen po tavnoj noćici,
Pravo brate do pašinih dvora.
Al' su kleti dvori zatvoreni
I u dvoru nikog' se ne čuje.
Za tim junak odjaši gjogata

Digitized by Google

Ter on traži ljestve po predvorju,
I meće ih curi pod prozore,
Pa se penje i na prozor kuca.
Očutila Fata plemenita,
Tere Fata srdito govori:
„Ko je noćas na mojim prozorim'?"
Odgovara Komnen barjaktare:
„Ja sam Fato, srce iz njedara."
Al' to Fata njemu ne vjeruje,
Opet ona tiho progovara:
„Ako si ti, Komnen barjaktare,
Der mi pruži ruku kroz demire."
Komnen desnu promolio ruku,
Kad je Fata ruku poznavala.
I na ruci burme pozlaćene.
Hitro cura gjergjef otisnula,
Pa Komnenu milo progovara:
„Kud si došô? draži od očiju;
Ako čuje ostario babo
I ostali Turci po Pazaru,
Ne bi krila iznosila t'jela,
Kamo li ćeš uteć' na gjogatu?"
Govori joj Komnen barjaktare:
„Zlatka, moja srce iz njedara,
Je l' ti babo u bijelim dvorma?"
Odgovara plemenita Fata:
„Nije babe u bijelim dvorim
Otišô je u novu džamiju,
Nema babe do bijelog danka."
Tad joj veli Komnen barjaktare:
„Ljepa Fato! otvori mi vrata."
Hitra ti je, da je led ubio!
Časkom spadè i otvorì vrata.
Komnen gjogu svog' konja rasprema,
Vodi njega u zelenu bašču,
Da mu pase rosnu djetelinu;
Za tim Komnen Fati u odaju,
Ter govori Turkinji djevojci:
„Vrlo sam se draga umorio,
Je li v'jera, da ja malo trenem?

Digitized by Google

Al' me zlato ti brzo probudi.
Da nas ovdje zora ne zateče;
Ja ću spavat' a ti se opremaj,
Da idemo noćju ka Kotarim.
Oli sada, oli već nikada."
Cura njemu milo progovara:
„Ti slobodno zaspi na dušeku —
Tvrgja vjera nego mramor st'jena,
Ja ću tebe brzo probuditi."
Leže Komnen na meku dušeku.
Teški ga je sanak savladao.
Malo trenu, pa se brzo prenu.
Kad se prenu Komnen barjaktare,
Al' svanulo i sunce granulo.
Krajem njega zaspala djevojka,
Tad je Komnen plenu po obrazu:
„Ustaj Fato, zlo ti jutro bilo!
Kam' ti vjera, ona te sapela!?"
Fata mu se pravo kunijaše:
„O Komnene, vjera ti je tvrda,
Ja ti n'jsam nevjere činila, —
I mene je sanak prevario."
Leti Komnen do gjogata svoga,
Da ga n'jesu Turci potpazili,
Potpazili, ter ga ujagmili.
Kad Komnene uniš'o u bašću,
Al' to gjogat rosnu pase travu.
Oprema ga, što se brže može,
Priteže mu na toke kolane,
I uzda ga uzdom rešmalijom,
Ter se mahom baci na gjogata.
Kad je bio putu na raskršću.
Al' se paša svomu domu vraća,
Brada b'jela sva prsa zastrla,
Ter se vije po svilenu pasu;
Na doratu ko na gorskom vuku.
Mislio se Komnen barjaktare:
Ako na me sad paša udari,
Čisto ću ga z glavom rastaviti,
Pa što meni Bog i sreća dade!

Digitized by Google

Na njeg' paša očin' povaljuje.
Ali šuti, ništa ne govori,
Pa se oni l'jepo razm'jetiše.
Odè paša svojim' b'jelim dvorim',
Odè Komnen pravo ka Kotarim'. —
Paša se je mnogo zamislio,
I ijeda do grla nalio,
Čujuć' paša, gdje je Komnen bio;
Zato Ture nit' jede, nit' pije,
Nit' se s kime tužan razgovara.
Iza toga vr'jeme nastanulo,
Malo se je paša osv'jestio,
Razabrao ter se odljutio,
Pa on piše listak knjige b'jele,
A na ruke ostar'jelu Janku:
„Eto Janko moje pismo tebi,
Kupi starče svate po kaurim,
Pa ti vodi moju jedinicu —
Nije druga, novi prijatelju,
Zar je tako od Boga sugjeno."
Knjigonoša u Kotare sagje
Pravo kuli ostar'jela Janka,
Pa on viče pred visokom kulom:
„Je l' u kuli ostar'jeo Janko?"
Jankovica iz kule besjedi:
„Nema Janka u visokoj kuli,
Otišô je Janko u mehanu,
S prijateljim' piti crveniku."
Kada momak u mehanu dogje,
Al' to Janko pije rujno vino,
I s njim piju trides't i tri druga.
Momak njima božju pomoć viče,
A oni mu ljepše odaziv'ju.
Pomače se jedan do drugoga
Tere momku mjesto učiniše,
Pa ga poje pivom izobila,
I časte ga ovnovinom mesa.
Zatim momak na noge skočio,
Pa on vadi knjigu iz njedara,
Ter je daje ostar'jelu Janku.

Digitized by Google

Štije Janko listak knjige b'jele,
Knjigu štije, suzam je poliva.
Dodaje je Petru Mrkonjiću,
Petar štije, Smiljaniću daje,
A Ilija Komnen barjaktaru.
Štije knjigu Komnen barjaktare,
Knjigu štije, pa se na nju smije,
A maša se rukom u njedarca,
Izvadio trideset žutaca.
Novce daje mladu knjigonoši:
„Eto tebi momak popudbina."
Za tim Janko na noge skočio,
A za njime Komnen barjaktare,
Oni idu svojoj kuli b'jeloj.
Kad je Janko kuli dohodio,
Šuti Janko, ništa ne govori,
Već se Janko mnogo zamislio:
A kada je misli pobacio,
Preko srca sinu progovara:
„Der govori, Komnen barjaktare,
Kako ćemo pokupit' svatove?
Ko l' će nama u svatove poći,
Svak znadući za tursku nevjeru?"
A Komnen je ocu besjedio:
„Ta što si se otac zabrinuo?
Ko je muško, poć' će u svatove,
Strašivicâ mi nizvat' ne ćemo."
Na to Janko malo ošutio,
Pa on b'jele knjige napisuje.
Prvu piše Ivan Senjaninu:
„Pobratime Ivan kapetane,
Spremaj mi se pobro u svatove,
Komnen mi se ženi u dobri čas;
Povedi mi pestotin' svatova,
Povedi mi sinovca Tadiju."
Drugu piše primorcu Iliji,
Da mu vodi pestotin' svatova.
Sve momaka mladih neženjenih,
Komu nije žao poginuti.
Treću piše od Janoka banu:

Digitized by Google

„Povedi mi pestotin' svatova,
Sve junaka sivih sokolova;
Ti ćeš biti svatski starješina."
Malo vr'jeme, a za dugo nije,
Svi dogjoše kićeni svatovi;
Sve je Janko l'jepo dočekao,
Napojio crvenike vina,
Nasitio ovnovine mesa.—
Podigli se kićeni svatovi,
Pred njima je od Janoka bane,
Zdravo došli Novomepazaru.
L'jepo ih je paša dočekao,
Pred Pazarom popeo čadore,
Pred njih šalje kmete i čifčije,
Ter svatovim konje prihvatili,
Poglavice dvoru dovodio,
A ostali pali po konacim',
Dan danili, dv'je noći noćili.
Kad je drugo jutro osvanulo,
Podvikuju čauš do čauša:
„Daj te nama na hadet djevojku:
Ko je konjik, priteži kolane,
Ko je pješac, prepinji opanke."
L'jepo paša svate otpremio,
Barjaktarim' na barjak jabuke,
A čaušim' groše i dukate
Za tim njima curu izvodio,
Predadè je mladim djeverovim'.
Otiskoše kićeni svatovi
Pjevajući i puškarajući.
Silan paša svate ispratio.
Kostruše se po Pazaru Turci,
Kostruše se a pašu proklinju:
„Crn mu obraz! na obadva sv'jeta,
Jer on dadè vjeru za nevjeru."
Kad je paša svate ispratio,
Tad govori novom prijatelju:
„Prijatelju ostario Janko,
Kad počmete padat' po konacim',
Sa svakog' mi ti konaka piši,

Digitized by Google

Jeste l' mirno svagdje prolazili,
Od Pazara do vaših Kotara?"
Zdravo svati u Kotare sašli
I doveli lijepu Turkinju.
Pa s Komnenom vjenčali djevojku.
Pir činiše pa se veseliše.
Za punijeh petnaest danaka.
Kad se svati porazišli bješe,
Jedno jutro Komnen uranio,
Pa on sišô pred bijelu kulu.
Sjeo junak na studenu st'jenu,
Na desnu se podn'jemio ruku.
Zgledala ga ostar'jela majka,
Pa Komnenu sinu besjedila:
„Što je tebi, moj očinji vidu.
Što si sinko tužan i sumoran,
Ali te je glava zabolila,
Al' ti nije po volji Turkinja?"
Komnen majci tiho progovara:
„Progji me se, ostar'jela majko,
Nije mene zaboljela glava.
Al' mi Fata nije zato draga —
Gdje izvedoh curu iz Pazara
I bez rane i bez mrtve glave."
Za to čula ljuba sa prozora,
To je njojzi vrlo žao bilo.
Ona piše listak knjige b'jele,
A na ruke Muji Haznadaru,
U knjizi je njemu besjedila:
„Čuješ li me, babin Haznadare!
Evo ima dvije nedjeljice,
Odkad me je kaurin odveo,
Još se mene nije ni dodjeo.
Kamo li je mene pregrlio —
Vlah ne mari za tursku djevojku:
Već te molim, babin Haznadare.
Zaklinjem te dinom i imanom!
Izbavi me iz dušmanskè zemlje,
Da ne sužnjim u kletim Kotarim':
Lako ćeš me izbaviti Mujo:

Digitized by Google

Ti povedi trides't i tri druga,
Pa ti sagji noći o ponoći
Ter uhodi kulu Komnenovu,
I zvizgom se ti pod kulom javi;
Ja ću tebi otvoriti kulu,
Komnena ćeš zateć u ložnici."
Pa je knjizi našla knjignošu.
Kad je knjigu Mujo proučio,
Od obraza suze otisnuo,
Knjigu nosi paši gozpodaru;
Paša uči, a suze proliva. —
Kupi Mujo trides't i tri druga,
Pa ih vodi Komnenovoj kuli,
Po noći je kulu oblazio,
Pa on zvižgje oko kule b'jele.
Spazila ga Fata plemenita,
Pa je Fata otvorila vrata.
Nagrnuo Mujo sa družinom;
Turci bude Komnen barjaktara.
Kad je Komnen Turke sagledao,
Tri četiri bješe pogazio.
Goloruka Turci savezaše,
Pa mu robe i haraju kulu,
I hvataju sestru Angjeliju.
Ciči Angja kao guja ljuta;
Turci vode roblje plemenito,
Vode oni brata i sestricu,
I vraćaju Turkinju djevojku.
Kad su oni polje prikupili,
Prevalili klance i busije,
Dohodili putu na raskršće:
Silan Mujo sablju povadio,
Da rasječe Komnen barjaktara;
Da rasječe na četiri strane,
Da objesi na četiri grane:
Neka vide Turci i kauri,
Oklen se je Komnen oženio,
I kako je Komnen zaglavio,
Odvodeći Turkinju djevojku,
Kada Angja ćordu opazila,

Digitized by Google

Ciknu ona kao ubodena,
Pa se vješa Muji oko vrata:
„Nemoj Mujo, obadva ti sv'jeta!
Oprosti mi život bratu momu,
Za njeg' ću ti biti vjerna ljuba.“
Za curu se prevarî balija,
I Komnenu oprostio ruke.
Angja vadi sablju ispod skuta,
Dodaje je svom bratu Komnenu.
Kad se Komnen sablje dohvatio,
Prvog' Muju bješe udario;
Kako ga je lako udario,
Dv'je ga pole oko sablje pale.
Pa na društvo bješe navalio.
Pet, šest ih je z glavom rastavio.
U ta doba Janko na gjogatu,
A sa svojim snažnim Kotaranim',
Jere Janko nij' u kuli bio,
Kad su Turci odveli Komnena;
Plaho trče, a plahije viče,
Po imenu svog' sina Komnena:
„Jesi li mi sinko u životu?
Da te starac otme od Turaka.“
Kad su Turci podpazili Janka,
Oni bježe bjegom bez obzira.
Al' ih stižè Janko s Kotaranim',
Mnoge Turke z glavom rastaviše,
I oteše plemenitu Angju.
I Komnen je Fatu povratio,
Pa je svojoj kuli dovodio.
Komnen Fati l'jepo progovara:
„Sada si mi i mila i draga,
Osad ću te grlit' i ljubiti.
Jer za te sam sablju napojio
Crnom krvcom moga iskopnika.“
To je Fati i još draže bilo,
V'jerna bila za života svoga,
Rodila mu i dva i tri sina.
Sad' se Komnen u pjesmam pripjeva.
Onda bilo, sad se spominjalo,

Digitized by Google

A mi da smo zdravo i veselo!
Da pjevamo, da se veselimo,
Sve u strahu Boga velikoga.
Nek se ženi, ko je za ženidbu,
A udaje, ko je za udaju.
Stare bake da paze kućarke.
A čobanke nek stoje kod Majke.

Ženitba Mijata Pivića.

Platno b'jele Kotarke djevojke,
Trides't cura jedna za drugome,
Sve sestara Kotarskih serdara;
Megju njima seka Smiljanića,
Po imenu Angjelija mlada.
Kad su cure platno ub'jèlile,
U tome se i dan polovio,
Pa stadoše cure užinati.
Primakoše piva primorskoga.
Kad im pivo ugrijalo t'jelo,
Pa počeše one besjediti;
Svaka hvali mušteriju svoga,
Mušteriju mlada zaručnika,
Koja komu zaručena bješe.
Angjelija seka Smiljanića,
Ona šuti, ništa ne govori.
Besjede joj lijepe djevojke:
„Bora tebi! Angjo Smiljanića,
Što ti šutiš, ništa ne govoriš?
Od sviju nas jesi glavitija,
I bijelim grlom grlatija
I gospodskim ruhom bogatija —
Što se i ti kijem godj ne hvališ?
Zar ti nemaš nikakva junaka
Zaručnika, mušterije svoga?"
Onda veli seka Smiljanića:
„Ja što ću vam sestre besjediti?
Ja imadoh glavna mušteriju,
Mušteriju, zaručnika svoga,

Digitized by Google

Po imenu Pivića Mijata,
Od Pivara grada plemenita;
Pa mi evo sudjen ne bijaše,
Jer evo me bratac poklonio,
Za drugoga neznana junaka
Da j' za vjeru, ne bih ni žalila,
Za nevjeru moje drugarice,
Za nekakva Kunu Hasanagu:
Volila bi svijet prom'jenuti,
Nego svoju vjeru prevrnuti."
Misli Angja, da niko ne čuje.
Ali sluša Smiljanić Ilija,
Sa visoke ćemerlije kule.
Pa Iliji vrlo mučno bilo;
On dohvati tankoga ćageta,
I kutiju mrka murećefa,
Pa udari sićanu jaziju,
I nakiti knjigu na koljenu;
Knjigu spremi Kuni Hasanagi,
Na Krajinu na usku Udbinu:
„Kupi svate Kuna Hasanaga,
Kupi svate, hodi po djevojku,
Od pestotin' manje ni jednoga;
U nedjelju, koja prva dogje,
Da si došo u Kotare ravne."
Brzo knjiga na Krajinu dogjè;
Sve razum'je Kuna Hasanaga —
Počè kupit' na kitu svatove.
Drugu knjigu Ile načinio,
Pa je spremì ka Pivaru gradu:
„A moj zete Piviću Mijate,
Rekô sam ti sestru pokloniti —
Kupi svate, hajde po djevojku,
Od hiljade manje ni jednoga,
Toliko ih mogu dočekati,
I svakoga l'jepo darovati,
Kog jaglukom, koga boščalukom;
Ja što ću ti, zete, besjediti:
Ne vodi mi stara i nejaka,
Već po izbor pivarskih junaka,

Digitized by Google

Koji može stići i pobjeći,
Na strašivu mjestu ostanuti,
Na navitu pušku udariti,
I daleko ranu odnijeti;
Jer je cura odveće na glasu,
Da ne bude smetnje od Turaka."
Tako Ile knjige rasturio.
Malo vr'jeme zatim postanulo,
Vr'jeme malo, a za dugo nije:
Jedno jutro Ile podranio
Pa s' umio i Bogu molio,
Primako se ćošku i pedžeru,
Zapalio bojali čibuka.
Svakojake misli razmišljaše,
Dok otpučè puška u planini,
Tomu Ile mukajetli bio.
Dok u polje sigjoše svatovi,
Pred njima je Kuna Hasanaga,
Na gjogatu, ko na gorskoj vili;
Vijaju se svioni barjaci,
Pripucuju turski venedici,
Bi reko se brda oboriše.
Dok se b'jeloj kuli primaknuše,
Onda Ile oturì čibuka,
Pa on spadè u mermer avliju.
Pa pod Kunom konja uhvatio,
Ruke šire, u lica se ljube.
Sve odjaši malo i golemo,
Pestotina ljutih Krajišnika,
L'jepo ih je dočekô Ilija:
Konje penje na rosne livade,
A svatove pod b'jele čadore,
Poglavice na visoku kulu.
U tomu se i noć prikučila,
Svu noć piju, eglenišu l'jepo
Kad u jutro zora zab'jelila,
A krilima p'jevci udariše,
Al' zavika čauš do čauša:
„Sgotov'te se, kićeni svatovi,
Jengji bule na konja djevojku.

Digitized by Google

Kasno nam je, a daleko nam je.
Tugja zemlja kalauza nema.
Daleko je na Krajinu smići."
Dok Iliji oko utjecalo,
Tamo dolje u polje zeleno:
Pomoli se junak na doratu,
Na vilenu konju lastavici —
I to bješe Piviću Mijate,
A za njime sestriću Markiću.
Na alatu grive do kopita.
Ja, kakav je, sile ga ubile!
Preko njega pjenu prebacuje,
Preko njega do trećega druga;
Ti bi reko i bi se zakleo,
Sve bijeli golubovi l'ječu;
A s njime je hiljadu svatova;
Dok svatovi polje pritiskoše,
Kano crna u proljeće čavka,
Stoji praska sv'jetlih venedika,
Stoji vriska b'jesnijeh paripa.
Kad svatovi kuli dohodili,
Spadè Ile niz bijelu kulu,
Pod Mijatom uhvati dorina,
Ruke širi, s njim s' u lice ljubi.
L'jepo j' i njih dočekao Ile.
Sve svatove redom pod čadore,
Poglavice pod visoku kulu.
Redom piju vino i rakiju,
Dok Ilija pričè besjediti:
„Moja braćo, svatske star'ješine.
Jedna cura, dvije mušterije:
Ja vam drugo ne znam kazivati.
Već vadite burme i prstenje.
I sterite divan kabanice.
Pa mećite curi obilježje:
Komu cura bude odregjena,
Onoga će pokupit' prstenje."
Kad to čuo Kuna Hasanaga.
On se mašì rukom u džepove,
Pa izvadì devet prstenova.

Digitized by Google

I desetu burmu pozlaćenu,
I uz burmu hiljadu dukata.
A kad vigjè Piviću Mijate,
I on vadi devet prstenova,
I desetu burmu pozlaćenu,
I uz burmu hiljadu dukata.
Odè Ile u visoku kulu,
Gdjeno spava seka Angjelija,
Kaže sestri, što je i kako je;
Vodi curu za bijelu ruku,
Izvedè je na mermer avliju.
Moli Angja Boga velikoga,
Da joj Bog da sreću i prstenje
Obilježje Pivića Mijata,
Pa pokleče na svoja koljena,
Ljubi brata u bijelu ruku,
I pred njime u zemljicu crnu.
Gdje je sreća, tu je i nesreća —
Ona kupi Kunino prstenje.
A kad vidjè devet jengjibula,
Namakoše duvak na djevojku,
Pa je vode u turske svatove.
Zapucaše Turci krajišnici,
Pa otale polje prikriliše.
Sve to gleda Piviću Mijate,
I njegovi hiljadu svatova.
Kad ga vigje Kuna Hasanaga,
Onda njemu riječ besjedio:
„Ja Mijate od Pivara grada,
Kada si se ovde prigodio,
Hajde samnom na tursku Krajinu,
I povedi hiljadu svatova,
Hraniću te nedjeljicu dana;
Krajinu ćeš seir učiniti,
I rujna se vina napojiti.“
Mijo na njeg' rukom odmahuje.
Ode Kuna uz polje zeleno,
I odvede kićenu djevojku.
Za njim ide Piviću Mijate,
A i njegov sestriću Markiću.

Digitized by Google

Vrlo Markić neveseo bješe;
Pita njega Piviću ujače:
„Moj sestriću, što si neveseo!?
Ili te je zaboljela glava?
Il' ti žao mlagjane djevojke?“
Njemu Markić l'jepo odgovara;
„Nije meni žao ni djevojke,
Već je mene zaboljela glava,
Od primorske žežene rakije
A moj dajo, Piviću Mijate!
Nije l' Bog dô i sreća od Boga.
Da ti se je ploska prigodila?
Da razbijem po čelu vjetrove.“
Vadi Mijo plosku iz hegbeta,
Pa je daje sestriću Markiću.
Nagne Markić i plosku iskapi.
Pa je š njome o tle udarijo.
Ode ploska na troje na dvoje.
Markić kupi alatu dizgine.
Sa grivom mu perčin izm'ješao,
Pa ga goni kroz turske svatove;
Sve po koplje u napredak skače,
Po dva koplja i tamo i vamo,
Dok do cure konja dogonio.
Pa on pruža svoju desnu ruku,
Crven duvak sa djevojke skida,
Duvak hita u travu zelenu.
Kad to vidje Kuna Hasanaga,
Na Markića očima povlači,
Pa je njemu oštro besjedio:
„Otle hajde, kaurine crni,
Ako pustim dizgine gjogatu,
S crnom ću te zemljom sastaviti.“
Na to Markić još harniji bješe,
Opet baca duvak sa djevojke,
Pregazi ga na konju vitezu,
Pa potеže dvije daneškiuje,
Na Kunu je vatru oborio.
Ali Kuni dobra sreća bila,
Ne zgodi ga sestriću Markiću,

Digitized by Google

Već preko njeg' do dva barjaktara.
Ala banda, zametnu se kavga,
Tu se ljuta vatra oborila,
Nije šala, petn'est stotin' svata!
Stade jeka Petrovića luga;
Izlijeću ati i paripi,
A na njima nema gospodara.
Dokle Kuna na gjogatu bješe,
Bojak bješe tako i ovako,
A kad Kune na konju ne stade —
Ode glava, ode i uzglavje,
Zaglaviše Turci Krajišnici,
Al' da vidiš sestrića Markića!
On izleti iz crna oblaka,
Krvava mu do balčaka ćorda,
I bijela do ramena ruka.
On potegô tatarsku kandžiju,
Na kojoj je devet šibaluka,
Na dnu svakog zrno od kuršuma.
Pa on goni devet jengjibula,
Megju njima kićenu djevojku.
Okrenu ih ka Pivaru gradu,
I ostalu svata polovinu: —
Ko ostade vesela mu majka!
Ko pogibe nek mu kuća znade! —
Ja ne pjevam da je vama l'jepo,
Niti braćo, što je meni drago,
Već ja pjevam, da se veselimo.

Ženitba malog Radojice.

Šta l' procvili jutrom na uranku,
Na sred Senja grada bijeloga,
Pred ćemerli Ivanovom kulom.
Da je vila u gori bi bila,
Da je zmija u st'jenam bi stala.
Nuto cvili mali Radojica,
Uz koljeno Ivan kapetana:

Digitized by Google

„Znaš li brate kad sam osužnjio,
Osužnjio u turskoj Kaniži,
U tavnici kaniškog Dizdara.
Da ne bude Zilije djevojke,
Nikad bi me kuća ne vidjela? —
Već sam curi vjeru uložio,
Da je junak prevariti ne ću,
Uzeću je sebi zaručnicu.
Što ću brate sada od života,
Gdje ostade vjera u turkinje?“
A Ivan mu riječ besjedio:
„Ne budali, mali Radojica!
Ako si joj vjeru uložio,
Dao si joj vjeru za nevolju,
Nevolja je, ni grehota nije;
Tu ti ne dam ni jednoga druga.“
Kad je Rade riječ razumio,
On otište od tančice kule.
Teško se je junak zamislio,
Uvrati se u pjanu mehanu,
Pa od derta hladno pije vino.
Al' eto ti jednoga junaka,
Po imenu Šatoričić Nikole.
Pram' njim' Rade na noge skočio,
Objemam ga rukam zagrlio,
Ljubi pobru u čelo junačko,
Pa sjedoše oba piti vino.
Sve se misli mali Radojica.
Besjedi mu Šatorčić Nikola:
„Što si mi se zamislio, Rade?“
Sve mu Rade po istini kaže,
Da je s curom vjeru utvrdio:
„Pa se molih Ivan kapetana,
Da mi dade do trideset druga,
Da ja odem u Kanižu b'jelu,
Do proklete Dizdareve kule;
Ne dade mi ni jednoga druga.“
Besjedi mu Šatorčić Nikola:
„Ti ne luduj, pobratime Rade!
Tude tebi netrebuje društva,

Digitized by Google

Dok je tebi pobratima tvoga,
Koj' će otić' s stobom u Kanižu;—
A Ivan je jedan strašivica."
Iz mehane na noge skočiše,
I Radinoj kuli dolaziše,
I tude se l'jepo oružaše
Na se sv'jetlo udriše od'jelo,
Kano nose po Kaniži Turci,
Svoje duge puške prihvatiše,
Pa odoše ka Kaniži b'jeloj.
U planinu zdravo ulaziše,
Tu sjedoše pobre počivati.
Malo vr'jeme, za dugo ne bilo,
Al' eto ti jednoga junaka,
Plaho ide širokim bogazom,
Al' ga viče Šatorčić Nikola;
„Mlado momče! nut se svrni amo,
Pa se napi rumenoga vina."
Al' to momak haje i ne haje
Ide plaho širokim bogazom.
Opet viče Šatorčić Nikola:
„Mlado momče! glavu izgubio.
Kano si je danas izgubio,
Nu se vrati, pa se napi vina."
Kad se momku na ino ne može,
On se vrati dv'jema seratlijam'.
Nikola mu knjigu opazio,
Odmah mu je knjigu prihvatio.
Kad razgrnu što se u njoj piše,
Knjiga bješe iz Kaniže b'jele,
Od Zilije glavite djevojke;
Knjiga ide Senju kamenomu
A na ruke malom Radojici.
Raskide je Šatorčić Nikola;
Dade momku plesku uz obraze:
„Mlado momče, kujino kopile!
Til' Turkinje davat' u kaure!? —
Davno jesti poginuo Rade,
Ima pune četiri godine,
Mojom rukom odsjekoh mu glavu."

Digitized by Google

Natrag se je momče povratilo.
Tude pijuć pobre omrkoše,
I mrklu su noćcu prenoćili.
Rano jutrom oba podraniše,
I spadoše u polje Kaniško.
Al' banuše kićeni svatovi,
Po Ziliju, lijepu djevojku.
U svate se pobre zam'ješaše,
Pravo idu kuli Dizdarovoj.
Tude hadet po Kaniži bješe —
Sve padoše po javtam svatovi;
Nema javte dvama seratlijam,
Oni sjede na sofi kamenoj,
Pri ćemerli kuli Dizdarevoj.
Opazì ih sluga Husejine,
Pa on kaže Kaniškom Dizdaru:
„Dizdarago! od Kaniže glavo,
Ovoj' nama jazuk i sramota!
Kakva sjede dva harna junaka
Poda kulom, na sofi kamenoj,
A njimake javte neimade."
Kada aga riječ razumio,
Husi slugi tiho besjedio:
„Hajde Huso, moja vjerna slugo,
Vodi sine obadva junaka
U avliju, u našu palaču,
Donesi im konak i večeru."
Hitro spada sluga Husejine,
Pa povedè oba pobratima,
Uvedè ih u b'jelu palaču.
Pred palačom diljke prisloniše,
Pram' pendžerom Zilije djevojke.
Nadadè se curi pogledati,
Pogledati na srčali pendžer:
Radinu je diljku poznavala,
Pa dozivlje Kumriju robinju:
„Robinjice, po Bogu sestrice!
Hajde sagji pod palaču b'jelu,
Eno gje su puške preslonjene;
Onog' momka iz odaje zovni,

Digitized by Google

Ama s pomljom, po Bogu sestrice,
Daću debi deset madžarija.
Kad unigješ momku u odaju,
Ti ćeš reći, moja robinjice:
Sahibija diljke pirlitane!
Selam ti je Zilija djevojka,
Da izagješ na odaju njojzi,
Ima nešto s tobom besjediti.“
Ona leti niz ćemerli kulu,
Kad unigje u b'jelu palaču.
Ali sjede dva harna junaka!
Veli njima Kumìrja robinja:
„Sahibija diljke pirlitane!
Selam ti je Zilija djevojka,
Da izagješ na odaju njojzi,
Ima nešto stobom besjediti.“
Nasmija se mali Radojica.
A veli mu Šatoročić Nikola:
„Hajde pobro u stò dobrìh časa!“
Odmah Rade na noge skočio;
Povede ga mlada robinjica,
S' pomljom vodi u ćemerlì kulu,
Do odaje Zilije djevojke.
Kad upade Rade u odaju,
Opazi ga Zilija djevojka,
Radojici tiho besjedila:
„Gdje si Rade, po sv'jetu gledanje?
Kam' ti vjera? ona te ubila!“
A Rade joj progovara r'ječi:
„O Zilijo, srce iz njedara!
Šada nam je vjera na tamanu —
Ja te beli ostaviti ne ću,
Volim svoju izgubiti glavu.„
Al' mu veli Zilija djevojka:
„Ne budali Radojica mali,
Hoćeš s mene izgubiti glavu.“
Na to se je momak poplašio,
Sam je sebi junak besjedio:
„Što ću sada od života moga!“
Slobodi ga kićena djevojka,

Digitized by Google

I ljepe mu svjete učinila:
„Čula jesam od starice mame,
Da će svati prija zore poći.
I da će se vozit' preko Drave,
Ti urani s' tvojim pobratimom,
Prije svata vodi Dravi dogji,
I zaviči do dv'je gjumrukdžije:
Gujmrukdžije, lagju primaknite;"
Kad ugjete u lagju na vodi,
Posjecite oba gjumrukdžije,
Obucite njihovo od'jelo,
Pa im t'jelo u vodu bacite,
Kada dogju sila i svatovi,
Viknuće vas svatski star'jesina:
Gjumrukdžije, primaknite lagju,
Vozite mi kićenu djevojku
I ostale svate preko Drave.
Vi ostavte mene na posljetku,
Bi će samnom kume i djevere,
Kad prevedeš kitu i svatove,
Ti potegni ostru madžariju,
Pa pogubi kuma i djevera.
A ostaće kićeni svatovi
Pokraj Drave baš iz one strane;
A mi ćemo pobjeć niz lugove,
Ka vašemu Senju kamenomu,"
Kada Radè rjeć razumio.
Objema je rukam pribvatio.
Pa je ljubi u bijelo lice
Djevojka ga rukom otiskuje:
„Ne budali, mali Radojica,
Nemoj gubit' sreće i junaštva,
Porad jedne kićene djevojke;
Ako Bog da! kad Senju dogjemo
Ljubi lice, koliko ti drago."
Pa ispade Rade iz odaje,
Ona viče Kumriju robinju:
„Robinjice, po Bogu sestrice!
Vodi Radu niz ćemerli kulu,
Daću t' opet deset madžarija.

Digitized by Google

Odvede ga cura do palaće.
Kad unigje pobratimu svomu,
Sve ti pobri po istini kaže.
I namah se na noge skočiše,
Prija zore Dravi dolaziše;
Posjekoše oba gjumrukdžije,
Pa skidaju njihove haljine,
S njih skidaju, a na se oblače,
A t'jelo im u Dravu baciše.
Istom b'jela zora zab'jelila,
Stade jeka, a jaraka zveka,
A eto ti silenih Turaka.
Oni vode Ziliju djevojku,
Pred njima je svatski star'ješina.
On povika obje gjumrukdžije:
„Gjumrukdžije! primaknite lagju,
Preved'te mi kićenu djevojku.“
Al' besjedi Šatorčić Nikola:
„Čuješ li me, svatski star'ješina,
Ne ću tebi ja prevest' djevojke,
Jer ja neznam sreće u djevojke; —
Napr'jed ćemo prevesti svatove,
Poslje njiha kićenu djevojku.“
Odma Turci tomu privoliše,
Vode svate preko vode Drave;
Prebaciše sve turske svatove
Samo osta kume i djevere.
A kad vidje Šatorčić Nikola,
On poteže iz sagrije ćordu.
Pa posječe kuma i djevera.
Oba im je konja uhvatio;
Nikola je jednog' pojašio,
Drugog' pobri svomu podbacio,
Treći gotov pod l'jepom djevojkom.
Pobjegoše niz lugove ravne,
A ostaše kićeni svatovi.
Pokraj Drave baš iz one strane,
Neveseli, tužni, za djevojkom.
Ode Rade Senju kamenomu,
I odvede glavitu djevojku.

Digitized by Google

Doveo je crkvi manastiru.
Pa je ljepo Rade pokrstio.
I njome se soko oženio.
Onda bilo sad se spominjalo,
A mi da smo zdravo i veselo,
Da pjevamo da se veselimo.
A za time da s' Bogu molimo,
Da nas čuva kuge i morije,
Da nam rode brda i doline.

Ženitba malog Nikolice.

Goji majka sina malenoga,
Od godine do dvades't godina.
Al' se djete po mehanam' propi
Sve on popi malo što ostade.
Govori mu ostarjela majka:
„Djete moje, nejačak Nikola.
Nu se progji po mehanam' pića;
Već ti traži sebi vjernu ljubu,
Sebi ljubu a meni zamjenu;
Uzmi ključe od gornjeg' čardaka,
I otvaraj šarene sanduke,
Ter oblači babino odjelo."
Hitro sinak majku poslušao,
On ti ide na gornje tavane,
I otvara šarene sanduke.
Na se meće svilenu košulju,
Po košulji tokali jačerme;
Na košulji po trides't puceta,
Svako valja po trides't dukata;
Koje stoji pod bjelim grocem.
Ono valja tri bijela grada.
Na s' oblači od saje čakšire,
Više im je pod koljenom zlata,
Nego saje čohe nad koljenom;
A na glavu kalpak od vučine,
Po njemu jè i biser i zlato;

Digitized by Google

Za njeg meće perje sokolovo,
A kod perja tri čelenke zlatne;
Za pas meće dva dobra engleza,
A megju njih dva noža okovna,
Megju nože srebrene sindžire,
I još više čelikli nadžaka;
A na rame svjetla dževerdara.
Da je komu pogledati bilo,
Nikolicu, od starine kneza,
Kako se je junak zaodjeo!
Trepeću mu krila sokolova,
Sjaji mu se čelenka od zlata,
Plavi brci a toke se sjaje.
Kad se Niko opremio bješe,
Stare svoje zapituje majke:
„Bora tebi ostarjela majko!
Kud ću sada na koju li stranu?“
Majka sinku tiho progovara:
Hajde sinak u podrume donje,
I opremaj pretila dorina.
Pa ti hajde kuli Zvjezdovića;
U njeg ima kćerca plemenita,
Po imenu mlada Angjelija,
Angju prosi sebi za ljubovcu;
Uzmi blaga, koliko ti drago.“
Niko sagje u donje podrume,
I nalazi pretila dorina.
Na njeg meće sedlo sedelfiju,
A po sedlu puli risovinu,
Po kojoj je i biser i zlato,
Još suviše i drago kamenje;
Na njeg meće uzdu madžarkinju,
I pripinje bakraćlije zlatne.
Kojeno su u Mlecim kovane;
Preteže mu četeri kolana.
I još petu od svile kanicu.
Jezus reče, na dorina kleče,
Pa otište poljem širokijem.
Kad je stigô kuli Zvjezdovića,
Ulazio u mermer avliju.

Digitized by Google

Gledala ga zlato Angjelija.
Sama sobom ona razgovara:
„A moj Bože na daru ti hvala!
Oklen stiže neznana delija?“
Sluge šalje da konje prihvate.
Pred njega je išetao Juro.
Uzima ga za bijelu ruku.
I vodi ga u visoku kulu.
Iznosi mu vino i rakiju
I pretilo meso ovnovinu.
Veli njemu mali Nikolica:
„Prijatelju Juro Zvjezdoviću!
Njsam došô tvoje piti vino
Ni debelu ovnovinu jesti;
Jel l' istina što mi ljudi kažu,
Da ti imaš zlato Angjelija.
Hoćeš li mi nàdu pokloniti?
Ja ću tebi blago nebrojeno.“
Odgovara Jure Zvjezdoviću:
„A bora ti neznana delijo,
Kako bih ti ja dao djevojku,
Kad te ne znàm od koga si roda!“
Odgovara nejčak Nikola
„Roda jesam brate gospodskoga,
A sirotak Jele udovice.“
Njemu veli Jure Zvjezdoviću:
„Ne branim ti zlato Angjelija,
Ja ne branìm. njoj ako je drago.“
A djevojka jedva dočekala;
Ljubi oca u bijelu ruku:
Niki vadi od zlata maramu.
A on njojzi do trista dukata;
Pa sjedoše rujno piti vino.
Kad se Niko nakitio piva.
Skoćio se na noge lagane:
„Z Bogom ostaj! dragi prijatelju.“
Veli njemu Jure Zvjezdoviću:
„Kupi svate. štogod prija možeš,
Jer se bojim oteće je turci.“
Ode Niko svojoj kuli b'jeloj,

Digitized by Google

Sve on Majci po istini kaže;
Pa se Niko s majkom dogovara:
„Koje ćemo svate pokupiti,
Prijatelje moje, ol' mog babe?“
U to doba neznana delija,
Vadi njemu knjigu šarovitu.
Knjigu štije nejačak Nikola,
Knjigu štije, a majci kazuje:
„Ova knjiga od moje djevojke,
Nju mi jesu drugi preprosili;
Da ko drugi, ne bih ni žalio,
Već kadija od Udbine grada.
Ona meni sad u knjizi piše,
Da ja kupim silene svatove,
A od trista manje ni jednoga,
I da kupim štogod prija mogu.“
Pa uzima divit i hartiju,
Ter on b'jele knjige raspisuje.
Jednu šalje Senjanin Ivanu,
Drugu šalje Križanović Ili.
Treću šalje Petru Mrkonjiću.
Niko njiha l'jepo pozdravljaše,
Da mu vode kićene svatove,
Od stotine manje ni jednoga.
Malo vr'jeme al' za dugo nije,
Sastaše se kićeni svatovi,
Pod bijelom Nikoliuom kulom.
Kad se vina ponapili rujna
I najeli ovnovina mesa,
Svi se svati listom podigoše,
I odoše po l'jepu djevojku.
Kad su bili na sred gore crne,
Tu su oni konje razjašili,
Pa sjedoše rujno piti vino.
Govorio Senjanin Ivane:
„Ni u moje ni u vaše zdravlje,
Već u onog' silnoga junaka.
Koj' će otić do dvora djevojke,
I vidjeti jesu l' onde Turci?“
Svi junaci mukom zamukoše,

Digitized by Google

I u crnu zemlju pogledaše,
Kako trava raste na zavojke,
Kano dojke u mlade djevojke.
Al' ne gleda odgojac Tadija
Već Ivanu tiho progovara:
„Što ga Ivo nadaleko tražiš.
Kad ga sebi uz koljeno hraniš?"
Skoči Tade na noge lagane,
Pa se baci na konja gjogina,
I odleti preko polja ravna,
Kano zv'jezda preko neba sjajna.
Kada bilo dvoru djevojčinu,
Ali sjeli Udbinjani Turci,
Oni piju kahvu i rakiju:
„Selam aleć! Turci krajišnici."
Oni njemu salem prihvatiše.
Uprav ide pod ćadore Ali.
Pita njega Udbinjanin Ale:
„Oklen jesi neznana delijo:"
Odgovara odgojac Tadija:
„Ja sam brate od Glamoča grada,
Od Glamoča sirotak Alija;
Tebi jesam došo u svatove.
Već što vam je sivi sokolovi
Što ne vod'te kićenù djevojku?"
Odgovara Udbinjanin Ale:
„Ne pitaj me moj dragane pobro;
Ne da Angja bulam pristupiti,
Već uzela dv'je breše u ruku,
Ima brate tri bijela dana.
Već te molim sirotak Alija,
Hajd' otigji u kulu djevojci,
Ne bi li je junak prevario."
Toga Tade jedva dočekao
Mahom ode u bijelu kulu;
Al' u Angje dv'je breše u ruci,
Jengjibulam ni stupiti ne da.
Kad ugleda odgojca Tadiju,
Baci puške na zemljicu crnu —
Jer poznade odgojca Tadiju.

Digitized by Google

Angju Tade za lvata ručicu.
I vodi je pod čadore Ali:
A on njemu do trista dukata.
Otalen se svati podigoše,
Pjevajući, konje igrajući.
Svi svatovi bješe odvrvili.
Sam ostade Udbijnanin Ale,
I za njime odgojac Tadija;
Tade vodi konja pod djevojkom.
Kad su došli u luge zelene.
Govorio Udbinjanin Ale:
„Ja borati! sirotak Alija.
Imenjača od Glamoča grada,
Od kud tebi gjogo Senjanina
I njegova divan kabanica?“
Njemu Tade baca opetice:
„Skoro sam ti u Senj suihodio,
Pogubio Senjanin Ivana.“
Govorio Udbinjanin Ale:
„Poleti mi malo na džilite,
Sad' ti meni, pak ću ja i tebi.“
Toga Tade željan i odavna,
Poletio polju u širine.
Zaleti se Udbinjaniu Ale,
Pa džilata za Tadijom baci.
Kako ga je lasno udario,
Odmah ga je iz sedla bacio.
Kad to vidi odgojac Tadija,
Da Alija njega poznavaše.
Govorio silenoj baliji:
„Der poleti junak ponapreda,
Mogu li te džilitom zgoditi?“
Poletio bijesan Alija.
Zaleti se odgojac Tadija.
Pa poteže dvije breše male,
Obe dvije bez kremena pale,
I pogodi od Udbine Alu.
Kako ga je lako udario.
S crnom ga je zemljom sastavio —
Mrtav Ale na zemljicu pade.

Digitized by Google

A sad slušaj jada golemijeh.
Jada brate od silnih turaka:
Kad priteče Ivan iz lugova,
A zateče Petre Mrkonjića,
A po sr'jedi Križanović, Ile;
Oni sjeku jadne Udbinjane.
Bježe Turci kroz luge zelene,
A za njima Senjanin Ivane;
Pogubiše do dv'jesta Turaka,
Ostalo se bješe razbjegnulo.
Malo vr'jeme postajalo bješe,
Pomoli se mlagjahan Nikola,
Sobom vodi desetak Turaka,
Svezene im ruke naopako.
Tu se svati vina ponapiše,
I odore turske pokupiše.
Otalen se zdravo podignuli,
Pjevajući i puške mećući.
Brzo došli kuli Nikolice.
I doveli mlagjanu djevojku,
Vjenčali je i pira činili.
Svate Angja l'jepo darovala,
Ponajbolje odgojac Tadiju —
Njemu dala od zlata košulju.
To je bilo u vremena stara.
Kad na sv'jetu živiše delije.

Ženitba sirotka Halila.

Prosi zlato sirotak Halile.
Tamo dolje u krajini ravnoj,
Kćer lijepu Osman Alajbega.
Dok Halile curu isprosio,
Mlogo ti je potratio blago.
I natrag se zdravo povratio.
Kad je pošô kuli u Rastoku.
Stiže njega listak knjige b'jele,
Od punice Alajbegovice.
I od punca Osman Alajbega:
„Dragi zete sirotak Halile!

Digitized by Google

Kupi svate, hodi po djevojku,
Ma ne vodi tudjega djevera,
Vanda brata oli rodijaka;
A ne vodi jengjije tugjinke,
Već povedi tetu jali seku."
Halil se je na knjigu zgrozio,
Jer je mnogo potratio blago;
Nit' imade brata ni rogjaka,
Nit' imade tete niti seke.
A gleda ga ostar'jela majka,
Svom Halilu sinu besjedila:
„D'jete moje sirotak Halile!
Sto si mi se sine zamislio?
Piši knjigu na ravnu Kladušu
Tvome pobri gojenom Halilu;
Ti si s njime vjeru utvrdio,
Jedan drugom' biti za djevera."
Kad Halile riječ razumio,
Odmah sjede na meku šiltetu,
Pa uhvati divit i hartije;
Halil l'jepu knjigu nakitijo,
I dozivlje slugu Husejina:
„Čuj me Huso, moja vjerna slugo!
Hajd' siguraj plemića dorata;
Evo tebi knjiga nakićena,
I nosi je na ravnu kladušu,
Pobratimu gojenu Halilu,
Neka pogje djever uz djèvojku;
Bit' će Mujo svatki starješina."
Kad Halila razumio Huso,
On sigura sebe i dorata,
Otjera ga na ravnu Kladušu,
Zdravo dogje Mujaginoj kuli.
Kad se kuli blizu prikučio,
Al' starica Mujagina majka,
Ona cvili pod ćemerli kulom;
Njojzi Huso turski selam viče,
Starica mu selam prihvatila,
Sto joj veli Huso knjigonoša:
„O što cviliš, Mujagina neno?

Digitized by Google

Kamo tebi buljubaša Mujo
I bratac mu gojeni Halile?“
Al' mu nena priče besjediti:
„Mogà Muje doma ne imade —
Otišó je ka Janoku gradu,
Preko roka, petnaest danaka;
Teška trešnja od Janoka staše
Bojat se je da su izginuli.“
Dade knjigu Mujagìnoj majci.
Starica mu knjigu prihvatila,
Knjigu štila, Husi besjedila:
„Husejine, mog Halila slugo,
Selam daćeš sirotku Halilu:
Ako zdravo iz četice dogju,
Tude će se dogoditi Mujo,
Svojìm bratom gojenim Halilom.“
Ode Huso, obrnu dorata.
Zdravo sigje ka Rostaku b'jelu,
B'jeloj kuli sirotka Halila:
Opazi ga sirotak Halile,
Pred njeg' spade na mermer avliju,
I dočeka slugu Husejina:
„Kako ti je na Kladuši sine?“
Sve mu Huso po istini kaže:
„Nije doma Muje ni Halila,
Otišli su u četu junačku;
Selam ti je Mujagina nana,
Ako zdravo ìz četice dogju,
Oba će se nahoditi ovde.“
Al' ga viče majka sa čardaka:
„Moje djete, sirotak Halile!
Metni sine sebi za djevera
Svog daidžu, starca Mumìnagu.“
Halil skupi kićene svatove,
I povede u Krajinu ravnu.
Zdravo došli svati do djevojke,
Do odžaka Osman Alajbega.
L'jepo beže dočeka svatove;
I tude su noćcu prenoćili.
Kad u jutro bijel' dan svanuo,

Digitized by Google

Podranila Alajbegovica,
U samur se ćurak zagrnula.
Na bojali čibuk zapalila,
Stara šeta od svata do svata:
„Rahat bud'te kito i svatovi,
Ostaćemo za nedjelju dana.“
Pa da vidiš Alajbegovice!
Svaki danak u nedjelji dana,
Sve izmeće po dvan'est topova.
Ode jeka u zemlju Njemačku,
Za to ćuše do dv'je harambaše;
Jedno bješe Beuz harambaša,
A dragi je Keran haramzada,
I dva brata, oba Zlatarića.
Povedoše četu pregolemu
U Kumaru zelenu planinu,
U te tisne klance jadikovce,
Kuda hoće nanići svatovi,
Da im otmu lijepu djevojku.
Kad s' izvrši nedjeljica dana,
Svatovi se opremiše l'jepo,
Povedoše lijepu djevojku.
Ali nešto iz avlije viče:
„Ko je tude sirotak Halile?
Nek utjera u mermer avliju.“
Kad to ćuje sirotatak Halile,
On izvrće plemića dorata,
Utjera ga u mermer avliju.
Al' punica Alajbegovica, —
Kad ju spazi sirotak Halile,
Momak frci sa dobra dorata,
Pa je ljubi u obadv'je ruke,
Ona njega u čelo junačko.
Mašila se rukom u džepove,
Izva di mu hiljadu dukata;
„Ma ih podaj po svatovim' sine,
Ne žali ih, ne ostali pusti!
Sve ćeš činit' po kmetim konake,
Po kmetima Osman Alajbega;
Nemoj kmetim' činiti zuluma,

Digitized by Google

Biće tvoji do posljetka sine.
Kada budeš pod Kunar planinu,
Uza selo. Ćojlukom ga zovu,
U njemu je devedeset kuća:
Onde ćete konak učiniti.
Kmeti hoće dočekat' svatove,
A kmetice lijepu djevojku,
Kada svane i ograne sunce,
Otlen ćete udrit' u planinu.
B'jelu ćeš mu knjigu otpremiti:
Kako ste mi zdravo i veselo."
Otalen se svati podigoše,
Sve po kmetim' činiše konake.
Kad su bili pod Kunar planinu,
Kraj Ćojluka sela bogatoga,
Tude kmeti svate dočekaše,
A kmetice kićenu djevojku.
Ma'o trenu lijepa djevojka,
Malo trenu, al' se brzo prenu;
Iza sna se na noge skočila.
Pogjoše joj suze niz obraze.
A pita je djever Muminaga:
„Što je tebi lijepa djevojko"
Djevojka mu po istini kaže:
„Moj djevere, starac Muminaga,
Kakav sam ti san usnila strašan,
Bog će dati, da će dobro biti! —
Udarismo u te tisne klance,
Ali sjedi jedna guja ljuta,
Ona viće iza svega glasa:
Ko ja tude sirotak Halile,
Nek izvrne konja iz alaja.
Da vidimo ko je bolji junak,
Za koga je lijepa djevojka?
A stijaše sirotak Halile
A ne da mu Šuša odabaša;
On izvrće na dobru ćilašu.
Na zmiju se ljutu nagomio,
Ljutoj guji odsiječe glavu:
Tude na nas udriše hajduci:

Digitized by Google

Dosta jada i tamo i vamo.
Kad smo bili na sr'jed klanac' pusti,
Opet sjede dvije guje ljute,
Obe jesu glavâ pozlaćenih,
Obe viču sirotka Halila,
Nek izagje na mejdan junački.
Halil htješe, ne dade mu Šuša:
Na guje se ljute nagonio,
I tu jednoj odsiječe glavu,
A druga mu uteče u st'jene;
I tu na nas udriše hajduci,
Jada dosta na obadv'je strane.
Kad smo bili na kraj klanac' kletih,
Ali sjedi jedna guja ljuta,
Sva je crna, kano gavaran crni;
Ona viče sirotka Halila:
Izagji mi na mejdan junački,
Da vidimo ko je bolji junak,
Za koga je lijepa djevojka.
Hotijaše sirotak Halile.
A ne da mu Šuša Odabaša:
Na zmiju se ljutu nagonio,
Guja ga je dočekala spravno —
Devet mu je načinìla rana.
Kada vidje sirotak Halile
Da će njemu Šuša poginuti,
On izm'jenu Šušu na mejdanu,
Pa se z gujom po gorici ganja.
Sinja nam se magla uhvatila . . .
Ne znam dalje moj djevere dragi."
Al' joj veli djever Muminaga:
„Ne budalì lijepa djevojko!
San je klapnja, a Bog je istina,
Ne valja se sanu vjerovati."
Kad u jutro bjeli dan svanuo,
Halil bjelu knjigu nakitio,
I posla je puncu i punici:
Da su donde zdravo i veselo. —
Pa s' u tjesne klance udarili;
Dok u prve udariše klance,

Digitized by Google

A viče ih Beuz harambaša:
Nek' izagje sirotak Halile.
Da junački mejdan okušamo.
Htješe Halil izvrnut dorata,
A ne da mu Šuša Odabaša.
On izvrće na dobru ćilašu,
Pa se ganja z Beuz harambašom,
I rusu mu odsiječe glavu.
Tude na njih udriše hajduci,
Jada dosta na obadvje strane.
Kad su bili na sr'jed klanac' kletih,
Tude sjede oba Zlatarića,
Dočekaše silu i svatove;
Oba viču sirotka Halila,
Nek izvrne konja iz alaja,
Da junački mejdan ogledaju,
Pa da vide čija je djevojka?
Hotijaše sirotak Halile,
A ne da mu Šuša Odabaša;
I na njih se oba nagonjaše;
Dosta tude jada učiniše;
Dosta crne i krvi proliše;
I pogubi jednog Zlatarića,
A drugi mu u goru uteče.
Kad su bili na kraj klanac' pustih,
Ali sjedi Keran barambaša;
On dozivlje sirotka Halila,
Da mu ide na mejdan junački.
Halil htješe, ne dadè mu Šuša,
Dočekà ga Keran harambaša.
Šuša teških dopanuo rana,
Od svake se vide džigerice.
Kada vidje sirotak Halile
Da će njemu Šuša poginuti:
On izm'jeni Šušu na mejdanu;
S Keranom se po gorici ganja. —
Nješto zasjà na brdu Ilinu,
Baš ko žarko iza gore sunce;
To opazì djever Muminaga,
Pa dozivlje svatske poglavare:

Digitized by Google

„Šta se sjaji na brdu Ilinu?
Baš ko da je turski alaj barjak,
I na njemu od zlata jabuka?
Nije l' majka rodila junaka,
Ko će otić na brdo Ilino,
Da razvidja, čiji li je barjak? —
Ako bude vlaški krstaš barjak,
Ni jedan nas kuće vidjet' ne će! —
Ako budu naši Krajišnici
Što Bog dade i sreća donese."
Svi svatovi ponikoše nikom,
U zelenu pogledaše travu;
Tu se junak naći ne mogaše.
Progovara sirotak Halile:
„Ja b' otišô, moja braćo draga,
Al' sam braćo vrio ogolio,
Od žive sam vatre izgorio."
Kad to začu kićena djevojka,
Ona frci sa dobra konjica,
Iz džepova ključe izvadila,
I izvadì boščaluk haljine,
Pa ih daje sirotku Halilu,
I dadè mu pušku garubina:
„Moj dragane, sirotak Halile,
Ta je puška pûcom glasovita;
Kad izagješ na brdo Ilino,
Ako tebi sugjen danak dogje,
Ti izmetni pušku garubina,
Nek ja znadem sirotak Halile
Da nijesi zdravo i veselo."
Opremì se sirotak Halile
Podjekuje Šuša Odabaša:
„Ja bih za te Bogom pobratime!
Ma su mene rane obhrvale."
Odè Halil otjerà dorata,
U bogaz je doru ugonio;
A vlasi ga spravno dočekaše,
Sve na ognju i na vatri živoj.
Dok izašô na brdo Ilino,
Al' izašo Mujagin Halile,

Digitized by Google

Podjeo je barjak u ledinu,
Za njeg' svezô ata četvrtaka,
Pa Halile pod barjakom spava.
K njem izgoni sirotak Halile,
On odjaši svog dobra dorata;
Halil hoda, a dorata vada,
Jer se bješe vrlo umorio;
A potèže pušku garubina,
Garubinu živi oganj daje.
Od sna Halil na noge skočio.
Kad opazì momka i dorata,
Od njega se poplašio bješe,
On ostavì ata četvrtaka
I podjeven barjak u ledini,
Pa pobježè u goricu Muji.
Mujo mu je besjedio r'ječi:
„Moj Halile, brate od matere,
Ù zô čas ti zelen barjak dao,
Još u gori ata četvrtaka!
Gdje si ostô kako ženska glava!?“
Halil Muji tiho progovara:
„I ti bi se poplašio, Mujo; —
Momak hoda, a dorata vada,
A na njemu haljina nemade!
Ispalio pušku garubina,
Beli jesu džini iz planina?“
Kad te Mujo razumio r'ječi,
Odmah njemu zlo na umu bilo:
„To je glavom sirotak Halile,
Baš su vlasi oteli djevojku.“
Ispod bukve na noge skočio,
Pa poletì brdu uz planinu.
Kad izagjè sirotku Halilu,
Halil hoda i dorata voda,
Kod njega je barjak u ledini.
Mujo cikau kao guja ljuta:
„Gdje s' Halile, Bogom pobratime!
Jesu l' vlasi oteli djevojku?“
„Nisu pobro, buljubaša Mujo.“
Sve haljine po družini traže,

Digitized by Google

Obukoše sirotka Halila.
I pogjoše niz brdo Ilino.
Zdravo došli u te t'jesne klance;
Ganjaju se s Keran harambašom,
Tude Turci njega predobiše.
Utečè im Keran harambaša,
A sve mu je izginulo društvo.
Otalen se podigoše Turci,
I odoše pravo ka Rastoku,
B'jeloj kuli sirotak Halila;
Doveli mu lijepu djevojku,
I tu mu je nićah učiniše.
Pir činili tri bijela dana.
Onda bilo, sad se spominjalo.

Ženitba Muje Hrnjice.

Mujo sjedi na bojali kuli.
Mrku kavu iz findžana srče.
Pokraj njega ostar'jela majka;
Ona često gorko uzdisaše.
Pa Mujagi besjedila sinu:
„Ah! moj Mujo, moj rogjeni sine,
Kako sam ti vidiš ostar'jela,
Ostar'jela i obnevidjela,
Da ne mogu preko kuće preći,
Kamo l' ću ti hizmet učiniti,
I studene vode donijeti?
Već se ženi, moje d'jete drago."
Mujo majci tiho besjedio:
„Moja neno, moj očinji vidu!
Kako ću se jadan oženiti?
Ja obigjoh svu zemlju Turćiju,
Širom zemlju tursku i kaursku,
I poharči blago gotovinu.
I gjogina slomih po srijedi,
Tražeć' neno za sebe djevojke,

Digitized by Google

I za tebe glavna prijatelja,
Al' nikako nahodit' ne mogu;
Već sam čuo, i ljudi mi kažu,
Da imade lijepa djevojka
Tamo dolje u Slivovu gradu,
L'jepa seka Slivovskog serdara,
Kakve sada u Krajini nema,
U Krajini turskoj i kaurskoj!
Već kuhaj mi lake brašenice,
Sve debelo, kano ogledalo;
Ja ću svoga opremit' gjogina,
Pa otići do Slivova grada;
Ako li bi curu begenisô,
Odmah bi je zaprosio neno."
To starica jedva dočekala:
„Hajde sine u stô dobri časa!
Hajde Mujo, čestito ti bilo!"
Mujo sedla pretila gjogina,
Stara skuhà lake brašenice,
Pa se bacì soko na sokola,
I otište brdu i dolini;
Kudgod igje u Slivovo sigjè,
Baš do kule Slivovskog serdara.
Kad je b'jeloj kuli dohodio,
Ali b'jela kula zatvorena.
Kad to vidjè buljubaša Mujo,
On zavikà iza svega glasa:
„Je l' u kuli kućni domaćine,
Je l' u kuli mlada Vidosava?"
Kada cura glase razumila,
Ona spadè na demir pendžeru,
Zapituje neznanu deliju:
„Što će tebi kućni domaćina,
Što će tebi cura Vidosava?"
Besjedi joj Hrnjica Mujaga:
„Jesi l' ti to Vidosava dušo?
Spani meni na mermer avliju,
Da ja tebi dv'je besjede kažem."
„Hajd' otale, madžarska katano,
Ako jamim sv'jetla dževerdara,

Digitized by Google

Hoću ubit' tebe i gjogina."
„Udri Vido, srce iz njedara —
Od tebe me zaboljeti ne će."
Al' da vidiš kićene djevojke!
Ona jamì sv'jetla dževerdara,
Na demire pušku naslonila,
Pa prislonì kasu ka obrazu;
Dva nišana cura sastavila,
A trećega buljubašu Muju,
Pa na pušci vatru naložila;
Al' joj žao bijaše junaka,
Pa ne gleda Muju po srdašcu,
Nego pod njim pretila gjogina.
Plaho ranì konja vilenoga,
Kopita mu krvca poljevaše,
On se dertan maknut' nesm'jegjaše.
Kad je Mujo krvcu ugledao,
Žestoko se razljutio bješe:
„Vidosavo, Boga ne vidila!
Jer mi ranì pretila gjogina,
Jer u mene zapalila n'jesi?"
Na kulu je juriš učinio,
Od avlije vrata razlomio,
Pa se prima vitkih merdevina.
Al' junačkog cura srca bješe,
Ona uze do dva venedika,
Pa na Muju vatru oborila,
Grdne njemu rane načinila:
Šest na njemu, sedam na gjoginu.
Mujo vigje da će poginuti,
Na sramotu od ženske desnice:
On posjede ranjena gjogina,
Pa se vraća u zemlju turćiju. —
Kada večer mrkla dolazila
Al' eto ti Slivovskog serdara,
U avliju konja ugonio,
Za čorapa u krv ugazio;
To je njemu vrlo čudno bilo
Pa on pita seke Vidosave:
„Vidosava, moja seko draga!

Digitized by Google

Kakva krvca u našoj avliji?“
Seka njemu riječ besjedila:
„Dolazio Mujo Hrujičiću,
Pa sam njega grdno obranila,
Neće ni živ dvoru dopanuti.“
To serdaru vrlo drago bilo,
On prihvaća divit i kalema
I ćageta knjige nešarane,
Pa je sitnu knjigu načinio,
Baš na ruke Senjanin Ivana:
„O Ivane! d'jete u matere.
Kupi sebi kitu i svatove,
U nedjelju hajde po djevojku:
Pogino buljubaša Mujo,
Ubila ga moja Vidosava:
Ne će tebi svate zabuniti.“
Kad Ivanu taka knjiga dogje,
Knjigu štije i na nju se smije.
Pitala ga ostar'jela majka:
„O Ivane! moj jedini sine,
Okle tebi knjiga šarovita?“
Al' besjedi Senjanin Ivane:
„Ova knjiga od Slivova majko;
U knjizi mi lijep haber daje,
Da je Mujo glavu izgubio —
Ubila ga moja jauklija.
Pa da idem sada po djevojku;
Provest ćemo curu kroz bogaze,
Neće mene Mujo zabuniti.“
Al' je njemu majka besjedila:
„Ako ti je Mujo poginuo,
Tri su gora ostanula vraga:
Jedno ti je Kovačina Ramo,
Drugo ti je Tale Ličanine,
A treće je odgojak Halile.
Već čuješ li moje d'jete drago!
Piši knjigu starcu Osmanagi,
Osmanagi na Udbinu ravnu,
Od starine pobratimu tvomu,
Da ti skupi kićene svatove,

Digitized by Google

Pa nek bude svatski starješina;
Neka kupi svu Udbinu listom,
Ma ne vodi roda Hrnjićina."
Ljepo Ivan majku poslušao,
I Turčinu knjigu napisao.
Kad Dizdaru knjiga dohodila,
On doziva Osman barjaktara,
„Hajde jami zelena barjaka,
Pa ga nosi u našu čaršiju.
Podij njega u kaldrmu tvrdu,
Nek se kupe age Udbinjani."
Kad Osmane svate sakupio,
Opremi se Dizdar Osmanaga,
Pa povede kićene svatove,
Ispod kule buljubaše Muje.
Ali Mujo bolom bolovaše.
Opazi ih gojeni Halile:
„Nu Dizdara! rodila ga kurva,
Gdje odvede kićene svatove,
Odvede ih svomu pobratimu,
Pobratimu, Senjanin Ivanu."
Kad to čuo buljubaša Mujo,
On Halilu bratu besjedio:
„Hajde kupi beza tananoga.
I mušemu, na kajiš rezanu,
Utegni mi moje rane grdne,
A opremi debela gjogina;
Ja ću ići Senju na krajinu,
U svatove Senjanin Ivanu,
Da s' nagledam djevojačkog lica."
U Halila pogovora nema;
On donese beza tananoga
I mušemu na kajiš rezanu,
Utegne ga sa četiri strane,
A opremi gjogu pretiloga,
Pa se soko na sokola bači,
A potjerà niz to polje ravno,
Brzo Mujo svate dostignuo.
To Dizdaru vrlo mučno bilo,
Na Mujagu krivo pogledaše.

Digitized by Google

Kad se Senju blizu primakoše,
Preda nje je Ivo ishodio,
Pa prebroji kićene svatove;
Kad ubroji Hrnjicu Mujugu,
Odmah mu se brojak pometao,
Pa Dizdaru riječ besjedio:
„Pobratime, Udbinski Dizdare!
Koliko sam tebi govorio,
Da ne vodiš roda Hrnjičina."
Preklinje se Udbinski Dizdare:
„Nije, pobro, života mi moga!
Već ovo je momče od Udbine —
Davno ti je Mujo preminuo."
Lijepo su svate dočekali,
Svima svatim konje prihvatiše,
Svima svatim mjesto načiniše;
Ali Mujo sam razjaši gjogu,
Pa mu baca dizgin na jabuku;
Sam se gjogo po avliji vada.
A Mujaga odè posestrimi
Posestrimi, krčmarici Mari,
Svu noć pije vino i rakiju.
Kad se svanu i ogranu sunce,
Podvikuje čauš do čauša:
„Hazurala! kićeni svatovi,
Konjanici konje osedlajte,
A pješaci pritež'te opanke."
Otište se sila i svatovi.
Mujo skače na gjogina svoga,
Pa za njima goni nazorice,
Baš do kule Slivovskog serdara.
Serdar l'jepo svate dočekao,
Lijep njima konak namjestio.
Kad u jutru jutro osvanulo,
Ispadoše mladi djeverovi.
Pa tovare ruho djevojačko,
A podižu na konja djevojku.
Ustadoše svatske starješine,
Povedoše silu i krajinu;
Bubnji tuku a svirale svire,

Digitized by Google

Udaraju zile i borije;
Digoše se uz polje zeleno.
Kad su polje sinje prehodili,
Primiše se široke planine.
Kad se vidjè u planini Mujo,
Osmanagu Bogom zaklinjaše,
Da mu danas u garjetu bude,
Da izmaknu lijepu djevojku.
Osmanagi vrlo mučno bilo,
Jer j' Ivanu vjeru založio;
Al' se njemu na ino ne može:
Preča vjera turska neg' kaurska;
Prikloni se buljubaši Muji,
Pa izvrnu četu na kaure;
Skače Mujo kano i pomaman,
Na alaje svate razgonjaše.
Dok se Mujo cure dohvatio,
Uhvati je za bijelu ruku.
Pa je bacì za se na gjogina —
I utečè vesela mu majka! —
Na Udbinu zdravo dohodio
I doveo lijepu djevojku,
Sebi ljubu, majci izmećara. —
Turci kažu, da je tako bilo,
Mi pjevamo, kako nam je drago.

Ivo Senjanin i Mijat Brdarić.

Pije vino Ivan kapetane
U pô Senja grada kamenoga.
Kad se Ivo vina napojio,
On uzgrće uz ruke rukave,
Udara se desnom po lijevoj:
„Moje b'jele davorte mi ruke!
Dosta ste mi roblja savezale,
Dogonile Senju na krajinu;

Digitized by Google

I junačkih ods'jecale glava,
Donosile Senju na krajinu:
Evo danas dvadeset godina,
Od kako sam stao četovati,
Četovati i četu voditi:
Nij' iz Senja ništa zarobljeno,
Nij' odveden robak ol' robinja,
Ni junačka odsječena glava."
Ivo misli da niko ne čuje;
Al' ga ćuti majka Brdarića,
Pa Ivana po imenu viče:
„Ne hvali se, ne švanji se, Ivo!
U pô Senja kod senjskijeh cura;
Kamo tebi ponajbolji druže,
Po imenu Mijat Brdariću?
Evo danas devet godinica,
Od kako je Mijo u tavnici,
Na krajini, u turskoj Udbini!
Ja ne čujem za Mijata glasa:
Al' je umrô, al je u životu?
Ko m' donese za Mijata glase,
Al' je umrô al' je u životu,
Daću njemu dobre muštuluke:
Daću njemu šaru Mijatovu,
Koja no je u Mlecim kovana,
Tri kovača, tri godine dana;
U Budimu šara opravljana,
Tufekčije tri puna mjeseca,
Dobavljena za osmak dukata;
I daću mu Mijinu dolamu,
Niz koju je trideset dugmeta:
Svako mu je od pô litre zlata;
Što mu stoji pod grlom bijelim,
Ono mu je od tri litre zlata,
Ono mu se na burmu okreće,
S čijem junak hladno pije vino;
I daću mu toke i jačermu,
Uz jačermu mor-čohe čakšire;
Više im je srme pod koljenom,
Neg skerleta čohe nad koljenom."

Digitized by Google

Kad to čuo Ivan kapetane,
Od zemljice na noge skočio,
Pa on ode u donju čaršiju,
Nalazio hitra terzibašu,
Njemu Ivo tiho besjedio:
„Terzibaša, Bogom pobratime!
Skroji meni tucačke haljine,
Što no nose tuce prenevoljne.“
Kad terzija skrojio haljine,
Obuče se Ivan kapetane;
Štap uzima u desnicu ruku,
A na pleća uprtnjaču torbu;
Kudgod igje, u Udbinu sigje.
Kad je došô na zelenu londžu,
Pije vino trides't Udbinjana,
Trides't aga, bijelijeh brada,
Megju njima Mujo od Udbine.
Kad ih zgleda Ivan kapetane,
Hotimice nogom nahramljuje,
Pa on agam turski selam viče.
Age njemu selam prihvatiše:
„Zdrav da jesi tuco prenevoljni!
Oklen li si, od kojeg li grada,
Kakva ti je muka dodijala?“
Agam Ivo l'jepo odgovara:
„Ja sam braćo od Ingjije grada,
Pa sam junak bio u tavnici,
U vlaščeta, Ive Senjanina;
Držô me je devet godinica,
Pa me pušta vlašče iz tavnice,
Da ja idem po bijelu sv'jetu,
Kano pčela ljeti po cvijetu,
Da ja vlahu dugovanje zbijam.“
Kad to čulo trides't Udbinjana,
Svaki aga po žut dukat daje,
A Mustafa četiri dukata. —
Niže njiha kolo djevojaka;
Govorio Ivan kapetane:
„Je li testir moje age drage!
Da ja smijem kolu i djevojkam,

Digitized by Google

Nebi l' mene cure ugledale?"
Al' govori Mujo od Udbine;
„Jeste testir tûco prenevoljni."
Kad je Ivan kolu dohodio.
Djevojkama turski selam daje;
Cure njemu selam prihvatile.
Kod Ajkune kolo rastrguje,
Uhvati je za bijelu ruku,
Pogazi joj mestve i papuče,
I potri joj srebrene alale,
Na prstima zećim prstenove.
Razljuti se Ajkuna djevojka,
Pa Ivanu gorko govorila:
„Hajd' otale ingjijsko balinče;
Ako viknem svoga brata Muju,
Odsjeć' će ti pri ramenu glavu;
N'jesam svoga lica odgojila,
Da ga liže ingjijske kalije,
Već sam svoje lice odgojila,
Da ga ljubi od Senja Ivane."
Kad to čuo Ivan kapetane,
Ajkuni je tiho besjedio:
„O Ajkuno! sestro Mustafina,
Po čemu bi poznala Ivana?"
Ajka Ivi l'jepo odgovara:
„Ja bih lako poznala Ivana —
Na ruci mu kršteno zlamenje;
Znala bih ga po l'jevoj obrvi,
Znade mu se dagma uz obrvu:
Kad je prija Udbinu robio,
Moj ga babo ćordom udario,
Udario uz l'jevu obrvu;
Onda sam mu vjeru založila,
Da ga nigda ne ću prevariti."
Kad to čuo Ivan kapetane,
On zagrće uz ruke rukave,
Još tucački kalpak podignuo.
Kad djevojka poznala Ivana,
Očim svrnu, ustim' progovora:
„Bježi Ivane, ako Boga znadeš!

Digitized by Google

Ako za te sad začuju Turci,
Hoćeš Ivo ludo poginuti."
Otle pogjè i kolo ostavì.
Kada vidjè trides't djevojaka.
Svaka cura po žut dukat daje.
A Ajkuna četiri dukata —
Otkidè ih z grla, sa gjerdana.
Kad Ivane agam dolazio,
On agama tiho besjedio:
„Bora vama! trides't Udbinjana,
Je l' vam ovdje Mujo od Udbine?"
Svi upr'ješe prstom u Mustafu:
„En' ono je Mujo od Udbine."
Onda Ivan njemu besjedio:
„Jedna mi je baba dodijala,
U pô Senja grada kamenoga,
Ovdje joj je sine u tavnici,
On tavnuje devet godinica,
Po imenu Mijat Brdariću;
Pa je mene baba zaklinjala,
Da donesem za sina joj glase,
Al' je umrô, al je u životu?
Rekla me je dobro darovati."
Kad to čuo Mujo od Udbine,
Ivanu je riječ govorio:
„Eno vidiš moju b'jelu kulu,
I pred kulom kamenu avliju,
Uz avliju kamena tavnica;
Tavnici se penji na pendžere,
Pa ti viči vlaha iz tavnice."
To je Ivo teško dočekao,
Do zemlje se agam poklonio,
Pa on odè do bijele kule.
U avliju Ivan uhodio,
Tavnici se penje na pendžere.
Jednoč viknu tanko, glasovito,
Al' se njemu niko ne odziva;
Drugoč viknu tanko, glasovito,
Opet mu se niko ne odziva;
Trećoč viknu iza svega glasa,

Digitized by Google

Al' se junak duboko odziva:
U dubinu trista pendezeta,
U širinu trista i četiri.
Govori mu Ivan kapetane:
„Gdje si brate, Brdariću Mijo?"
Poznadè ga Mijo po avazu.
Pa mu Mijo tio besjedio:
„Što ćeš ovdje, kapetane Ivo?
Hoće li te uhvatiti Turci!
Baciće te samnom u tavnicu.
Pa ćeš kukat' samnom u tavnici."
Ivan njemu l'jepo progovara:
„Hajd' Mijate, jedna ženska glavo!
Nij' tavnica za ženâ gragjena,
Već za takih i 'vakih junaka;
Neg' mi kaži Brdariću Mijo.
Je l' ti teško dodijalo gvožgje?
Možeš znati, kad ti zima dogje?"
Mijo njemu tiho odgovara:
„Kako brate dodijati ne će?
Nije šala ni devet nedjelja,
A kamo li devet godin' dana! —
Počem znadem, kad mi zima dogje:
Probace mi grudu sn'jega b'jela;
A kada mi žarko ljeto dogje,
Probace mi po kiticu sv'jeća,
Po tom mogu prebrojit' godine;
Od kako sam tužan u tavnici,
Ja ne vigjam sunca ni mjeseca.
Već ćuješ me Ivan kapetane!
Je li zdravo moja mila majka,
Je l' s' udala moja vjerna ljuba,
Je su l' mi se seke poudale,
Je li moja kula opanula.
Je l' mi sada gjogo u podrumu?"
Njemu Ivan pravo kazivaše:
„Zdravo ti je tvoja mila majka,
Ljuba ti se još nije udala,
Nit' su ti se seke poudale,
Kula ti se istom uvećala,

Digitized by Google

I sad ti je gjogo u podrumu —
Gjogo ti se vrlo posilio,
Pod sobom je podrum prolomio.“
Kad to čuo Brdariću Mijo,
On Ivanu tiho govorio:
„Pozdravi mi moju milu majku,
Nek prodaje gjogu iz podruma,
Nek kupuje ruho prebijelo,
Nek udaje moje mile seke;
Pozdravi mi moju vjernu ljubu,
Nek prodaje svijetlo oružje,
Nek s' udaje, mene ne izgleda;
Ja ću ovdje kosti ostaviti,
Nikada se izbaviti ne ću.“
Kad to čuo Ivan kapetane,
On Mijatu tiho govorio:
„Hajd' Mijate, budalasta glavo!
Možeš li ti meni kazivati,
Oklen ti je najtanja tavnica?“
Njemu Mijo tiho odgovara:
„Kako ću ti brate kazivati?
Sva jednaka, pusta, naokolo
Pet aršinah mramora kamena
A toliko hrastove crljeni.“
Opet Ivo Brdarića pita:
„Možeš li mi pravo kazivati,
Kakav j' ovdje adet u Turaka.“
„Kako ću ti brate kazivati? —
Po jacijam na dva na tri sata,
Svi pospaju, kano i poklani.“
Kad je Ivo njega razumio,
Onda njemu opet govorio:
„Ne brini se, Brdariću Mijo!
Ja ću doći tamo do nedjelje,
Ne bi li te mlada izbavio.“
„Nemoj Ivo, ako Boga znadeš!
Hoće tebe uhvatiti Turci,
Pa ćeš kukat' samnom u tavnici.“
Njega Ivo dalje slušat ne će,
Z Bogom! reče, Brdariću Mijo,

Digitized by Google

Pa on odè do Senja kamena.
Kad je došó svojoj kuli b'jeloj,
Mahom kupi trideset momaka.
Svi su oni po izbor junaci,
Kojim nije žao poginuti:
Mač i puška i otac i majka,
Nož i sablja bratac i sestrica,
Ispali im kroz kape perčini.
Kroz opanke prsti progledali.
Tu ih Ivan vina napojio,
I debela mesa nahranio.
On uzima trides't kilavica,
I trideset morskijeh egeta;
Još on spravì vina crvenoga.
Ovnovine, mesa debeloga
I beškota hljeba bijeloga.
Odè Ivo kamenoj Udbini;
U dobro je doba dohodio,
Po jacijam na dva na tri sata —
Sve pospalo, kano i poklano.
Tu je Ivi dobra sreća bila:
Avlija mu bješe otvorena,
Pa unigjè Ivan u avliju.
Tavnici se penje na pendžere,
Pa dovikà Miju iz tavnice,
Spušta njemu ćibru i svijeću,
I spušta mu jedan mješčić vina,
Ovnovine mesa debeloga
I beškota hljeba bijeloga;
Još mu spušta jedno ege morsko,
I suviše jednu kilavicu.
Kad se Mijo vina napojio,
On premahnu na sebi sindžire,
A uzima jaku kilavicu.
Iz dvora je trides't kilavica;
Više Mijo jednom razvalio,
Neg' iz dvora trides't kilavica.
Provališe kamenu tavnicu,
Izvedoše Miju Brdarića.
Al' za cvili trideset sužanja,

Digitized by Google

Oni viču Ivu kapetana:
„Bogom brate! Ivan kapetane,
Odsjeci nam pri ramenu glavu,
A nemoj nas brate ostavljati,
Halal tebi i život i krvca!“
Kad začuo Ivan kapetane,
On družini krhko besjedio:
„Hajd' puštajte svaki po jednoga.“
U tavnicu društvo uhodilo,
Izvodiše svaki po jednoga.
Onda im je Ivo besjedio:
„Bježte braćo kuda koji znate,
A ja Miju vodim do matere.“
Otalen se oni podignuli;
Kad izašli viš' grada Udbine,
Viš' Udbine, na meke rudine,
Ondje ih je zora zavrnula;
Sjedè Ivo hladno piti vino;
Njemu Mijo tiho besjedio:
„Bježˇ Ivane, ako Boga znadeš!
Opet će nas uhvatiti Turci.“
A Ivan mu l'jepo progovara:
„Der Mijate, da se napijemo.“
Kad svanulo i sunce granulo,
Uranio Mujo od Udbine.
U avliju kad' je snihodio:
Tavnica mu bješe provaljena,
U tavnici sužnja ni jednoga.
Leti Mujo na visoku kulu,
Pa on haber po Udbini šalje;
Šakupi se stotinu puškara'
Oni idu na meke rudine.
Sjeo Ivo hladno pije vino;
Opet mu je Mijo besjedio:
„Bježˇ Ivane, ako Boga znadeš;
Hoćemo li ljuto poginuti,
Kud ćeš sada, na koju li stranu?
Sada će nas uhvatiti Turci,“
U ta doba Udbinjani Turci,
Navališe ko iz gore vuci.

Digitized by Google

Sve uteče društvo Ivanovo,
Uteče mu Brdariću Mijo.
Sjeo Ivo, hladno pije vino,
Tude Ivo ne prekida pivo;
A Ivana Turci opkoliše,
Opkoliše pa ga uhvatiše,
Svezaše mu ruke naopako;
Gone njega kamenoj Udbini.
Kad to vidje Ivan kapetane.
Pa on viknu, ko da jelen riknu:
„Brdariću, gdje li si mi Mijo!?“
Kad je njega Mijo očutio,
Od družine mača izmaknuo.
S cikom letì kroz jelovo granje.
Kako došô Mijo do Ivana,
Na Ivanu presječe litare;
A za njime ostala družina,
Potjeraše Turke Udbinjane:
Koga god su oni dostignuli,
U Udbinu nije dohodio.
Opet su se natrag povratili;
Kad su došli do vode Udbinjske,
Ondje sjeli hladno piti vino.
Besjedio Brdariću Mijo:
„Ustaj Ivo brate da bježimo,
Ludo naše ne gubimo glave,
Nas će opet opkoliti Turci.“
Al' mu Ivo krhko besjedio:
„Hajd' Mijate! budalasta glavo,
Teb' je lako odlaziti Mijo,
Ti ćeš doći svomu b'jelu dvoru,
U dvoru ćeš vjernu ljubu naći;
Kom' će ovo društvo dohoditi?—
Ovo društvo oženiti valja;
Sad će cure na vodicu doći,
Hodì zamnom u šašiku travu.“
Malo vr'jeme za tim postanulo,
Al' eto ti trides't djevojaka,
Na vodicu one dohodile.
Kad su došle na vodu studenu,

Digitized by Google

Svoje b'jelo umivale lice.
Ne će smirom Ajkuna djevojka,
Već pol'jeva kćercu Kovačevu.
Govorila kćerca Kovačeva:
„Što se Ajko mamom pomamila?
Baš ko da si vlaha ugledala! —
Dat' pol'jeva vinom i rakijom,
U pô Senja grada kamenoga.“
Ajka njojzi tiho odgovara:
„Da Bog dade moja drugarice.“
Al' to Ivo i sluša i gleda,
Pa on skoči iz šašike trave,
A za njime trideset drugova —
Pohvataše Udbinjke djevojke;
Odvedoše poljem širokijem.
Jedne idu jedne ići ne će.
Kad to vidje Ajkuna djevojka,
Od Ivana uzima kandžiju,
Poče šibat Udbinjke d'jevojke —
Goni njiha s Ivom na poreda,
Otjeraše uz Kunar planinu.
Kad su došli Senju kamenomu,
Svakom daje po jednu djevojku,
Sebi uze Ajkunu djevojku,
Milu seku Muje od Udbine.
Ode Mijo svojoj obloj kuli.
Djevojke su l'jepo pokrstili,
L'jepo su im ime postavili:
Kojoj Fata, onoj ime Kata,
Kojoj Ajka, sada joj je Anka.
Onda bilo sad se spominjalo
Megju društvom uz gusle pjevalo.

Turska nevjera lijepo osvećena.

Knjigu piše od Udbine Mujo,
Pa je šalje pobratimu svomu
Po imenu Senjanin Ivanu:

Digitized by Google

„O Ivane, dragi pobratime!
Šad se ženim, mili pobratime,
Sada mi se u pomoći nagji;
Znadeš Ivo, da sam ogolio;
Ponesi mi toke pozlaćene,
A i ti mi na veselje dogji.
I povedi seku Angjeliju;“
Kada Ivi taka knjiga dogje,
Pa kad vigje, šta mu ona kaže,
Ivo svojoj seki progovara:
„Angjelijo! mila seko moja,
Metni na se dva kavada žuta,
I ustakni finofesić mali.
Pri komu je hiljadu dukata;
Poveži se torpoš jemenjom,
I rasčešljaj ruse pletenice
A upleti trista madžarija —
Šad nam valja u Udbinu poći
Mojem pobri, od Udbine Muji;
Šad se ženi moj pobratim Mujo,
Pa i mene zove na veselje,
A i tebe mila seko moja.
Da mu vodiš kolo djevojačko,
Kolo vodiš, a pjesme izvodiš“
Kada čula dilber Angjelija,
Sjedav cura, suze proljevala,
I moli se bratu uz koljeno:
„Ah! moj Ivo, jesi li budala,
Iste bi te žene prevarile?
Nije ti se Mujo oženio,
Baš Turkinjom njihovom djevojkom
Već se hoće mnome oženiti,
I tebe će ljuto osužnjiti;
Baciće te na dno u tavnicu,
Vrć' će na te negve do koljena,
I na ruke dvoje lisičine,
Na vrat sindžir i halku pretešku,
Koja tegli osamdeset oka.“
Na nju bratac hršum učinio,
Ošinu je rukom po obrazu;

Digitized by Google

Kako ju je lako udario,
Dva joj zdrava izletiše zuba,
Četiri se s mjesta pomakoše;
Osta cura gruba i krezuba;
Valja ići, jer biti ne može.
Malo vr'jeme, za dugo ne bilo,
Al' eto joj Sekula sestrića.
Sekul djete Angji progovara:
„Angjelijo, mila teto moja!
Kakva ti je muka dodijala,
U mog daje, Ivan kapetana,
Te ti cviliš i suze prol'jevaš,
Al' ti žališ, što se ne udaješ,
Al' si gladna hljeba bijeloga?"
Plačući mu cura progovara:
„Moj sestriću! dijete Sekula,
Nut' tvog daje, velike budale!
Gdje će mene za nevjeru dati,
Za Turčina, Muju od Udbine,
Da će mene ljubit' za sramotu;
Ni to mu ja ne bih požalila,
Van me sobom hoće da povede."
Kada čuo dijete Sekula,
On Angjuši tiho progovara:
„Angjelijo, mila teto moja,
Vidiš da sam glavan i pristao;
Daj ti mene opremi lijepo:
Raščešljaj mi tri ture perčina,
I upleti trista madžarija;
Poveži me torpoš jemenijom,
Obuci mi burundžuk košulju,
I obuj mi gaće čiftijane,
Priveži mi uz uši mengjuše,
Načini mi dojke od pamuka;
Ja ću z dajom ići u Udbinu;
Da mu bude do nevolje glavi,
Ja ću njemu zam'jenuti glavu;
Iduć' hoću njega svjetovati,
Nek ne pije mnogo vina hladna,
Jer će njemu pivo zatrovati,

Digitized by Google

A iduć se hoće umoriti.“
To rekoše i ugovoriše:
Lijepo je spremila Sekulu —
Ni dajo ga poznati ne može,
Jer glavniji Sekul od Angjuše,
I snigjoše na mermer avliju.
Ivo svojoj seki progovara:
„Der zavodi debela dorata.
Da te metnem na konja vilena.“
Al' mudar je dijete Sekula,
Pa on bratu svomu progovara:
„O Ivane! moj brate rogjeni,
Nemoj mene mećat' na dorata,
I sama ga mogu uzjahati.
Jere sam se mlada naučila,
Brate Ivo uz osam godina,
Timareći, na vodu vodeći.
Bih ja svakad doru uzjahala.
Pa sam dori huju uvježbala.“
Pa odoše u Udbinu ravnu.
Kad su bili u polje Udbinsko,
Mujini se dvori ugledaše,
Pred dvorom mu veliko veselje:
Kolo igra trides't djevojaka.
Kolo vodi seka Mujagina,
Baš Ajkuna, kita djevojaka.
Idući mu Sekul govorio:
„Ja Ivane moj brate rogjeni,
Nemoj držat' vjeru u Turčinu,
U Turčina dosluk na koljenu;
I dosad si išô u Udbinu,
Al' nijesi mene odvodio.
Pa je tebi vjeru zadavao,
Da te nigda Mujo izdat ne će;
Sad će na te pivo nagoniti,
Hoće njega bolan! zatrovati,
I jesi se brate umorio;
Nut' upamti, na čemu si, Ivo,
Zaspat' hoćeš ko janje zaklano,
Metnuće ti negve do koljena,

Digitized by Google

I na ruke troje lisičine.
Na vrat sindžir halku pregolemu.
Koja tegli osamdeset oka;
Pa će mene mladu poturčiti,
I ja ću se ljuto osužnjiti."
Na nju opet hršum učinio.
A Sekula daji progovara:
„De Ivane, moj brate rogjeni,
Kako znadeš onako i radi!"
Pa ih bio Mujo opazio,
Pred njiha je Mujo izlazio.
A Sekula doru rasrdio,
Po tri koplja vedru nebu skače,
Po četiri poljem u napredak,
I još dobar glavom uzmahuje,
Preko sebe pjenu prebacuje,
Pa je sebi hita po sapima.
Od straha je Mujo umirao,
Da Angjušu ne ukine doro;
Pa je pod njom konja uhvatio,
I vodi ga svojoj kuli b'jeloj.
Kad su bili u mermer avliju,
Skida Angju sa konja dorata,
Vodi Ivu u odaju donju,
A Angjušu, na ćemerli kulu.
L'jepo Mujo Ivu dočekao,
Na njega je pivo nagonio;
Zaspa Ivo ko janje zaklano.
Na njeg metnu negve do koljena,
A na ruke troje lisičine,
Na vrat sindžir halku pregolemu;
Pa on viče hitre sluge svoje.
Da mu nose u tavnicu Ivu.
Šemli Angji ide u odaju.
Kada kucnu halkom na vratima,
Skoči Sekul od zemlje na noge,
Podviv ruke l'jepo dvori Muju.
Mujo joj je mjesto načinio,
Pa je tiho Angji govorio:
„Sjedi dolje, seko Ivanova,

Digitized by Google

Ako Bog da vjerna ljuba moja.“
Sjedè doli Sekula dijete;
Opet curi Mujo progovara:
„O Angjušo, vjerna ljubo moja!
Il ćeš čekat čisto zlato moje,
Od akšama tamam do sabaha,
Dok zauče hodže u džamiji,
Pa ću mladu tebe po turčiti,
Il ću sada bjelo lice ljubit'?“
A mudar je Sekula dijete:
„Ja Turčine, Mujo od Udbine
Ako Bog da! drugi gjuvegija;
Ti mi znadeš u ćitabu svomu —
Turska vjera podnijet ne može,
Teb', vlahinji b'jelo ljubit' lice
Ne poturčiv pa ne vjenčav za se?
Al' bi i men' mladoj drago bilo,
Da mi odmah b'jelo ljubiš lice;
Ev' imaju tri godine dana
Kako mi je lice za ljubljenja:
Čekala sam, lijepa djevojka,
I sad mogu Mujo do sabaha;
Već ti slušaj, što ću ti rijeti:
Hajde snigji niz ćemerli kulu,
Pa ćeš svojoj seki govoriti,
Nek ponese gospodsku večeru,
I ponese vina crvenoga;
Pa nek' samnom prenoći Ajkuna,
A ti s agam u kavu otigji;
Kupi hodža, štogod više možeš,
Neka idu u novu džamiju,
Pa ćeš mene sjutra poturčiti.“
Odmah Mujo tomu kail bio,
Što je njemu Angja govorila.
Ajkuna se l'jepo opremila,
Zgotovila gospodsku večeru,
Pa nevjesti ide u odaju.
Za sobom su vrata zatvorili,
Večeraše i napiše vina.
A mudar je Sekula dijete,

Digitized by Google

Pa Ajkuni govori djevojci:
„Ja Ajkuno! seko Mujagina,
Ako Bog da! zaovice moja,
Bacila sam očenaša svoga,
A sad primam ćitaba tvojega;
Daj me svjetuj, mila zaovice,
Kako ću ja mlagjana klanjati?“
Do ponoći uči je klanjati,
Od ponoći san je prevario.
Na nju Sekul meće bendžiluke —
Bijelo joj lice obljubio,
I rukam joj dojke opipao.
Kad se rana zora popoznala,
Probudio lijepu djevojku:
„Ustan seko! moja zaovice,
Opremaj me do nove džamije;
Sad će mene Mujo poturčiti
Pa mi mladoj b'jelo ljubit lice.“
Istor one u riječi bile,
Al' eto ti Muje od Udbine;
Mujo kuca halkom na vratima.
Sekula mu vrata otvorio,
L'jepo ju je Mujo upitao:
„Jesi li se mlada odmorila,
Jesi li se na spavala dušo,
Hoćemo li ići u džamiju?“
A Sekula i od Boga ište,
U dragosti njemu progovara:
„Hajd' opremaj dva dobra konjica,
Seb' gjogata, a meni dorata.“
Šemli leti niz odaju Mujo,
Brže ti je konje opremio;
A Sekula snigje iz čardaka,
Baš s Ajkunom, sekom Mujaginom.
A Sekuli na um palo bilo,
Ostala mu pod glavom kutija,
U kutiji noži sakovani,
Što mu ih je Angjuša spravila;
Pa se natrag u čardake vrati,
Brže opet snigjè niz skaline.

Digitized by Google

Pogjè Mujo vrć je na dorata;
A mudar je dijete Sekula,
Pa on Muji tiho progovara:
„O moj Mujo! čisto zlato moje,
Ja sam ti se mlada naučila,
Jašit' doru uz osam godina;
Kad god bi ga na vodu povela.
Bi ja svakad doru uzjašila,
Pa sam njemu huju uvježbala.“—
I odoše u novu džamiju.
Pred njom ide Mujo na gjogatu,
Sekula je doru rasrdio,
Sve gjogatu po sapima skače.
A viče ga Mujo sa gjogata:
„Der polako! čisto zlato moje,
Da te dobar ne ukine doro,
Upanućeš na kaldrmu tvrdu;
Daj ti meni dizgine od zlata.“
A Sekula njemu progovara:
„Ne brini se, draži od očiju;
Daj mi izun lijepoj djevojci.
Da odjašim doru u džamiji.“
I to Muji vrlo drago bilo.
Kad unišli u novu džamiju,
Sekula je doru natjerao,
A za sobom vrata pretvorio:
Izvadio nože iz kutije,
Pa potjera po novoj džamiji;
Sve isječe hodže po džamiji,
A Muju je živa uhvatio,
Pa mu veže ruke naopako.
I u krvi junak ogreznuo,
Vas pokupi šićar po džamiji.
Pa istjera doru iz džamije,
Pred džamijom doru odjašio.
Sveza Muju pred novom džamijom.
Natrag mu se bjeloj kuli vrati.
Ko kad znade da nikoga nema.
Osim hude stare babetine,
A Turke je mlade pogubio,

Digitized by Google

Svu Udbinu porobio listom;
Staro sječe mlado redom kolje.
A djevojke vodi u sužanjstvo.
Najposlije dajidži se vrati,
Pa obija duboku tavnicu,
Trides't sužanj' pusti iz tavnice,
A dajo mu i tada spavaše —
Jer se vrlo pivom pretjerao;
I skide mu negve sa koljena,
I trojstruke s rukuh lisičine,
Al' ne može sindžir halke teške;
Halata mu svakojaka bilo,
Pa odleti do konja dorata,
Izvadio ege iz egbeta:
Do pola je halku premahnuo,
A od pola junak prelomio,
I daju je svoga oprostio,
Pa s' daidžom ide u avliju.
Njeg' se stidi od Senja Ivane,
Svog' Sekule mlagjega od sebe,
Otalen se Senju podigoše,
Odvedoše trides't djevojaka,
I Turčina, Muju od Udbine,
I Ajkunu, seku Mujaginu;
Doveli ih Senju kamenomu,
Odveli ih u Ružicu crkvu,
Prekrste ih krstom lijepijem;
Sve trideset njiha razudao,
A za sebe vjenčao Ajkunu;
A Mujagu u tavnicu baci.
Tu veliko veselje je bilo,
Kakono se zapamtilo nije
Od Sekule, djeteta nejaka,
I svakomu za čudo je bilo! —
Kapetanstvo s' Ivana skinuli.
Na Sekulu vrgli mu sestrića,
I na njeg'vo mjesto postaviše,
Neka brate pravedno je bilo;
Tako bilo tako se svršilo.
Ova pjesma junacima dika,

Digitized by Google

Nevjerniku muka prevelika;
Ja ne pjevam što je komu milo,
Već ja pjevam, što se dogodilo,

Kremenski sužnji.

Kad su Turci Kremen porobili,
Kremenskoga kralja pogubili,
Odveli mu troje djece mlade:
Marijan od sedam godina,
I Ivicu, pod kosom djevojku,
I Ivana u svilu povita.
Iza tog se Kremen porušio,
Svako nosi mrko na glavama,
Nit' pucaju, nit' nišana meću,
Nit' igraju u kolu djevojke,
Niti momci idu djevojkama;
Oni žale troje djece male,
A najbolje kremenska kraljica.
A sve idu Turci uz planinu
I bacaju u travu Ivana;
A nosi ga Ivica sestrica;
I došli su u Udbinu ravnu,
Caru su ih peškeš učinili.
Bi l' u cara devet godinica;
On Ivicu carici poklanja
Seb' uzima dvoje djece mlade.
Pa ih spremi konjma na livadu
I daje im koplja kostajnicu.
A za koplja konje pripinjaju.
Kad nastala deseta godina,
A zauči ezan na džamiji:
Viknu care svoje mujezine;
Kako prvi mladi petak dogje,
Car će troje djece poturčiti.
To začula Ivica djevojka,
Pa se moli carici gospoji:
„Ja carice! moja gospojice,
Čula jesam moja gospojice,

Digitized by Google

Da su mì se braća razboljela,
Čuvajući na livadi konjâ;
Dopusti mi, da mogu otići
Na livadu miloj braći mojoj."
Njoj velide carica gospoja:
„A ne luduj! Ivica djevojko,
Ti ne možeš ići na livadu;
Valja tebi mog' ljuljati sina,
Po imenu Muju carevìća."
Sve se moli lijepa djevojka,
I od muke ruse kose guli,
Jer će mlada vjerom prevrnuti.
Njoj govori carica gospoja:
„Ja Ivice! moja robinjice,
Ako želiš otić' na livadu,
Ti otìgji u haznu carevu,
Pa nakupi u džepove blaga,
Pa ti sigji u novu čaršiju,
Gdje god sretneš kljasta i ćorava
I, Ivice, vlaha siromaha:
Sve dijeli mekane dukate,
A za zdravlje braće obojice."
Kad to čula neboga djevojka,
Poljubì je u papuču žutu,
Mahom odè braći na livadu.
A kad dogjè braći na livadu,
Zaspali su u zelenoj travi;
Njiha budi Ivica sestrica.
Progovara Marijane mali:
„Hajd' otale iz gorice vilo,
Šta si se ti na nas namjerila?"
Govori im Ivica djevojka:
„Ja nijesam vila namjernica,
Već Ivica, vaša mila seka,
Nut' ustajte, da vam nešto kažem,
Kad zaučì ezan na džamiji:
Kako prvi mladi petak dogje,
Care nas je reko poturčiti;
Već ustan'te braćo da bježimo,
Našoj miloj ostar'jeloj majci."

Digitized by Google

Progovara Marijane mali:
„Hajd' Ivico, mila seko naša,
Ti carici povrati se l'jepo;
Pa se njojzi po kriocu valjaj,
Ne bi li joj ključe ujagmila,
Bôna seko, od hazne careve,
Ne bi li nam najam naplatila;
Dok mi dobre konje opremimo."
Odmah odè Ivica djevojka;
Carici se po kriocu valja;
Izmačè joj od hazne ključeve;
Nakupila blaga, gotovine,
Pa se braći na livadu vrati.
Braća su joj konje opremila;
Odmah dobre konje pojašiše,
Pobjegoše natrag u Kremena.
Kad su bili na prvom konaku,
Do mehane krčmarice Janje,
Oni Janju iz mehane viču:
„Posestrimo, krčmarico Janjo!
Znaš li bôna, jel' ti vjera tvrda,
Možemo li noćcu prenoćiti,
Možeš li nas dobro sakrivati? —
Kada sjutra b'jeli dan osvane,
Car će silnu vojsku pokupiti,
Za nama će u potjeru poći,
Jer smo djeca zarobljeni bili;
Nas je mlade rekô poturčiti:
Žao nem je vjerom prevrnuti,
Utekli smo iz Stambola grada
Svojoj majci kremenskoj kraljici."
Veli njima Janja krčmarica:
„Volila bih glavu izgubiti,
Nego ću vas izdati nevoljne."
L'jepo oni naučili Janju,
Šta će Janja caru besjediti.
Kada svanu i granu sunašce,
Al' eto ti sve sile careve;
Pred njima je care od Stambola.
Ondje svoju silu ustavio,

Digitized by Google

Pa on Janju po imenu viknu:
„Ponesi mi vina izobila,
Da odmorim vojsku silovitu.“
I izagje Janja pred mehanu,
Pred carom se do zemljice svija,
Gorko cvili a suze proliva:
„Patišahu! svjetla kruno moja,
Kapi nemam u mehani vina; —
Ovud progje troje djece mlade,
Sve popiše u mehani vino,
A ne htješe ni platiti piva;
Ostaviše koplje u zalogu,
Doka sigju ka Kremenu gradu,
Pa će poslat' za vino dinare,
A ja njima koplje kostajnicu.“
Kada čuo care od Stambola,
Onda veli Janji krčmarici:
„Ponesi mi koplje kostajnicu,
Da ti platim vino crveniku.“
Janja mu je koplje iznosila;
Car joj plati vino crveniku,
Dade Janji za trista dukata;
Ode care i odvede vojsku
U natrage, ka Stambolu gradu.
Šemluk čini troje djece mlade,
Ponajbolje Janja krčmarica.
Janja im je ručak iznosila.
Tu ručaše i ponapiše se,
A Janju su l'jepo darovali:
Svako dalo po trides't dukata,
A Ivica stotinu dukata,
Otalen se oni podigoše.
Kad su bili uz polje Kremensko,
Ali ženju mlade žetelice,
Nit' pjevaju, niti popjevaju,
Mrkijem se platnom pokrivale.
Putnici im Boga nahvalili,
Pa pitaju mlade žetelice:
„O djevojke što vi ne pjevate,
Što nosite mrko na glavama?

Digitized by Google

Što li ste se mlade porušile,
Ili vas je voda oplavila,
Ili oganj vatra opalila,
Ili vas je care porobio?
Ali vele mlade žetelice:
„Bora vama! tri dobra junaka,
Evo ima devet godinica
I deseta sada nastanula,
Nije ovdje cura zapjevala,
Nit' se oganj puška ispalila,
Nit' kucnuo momak uz tamburu.
Kako se je Kremen porobio,
Kremenskoga kralja pogubili,
Odveli mu troje djece mlade;
Od onda smo s' mlade porušile,
Ni za njiha nigda čuli n'jesmo,
Il su živi, il su poturčeni"
I odoše dvoru bijelomu,
Pokucnuše halkom na vratima;
Kraljica im otvorila vrata;
Redi mlada bjelicu pšenicu,
Svako zrno u suzama kupa.
A njoj veli Ivica djevojka:
„Ja bora ti, kremenska kraljico!
Možemo li ovdje prenoćiti?"
„A možete, kićeni svatovi,
Imam vama i hljeba i vina
Vašim konjma i zobi i s'jena,"
Odmah oni konje odjašili,
I odošo u bijele dvore.
Kada akšam pade na zemljicu,
Iznosi im pivo i jedivo.
Naslonja se Iva na Ivana.
Ljuto cvili kremenska kraljica:
„Naslonja se neva na djevera,
Baš ko moja Iva na Ivana!"
A veli joj Marijane mali:
„Dodajder mi sadelfli tamburu,
Da ja kucnem junak uz tamburu,
Sitno kucnem a jasno zapjevam."

Digitized by Google

Moli im se kremenska kraljica:
„Ah! nemojte tri dobra junak;
Evo ima devet godinica,
Odkako su Kremen porobili,
Vojna moga Turci pogubili,
Odveli im troje djece mlade:
Marijana od sedam godina,
I Ivicu, pod kosom djevojku,
I Ivana u zlatu povita: —
Tambura je malog Marijana,
Kako ju je sine ugodio;
Niko nije još je ni skinuo,
Nit' za njiha ja čula nijesam:
Il' su živi il' su poumrli,
Il su svoju vjeru prevrnuli?"
Progovara Marijane mali:
„Mi smo skoro iz Stambola grada,
Vidilì smo troje djece mlade:
Ivica je tvoja razrobljena,
U carice lijepe gospoje,
Lulja njojzi djecu u bešici;
A Marijan na rosnoj livadi,
Ondje čuva konjâ carevije."
Kada čula kremenska kraljica,
Ona skide sadefli tamburu.
Sitno kuca mali Marijane
Sitno kuca, a jasno popjeva:
„Vila gn'jezdo ptica lastavica,
U Kremenu na visokoj kuli;
Dok su tići golužavi bili,
Dolazila crna vranetina.
Odnijela ptiće lastaviće;
Kad ptićima krila ponarasla,
Odbjegoše crnu vranetinu,
Doletiše svomu zavičaju."
Majka njega po pjesmi poznala,
Pa je njemu tiho besjedila:
„Što se meni ne pokažeš sine!?"
Na izred ih majka izljubila,
Svoje redom troje djece mlade,

Digitized by Google

Pa izletje gradu na bedeme
I opali ubojne topove.
Haber daje po Kremenu gradu,
Da su njojzi djeca dolazila.
Šemluk čini tri nedjelje dana,
Cjeo Kremen u radosti pliva. —
Ova pjesma na tvoje poštenje,
Bog ti dao zdravlje i veselje!
Rodilo ti vino i pšenica,
I da bi ti rodilo predivo,
I da bi ga gulile djevojke,
Udovice trle i topile,
Bjegunice na rosu nosile,
Stare bake žicu otezale.
Pošten bio, ko te je rodio,
I bijelim mljekom zadojio.
Poštena mu na ramenu glava,
Poštenija pod obrazom brada.
Cjenila te braća i družina;
Dušmani ti svi pod nogam bili,
Kano konjma klinci pod pločama.

Junaštvo kotarana i smrt Ivana kapetana.

Vino pila do tri pobratima,
U Otresu viš vlaških Kotara;
Sva tri ću ti po imenu kazat':
Jedno bješe Ivan kapetane,
A drugo je Smiljanić Ilija,
A treće je Bobčiću Jovane.
Megju sobom pobre besjedili.
Što bi koji sada najvolio? —
Besjedio Bobčiću Jovane:
„Ja bih sada braćo najvolio,
Da su nama l'jepe tri djevojke,
Da ljubimo, da se veselimo."
Besjedio Smiljanić Ilijà:

Digitized by Google

„Ja bih sada pobre najvolio,
Da su nama tri tovara vina,
Ah! da ga se kleta napijemo.“
Na njih Ivan zorbu učinio:
„Pijanico, Smiljanić Ilijo!
A Bobčiću, jedna poganico! —
Evo imam vina izobila,
Svakì svoju na kuli ljubovcu:
Što će nami vino i djevojke!? —
Ja bih sada junak najvolio,
Da su Turci na Kotar udrili,
Da su Kotar listom porobili,
Sve do b'jele Rešimove kule;
Ko bi meni haber donisio,
Dobro bih ga Ivan darovao:
Dao bih mu toke sa prsiju,
I iz ruke punu čašu vina:
Već smo turske ćurke doderali,
Turske dobre konje dojašili,
I mi smo se mnogo zaležali,
Da junačku sreću okušamo.“
To Ivane u r'ječi bijaše,
Al' eto ti jedno momče mlado,
Gologlavo, boso i raspaso,
Dok doleti, pade do trpezi;
Kune momak sva tri pobratima:
„Što ste sjeli, te pijete vino!
Vino vami na rane udrilo!
Eno Turci sašli u Kotare.“
Kad Ivane momka razumio,
Daje njemu toke sa prsiju.
Zalaže ga ovnovinom mesom,
A poji ga crvenikom vinom.
Kad se momak pokr'jepio bješe,
Pita njega Ivan kapetane:
„Kaži pravo tako bio zdravo,
Oklen Turci, od koje Krajine?“
Momak mu se pravo kunijaše;
„Neznam Ivo vjeru ti zadajem!—
Već ispade jedan na gjogatu,

Digitized by Google

Pod njime se gjogat pomamio,
Na gjemu je žvalju razvalio,
Sve mu dobar glavom uzmahuje,
Preko sebe b'jelu pjenu vija,
Na trećega prebacuje druga;
Na junaku troje toke sjajne,
Niz njih mrke objesio brke,
Pali su mu po prsima brci,
Prikrili mu puškam tepeluke,
Obrve mu pale po brcima;
Sjaju mu se toke kroz brkove,
Kano mjesec kroz jelovo granje:
Bože mijo, ko bi ono bio?
Al' ga neko iz družine viče:
Hej! polako, kladušanin Mujo,
Der ne mori svog' dobra gjogata,
Do bijele Rešimove kule.
A izpade jedan na sivalju,
Siv je konjic, junak sive brade,
I onoga iz družine viču:
Nu! polako, Kovačević Ramo,
Der ne mori svog dobra sivalja,
Do bijele Rešimove kule.
A ispade jedan na vrančiću,
Na vrančiću konju kosatomu,
Sve mu griva u kopito smjera,
Bože mijo, ko bi ono bio?
I onoga iz družine viču:
Der polako, Gjulić Ibrahime!
Štedi vranca za tijesna klanca.
A iskoči jedan na malinu,
Dobar mu se malin pomamio,
Sve pod njime zečki poskakuje,
Iz ledine busje izvaljuje,
A junaka pjenom prebacuje,
Pa mu pada pjena po ledini.
Sve za sobom golubove gradi,
Zelen ga je barjak poklopio.
A junaka kite od barjaka
Sve od sile bijesna malina,

Digitized by Google

Sve se žida temre od mizdraka;
A i njega iz družine viču:
Nemoj Nuko! moriti malina.
Do bijele Rešimove kule.
A izleti jedan na doratu,
Sve mu doro kliče na šljukove,
Pa sa stražnjih nogu odapire,
Mlado momče, nausnice nema,
Pa i njega po imenu viču,
Bre polako, Ograšić Alija!
Ti nemori dore bez potrebe.
Izvuče se jedan na kulašu,
Na kulašu konju bagavomu,
Na glavi mu kalpak od dva vuka,
Na nogama šajakli čakšire,
Sve su na njem putničke haljine,
U ruci mu čavlena batina;
Neko i njeg iz družine viče:
Nemoj Tale! moriti kulaša,
Do bijele Rešimove kule.
Pa za ovim sve ostalo društvo,
Svi spadoše u ravne Kotare,
Robe, pale Kotar na okolo,
Sve do b'jele Rešimove kule;
A Rešima doma nebijaše,
Veće Kôsa, sestra Rešimova.
S posestrimom Ružom Kruščevića.
Opaziše dv'je dilber djevojke:
Idu kuli na alaje Turci.
Mislile se mlagjane djevojke:
Al' će b'jelu zatvoriti kulu,
Al' će svoje lice ukazati?
Megju sobom one besjedile:
Da mu b'jelu zatvorimo kulu,
Turci će nam kulu upaliti;
Već da svoje ukažemo lice,
Pa što nama Bog i sreća dade.
Kada Turci kuli dohodiše,
Djevojke im lice ukazaše.
Prvi Tale doleti pod kulu,

Digitized by Google

Na kulašu, konju bagavomu.
B'jesan Tale oko kule gjipa,
Kad djevojke Talu opaziše
I njegovo sojtarsko od'jelo,
Od njega se obe poplašiše
Sleti mlada Kôsa Rèšimova.
Pa pritvori kamenu avliju,
A pomače mandal od čelika,
Zapri devet mletačkijeh brava.
Na avliju navaljuju Turci,
Kao mrki iz gorice vuci;
Avlija je tvrda i visoka,
Dva su boja kreča i kamena,
A treći je suhe brastovine;
Turcim' neda preo sebe preći.
Tale viče Nuku barjaktara:
„„O Nikiću! otpale ti ruke,
Kamo tebi nadžak od čelika““?
Nukić trže za dizgin malina,
A poteže pleće od megjeda,
Skide Nukić nadžak od čelika,
S njim udara u gvozdena vrata,
Obija ih, obiti ne može.
A kad vidje Ličanine Tale,
Trže svoju čavlenu batinu,
Snažna ruka, a teška batina:
Od avlije vrata istavio,
Prebi devet mletačkijeh brava,
I deseti mandal od čelika;
U avliju natjera kulaša;
U avliji curu zaticao,
L'jepu Kôsu, sestru Rešimovu,
Na dvevojku konja nagonio,
Svu je curu konjem pregazio!
Vidjeo sam, kapetan' Ivane.“ —
Kada junak riječ razumio
On se plenu rukom po koljenu:
„Bog će dati, da će dobro biti!
Sve se sleglo u naše Kotarè,
Štogod ima po Krajini zmaja,

Google

Ajme, kurvo, budâlino Tale!
Jer si curu konjem pogazio? —
Ako Bog da! dok jutro osvane,
Platićeš mi s Nukom barjaktarom,
Tamo gori, na ravnoj poljani,
Kod studene vode Žeravice."
Pa zavika pobratima svoga:
„Smiljaniću Bogom pobratime!
Hajde hitro u vaše Kotare,
Kupi pobro pestotina druga,
I vodi ih na rosnu poljanu
Do zorice da se sastanemo,
Kod studene vode Žeravice,
Viš' onoga klanca jadikovca,
Gdje no majke jadikuju sinke,
Udovice cvile zaručnike,
A sestrice braću oplakuju;
Gledaj i ti Bobčiću Jovane,
Da s' u boju s tvojim društvom nagješ;
U mene je vojska na okupu,
Pestotina mojih oklopnika."
Od' Ilija ka ravnim Kotarim,
Ode Ivan u kršno primorje.
Kad je došô svojoj kuli b'jeloj,
Neće Ivan u oblicu kulu,
Veće ide u pjanu mehanu,
Gdje mu društvo hladno pije vino.
Pram njim' društvo na noge skočilo,
Gospodaru zdravljem prihvatilo.
Njima Ivan riječ besjedio:
„Pijte vino, moji sokolovi!
Pijte vino, pripinj'te opanke,
Nal'jevajte u buraće pivo,
A u torbe tanke brašenice;
Ne hranim vas u svojoj pivnici,
Da vas ljube primorske djevojke,
Već vas hranim, mila braćo moja!
Da vas jedu orli i gavrani,
Ako nama bude do obraza."
Dobre svoje konje pojašiše,

Digitized by Google

A pred njima Ivan kapetane
Na plemiću svom konju gjoginu.
Zdravo došli na rosnu poljanu
Prije zore na tri puna sata;
Doka društvo konje razjašilo,
Stadè jeka, a jaraka zveka.
Al' eto ti Smiljanić Ilije;
Pram njim' Ivan na noge skočio
L'jepo svoga pobru dočekao,
Bijelim se rukam zagrliše
U junačko čelo poljubiše,
Za lijepo zdravlje upitaše;
Ivan mu je riječ govorio:
„Hajd' Ilija klancu jadikovcu;
Čuvaj brate klanca i bogaza,
Ja ću čuvat ovdje Žeravice
I pod vodom polja širokoga."
Od' Ilija klancu jadikovcu.
Doka soko u klanac upadè
Bješe b'jela zora zab'jelila;
Istom lišće na gori potreptì,
Stadè jeka, a oružja zveka,
Al' eto ti sile i Turaka,
Pl'jeno gone, pusto roblje vode.
Oh! da vidiš Nukić barjaktara,
Zarobio roblja tri sindžira:
Jedan sindžir mladih djevojaka,
Drugi sindžir pod v'jencom nev'jestâ,
Treći sindžir mladih udovica;
Što je sindžir l'jepih djevojaka —
Sve sestara kotarskih serdara, —
U njemu su do tri cure vrsne:
Pred njima je Kôsa Rešimova,
S posestrimom Ružom Kruščevića,
A treća je Bare Milkovića,
Posestrima Smiljanić Ilije.
Ljuto cvili glavita djevojka,
A spominje pobratima svoga:
„Pobratime! Smiljanić Ilija,
Gdje si sada, Bogom pobratime?

Digitized by Google

Ako piješ u mehani vino,
Na grdne ti rane ishodilo!
Ako l' ljubiš na dušeku ljubu,
Ljuta tebe poljubila guja!
Ako li si u planini pobro,
Vatru podaj vezenoj šešani,
Ne bi li te čula posestrima,
Ne bi l' ti se pobro radovala."
Blizu kod nje prigodì se Nuko,
Udarì je pleskom uz obraze,
Pukoše joj obe jagodice,
Iz nozdrva dva udriše mlasca;
Cvrknu cura kano lastavica,
Kad upane u pandže jastrebu.
To Ilija i sluša i gleda,
Svomu srcu odoljet' ne može;
On pripali svoju dugu šarku,
Kako puče, druge se ozvaše,
Po klancu se oganj prolomio.
Kad iz pušak' vatra izdušila,
Ne bì vr'jeme puške prepuniti —
Već ne puca tanka talijanka,
Nit se čuju svijetle šešane,
Niti grme sjajni dževerdari —
Zveka stoji maća i gadara,
I britkijeh sabalj i handžara;
Tu se teška krvca prol'jevaše,
Do nebesa jedan glas čujaše;
Jeka stoji ranjenih junaka;
Grka stoji osječenih glava;
Neko viče, jao moja majko!
Drugi viče, podigni me druže;
Turci zovu sveca Muhameda,
A kršćani ime Isusovo.—
Na kršćanim mejdan ostanuo.
Oh! da vidiš Ličanina Tale,
Pobì kurva čavlenom batinom,
A kad vidje Smiljanić Ilija,
On napunì svoju dugu šarku,
Pa zapadè za kladu jelovu,

Digitized by Google

A na kladu diljku naslonio,
Svoju šaru po kundaku ljubi:
„Moja šaro, ne ostala pusta,
Nemoj mene vatrom prevariti,
Za oko te ni moliti ne ću,
Zaliću te svu u suho zlato,
Na te metnut' tri kamena draga,
Kraj kamenja vedro ogledalo."
Svojoj šari vatru primaknuo.
Tale kurva dobre sreće bješe —
Jer ga duga ne pogodi šarka,
Već pod Talom bagava kulaša;
Uprav smjerì kulu kroz kolane,
Ciknu kulaš kano guja ljuta,
I padè mu po zemljici crnoj,
On pritište ličanina Talu;
Iza klade skočio Ilija,
Izmačè mu čavlena batinu,
Njome bije Talu Ličanina.
Tale junak bajatijeh legja —
Svaku jesu vatru ogreznula, —
Ne poznaje Smiljanić Ilije,
Ni njegove čavlene batine,
Izvučè se ispod svog kulaša,
Pa Iliju za prsa zgrabio;
Odmah pod njim ledina zaječa,
I muški ga pokupusì Tale,
Gnjavi, gnjete Smiljanića duši.
Al s' Iliji sreća prigodila,
Vrstan mu se druže pogodio,
Po imenu Pavle barjaktare;
Zatrkeć mu na pleća skočio,
Obe Tali ruke savezao;
Povedoše na rosnu poljanu.
Kad dogjoše vodi Žeravici,
Al' kod vode Kladušanin Mujo,
Savezani rukuh naopako;
A uz Muju barjaktare Nuko,
Savezani rukuh naopako;
A uz Nuku Gjulić Ibrahime.

Digitized by Google

A uz Ibru Ograšić Alija,
Uz Aliju Kovačević Ramo,
Svima su im povezane ruke.
Ile Talu njima pridružio;
Ostali se razbjegnuli Turci.
Za njim' goni Ivanovo društvo,
Misli Ile, da je Ivan s njime;
Istom mu se dadè osluhnutì,
Nješto ječi tamo na daleko:
„Mili Bože! što bi ono bilo?
Il' je guja zapala u st'jene,
Te ti ciči što izać' ne može,
Il' junaka oplakuju vile?
Daj da idem i što je da vidim.“
Ali sjedi kapetane Ivo,
Junak grdnih dopanuo rana;
Na njemu je devet grdnih rana,
Svaka rana smrti odgovara,
Od svake se vide džigerice.
Kad Ilija pobru opazio,
I njegove rane ugledao:
Ciknu Ile kano guja ljuta,
Svom Ivanu pobri poletio:
„Moj Ivane! vrstan pobratime,
Možeš li mi rane' preboljeti?
Da ja tražim l'jeka za bônika.“
Al' mu veli kapetan Ivane:
„Smiljaniću! sladak pobratime,
Gradi meni sala i nosila,
Pak me nosi mojoj kuli b'jeloj,
Ne me vidi za života majka
I Angjuša sestra od matere —
Nikad rana preboljeti ne ću;
Šta je, brate, tam' u klancim bilo?
Ima l' kogod mojih oklopnika?“
Ilija mu Talu dovodio;
Svemu se je dosjetio Ivo,
Pa je svomu pobri besjedio:
„Sve isjeci turske poglavice,
Štono sam im povezao ruke;

Digitized by Google

Muju baci u zindan tavnicu,
Nek tavnuje četiri godine,
Kad s' ispune četiri godine,
Izvedi ga putu na raskršće,
Posjeci ga na očigled svjetu,
Nek s' ut'ješe majke i ljubovce,
Kojeno je u crno zavio;
A sokola Nuku barjaktara,
Šteta ga je pogubiti pobro,
Jer je dobar junak na mejdanu—
Dok sam Nuki savezao ruke,
Devet mi je načinio rana, —
Zanj' prihvati groše i dukate,
Nek imadeš za što piti vina;
Tali ćeš mi potkovat tabane, —
Trista ćeš mu udariti štapa,
Pa ga pusti na tursku krajinu;
Junak Tale lagat' ne um'jede,
Sve će kazat' pravo po istini."
Kad Ilija riječ razumio,
Gradi pobri sala i nosila,
Odnesè ga u kršno primorje,
Donesè ga okrečenoj kuli;
Vidjela ga za života majka
I Angjuša sestra jedinica;
Pa Ivane svijet prom'jenuo. —
A kad vidje Smiljanić Ilija,
Sve isječe Udbinjane Turke,
Kako mu je pobro naredio;
Bacì Muju u zindan tavnicu,
Za Nukića novce prihvatio,
Tali dobro namazô tabane,
Pa ga pustì na tursku krajinu.
Mujo sjedi u zindan tavnici;
Biše u njoj za nedjelju dana;
Kad izigje nedjeljica dana,
Procvilio u tavnici Mujo:
„Oh da znade Ivanova majka
I Angjuša sestrica njegova,
Mujo bi se krstom prekrstio,

Google

Pa uzeo dȑber Angjeliju,
Pa joj bio za Ivana sina.“
Mujo misli da niko ne čuje,
Al' ga čuje Angjuša djevojka,
Ona leti' ter materi kaže.
Tog' joj majka jedva dočekala,
Iz tavnice Muju izvadila,
Odvedè ga crkvi manastiru;
Tu se Mujo krstom prekrstio,
Ivan su mu ime postavili,
Da bi majka pregorila sinka.
Ali vraga fajde krstit' nema!
Sve se Mujo na sunce obzire,
Kad će zapast, kad će omrknuti,
Ko vučina kad se na lov sprema.
Jedna večer omrknula bješe,
A Mujo se dočepà gjogata —
I uteče na ravnu Kladušu.
Tad je Mujo gjogu nabavio
Iz primorja Ivan Kapetana,
Za života na njem četavao'
I junačke nosio mejdane.
Davno bilo, sad se spominjalo,
A mi da smo zdravo i veselo. —

Ćejvanaga stari robi Kotare.

Kupi četu stari Ćejvanaga
Po Udbini i staroj Kladuši.
Kada četu starac sakupio,
Četu vodi u Kunar planinu.
Na Zečevu Turci razjašiše,
Na sidžime konje pripinjašiše,
Turci piju crveniku vino,
Ganjaju se čašom naokolo.
Čaša dogje starom Ćejvanagi,
Čašu prima, agam progovara:

Digitized by Google

„Zdrav' ste age. redom na okolo!
Ni u moje ni u vaše zravlje.
Već u zdravlje onoga junaka,
Koj' će otić u vlaške Kotare,
Uhoditi oboje Kotare,
Uhoditi sve tri tanke kule:
Jednu Kulu silna Smiljanića,
Drugu kulu Gavran gjenerala,
Treću kulu silna Zahorića:
Je l' gospoda po pjanim mehanam
Sjede l' rahat, ili piju vino;
I jesu li pusat odbacili.
Da idemo Kotar porobiti."
Svi mu Turci nikom ponikoše,
Crne oči zemljì oboriše,
Doliš ne će ogojeni Ibro,
U zô čas ga odgojila majka! —
On uzjaši gjogu od mejdana,
Otjera ga nìz polje Zečevo;
Zdravo došo do vode Korane,
I Koranu zdravo prelazio.
Brzo spade u vlaške Kotare.
Nuto Ibre, dobre sreće ti je!
U Kotarim nikog' nebijaše:
Digo se je silan Smiljaniću,
Pa uzdigo Gavran gjenerala
I ostalu kotarsku gospodu,
Te otišli na teferič moru.
Uhodio oboje Kotare,
Uhodio sve tri tanke kule
I natrag se Ibro povratio,
Zdravo došô na polje Zečevo;
Sve družini po istini kaže.
Otalen se Turci podigoše,
Listom idu u vlaške Kotare.
Kad sagjoše Turci u Kotare,
Porobiše oboje Kotare,
Porobiše sve okolo kule,
Mnogo pusto pl'jeno odvedoše. —
Kad se b'jele kule zapališe,

Digitized by Google

Iz njih biju dimi na svrdlove.
Te se dìžu nebu pod oblake.
Ilija je rano podranio.
Pokraj mora šetnju učinìo.
A pogleda ka kršnu Kotaru,
U Kotarim dime opazio, —
Plaho biju dimi u svrdlove;
Pa dozivlje svoga barjaktara;
„O moj Pavle! vrstan barjaktare,
Vazda si mi bio u nevolji,
I sad mi se u potrebi nadji.
Nu pogledaj našemu Kotaru!
Kako se je Kotar zapalio;
Bog će dati da će dobro biti!
Sve su naše kule popaljene.
Hitro jaši svog dobrog' dorata.
Uhodi nam oboje Kotare,
Uhodi nam redom tanke kule."
Oh! da vidiš Pavla barjaktara,
Gdje se momak hazur prigodio,
I dorata dobra uzjašio
Otjera ga u ravne Kotare:
Sve Kotare Turci porobili,
Zapaljene naokolo kule.
Prohodio oboje Kotare,
Zdravo došô do vode Korane
I Koranu vodu prehodio,
Zdrav' izišô na polje Zečevo;
Al' su pali po zečevu Turci
Po ledini tolu postavili,
Zalažu se ovnovinom mesom.
Zalivaju crvenikom usta.
Kod njih igra kolo djevojaka,
Pred njima je Angjuša djevojka,
Sestra l'jepa Mandušića Vuka,
I okreće kolo na okolo.
Oh! kakva je lijepa djevojka:
Sve je cure glavom nadhvatila
I lijepim pjesmam' natpjevala,
A ljepotom kolo začinila;

Digitized by Google

Na njoj je su tri kršna gjerdana,
Jedan joj je od krzli merdžana,
Drugi joj je od sitna bisera,
A treći je od žutih dukata.
Koji joj je od krzli merdžana,
Pripela ga po bijelu vratu —
Vrat joj bijel crveni merdžani,
Sitni biser po bijelim dojkam„
A dukati po ćemeru pasu;
Još djevojka i od sebe l'jepa,
Niko je se nagledat' ne može!
Sa neba bi namamila zv'jezde,
Kamo l' ne bi sa zemlje junake!
Kraj nje hoda ogojeni Ibro.
I za sobom dobra konja voda
I u ruci golu ćordu nosa.
Otalen se Pavle povratio,
Zdravo sigjè u kršno Primorje,
Sve on Ili po istini kaže. —
Kad Ilija Luku razumio,
On se plesnu rukom po koljenu:
„To je glavom ogojeni Ibro,
U zô čas ga odgojila majka!
Jer takoga nemade junaka
U Turčina ni u Kaurina!"
Pa dozivlje Mandušića Vuka
I svog pobru silna Zahorića:
„Čujete li moja braćo draga.
Jašte konje, spremajte družinu:
Kotari su naši porobljeni,
Popaljene na okolo kule,
Otjerano pl'jeno i robinje."
Junaci se hitro opremiše,
Svoje dobre konje pojašiše.
Napred ide Smiljanić Ilija,
A na svomu mrkodinu dori;
A za njime Mandušiću Vuče,
Jaši Vuče kosatoga vranca,
Sve mu griva u kopito smjera;
A za vukom silan Zahoriću,

Digitized by Google

I on jaši na dobru alatu;
A za njime Gavran gjenerale
Na ćilašu konju od mejdana.
Pet junaka sve je odabranih,
Uza svakog pestotin' drugova.
Zdravo došli do vode Korane,
I Koranu listom prelaziše;
Po Zečèvu konje potpaziše,
Ah! da vidiš silna Smiljanića!
Kad opazi odgojena Ibru,
Govorio Mandušiću Vuku:
„Mi ne sm'jemo udrit na Zečevo,
Hajd'mo gorom kraj polja Zečeva,
U Ormanu zelenu planinu,
Ond'jer ćemo zasjesti bogaze;
Jer je junak ogojeni Ibro,
Isjeće nas na polju Zečevu."
Kad mu pobro riječ razumio,
Kroz goricu vojsku okrenuše;
Sva im vojska pade u Ormanu,
I po gori bogaz uhvatiše.
Tude ih je noćca zavrnula,
Noćca minu, bio dan osvanu.
Nu! da vidiš čuda velikoga;
San usnio stari Ćejvanaga,
Na konaku, na polju Zečevu:
Vedro bješe pa se na oblači;
Iz oblaka munja poletila
Od Ormane, zelene planine,
Sve pobila po Zečèvu Turke.
Pa sazivlje svoje poglavice:
„Age moje! sa naše Udbine,
Strašan sam vam noćas san usnio!—
U Ormanu čeka nas busija.
Nije l' majka rodila junaka,
A sestrica brata podgojila
Na čistomu djevojačkom krilu,
Junačkim ga pasom opasala,
Na desnici napisala ćordu
S' oštrom iglom i žeženim lučom?

Digitized by Google

Ko će otić u Orman planinu,
Uhodjeti klance jadikovce?“
Svi mu Turci nikom ponikoše,
U zelenu travu pogledaše,
Pa gledaju kako trava raste,
Na zavojke kano djetelina,
Kano dojke u mlade djevojke.
Sam ti Ibro babi čelo gledi:
„Ja b' otišo, moji Udbinjani!
Ama mi je ostario babo,
Kod koga ga nemam ostaviti?“
Veli njemu Ličanine tale;
„Hajde pobro, ogojeni Ibro,
Ja ću čuvat' starca babu tvoga.“
Kada Ibro odabra besjede,
Na b'jesna se uzbaci gjogata,
Otjerà ga preko polja ravna.
Zdravo dogjè pod Orman planinu.
Dok u prvi klanac udario,
Potpazì ga Mandušiću Vuče;
Sve mu društvo na noge skočilo.
Al' ih viče Mandušiću Vuče:
„Sjed'te doli, moja braćo draga!
Posjedajte za jele zelene,
Ne mećite na zalud pušaka;
Ono j' glavom ogojeni Ibro,
U zô čas ga odgojila majka!
Njega puška ubiti ne može,
Ni njegova gjoge od mejdana;
Spaziće nas, kuće ne vidio!
Isjeće nas po gori zelenoj.
Nek on ide u Orman planinu,
A mi ćemo na ravno Zečevo.“
Tuda progjè ogojeni Ibro,
Ni kog' čuo, ni koga vidjeo;
Odè Ibro u Orman planinu.
Dok u drugi klanac udario,
Potpazì ga Smiljanić Ilija
I njegovih pestotin' puškara:
Sve mu društvo na noge skočilo.

Digitized by Google

Sve za duge puške prihvatilo.
Al' ih viče Smiljanić Ilija:
„Svi popante za jele zelene,
Ono j' glavom ogojeni Ibro;
Neka Ibro ide uz Ormanu
Mi hoćemo na polje Zečevo."
Tuda progje ogojeni Ibro,
Ni kog' čuo, ni koga vidio,
Hitro odè uz Orman planinu.
Odè Ile na polje Zečevo.
U četvrti klanac udario,
Potpazì ga Gavran gjenerale,
I njegovih pestotin' drugova;
Sve za duge puške prihvatilo.
Al' ih viče Gavran gjenerale:
„Sjed'te dolje, moja braćo draga!
Ne mećite u zalud pušaka —
Ono j' glavom ogojeni Ibro,
U zô čas ga odgojila majka!
Njega puška ubiti ne može,
Ni njegova gjoge od mejdana.
Popanite za jele zelene
Pokrite se gore listopadom;
Neka Ibro ide u Ormanu,
Mi hoćemo na polje Zečevo."
Tuda progjè ogojeni Ibro,
Ni kog' čuo, ni koga vidjeo:
Hitro odè uz Orman planinu;
Zdrav' izašô ogojeni Ibro
Na Ormanu studenu bunaru.
Ondje Ibro odsjedè gjogata,
Ibro hoda, a gjogata voda.
Istom vila iz Ormana viknu:
„Zlo ti jutro, ogojeni Ibro!
U zô čas si došô u Ormanu,
Po Zečevu izginuše Turci!"
Kada Ibro razabrao r'ječi,
On uzjašì gjogu od mejdana,
A poteže tatarku kandžiju,
Goni gjogu, kano zmiju ljutu.

Digitized by Google

Dok četiri klanca progonio,
Sve četiri ploče odbacio,
L'jeva krvca iz dobra gjogata.
Kako sigjè na polje Zečevo,
Ali pala po Zečevu magla
Sve od praha i olova brza:
Leš do leša, junak do junaka —
Izginuli Turci ne milice!
Živa nigdje nikog' ne imade!
Oh! da vidiš ogojena Ibre,
Sve prevrće leše po Zečevu,
Ne bi l' našô babu Ćejvanagu.
Svoga babu nahodio bješe,
A na njemu ruse glave nema;
Do njega je Ograšić Alija,
Ni na njemu ruse glave nema;
A do Ale Gjaić Ibrahime,
I njegova odsječena glava.
Al' očutì ogojeni Ibro:
Jeka stoji u jednoj dolini;
Tu se Ibro natkučio bješe,
Al' s' ukrio Ličanine Tale,
Splastio se za jelovo granje;
Tale grdnih dopanuo rana.
Njega pita ogojeni Ibro:
„Kamo tebi gojeni Halile?"
Njemu Tale teško progovara:
„Svezô ga je Mandušiću Vuče,
Odveo ga ka ravnu Kotaru."
Ibro dobra obrnu gjogata,
Ma mu dobar gjogat ohromio —
Sve mu pada po zelenoj travi;
Jedva njega kući dovodio,
I pješice glavu iznosio.
Nit' imade pl'jena ni robinja.
Onda bilo, sad' se spominjalo.
A mi da smo zdravo i veselo! —

Digitized by Google

Marko Mačinčić.

Vino piju do dva pobratima,
Na sred Zadra u londži zelenoj;
Jedno bješe Zadranine bane,
A drugo je Mačinčiću Marko.
Vino pijuć pobre besjedile:
Pa besjedi Zadranine bane:
„Pobratime, Mačinčiću Marko!
Koliko je iz Zadra kamena
Hoda, pobro, do šeher Mostara?“
Njemu veli Mačinčiću Marko:
„Pobratime Zadranine bane!
Ima puno hoda do Mostara: —
Lošu konju, a lošu junaku
Devet dana i tamo i amo;
Dobru konju, a dobru junaku,
Meni bane i doratu momu,
Za dan tamo, a za drugi amo;
Otiću ti kamenu Mostaru,
I don'jeću sestru Nazretića.“
Govorimu Zadranine bane:
„Čuješ pobro, Mačinčiću Marko!
Ako odeš kamenu Mostaru,
Za dan tamo, a za drugi amo,
I dovedeš sestru Nazretića:
Evo tebi moja b'jela kula
I gotovih hiljadu dukata
I moj dobar gjogat iz podruma
I najposlje moja rusa glava.“
A veli mu Mačinčiću Marko:
„Čuješ pobro, Zadranine bane!
Što sam rekô, ako ne učinim,
Evo tebi moja kula b'jela
I moj dobar dorat iz podruma
I gotovih hiljadu dukata,
Najstrag bane moja rusa glava.“
Odmah Marko na noge skočio —
Odè junak svojoj b'jeloj kuli.

Digitized by Google

Kad unigjè u mermer avliju,
On dozivlje slugu Mijovila:
„Moj Mijate, vjerna slugo moja!
Jesam ti se okladio sine,
Putovaću kamenu Mostaru;
Već mi spani u podrum doratu,
Pritegni mu četiri kolana,
Zauzdaj ga uzdom rešmalijom,
Svu noć doru po avliji vadaj.“
Odè Marko uz oblicu kulu.
Kad unigjè u puli odaju,
Ležè junak na meku dušeku.
Kad mu b'jela zora zab'jelila,
Al' ga mila majka dozivaše:
„D'jete moje! Mačinčiću Marko,
Jesi li se okladio sine
Putovati danas ka Mostaru?“
Kad se prenu i opremì Marko,
On dozivlje od Zadra topčiju,
I dadè mu tri žuta dukata;
Kada Marko uzjaši dorata,
Nek' topčija pripali topove.
Marko jaši doru vilenjaka,
A topčija pripalì topove,
Sunce zasjà Zadru po bedemu.
Ali rano podranio bane,
Pa izašô Zadru na tabiju,
Je li Marko rano podranio,
Je l' i malo noći prihvatio,
Je l' zadarsko polje prehodio.
Mark' isturì doru iz avlije,
Iz Zadra je njega isgonio,
Širokog' se polja dobavio;
Odè Marko preko polja ravna,
Kao zv'jezda preo neba sjajna.
Za njim gleda Zadranine bane,
Niti vidi Marka ni dorata;
Već kad sine ćorda na bedrici
I četiri ploče pod doratom,
Po tom bane Marka poznavaše.

Digitized by Google

Zadar progjè, Šibenik prešîbà,
Od Solina pregjè preko Trilja,
Zdravo došô do vode Cetine;
I Cetinu junak prehodio,
Zdrav' izašo na kršno Zadvarje,
Sahodio na Blato mostarsko,
Pa izagjè na vrh Žrvnjovače,
Sahodio selu Ilićima,
Zdravo došô do vode Neretve.
Na Neretvi dv'je dilber djevojke,
Njima Marko Boga nahvalio,
Djevojke mu zdravljem prihvatiše:
„Da si zdravo! junak na doratu."
Al' ih pita Mačinčiću Marko:
„Čije ste mi vi dilber djevojke?"
A jedna mu po istini kaže:
„Ja sam sestra Nazretić Alije
Iz našega kamena Mostara,
Ovo mi je mlagjana robinja."
Kad te Marko razumio r'ječi,
Osm'jehnu se, tiho joj govori:
„Sestro l'jepa Nazretić Alije,
Donesi mi studene vodice,
Jesam junak vrlo ožednio."
Prevarì se kićena djevojka,
Donesè mu studene vodice.
Nehtjè Marko studene vodice,
Već djevojku popadè za ruku,
Pa je bacì za se na dorata;
Tri je puta pasom opasao,
I četvrti od ćorde kajasom,
Pa dozivlje tananu robinju:
„Oj robinjo Nazretić Alije!
Selam ćeš mi Nazretić Aliji,
Njemu hoćeš pravo kazivati,
Ko mu Ajku sestru odvodio,
Baš iz Zadra Mačinčiću Marko;
Neka ide za mnom u potjeru."
Bakračlijom doru dobavio,
Pa okrenu od vode Neretve.

Digitized by Google

Ljuto ciknu robinja djevojka,
Ona žali Ajke plemenite. —
Na Blato je Marko ishodio;
Nuto vidi hala i belaja!
Sjede Marku dorat uzmicati;
Sam se junak misli na doratu,
Što uzmiče dorat od razboja?
Al' ga b'jela podvikuje vila,
Sa Veleži nad b'jelim Mostarom:
„Pobratime! Mačinčiću Marko,
Doratu si pretjerô kolane,
Popušti mu četiri kolana,
Dobar će ti dorat primaknuti.“
Hitro skočì s nećkava dorata,
Kolane mu bolje ugodio,
I opet je doru uzjašio.
Nuto Marka! dobre sreće bješe —
Vilen mu je dorat primaknuo,
Ko da ga je istom uzjašio.
Zdravo dogjè selu Uzarićim;
Tude ženju b'jele žetelice,
One ženju b'jelicu pšenicu.
Marko njima Boga nazivaše,
Žetelice zdravljem prihvatiše;
„Da si zdravo! junak na doratu.“
Marko kidè oštru alamanku,
Do mašeta doru dogonio,
Po kamenu ćordom udario,
I duboko bješe zahvatio;
Žetelicam riječ govorio:
„Čujete li, b'jele žetelice!
Kad izagje Nazretić Alija,
Nek okuša britku svoju ćordu;
Ako dublje u kamen us'ječe,
Neka ide za mnom u potjeru,
Ako manje, nek se natrag vrati.“
Odè Marko, otjerà dorata
I odnesè za sobom djevojku.
U te mjere Nazretić Alija
Na gjogatu, ko na gorskom vuku;

Digitized by Google

Žetelicam' konja dogonio,
Boga hvali, a l'jepo ih pita:
„Jeli ovda kogod prohodio,
Pronesè li za sobom djevojku?“
Al' mu vele b'jele žetelice:
„Čuješ aga! na dobru gjogatu,
Šad je ovda junak prohodio,
I projašì na dobru doratu.
Za se metnô kićenu djevojku;
I tebi je nišan ostavio —
Po mašetu ćordom udario.“
Kad opazì Nazretić Alija
Kud je šino po kamenu Marko,
I on kidè maća zelenoga,
Po mašetu maćem prihvatio,
Podlanicu dublje zahvatio;
Bakračlijom gjogu dohvatio,
Goni Marka do vode Cetine.
Nuto Marka! dobre sreće bješe,
Cetinu je dorat preplivao,
Na obalu oboje izvučè.
Bješe doru Marko odsjednuo,
Pa izliva vodu iz čizama.
Turčin padè do vode Cetine;
Ali Marku dobra sreća bješe,
Nesm'je Ture ud'rit na Cetinu:
Cetina je voda valovita,
Ona nosi drvlje i kamenje;
Pomalo je Markovih dorata.
Iz ruke je topuz prebacio:
„Eto Marko zelena jabuka.“
Snažna ruka topuz prebacila,
Al' ne smjerì Marka ni dorata,
Tu s' Alina sva sila razbila.
Odè Turčin natrag ka Mostaru,
Odè Marko Zadru kamenomu.
Sunce padè, a u Zadar Marko,
A drmnuše na gradu topovi;
Dočekà ga Zadranine bane,
I Marku se pokorno moljaše:

Digitized by Google

„Aman Marko! pokloni mi glavu,
Gjogu vodi, a nosi dukate,
Na poklon ti bjela moja kula.“
Sve mu Marko poklonio bješe:
Poklonì mu blago i gjogata,
Rusu glavu i bijelu kulu.
Tako bilo pa se spominjalo,
A mi da smo zdravo i veselo.

Gavran Sinjević i njegova ljuba.

Ili grmi il se zemlja trese,
Il' se ore niz planine st'jene,
Il' planine u debelo more,
Il' se vozi po kršu gjemija;
Niti grmi nit' se zemlja trese,
Nit' se ore niz planine st'jene,
Nit' planine u debelo more,
Nit' se voze po kršu gjemije, —
Već pucaju topi na Ostrogu.
Šemluk čini vezir na Ostrogu,
Jer je vr'jedna roba zarobio,
Eh! junaka Gavran Sinjevića;
Pa on pali od boja topove,
Šemluk čini za petnaest dana,
Svaki danak u petnaest dana,
Sve izmeće po trista topova.
Govori mu vezir u Ostrogu:
„Poturči se, Gavran Sinjeviću!
Evo tebi kula u Ostrogu,
Koja jesti od devet bojeva;
I gotovih tri tovara blaga;
Daću tebi kamenu džamiju,
I daću ti kćercu jedinicu.“
Al' veli mu Gavran Sinjeviću:
„Čuješ li me Ostrožan vezire!
Ne ću ti se junak poturčiti

Digitized by Google

Nit' ću svoje vjere prevrnuti
Za sve blago ostroškoga grada;
Volim junak kosti ostaviti
U zindanu u Ostrugu tvomu."
Kad vezire take čuje glase,
On dozivlje slugu Huseina:
„Čuj me Huso! moja vjerna slugo.
Hajd' udari gvožgje na Gavrana,
Pa ga baci u zindan tavnicu."
Huse sluge pogovora nema —
Na Gavrana gvožgje udarìo:
Na vrat meće halku gvožgje teško.
Pri njoj sindžir sedamdeset oka;
Na noge mu metnu bukagije,
A na ruke dvoje lisičine,
Pa ga baci u zindan tavnicu;
Bućnu voda do svilena pasa,
Po njoj gmile guje i akrapi:
Guje kolju, a akrapi štiplju
Lasice mu ore nausnice. —
Mili Bože, na svemu ti hvala!
Al' Gavrane tavnuje od davna,
Progje dana i sedam godina;
Gleda junak na plećim junačkim,
Al' pod halkom obagnjilo meso,
Glava mu se tamo amo kreće,
Na golu se šiju naslonio.
Po rukama meso opanulo.
Kada vidi Gavran u tavnici,
Da se junak živ raspao bješe:
Ljuto cvili, teško jadikuje,
Po Ostrogu tužba odjekuje,
Do vezira na bojali kuli,
Vezir šeta do gadne tavnice,
Po imenu sužnja dozivaše:
„O Gavrane! kurvino kopile,
Što ti cviliš u zindanu momu,
Kakva ti je muka dodijala?
Il' si gladan hljeba bijeloga,
Il' suhotan mesa debeloga,

Digitized by Google

Il' si žedan vina rumenoga,
Ili ti je spenze ponestalo?"
Govori mu Gavran Sinjeviću:
„Gospodaru! Ostrožan vezire,
„Ta čudo je i sedam nedjelja!?
Kamo l' nije sedam godin' dana!?
Veće bi se raspanula st'jena,
Kamo l' ne bi srce u junaku;
Tavnica mi tvoja dodijala:
Ja ne znadem u sedam godina,
Kada li mi crna zima dogje,
Kad' li meni b'jelo ljeto progje.
Počem znadem kad mi ljeto dogje:
Uhvati se kolo i djevojke;
Kada dogju do tvoje tavnice,
Pa pjevaju u kolu igraju,
Po imenu mene dozivaju,
I bace mi kitu fesligjena;
Po tom znadem da mi ljeto dogje.
Ja l' me sjeci ja l' me preprodaji.
Ja l' m' odsjeci sa ramena glavu?"
A vezir mu dugovanje kaže:
„Čuj kopile! Sinjević Gavrane,
Tvoja c'jena hiljadu cekina,
I na moru velika gjemija,
U gjemiji tri hambara b'jela;
Još Gavrane od zlata sinija,
Na kojoj je šarovita guja,
U čeljusti dragi kamen drži,
Što tebika sv'jetli večerati;
I još ću ti c'jenu nadovezat':
Iz podruma tvojè kule b'jele,
Oba konja modru i sivalja.
Na kojim' si, kurvino kopile!
Za dvadeset i tri godinice,
Ti Gavrane, mejdan odnosio;
Svu si tursku zemjlu porušio,
A kaursku zemlju okitio,
Od teb' podrest cura mogla nije,
Koju n'jesi zarobio, svinjo!

Digitized by Google

A momak se podgojit' ne može,
Kog Gavrane pogubio n'jesi?
I još ću ti c'jenu kazivati:
Tvoja seka, sestra jedinica.
A i Manda tvoja ljuba v'jerna,
Koja prvlje Turkinja je bilà,
Gavrane je jesi pokrstio,
Pa je uz'o za vijernu ljubu."
Kad Gavrane riječ razumio,
On veziru tiho progovara:
„Ne ću dati seke ni ljubovce,
Ne ću s njima život otkupiti
Volim junak kosti ostaviti."
Vezir njega iz tavnice vadi,
Pa ga baci u dublju tavnicu:
Bućnu voda do bijela vrata,
Po njoj gmižu guje i akrapi,
Guje kolju, a akrapi štiplju,
Lasice mu ore nausnice.
Cvilì ljuto Gavran u zìndanu:
„Gospodine, Ostroški vezire!
Dobavi mi divit i hartije,
Da ja pišem list knjige bijele,
Da je šaljem svojoj staroj majci,
Nek sabira teško dugovanje."
Vezir bješe, za Boga znadiše,
Dodade mu divit i hartije,
Kad se Gavran knjige dobavio,
On je piše na koljenu svomu,
A na ruke ostar'jeloj majci:
„Oh! čuješ li, moja mila majko,
Jesam tebi strašno osužnjio
U zindanu Ostrožan vezira;
Vezir me je c'jenom uc'jenio . . .
Nikad mene okom vidjet' ne ćeš;
Već prodaji po moru gjemije,
I prodaji modru i sivalja,
A udaji seku i ljubavku —
Nikad mene prečekati ne ćeš!"
Nagje knjizi momka knjigonošu:

Digitized by Google

„Na ti momak ovu knjigu moju,
Odnesi je mojoj staroj majci,
Evo tebi deset madžarija;
Al' ih brate u sebe nemadem
Daće ti ih moja stara nana."
Ode momak i knjigu odnese.
Kad je bilo kuli Gavranovoj,
Ali nješto pred avlijom cvili!
To je stara Gavranova majka.
Njojzi momak Boga nahvalio
I b'jelu joj ruku poljubio,
A vadi joj knjigu iz njedara.
Stara nana knjigu prihvatila;
Knjigu gleda a suze proliva,
Sve je pismo suzam potopila;
A gleda je kćerca i nevjesta
S previsoke Gavranove kule.
Sleti mlada Gavranova ljuba,
Ljubi majku u obadvje ruke:
„O starice! mila moja nano,
Kakva knjiga te suze prol'jevaš?
Il' je majko knjiga od junaštva,
Zove l' našeg na mejdan Gavrana?—
Od Gavrana glasa ni glasnika,
Evo punih sedam godin' danah! —
B'jela njemu usahnula ruka!
Ko ti kiti knjigu žalovitu,
Tebe staru da ucvili majku,
I grdne ti rane povr'jedjiva."
„Muč' ne kuni, drago d'jete moje.
Ovo knjiga našega Gavrana;
Eno njega u Ostrogu gradu,
U tavnici ostroškog vezira.
Poslo mi je knjigu jadovitu,
Da prodajem po moru gjemije.
Da udajem kćercu i nevjestu,
Da prodajem modru i sivalja —
Njega kuća nikad vidjet' ne će.
Nit' na kuli majka ni ljubavka."
Huda Manda kad te začu glase,

Digitized by Google

Ona ciknu tužno, žalovito,
Kod majke se grozno naplakala;
Savi skute i ode uz kulu.
Nuto Mande! jedne ženske glave,
Kako bješe mudra i razumna;
Pustim blagom vješto podvalila,
I carski je ferman dobavila;
Od tri paše, do tri burjuntije
Ode Manda u kitnu čaršiju,
Pa kupuje delinsko od'jelo,
A na glavu duge kalpačine,
Jedne sebi, druge Jeki seki.
Kad se b'jeloj povratila kući,
Po tursku su konje osedlale,
Ko sedlaju careve delije;
Na s' oblače delinsko od'jelo;
Svoje dobre konje pojašiše,
Jeka seka modru debeloga,
A sivalja ljuba Gavranova,
U terkiju čador prevezaše.
Mili Bože, čuda velikoga!
Dobri im se konji zaležali!
Ne gledaju vrata od avlije,
Tam' i vamo na propreko skaču;
Otiskoše polju u širine.
Da je komu stati pa gledati,
Ne bi reko da su ženske glave,
Već po izbor careve delije.
Kud god igju ka Ostrogu sigju
Pod Ostrogom čador razapeše.
Ugleda ih ostroška gospoda.
Pod čador su njima dohodili;
Carski ferman u ruke primiše,
Ferman nose carevu veziru;
Na divanu njega proučili.
Kad vidiše šta im ferman kaže:
Podiže se Ostroški vezire
Ka čadoru, carevim delijam.
Kad g' opazi Gavranova ljuba
I Jelica sestra jedinica:

Digitized by Google

Pram' vezirom na noge skočiše,
Paša njima turski selam daje,
A one mu l'jepo prihvatiše,
Kahvu daju, čibuk potkučuju.
Progovara ostroški vezire;
„Čujete li dv'je carske delije!
Nemoj te mi voditi Gavrana,
Evo vama tri kature blaga!
Svoj je turskoj vjeri dodijao:
Cura od njeg' podresti ne može,
Koju Gavran zarobiti ne će;
A momak se podgojit' ne može,
Kog' Gavrane pogubiti ne će —
Svu je tursku zemlju porušio
A kaursku zemlju okitio."
Besjedi mu ljuba Gavranova:
„Znaš li pašo, ni Bog te ne znao?
Da je Gavran carev pobratime;
Evo ima sedam godin' dana,
Za njeg nema glasa ni habera;
Car rasturi sedamn'est fermana,
Traži pobru po c'jelomu carstvu;
Za njeg care ćuo u Ostrogu,
Pa nas poslo, dv'je svoje delije:
Ako njega ne nagjemo živa,
Za njegovu hoće tvoju glavu."
Zaklinje ih Ostrožan vezire:
„Nemoj te mi voditi Gavrana,
Evo vami pô Ostroga moga."
Kad to čuje Gavranova ljuba,
Hitro spade do konja sivalja,
I sivalja dobra uzjašila,
Na vezira konja nagonila.
Prvim ga je nogam zahvatio.
Tare njega po zemljici crnoj;
Priveza ga za dobra sivalja,
Pa potjera niz polje zeleno.
Za njom lete ostroška gospoda:
„Nemojte nam našega vezira;
Evo vama Gavran Sinjevića,

Digitized by Google

I evo vam tri kature blaga.“
Kad to čula Gavranova ljuba,
Natrag se je ona povratila;
Ona dogje gradu i kapiji,
A za njome Jelica djevojka;
Dovedoše Ostroškog vezira
Do zindana, gdje Gavran tavnuje.
Izvadiše sužnja nevoljnoga
Iz njegove proklete tavnice.
Dovedoše tri hitra berbera,
Jedan mije, drugi kose brije,
A treći mu nokte obrezuje.
Na nj od'jelo sv'jetlo udariše,
Po izbor mu konja nahodiše,
Baš kulaša Ostrožan vezira. —
Svoje dobre konje uzjašiše,
Pa pogjoše od Ostroga b'jela;
Unigjoše polju u širine.
A sve cvili Gavran Sinjeviću,
Podjekuje iz srdašca svoga:
„Ajme meni! modro i sivalju,
Gdje u turske upadnuste ruke!“
Kad su bili na sred gore crne,
Nu! da vidiš Gavranove ljube:
Svoje dobre konje razjašiše,
Skide ljuba egbe sa sivalja,
Pa izvadi ovnovinu meso
I beškota hljeba bijeloga,
I čuturu vina crvenoga:
Meso jedu, piju lozovinu,
Potkučuju Gavran Sinjeviću.
Na to junak ni da gleda ne će,
Već sve ječi iz srdašca svoga:
„Ajme meni! modro i sivalju,
Gdje u turske upadnuste ruke.“
A kad vidje to njegova ljuba,
Ona skide kalpačinu tešku,
Pa prosiplje ruse pletenice,
Ne bi li je poznao Gavrane;
Zato Gavran junak i ne znade.

Digitized by Google

Ljuba skida burme pozlaćene,
U kojim su dragi kamenovi.
Obilježje Gavran Sinjevića;
Ona baci na krilo Gavranu.
Kad opazi junak Sinjeviću,
Srcem jeknu suzam oborio:
„Mili Bože, na svemu ti hvala!
Otkud ovdje moja vjerna ljuba!?“
Oćuti ga sivalj od mejdana,
Gospodara pozna po avazu.
Pohrzuje sivalj od mejdana
Kod Gavrana, gospodara svoga.
A Gavran mu besjedio r'ječi:
„Davor sivalj'! prvo dobro moje.“
Tud'jer se je jedva povratio,
I rumenog' vina napojio,
A pojeo mesa ovnovine.
Svoje dobre konje posjedoše;
Gavran jaši svog' dobra sivalja,
Ljuba jaši bijesna kulaša,
A Jelica modru debeloga.
B'jesan sivalj u kolače skače,
Šišika ga Gavran Sinjeviću:
„Davor sivalj! prvo dobro moje,
Tavnica mi kuća dodijala,
Ne mogu se ni tebe držati.“
Tiho jaši do ćemrli kule;
Zdravo svoju nanu nahodio,
Nahodio, pa razgovorio.
Mila braćo, ćuda golemoga!
Odkako je svijet postanuo
Tako niko ne čini mejdana,
Što učini Gavranova ljuba!
Neka braćo, i nama je drago:
Dobra žena najveće je blago.
Bog nam dao zdravlje i veselje,
Dušmanima trnje i kamenje! — —

Digitized by Google

Omer Velagić.

Ljuto sužanj u tavnici cvili,
Po imenu Omer Velagiću.
Obdan Omer u tavnici spava.
Obdan spava, a u noći cvili.
U tavnici bana Zadranina:
Ne da banu spavati na kuli,
Ni banici na banovoj ruci.
Dojadi se zadarskoj banici,
Pa je ona banu govorila:
„Dušo moja bane Zadranine,
Nije treba ni pogledat u te,
A kamo li stobom govoriti;
Al' evo sad u zemanu dogje.
Jeli testir da ti mlada kažem?"
„„Ti govori koliko ti drago!""
Evo ima petnaest godina.
Kako si se mnome eženio;
Još si prija u četu hodio
Pohvatao trideset sužanja,
A i snjima Omer Velagića,
Mlada sina od Ključa Velage! —
Sve si puštô sužnje na otkupe,
Omeru ga ni kazati ne ćeš!
Jal' ti puštaj Omer Velagića,
Jal' mu rusu odsijeci glavu
I Omeru kaži dugovanje;
Jal' ga prodaj Mlecim u kaure,
Jal' Maltanci, lijepoj djevojci,
Okien nikad sužanj ne izlazi."
„Evo hoću, vjerna ljubo moja!
Dokle svane i ograne sunce,
Omeru ću kazat' dugovanje."
Brže svanu i granu sunašce,
Ban Omeru sigje u tavnicu,
Pa je njemu bane govorio:
„Ja Turčine! Omer Velagiću.
Što ti cviliš, rodila te kurva!

Digitized by Google

Kakva ti je muka dodijala?
Ili nemaš vina crvenoga,
Il' ovnova mesa debeloga,
Il' beškota, hljeba bijeloga!?
Pa mi ne daš spavati na kuli,
Sve mi budiš sina Marijana."
Progovara Omer Velagiću:
„Svega dosta u tavnici tvojoj,
Ali mi je veće dodijalo;
Jal' mi kaži teško dugovanje,
Jal' mi rusu odsijeci glavu.
Nije šale petnaest nedjelja,
Kamo l' bane petnaest godina!
Kako si se bolan oženio,
Još si prije mene uhvatio,
Bacio me na dno u tavnicu,
Pa mi kazat dugovanja ne ćeš!"
Njemu bane tiho progovara:
„Ja Turćine! Omer Velagiću,
Možeš dati hiljadu dukata,
I još dvije grošah bijelijeh?
Ni tu za te dugovanja nema;
Još hiljadu konja ždrijebaca.
I hiljadu srijemskih volova,
I još dvije bačkijeh ovnova;
I hiljadu ćurak' velikije
Od samura i lisice žute!
I stotinu toka zlaćenijeh,
Za mojijeh stotinu katana;
I stotinu kalpak' i čelenki,
Sve od srme i žežena zlata;
Uz kalpake devet čelenaka:
Otkud gode koji vjetar puše,
Nek se one na čekrk okreću,
I nek jedna na drugu se smije;
I stó tovar' bakra i posteljâ,
I stotinu hata velikijeh;
I još desnu ruku habe svoga;
Još Omere srebrenu siniju,
Na siniju sorguće od zlata,

Digitized by Google

I na njojzi alem kamen dragi,
Koji sija kano mjesečina,
Pri komu se vidi večerati,
U pô noći, kano i u podne;
Et' Omere za te dugovanje."
Progovara Omer Velagiću:
„Ja bora ti! bane Zadranine,
Toga ne bi banovina dala,
A kamo li od Ključa Velaga!?"
„Kurve sine! Omer Velagiću,
Kad tvoj babo po četi hodaše,
Kada bi on vlaha uhvatìo,
U kahvi bi s' Velaga hvalio:
Ja zulumćar nikakav nijesam,
Kad uhvatim u gori hajduka,
Uc'jenim ga, pa ga opet pustim."
Njemu tihô Omer progovara:
„ Daj mi bane divit i kalema
I hartije knjige bez jazije,
Da ja pišem list knjige tanane,
A na ruke starcu babi momu,
Neka za me sprema dugovanje."
Brže mu je bane dobavio.
Omer piše list knjigu tanenu,
Pa je šalje babi rogjenomu. —
Kada Ključu knjiga dolazila,
Knjigu gleda od Ključa Velaga,
Knjigu gleda a suze prol'jeva,
I Omeru sinu progovara:
„Moj Omere, moja rano ljuta!
Sve ću dati za te dugovanje —
Al' te sine ispustiti ne ću."
Ode starac u novu čaršiju
Pa on traži mlade bazrgjane,
I on reže hiljadu ćurakah
Od samura i lisice žute;
I sakupi mlade dželepčije,
Da ovnove kupi i volove.
Vas Velaga namet pokupio;
Pa najposl'je eto ga u dvore.

Digitized by Google

I dobavi tri hitra berbera,
Da izvade ruku iz ramena.
I ruku je starac izvadio;
Za Omera spremi dugovanje. —
Dugovanje banu dolazilo;
Od Omera njega krije bane.
A sitnu je knjigu načinio,
A na ruke maltanci djevojci,
Nek ponese blaga gotovoga.
I odvede sužnja Velagića.
Brže mu je cura dolazila
I platila Omer Velagića;
Odvede ga Maltanka djevojka.
Primiše se gore Lepirice;
Progovara Omer Velagiću:
„Ja Maltanko! lijepa djevojko,
Jeli izum, malo zapjevati?“
„Jesti izum, sužnju nevoljniče,
Tucak junak, koliko ti drago,
I još više oda što ti drago.“
Zatakavši uši zapjevao:
„Hej! zelena goro Lepirico,
I u tebi vodo krvavico!
Ne hraniš li u seb' kog' junaka,
Jali brata, jali bratučeda,
Jal' mog babu, od Ključa Velagu,
Jali pobru Višnjić odmetnika,
Jali druga Ibrahima Talu?“
Oćutio od Ključa Velaga,
Gdje zapjeva Omere mu sine,
Pa govori Ibrahimu Tali:
„Ibrahime moj brate rogjeni;
Da bi išli i Višnjića zvali;
Skoro Višnjić s' čete dohodio,
U njega je umorna družina,
A Višnjić im i od sebe pošô.
I snigjoše gori Lepirici.
Mnogi Turci kano gorski vuci,
Oklopiše Maltanku djevojku,
Oteše joj Omer Velagića

Digitized by Google

I nju mladu vode u sužanjstvo;
Bacište je na dno tavnicu,
Uc'jeniše pa opet pustiše;
Uzeše joj deset tovar' blaga —
Omerovo teško dugovanje
Al' zaludu od Kluča Velagi,
Jer nemade ruke u ramenu!
Al' ga hrani Omer d'jete mlado,
On ga hrani i oda zla brani,

Beg Ljubović.

Često ferman Bosnu prehogjaše
Iz Stambola grada bijeloga,
Preko Bosne u Hercegovinu,
Do Trebinja grada bijeloga,
A na ruke bega Ljubovića.
Al' je njima loša sreća bila,
Jer ih kriju age Sarajlije.
Mnoge care fermane spremio,
Za punijeh sedam godinica.
Kad je caru veće dodijalo,
On opremi hitra tatarina,
I daje mu sićana fermana,
Da ga nosi begu Ljuboviću.
Ferman prima, do zemlje se sl'jega,
Pa on uči sićana fermana.
Ferman štije a suze prolije.
Pitala ga ostar'jela majka:
„Ah; moj beže, moj sine jedini,
Okle knjiga tako žalovita?
Okle knjiga ona izvor'jela!“
Besjedio beže Ljuboviću:
„Ne pitaj me, moja mila nano;
Ovo ferman od Stambola grada,
Od onoga cara silenoga:
Mene zove u svoju ordiju;
Evo ima sedam godinica,

Digitized by Google

Sve mi šalje ferman za fermanom,
A ja prinăit nikakva ne mogoh.
Već što ću ti od života svoga?
Jutros mi je babo umirao,
A sinoć sam svate opremio,
Da mi vode vjernu ljubovcu;
A sada mi treća stiže tuga,
Da ja idem na carevu vojsku."
Na ino se begu ne mogaše,
Već dozivlje slugu Ibrahima:
„Ibrahime! moja slugo vjerna,
Opremaj mi pretila gjogina."
Hitro njega sluga poslušao,
Opremì mu gjogu vilenoga,
Pa privedè binjektaš kamenu.
Opremì se beže Ljuboviću,
Opremì se, što se ljepše može,
Pa uzjašì debala gjogina.
Za njim bješe išetala majka,
Svoga sinka mljekom zaklinjala,
Da pričeka noći i svatova.
Dok svatovi dovedu djevojku,
Ne bi l' njemu poroda ostalo,
Da plemena ne zameće svoga.
To je beže majku poslušao.
Malo vrjeme postanulo bilo,
Zapucaše svjetli dževerdari,
Pomolì se od kršne Morače
Pomoli se kita i svatovi.
Ljepo ih je beže prečekao.
Svoju ljubu mladu obljubio,
A u jutru rano podranio:
Kad danica za goricu pregjè,
Halali se s ostarjelom majkom.
Odè beže gorom putujući,
Osta ljuba gorko tugujući. —
Brže beže ka Stambolu dogjè,
Na carini gjogu razjahao.
Pa on pita mlada careníka:
„Bogom brate! mlagjan careniče,

Digitized by Google

Hoćeš meni po istini kazat',
Je li care u Stambolu gradu?"
Besjedi mu mladi careniče:
„Nije njega u Stambolu gradu;
Evo ima sedam godinica,
Kako sjedi na polju adžamskom
Bojak bijuć s kraljom od Adžama."
Kada beže riječ razumio,
Vrnu natrag gjogu golemoga,
I on odè u zemlju adžamsku,
Pravo zdravo na polje adžamsko.
Uz polje je gjogu razljutio;
Sve preskače čerge i kolibe
I u vojsci zelene čadore,
Kroz vojsku je sokak načinio.
Dok dotjarà na sred polja ravna,
Do čadora Ćuprilić vezira;
Pred čadorom konja razjašio,
Pa ulazi pod čador zeleni;
Turski selam njemu nazivao;
Lijepo mu vezir prihvatio,
Pa je njemu riječ besjedio:
„O bora ti! neznana delijo,
Oklen li si, od koga li grada?"
Govori mu beže Ljubović:
„Ja sam mlagjan od Hercegovine,
Od Trebinja, bijeloga grada,
Po imenu beže Ljubović;
Mene care zove u ordiju
Evo ima sedam godinica.
Često slao bijele fermane,
Ali meni n'jesu dohodili —
Sakriše ih age Sarajlije.
Već sv'jetuj me, mili moj vezire.
Što ću sada od života svoga?
Vrlo sam ja cara uvr'jedio,
Ne sm'jem njemu selam nazivati,
Pod bijeli čador ulaziti!"
Njega vezir sv'jetu naučio:
„Ne brini se, moje d'jete drago!

Digitized by Google

Sutra rano, kada grane sunce,
Podranićeš u polje adžamsko,
Obletiti i tamo i vamo,
Ne bi l' koga roba zarobio,
Jali mrtvu glavu donosio? —
Evo ima sedam godinica,
Sve bijemo kralja adžamskoga,
Kapi krvi prolit' ne možemo
Nit' junačke odsijeći glave
Nit' oborit' sa grada kamena! —
Ne bi l' tebi Bog i sreća dala,
Da ukineš koga dušmanina?
Lasno će ti care oprostiti."
Kad svanulo i granulo sunce,
Podranio beže Ljubović̀u
Na svojemu gjogi vilenomu,
Pa on leti u polje široko.
U duboku šašu zalazio,
Tu nalazi adžamske sjenare,
Sjeno kose kralju od Adžama.
Britku ćordu beže prihvatio
Pa potjerà silne adžamljane:
Trojicu ih uhvatio živa,
Devet mrtvih glava odsjekao,
Pa na koplje bojno nanizao,
Ter ih nosi Ćuprilić veziru.
To veziru vrlo čudno bilo! —
On dozivlje svoje sluge vjerne,
Pa ga meću u kožne tezgere —
Jer je vezir plaho ostario,
Vojujući i bojak bijući;
U koljenim usahlije noga,
Gurajući konje mamuzama,
Pa on više jašiti ne može. —
Nose njega prevïjerne sluge,
Pod čadore cara čestitoga,
Pa on njemu po istini kaže,
Da je došo beže Ljubović̀u,
Tri kaura uhvatio živa,
Devet glava mrtvi osjekao,

Digitized by Google

Na bojno ih koplje nanizao.
Svojem caru na peškeš donio.“
To je caru puno drago bilo:
Od veselja od zemlje odskače,
Pa dozivlje svoje poručnike,
Da dovedu bega Ljubovića
Do čadora cara silenoga.
Sluge mu se hitre dogodile,
Brzo vode bega Ljubovića.
Selam viče beže Ljubović̀u,
Selam viče, crnu zemlju ljubi
Car je njemu tiho govorio:
„Ne boj mi se moje d'jete drago,
Ti si meni obraz osv'jetlao,
Lasno bih ja tebi oprostio,
Da si moga babu pogubio.“
Pa se maši rukom u džepove,
Izvadi mu hiljadu dukata. —
Služi beže cara čestitoga,
Vjerno služi za godinu dana.
Kad godini zemau izlazio,
Stiže njemu knjiga šarovita
Od Trebinja grada bijeloga,
Od njegove ostar'jele majke
I od one vijerne ljubovce.
U knjizi je selam i pozdravi
I uz njiha ti veseli glasi:
Da mu se je sinak nahodio,
Od njegova srca porodica;
Da zamoli cara silenoga.
Da on ode do odžaka svoga.
Da on vidi čedo premaleno.
Knjigu štije a vele se smije;
Odlazio caru čestitomu.
Sve on njemu po istini kaže.
To je caru vrlo žao bilo;
Ali mu se na ino ne može,
Već mu daje izun — burjuntiju,
Da on ide svojoj kuli b'jeloj,
Ma se opet za godinu vrati.

Digitized by Google

Ljubi zemlju beže Ljubovića,
A skače se na noge lagane.
Brzo gjogu svoga poklopio,
I poletje niz to polje ravno.
Gjogata je mamom pomamio.
Nagoni ga na adžamsku vojsku,
Da osvjetla cara čestitoga.
Navališe silni Adžamljani,
Opkoliše sa četiri strane,
Ibrahima slugu pogubiše,
Ljubovića živa uhvatiše.
Ali ne bi njega uhvatili,
Već s' ukide s konja golemoga.
Gjogo bježi od grada do grada,
Dok doletje do Trebinja grada.
Predanj stara mati išetala.
Pa je svoga gjogu obljubila,
U suzama njega okupala —
Tako tì je bega oplakala!
Osta beže u dušmanskoj ruci,
U tavnici, gdjeno krova nema,
Gdje ne grije sunce ni mjeseće,
Gdje no leži voda do koljena,
Pusta šaša raste do ramena,
Guje kolju, a akrapi štiplju.
Ljuto cvili sedamn'est godina,
U tavnici kralja adžamskoga.
Ti se jadì na daleko ćuli,
Do Trebinja grada bijeloga,
Baš do kule bega Ljubovića.
U kuli mu ljubu probudili
I dijete od šesn'est godina.
Pošto d'jete glasa razumilo,
Ono skače na noge lagane,
A prehvaća svijetlo oružje,
Pa uzjaši doru pretiloga,
Ter otigjè preko Bosne ravne.
Svakud pìta kralja od Adžama,
Svakog pita a svak mu se s'jeća.
Brzo d'jete kralja nalazio,

Digitized by Google

Pred njim crnu zemlju poklopio
Ljubi kralju skute i koljena,
Gorko plače, a suze prol'jeva, —
Da izbavi iz tavnice babu.
Ali kralju tvrda srca bješe.
Djetetu se smilit' ne htijaše;
Već ga vodi uz bijele dvore,
Pa ga daje kćercì jedinici:
Ne bi li ga cura prevarila,
Ne bi l' djete vjeru prom'jenulo?
Ali ono tvrde vjere bješe,
Ne govori za nedjelju dana,
Niti ište piva ni jediva
Nego plače i suze prol'jeva.
Kad nedjelja dana izlazila,
Na ino se njemu ne mogaše,
Već on skoči niz demir pendžere,
Ne bi l' ono glavu ulomilo?—
Mili Bože, na svemu ti hvala!
Nuto vidi! dragi pobratìme,
Kolika mu sreća preskočila.
On upade na krov od tavnice,
Pa prolomi do devet tavana,
U desetom babu nahodio.
Otpasuje pasa mukadema,
Izvadio babu iz tavnice,
Vodi njega na noć mjesečinu;
I uteče vesela mu majka,
Ka svojemu sentu i krajini;
Neka braćo i pravo je bilo.
Davno bilo sad se spominjalo

Alibeg Delibegović.

Pošetala Alipašinica
Po Budimu gradu širokomu;
Za njom šeta jadidžar Fatija.
Susretè ih silan Alibeže,

Digitized by Google

Poglavica od b'jela Budima,
Pa besjedi Alipašinici:
„Pokloni mi jadidžar Fatiju!“
Al' mu veli Alipašinica:
„Beg Alibeg! Delibegoviću,
Ti ne sm'jedeš uzeti Fatije
Od našega paše iz Budima,
Jer je paša Fati mušterija.
Iz Budima tri su alajbega,
Ni jedan je uzeti ne sm'jede.“
Alibeg joj progovara r'ječi:
„O gospojo! Alipašinice,
Pokloni mi jadidžar Fatiju!
Ja s' ne bojim paše Budimskoga,
Dok je mojih pestotin' momaka,
Što ih čorbom u odžaku hranim.“
Kad to čula Alipašinica,
Poklonì mu, ne reče ni r'ječi.
A da vidiš silna Alibega,
Gdje je ljubi u obadve ruke;
Ona njega u čelo junačko.
Odè beže, odvedè Fatiju.
Dok je b'jeloj kuli dohodio,
Odmah ju je nićah učinio.
Haber puče po svemu Budimu,
Da s' Alibeg oženio bješe.
Kad to začu paša od Budima.
Od derta je na noge skočio,
Pa dozivlje Ibru silihdara:
„Lalo moja! silihdare Ibro,
Hajde skupi pestotin delija;
Udrićemo na begovu kulu,
Pa begovu kulu oboriti,
Alibega živa uhvatiti,
A odvest' mu jadidžar Fatiju.“
Oh! da vidiš Ibru silihdara,
Gdje je paši poletio ruci,
Pa mu ljubi ruku i koljeno:
„Aman pašo! aman gospodaru,
Ti stariji, ti si pametniji —

Digitized by Google

Moji svjeti tebi ne trebaju;
Ma poslušaj! silihdara tvoga;
Sad' vidiš li silna Alibega,
Njem' akrama u Budimu nema,
Ni njegovim pestotin' momaka!
Dok mu teče momka i jednoga,
Ne će dati Alibega živa.
Već sam čuo u vlaškoj Indiji,
Kćer Kosiju indijskoga bana.
U jutru će petak osvanuti,
Divan čini u našem Budimu,
Nek' sve lale na divan izagju,
Učtuglije i ićituglije;
Doć će najstrag silan Alibeže,
A za begom pestotin' momaka.
Kad Alibeg stane na divanu,
Ti mu reci, paša gospodine:
„„Lalo moja! Delibegoviću,
Što si meni tako zakasnio,
Zar gdje si se skoro oženio? —
I ja sam joj bio mušterija,
Ma zar tebi od Boga sudjeno;
Baš ako će, lalo odabrana.
Čuo jesam gdje mi kažu ljudi,
Da si dobar junak na razboju,
Da t' akrama u Budimu nema,
Ni tvojijem pestotin' momaka! —
Jesam čuo u vlaškoj Indiji
L'jepu Kosu bana od Indije;
Izvedimi Kosiju djevojku,
Na poklon ti jadidžar Fatija.““
Alibeg je arli na mejdanu,
Beg će odmah kabul učiniti,
Kad Alibeg ode u Indiju,
Onda ćemo udriti na kulu,
I odvesti jadidžar Fatiju.“
Kada paša Ibru razumio,
Sa šilteta na noge skočio,
Pa poljubi silihdara svoga:
„Bre aferim! Ibro silihdare,

Digitized by Google

Ta bi pamet za vezira bila!"
Dok u jutru petak osvanuo,
Divan čini paša u Budimu;
Sve mu lale na divan izašle,
Najstrag dogjè silan Alibeže;
Beg dojaši na dobru bejazu,
A za begom pestotin' momaka;
Svakog' mrki brci do ramena,
Svakog' sjajne toke na prsima;
Beg Alibeg stadè na divanu.
Al' mu veli paša iz Budima:
„Lalo moja! Delibegoviću,
Što si meni jutros zakasnio,
Što te nema na divanu momu,
Zar gdje si se skoro oženio
I uzeo jadidžar Fatiju? —
I ja sam joj bio mušterija,
Ma zar tebi od Boga sugjeno!
Baš ako će! lalo odabrana,
Čuo jesam gdje mi kažu ljudi,
Da t' akrama nema u Budimu!
Da si dobar junak na razboju.
Dovedi mi Kosiju djevojku,
Iz Indije, indijskoga bana;
Na poklon ti jadidžar Fatija."
Beg Alibeg arli na mejdanu,
Tomu namah prevolio bješe,
I bejaza dobra uzjašio;
Odè bože svojoj b'jeloj kuli,
A za njime pestotin' momaka.
Beg s' u kuli l'jepo opremio;
Dva pletena iznese sepeta,
Puni jesu na teste fišeka,
Iznese ih na vrh b'jele kule;
I iznese vezenu šešanu,
Mala harća, a golema púca:
Litra praha a dvije olova;
I iznese bistra dževerdara,
Majci daje sjajna dževerdara,
Svojoj ljubi vezenu šešanu.

Digitized by Google

Alibeg je majci besjedio:
„Zatvor' majko ogradjenu kulu,
I oko nje kamenu avliju;
Ak' ikoga vidite pod kulom,
Udrite ga sa demir pendžera,
Dok vam teče na teste fišeka."
Beg Alibeg uzjaši bejaza,
A za njime pestotin' momaka;
Ode beže pravo u Indiju.
Oh! da vidiš budimskog vezira;
Kad Alibeg ode u Indiju,
Gdje on sitnu nakitio namu,
Na akrama indijskoga bana:
„Čuješ pobro! od Indije bane,
Eto na te silna Alibega
Beže se je asi učinio,
Bez carève ture i fermana,
I bez moje itlak burjuntije; —
Otišô je u zemlju Indiju,
Da ti robi kulu i predvorje,
Da t' uhvati Kosiju djevojku;
Oh! smakni ga, Bogom pobratime,
Tri ću tebi pokloniti grada,
Kraj Indije, koje tebi drago."
U ta doba i beg u Indiju,
Banovoj je dolazio kuli,
Uhvatio Kosiju djevojku,
I natrag se mirno povratio.
Zdravo došô pod Mlavu planinu,
Koja drži do četiri sata.
Tude beže razjaši bejaza,
I njegovih pestotin' momaka;
I bijeli čador popinjaše,
Pred čadorom vatru naložiše,
A uz vatru kavu pripekoše;
Čibuk pale, crnu kavu srču.
U ta doba dva mlada Madžara,
Oni jašu dva dobra gavrana,
Pravo idu begovu čadoru.
Odsjedoše oba konja svoja,

Digitized by Google

Podigoše tenef od čadora,
I oba 'se begu pokloniše,
Ruku ljube, riječ besjedili:
„Alibeže! na zlo udario,
Kud si pošo uz Mlavu planinu!?
Da imadeš krila sokolova,
Ne bi t' perje iznijelo mesa,
Kamo li ćeš izbaviti glavu!
Sva je Mlava napunjena vlaha.
Već daj nami banavu Kosiju,
Mi ćem' udrit' pred tobom uz klance,
Vlašku vatru na se prihvaćati."
Neda beže ni gledati u se,
Kamo l' dati lijepu djevojku!
Govore mu braća Velagići:
„Alibeže, na zlo udario!
Bolje j' dati banovu Kosiju,
Nego ludo izgubiti glavu
I zarubit' take vitezove?"
Kad se begu na ino ne moglo,
Poklonì im banovu Kosiju,
Pa udriše skladno uz planinu;
Napred idu dva mlada Madžara,
A za njima silan Alibeže,
I njegovih pestotina druga.
Dok u prvi klanac udariše,
Vlasi njihu spravno dočekaše,
Sve u ognju i u vatri živoj.
Tude prvu vatru ogrezoše,
Pa prodriše i kroz drugi klanac.
Sve su napred dva mlada Madžara,
Bojnu vatru na se prihvaćaju,
A za njima beže na bejazu;
Krvava mu do balčaka ćorda
I desnica do ramena ruka;
U bejaza, konja od razboja,
Nit' imade grive ni perčina.
Kad su vrelu Mlave ishodili,
Alibeg se za se obazreo;
Za njim nema ni jednoga druga,

Digitized by Google

Van četiri brata Velagića —
Ostali se po bogazim tuku.
Tad Alibeg razjaši bejaza,
Pješe hoda, a gjogata voda,
Alibeg se srdit prigodio,
Mnogo mu je izginulo društvo.
On opazì indijskoga bana;
Pod njime je peik bedevija;
Kakva mu je! sam je jad ubio,
Sve mu klima iz ramena vratom.
Kano guja iz studene st'jene,
Klapaju joj noge na baglame.
Beg Alibeg uzjaha bejaza,
I potjerà indijskoga bana;
Na trkeći njega dostignuo
I britkom ga ćordom udario
Po perčinu i po deverčinu;
Do sedla je rastavio bana
I kobile pod njim zahvatio —
Ukazà joj b'jele džigarice.
Padè banu knjiga iza kape,
Alibeg je knjigu prihvatio, —
Al' to nama budimskog' vezira.
Kad razgrnu sitnu onu namu,
Plesnuo se rukom po koljenu,
Skerlet čoha puče nad koljenom:
„O vezire! carski murtatine,
Oh! tako mi dina i ìmana,
Ako zdravo ka Budimu sagjem,
Odsjeć ću ti sa ramena glavu."
Od svojijeh pestotin' momaka,
Polovinu iskupio druga,
A ostali ostadoše pobro.
Sve šeite tude pokopaše;
Otalen se zdravo podigoše,
Pa pogjoše bijelu Budimu.
Haber dogje paši u Budimu:
„Ide beže i vodi Kosiju."
Dozivaše Ibru silihdara:
„Lalo moja! silihdare Ibro,

Digitized by Google

Brže spremaj hitra tatarina,
Da bježimo sva tri Carigradu.
Ako stigne silan Alibeže,
Ni na jednom ruse glave nema!“
A kad vidje Idriz tatarine,
Tri je dobra konja opremio.
Uzjašiše, ot'len pobjegoše,
Pobjegoše b'jelom Carigradu.
Beg Alibeg dogje ka Budimu;
Kada dogje svojoj kuli b'jeloj,
Al' sva kula lešom zavaljena,
Što s' pobile dv'je mlade gospoje.
Sve iz kule sa b'jelih pendžera;
Dok im teklo praha i olova
Izginulo pestotin' delijah.
U te mjere paša Carigradu,
On pred cara bješe ishodio,
Patišahu poklon učinio.
A ovako njemu govorio:
„Aman care! svetačko koljeno,
Nuder smakni silna Alibega
Iz našega bijela Budima.
Alibeg se murtat prigodio,
On prodaje Turkinje djevojke
U kaure za gotovo blago:
I gradove kaurim' prodaje.“
Kad te care r'ječi razumio,
On dozivlje kapidžiju svoga:
„Opremaj se, lalo kapidžija;
Hajde mahom bijelom Budimu.
Dovedi mi silna Alibega,
Ja njegovu ti donesi glavu.“
Kad je caru riječ razabrao,
Patišahu poklon učinio;
Opremi se carski kapidžija,
Sa svojizi pestotin' delija.
Dok se spremi carski kapidžija,
Turali je ferman prihvatio;
Ode mahom bijelom Budimu.
Zdravo dogje carski kapidžija

Digitized by Google

Ka begovoj ćemerliji kuli;
Dočeka ga silni Alibeže
Na selamu i na selamluku,
Vodi njega u mlake odaje
I njegove ostale delije.
Dobre konje u tople podrume.
Izagje im gospodska večera.
Kad večera carski kapidžija
I njegovih pestotin' delija.
Carski mu je ferman iznosio.
Kad Alibèg ferman opazio,
Sa šiljeta na noge skočio,
Pa se klanja carskomu fermanu,
Pa mi carski ferman poljubio.
Uči ferman, a suze prol'jeva,
Jer je došô vakat umirati.
Pa izvadi namu iz njedara,
Namu daje carskom' kapidžiji.
Kapidžija namu prihvatio.
Kada vidi šta mu ona kaže,
Sa serdžade na noge skočio —
Bega ljubi u čelo junačko,
„Alibeže! od b'jela Budima,
Sutra će mo ići Carigradu.
A ne boj se! beže Alibeže; —
A tako mi dina i imana!
I tako mi šehri ramazana,
Dok je moje na ramenu glave"! —
I tude su noćcu prenoćili.
Kada njima bjeli dan osvanu,
Opremi se carski kapidžija
Sa svojijeh pestotin' delija,
I s njim pogje silan Alibeže —
I četiri brata Velagića,
I pogjoše dva mlada Madžara,
Svi odoše b'jelu Carigradu. —
Pred cara je beže ishodio;
Kod njeg sjedi budimski vezire.
Do vezira lbro silihdare,
Onda care progovara r'ječi:

Digitized by Google

„Moj murtate! silan Alibeže,
Jer prodaješ Turkinje djevojke
U kaure za gotovo blago?“
Progovara paša iz Budima:
„Padišahu! svečevo koljeno,
Ja ga sual ne bih učinio, —
Namah bi mu ja odsjeko' glavu.“
A kad vidje carski kapidžija,
On povadì namu iz njedara
I dadè je caru Sulejmanu.
Care sitnu prihvatio namu;
Uči namu, gleda na dželata
A kad vidì silan Alibeže,
On ne čeka carevih dželata,
Već poteže hadži adžamovku,
Pa udara budimskog vezira —
Od jednoga načinì dvojicu;
I posječè Ibru silihdara.
Car Sulejman na noge skočio,
Kraj sebe je bega posadio,
Samurom ga ćurkom zagrnuo,
Bojali mu čibuk donesoše:
Pa mu veli care Sulejmane:
„Hajde sine bijelom Budìmu.
Pa ti beže u Budimu sudi.
Bez prom'jene, doklen je krajine,
Dok ti teče roda i koljena.“
Pred njim beže na noge skočio,
I temenah caru učinio.
Dok ispade iz arzi odaje,
Opremi se. ode ka Budimu;
I odvede dva mlada Madžara
I četiri brata Velagića,
Zdravo dogje svojoj kuli b'jeloj.
Dočeka ga mati i ljubovca
Na vratima kamene avlije,
Ruke šire, u lice ga ljube.
Kad je petak njima osvanuo.
Skupila se budimska gospoda,
Proučiše careva fermana.

Digitized by Google

Kad vidiše šta im ferman kaže,
Poletili skutu Alibega,
Novom paši od Bud ma grada.
Dok pukoše na gradu topovi,
Glas dadoše na četiri strane:
Alibeže postade vezirom.
Neka braćo i pravo je bilo!
Ko pod drugim jamu potkopaje,
Sam će u njoj izgubiti glavu.

Mali Mehinaga.

Vino pile kaniške gazije,
Na Kaniži, na londži zelenoj,
Trides't aga, jedan do drugoga;
Pred njima je Gazi Smailaga;
Do njeg sjedi Cifra Hasanaga;
Mehinaga hladno vino služi.
Sve se hvale kaniške gazije:
Kad je koji u četu hodio,
Što je koji ćara zadobio;
Sve dovede robe i robinje.
A sve šutì d'jete Mehinaga.
Al' mu veli Cifra Hasanaga:
„Mehinaga! drago d'jete moje,
Što ti šutiš, ništa ne govoriš?
Jer ne hvališ sebe i dorata?“
Progovara d'jete Mehinaga:
„Moj amidža! Cifra Hasanaga,
Kad ja čete ni vidjeo n'jesam,
Gdje ću hvalit sebe i dorata!?“
A od zemlje na noge skočio,
Eto njega starcu Smailagi;
Ljubi babi ruke i koljena:
„Daj mi izun! babo Smailaga,
Da ja kupim četu po Kaniži;
Da sagjemo do Karalimana,
Do odžaka Petra gjenerala,

Digitized by Google

Da Petrovu kulu porobimo.
Eto kažu od Ašana bana,
Da je dobar junak na mejdanu;
Da ga zovem na mejdan junački
Da okušam sebe i dorata."
Kad mu babo riječ razumio:
„Hajde sine, u stô dobrih časa!"
Eto momka do konja dorata,
Iz Kaniže doru isturio,
Otjera ga poljem zelenijem.
Polje pregje, u planinu ugje —
Zdravo sišô u polje budimsko.
Al' banuše od srebra kočije,
Pod kočijam' dva konja goluba,
Na prac'jepu N'jemac kočijašu,
Što upravlja dva konja goluba.
Uz njeg' ide dvan'est pašalija'
Iz Budima, budimskog' vezira.
A sve nješto u kočijam cvili,
Sve ti kune budimskog' vezira.
Oh! da vidiš malog Mehìnage,
Gdje doratu prihvati kajasu;
Do kočija doru dogonio.
Pa otvori kapak od kočija,
Al' djevojka sjedi u kočijam',
Ona sjedi ter suze proliva.
A momak je teško zaklinjaše
Nebom, zemljom, suncem i mjesecom:
„Što je tebi kićena djevojko,
Što li danas u kočijam cviliš,
Čijega si roda i koljena?"
Djevojka mu progovara r'ječi:
„Seratlijo! na dobru doratu,
Ja sam cura iz b'jela Budima,
Kćer lijepa Osman alajbega:
Bog ubio našega vezira!
Čini surgun Turke na kaure
Preko mora u zemlju Talìju,
Oklen s' nìkad ne vraćaju Turci.
Moga babu surgun učìnio,

Digitized by Google

Učinio ka Karalimanu,
Kopiletu, Petru gjeneralu.
Mene prodô za gotovo blago,
Ka Ašanu, banu od Ašana.“
Kad to čuje mali Mehinaga,
On doratu pokupi kajasu,
A poteže oštru demiskiju —
Pa posječe N'jemca kočijaša,
I vezirskih dvan'est pašalija,
Pa obrnu u Budim kočije,
Do odžaka Osman Alajbega.
Kad utjera doru u avliju
I utjera konje i kočije,
Aga viče alajbegovicu;
„Evo sam ti kćercu povratio;
Hoćeš meni kćercu pokloniti?.
Da joj dadem prsten i jabuku,
A u despet budimskom veziru.“
Kad to čula Alajbegovica,
Zaklinje ga sa bijele kule:
„Seratlijo! na dobru doratu,
Oklen jesi, od koga li grada,
Čijega si roda i plemena,
Kako li se po imenu vičeš?“
Al' joj veli mali Mehinaga:
„Čuješ li me! alajbegovice,
Ja sam momak iz Kaniže b'jele,
Babo mi je glava od Kaniže,
Ja sam glavom mali Mehinaga.“
Kad to čuje alajbegovica,
Ljubi momka u čelo junačko:
„Ah! ti li si, junačko koljeno.“
Namah mu je kćercu poklonila.
On joj dadè prsten i jabuku,
Ona njemu boščaluk haljine;
Jedne dadè babi Smailagi,
Druge daje Cifri Asanagi,
Treće dadè malom' Mehinagi.
Odè momak, istjerà dorata,
A u cure nišan ostavio;

Digitized by Google

Odè mahom junak do vezira.
Kad utjerô doru u avliju,
Gdje no sjedi budimski vezire;
U avliji doru odsjednuo,
Uzbacì mu svilenu kajasu,
Pa eto ga u arzi odaju,
Gdje no sjedi budimski vezire,
Pa temenah činio veziru.
Kraj sebe ga vezir posadio,
Samurli ga ćurkom zagrnuo,
Bojali mu čibuk donesoše
I mrku mu kavu pokučiše.
Pa ga pita budimski vezire:
„Kako ti je u Kaniži sine?
Kako ti je babo Smailaga
I amidža Cifra Hasanaga
I ostale age po Kaniži?“
Govorì mu d'jete Mehinaga:
„Dobro nam je pašo u Kaniži:
Zdravo su nam age po Kaniži
I moj babo gazi Smailaga;
Babo ti je selam učinio,
Da mi dadeš jednu burjuntiju,
Da skupimo četu po Kaniži,
Da sagjemo do Karalimana,
Do odžaka Petra gjenerala,
Da Petrovu kulu porobimo.
Eto kažu od Ašana bana,
Da je dobar junak na mejdanu;
Da ga zovnem na mejdan junački,
Da okušam sebe i dorata.“
Kada paša riječ razumio,
On mu dadè sitnu burjuntiju.
Odè momak mahom u Kanižu.
Kad je bio svojoj kuli bjeloj,
Opazi ga babo Smailaga,
Predanj sagje na avliju b'jelu;
Uhvatì mu plemića dorata.
„Mehinaga! drago d'jete moje,
Kako ti je u Budimu sine,

Digitized by Google

Kako ti je kod vezira bilo,
Je li tebe vezir dočekao?“
Njemu veli d'jete Mehinaga:
„Dobro mi je bilo u Budimu;
Ljepo me je vezir dočekao,
Samurli me ćurkom za'grnuo,
Bojali mi čibuk pokučio.
Ni malo ti ne hvalim vezira!
Jer je murtat vezir u Budimu:
Čini surgun na kaure Turke
Preko mora u zemlju Taliju.
Oklen s' nikad ne vraćaju Turci.
Surgun čini Osman alajbega,
Njega spremì ka Karalimanu,
Ka odžaku Petra gjenerala;
Kćer mu prodà za gotovo blago
Kopiletu Ašanliji banu.
Ja sam sreo u polju budimskom;
Ama babo od srebra kočije,
Pod kočijam dva konja goluba,
Na prac'jepu N'jemca kočijaša,
Što upravlja dva konja goluba;
Uz njeg' ide dvan'est pašalija,
Iz Budima, budimskog vezira;
U kočijam' lijepa djevojka,
Kćer lijepa Osman alajbega,
I odoše mahom ka Ašanu.“
Kad mu babo riječ razumio,
On povadì svoju britku ćordu,
Da posječe Mehinagu sina.
A ne dà mu Cifra Hasanaga.
Neg' mu veli gazi Smailaga:
„Mehinaga, moj jedini sine!
Kurva mu je i otac i majka,
Ko te zovne Smailbegovićem.
Da se jesi na babu bacio:
Posjeko bi N'jemca kočijaša
I vezirskih dvan'est pašalija,
Pa u Budim vratio kočije,
Dao curi prsten i jabuku,

Digitized by Google

A u despet budimskog vezira.“ —
On poteže boščaluk haljine;
Jedne dadè babi Smailagi,
Druge stricu Cifri Hasanagi,
Treći momak sebi ostavio:
„Jesam babo, vjera ti je tvrda!
Jesam curu sebi isprosio,
Et' i vami od nje obilježje.“
Kad mu čuje babo Smailaga,
Ljubi sina u čelo junačko:
„Bre aferim! junačko koljeno,
Tako ti je i babo radio.“
A kad vidje mali Mehinaga,
On iznesè sitnu burjuntiju,
Pa je uči momak u Kaniži,
A sve kupi po izbor junake,
Sve po izbor, gdje kog' boljeg' znade.
Hiljadu je sakupio druga,
I pred njima Cifra Hasanaga:
Svede četu do Karalimana,
Robi, pali, do Petrove kule.
I Petrovoj kuli dolaziše;
Uhvatiše Petra gjenerala,
I b'jele mu ruke savezaše.
Oh! da vidiš malog Mehinage,
Gdje nakiti jednu knjigu b'jelu,
A na ruke od Ašana banu:
„Čuj kopile! od Ašana bane,
Izagji mi na mejdan junački!
Tebe hvali serat i krajina,
A ni mene ne kudi družina.
Čuo jesam, gdje mi kažu ljudi:
Koliko je u godini dana,
Da si više odnio mejdana?“
B'jela knjiga ka Ašanu sagje,
A na ruke banu Ašanliji.
Knjigu gleda na družinu viče:
„Spremajte se! moji sokolovi.
Valja ići na mejdan Turčinu.“
Tu se bane opremio bješe!

Digitized by Google

Za njim ima trista konjanika.
Kad je bane njemu dolazio,
Turčin njemu na mejdan izagje,
Bacaju se iz malih pušaka,
Ni jednoga puška ne pogadja.
Potegoše koplja ubojice
Pobježe mu od Ašana bane
Na svom' konju, kosatu golubu,
Sustiže ga mali Mehinaga;
Brz je dorat, šteta ga odn'jela!
Mogô bi ga udriti sa ćordom.
Kamo l' ne bi svojim kopljem bojnim?-
I udri ga kopljem ubojicom;
Kako ga je lako udario,
S' goluba ga dobra rastavio,
Sa zelenom travom sastavio,
Uhvati mu kosata goluba,
Povede ga Turčin u jedeku;
Zdravo ode u svoju ordiju.
Pa pogjoše od Petrove kule;
Pravo idu kamenu Budimu,
B'jeloj kuli Osman alajbega,
Gdje je momak curu zaručio, —
I tude su noćcu prenoćili.
Kad u jutru bijel dan svanuo:
Sve do sada bili su četnici,
Sada agi kićeni svatovi.
Povedoše lijepu djevojku;
I odoše u Kanižu b'jelu.
Zdravo svati došli u Kanižu,
Ka odžaku malog' Mehinage.
Dočeka ih starac Smailaga,
Sve razredi po javtam' svatove.
Pir činili tri bijela dana,
Dosta hljeba i debela mesa.
Davno bilo sad se spominjalo.

Digitized by Google

Halil Ćejvanagin i Halil Mujagin.

Age piju na Udbini vino,
Trides't aga jedan do drugoga;
Pred njima je stari Ćejvanaga;
Vino služi dijete Halile,
Sin jedini starca Ćejvanage.
Ćejvan stari agam' besjedio:
„Čujete li moje age drage!
Svakog' ima po l'jepa djevojka,
U kog' kćerca, u koga sestrica:
Koji će mi dat' l'jepu djevojku,
Da oženim svog' Halila sina?"
Sve ti šute age na okolo.
Halil agam riječ besjedio:
„Hvala vama na gospodskoj šutnji
I na vašim kićenim djevojkam'! —
Ja se jesam Bogu zaklinjao,
Da se ne ću oženit' Turkinjom,
Veća kćercom bana od Karlovca."
Kad mu babo riječ razumio,
Sa šilteta na noge skočio,
Ljubi sina u čelo junačko:
„Bre aferim! drago d'jete moje,
Kad s' istače junak za mejdana."
Ćejvan zatim agam' besjedio:
„Nije l' majka rodila junaka,
I da se je ovdje prigodio,
Koji ć' otić' sa mojim Halilom
Do Karlovca, grada kaurskoga.
Uhodit' ga svega na okolo,
I banovu previsoku kulu,
I vidjeti gjigju Angjeliju,
Kćer lijepu karlovačkog' bana:
Je su li joj prsti za prstena,
Je l' joj b'jelo za ljubljenja lice,
Jesu l' pleća za žuta kavada,
Jesu l' noge za zlatni naluna?—"
Age šute, ništa ne besjede,

Digitized by Google

Sam govori Ferizagić Ibro:
„Evo nama rodila sokola,
Danas se je ovdje prigodio —
Ja ću otić sa svojim Halilom.“
Dvje se age l'jepo opremiše,
Svoje dobre konje uzjašiše,
Otjeraše na ravnu Kladušu,
Pravo gone Mujaginoj kuli.
Dočeka ih ogojen Halile.
Na vratima, pred bijelom kulom.
Dvje mu age turski selam viču,
A Halil im ožgjeldiju daje;
Odvede ih u visoku kulu,
Dobre konje u tople podrume.
Kad su bili Muji u odaju,
Buljubaša za trpezom bješe,
Mujo tuče slatku lozovinu.
Uza se je age posadijo:
Oba s njime kupe prihvatiše.
Mujaga im riječ besjedio:
„Kud hoćete, dv'je age careve?“
Odgovara dijete Halile:
„Jesmo pošli Mujo do Karlovca,
Ne bi l' l'jepu gjigju ujagmili,
Angju, kćercu karlovačkog bana.“
Na to Mujo čelo natumrači:
„Progjite se, moja d'jeco luda,
Progjite se vraga i Karlovca; —
Ja sam do njeg' triput sahodijo.
Savodijo po pestotin' druga,
Ni jednoga izvodijo n'jsam;
Treći put sam rana dopanuo;
Da ne bješe gjoge od mejdana,
Nikad bi me kuća ne vidjela.
U trideset i tri vlaška grada,
Od mog gjoge bržeg' konja nema —
Stigoše me vlasi u Kunari;
Ja se branim svojom golom ćordom;
Gdje je sreća, tu je i nesreća —
Prebi mi se u balčaku ćorda,

Digitized by Google

Dadoh pleća ter zbilja pobjegoh;
Sve me biju drvljem i kamenjem:
Hvala gjogo, što do kuće dogjoh."
Mučno bilo gojenu Halilu,
Svomu bratu srdit odgovora:
„Ja ne puštam braće u kaure,
Da bih svoje ne donio glave."
Kad se Muji na ino ne može,
Priče brata svoga svjetovati:
„Čuj Halile! moj brate rogjeni,
Što će tebi govoriti Mujo:
Kad izagješ na Kunar planinu,
Šedervanu, ka vodi studenoj;
Ondje jesu puti raskrsnici,
Jedni puti ka Janoku gradu,
Drugi vode do b'jela Kazmana,
Treći puti ka vlaškom Karlovcu;
Ja sam svoga gjogu naučio:
Baci na njeg svilenu kajasu,
On će mahom skrenut' ka Karlovcu,
Jer je tri krat njemu dohodio,
I triput mi glavu iznosio.
Kada sagješ u polje zeleno,
Ondje jesu vlaški čardakovi,
Najdonji je Višnjića Jovana;
Čardak mu je na trides't direka,
U njem' ima trideset pandura;
Čuvaj ga se, moj brate Halile,
Jer je Višnjić šarovita guja.
A kad budeš gradu na kapiju,
Kroz Karlovac natjeraš sokakom,
Baci gjogi dizgin na jabuku,
Tiho jaši, a gledaj preda se,
Da ti vlasi gjoge ne poznadu."
Halil pobra r'ječi u njedarca,
Primače se popetu sepetu.
Na s' oblači katansko od'jelo,
Splić' u perčin križe i medalje;
Kôšto nose malteške katane;
Nevolja je ni grehota nije.

Digitized by Google

Sve tri s' age tako opremiše,
Na hitre se konje uzbaciše,
Otjeraše mahom ka Karlovcu.
Kad su bili na Kunar planinu,
Trostruki se ukazaše puti;
Misli s' Halil kud bi okrenuo?
Al' se gjogo i sam otimaše,
Kuda prije naučio bješe;
On okrenu karlovačkim putem.
Sahodio u polje zeleno.
Zdravo prošô trides't čardakova
I u njima njemačke stražane.
Kad je bilo Višnjića čardaku,
I tu mu je dobra sreća bila,
Jer spavaše Višnjiću Jovane.
Zdravo došli gradu na kapiju,
Dočekà ih dvanaest soldata
Pod mušketom i pod bajunetom:
„Oklen jeste, oprane katane?"
A Halil im baca opetice:
„Mi smo sva tri iz otoka Malte,
Vitezovi malteškoga bana,
Pa nas sva tri okrivila pravda,
Sad tražimo boljeg' gospodara."
Za prikratit' s njima lakrdiju,
Bakračlijom konje dohvatiše,
Kroz soldate hitro promakoše,
Otjeraše širokim sokakom.
Vrag Halilu mirovat' ne dade:
Svom gjogatu pokupì kajasu,
Po dva koplja u nebesa gjisa,
Po četiri napred odapinje,
Ispadaju iz kaldrme st'jene.
Gledaše ga malo i golemo:
„Baš ko gjogat kladuškog' Hrnjice,
Ali nije na gjogatu Mujo."
Do banove dotjeraše kule;
A pred kulom kolo djevojaka,
U kolu je gjigja Angjelija,
Kćer lijepa od Karlovca bana,

Digitized by Google

Njoj prilike u kaurim' nema.
Pokraj kola konje odsjednuše;
Halil mahom uz ćemrli kulu,
I unigje banu u odaju.
Bane sjedì u čelu odaje,
A uz njega trideset serdara;
Halil turi kapu pod pazuo,
Savija se do sv'jetla mramora,
Bana ljubi u desnicu ruku,
Pa za njime ostale serdare.
Ban Halilu riječ besjedio:
„Oklen jesi, oprana katano?
Pametna ti dvoriš gospodara,
Pametno ti u kulu unigje.“
„„Zar ne znadeš, moj premili bane?
Ja sam momak od kamena Livna,
Po imenu Vide barjaktare,
Koji sam ti Angju zaprosio:
Ja je iskò ti mi dao n'jesi;
Pa sam ćuo da udaješ Angju,
Daješ kćercu preko sinjeg' mora,
Za nekakva Primorca Iliju;
I to su mi dokazali ljudi,
Bić' u svatìm džiličija Luka.
S njim sam došò sreću okušati.
Skoro Luka Livnu salazio
I mojoj se navraćao kuli,
Da se sa mnom potjera džilita.
Mene bane doma nije bilo,
Otišò sam šeher Sarajevu.““
Ban Halila na perje posadi:
„Čuješ Vide, vrstan barjaktare!
Imadeš li konja za košije?
Košija je sine djevojačka,
Na košiji hiljadu dukata
I Turkinja Hanka Bojagića,
Jauklija Hrnjice Halila,
Koju no sam skoro zarobio.“
Odgovara Vide barjaktare:
„Imam bane bijesna gjogata,

Digitized by Google

Skoro sam ga srećom dobavío
Od Turakah za osmak dukata —
U gjogu se pouzdati mogu.“
Tu su mrklu noćcu prenoćili.
Kad je njima bijel dan svanuo,
Karlovcu se odvališe vrata,
Iz njeg izjâ od Karlovca bane,
A za njime serhat i krajina,
Ode bane dočekat' svatove.
Zdravo sašli lugu zelenomu,
Al' eto ti kićenih svatova,
Ban je natrag silu povratio.
Oh, da vidiš barjaktare Luke!
Iz svatovah izgoni putalja;
B'jesan mu se putalj pomamio,
Po dva koplja u nebesa gjipa,
Za četiri mjeri po ledini.
Opazi ga ogojen Halile,
On pram' njime gjogu izgonio,
Mamen gjogat pod Halilom bješe,
Sve mu sitno u kolače skače;
Poredi ga s džiličijom Lukom.
Kada Luka momka opazio,
I pod njime pelivan gjogata,
Svog putalja u alaj utjera.
S mirom idu do banove kule;
Svi svatovi konje razjašiše
I banovi oprani soldati.
Noć noćili, jutro osvanulo,
Doboš kuca do bijela dana:
„Ko imade konja za mejdana
Neka vodi danas na košiju.“
Silni konji niz polje odoše,
Pestotina hata i paripa,
Megju njima vitkih bedevija.
Sahodiše do zelena luga,
Od Karlovca četeri sahata;
Za konop se konji zavedoše,
Konop pade, konji poletiše,
Sva poleti sila i krajina;

Digitized by Google

A još Halil vadaše gjogina.
Da ne reku da je prevario.
Pa se i on za njima natište;
Brzo stiže jedno jato konja,
Dok ih stiže, na mah ih prestiže;
To je bilo u prvom sahatu.
Gjogo leti poljem zelenijem,
Dva alaja opet premitio.
Kad je bilo u drugom sahatu,
Halilu se dade pogledati,
I opazi dva konja goluba,
Oba jesu zadarskoga bana;
On popusti gjogatu kajasu:
Gdje ih stiže tude ih prestiže.
Opet spazi dva dobra alata,
Dva alata šibeničkog' bana;
Gjogi zlatnu popusti kajasu,
Brže stiže obadva alata.
Kad je bilo u trećemu satu
Halil motri, što pred njim imade,
I opazi b'jesnu bedeviju;
Kobila je s mora gjenerala;
Daleko je kleta odmaknula,
Ne može je ubiti šešana.
Kad to vidi Mujagin Halile,
S bakračlijom gjogu osjetio,
Pa doštiže hitru bedeviju, —
To je bilo u trećemu satu.
Bedeviju istom promitio,
Al' se nješto pred njim svjetlucaše —
To su ploče Lukina putalja;
B'jesno putalj poljem odapinje,
Iz ledine busje izvaljuje;
Prah posiplje gjogu i Halila,
Pa ga gjogat prestignut ne može.
Onda Halil gjogi bjesedio:
„Znaš li gjogo sve moje uzdanje?
Kad je vojska pod Benderom bila:
Zob je bila četiri dukata;
Sve ostale paše i veziri,

Digitized by Google

Svojim konjma zob su uzmaknuli,
Ja sam tebi gjogo primicao."
Pa poteže paklenu kandžiju,
I prihvaća po butovim' gjogu,
Sve od kuka do stražnjega šljuka.
Postidi se gjogo od udarca,
A još više od konja putalja,
Pa se složi do zemljice crne;
Bakračlije busa zahvatiše,
Sve po polju travu zagrizuju.
Gjogo nogam usteže hitrinu,
Jer je vještak, aršin prom'jenuo;
Jednim skokom po dva primotava,
Mnog' ostavì Luku i putalja.
Kad dopadè Halil do košije,
Njem' priletì Hanka Bojagića,
Prihvatì mu plemića gjogata;
Gjogu voda, čiji je ne znade,
A Halile kupi gotovinu.
Tu se desi Čejvanagin Halil,
Dohvatì se gjigje Angjelije,
Ter je bacì za se na malina,
Halil Mujin Hanku na gjogata:
Pobjegoše lugu zelenomu.
Al' drmnuše topi na Karlovcu,
Dok izletì iz grada katana,
Halil spadè lugu zelenomu.
Nut Halila, sreće dobre ti je!
Izvučè se iz lužine vuče —
To je glavom buljubaša Mujo;
Dočekaše banove katane:
Jada dosta i tamo i 'vamo;
Tu na Muji ostadè junaštvo,
Jer odvedè gjigju Angjeliju
I izbavì zarobljenu Hanku.

Digitized by Google

Hasanaga Džudža odnio košiju.

Seratlije hrane konje mlade,
Od trećega do sedam godina;
Nadaju se ratu na krajini.
Al' se bjahu duga zadužili,
Hraneć sebe i dobre konjice;
Ponajviše Džudža Hasanaga,
Hraneć svoga pretila gavrana.
Čudo se je Aga zadužio:
Stotinicu žutijeh dukata,
Iz Primorja primorskim trgovcim'.
Trgovci mu za dug kidisaše.
Ljuto cvile mlade Seratlije,
Ponajviše aga Hasanaga;
Aga kune i cara i kralja
I onoga duždu od Mletaka,
Što ne čine rata po krajini;
Ne može se odužiti duga,
A žao mu prodati gavrana.
Sve mislio, na jednu smislio:
On sigura svog dobra gavrana;
Na gavrana on meće oružje.
Ma se junak zugjut prigodio!
Sedlo mu je drvo od samara,
A zengjije konop od julara;
Propali mu prsti kroz opanke,
Propali mu lakti kroz rukave,
A koljena kroz nešto čakšira.
On povede konja na telala,
Na telala, u bijelo Livno.
Dok u dernek dovede gavrana.
Za ujeg' daju stotinu dukata.
Htješe s' aga s konjem rastaviti,
Da prihvati stotinu dukata.
Al' ga viče vila prigorkinja
Iznad Livna iz Crvenih st'jena:
„Oh! čuješ li Džudža Hasanaga,
Ne prodaji svog' dobrog' gavrana

Digitized by Google

Za gavrana ćara u Mostaru:
Šemluk čini paša Čengijiću,
Paša ženi Smailbega sina,
I robinju meće na košiju,
Uz robinju stô žutih dukata;
Ti se možeš odužiti duga,
Ostaće ti gavran za mejdana."
Kad to čuje Džudža Hasanaga,
Nehtjè prodat' dobra konja svoga,
Već on odè kamenu Mostaru.
Zdravo došô na vodu Neretvu;
Na Neretvi dv'je dilber djevojke,
Zahićaju vodu u ibrike;
Jedna cvili kićena djevojka,
Ona l'jeva studenu vodicu.
A pita je Džudža Hasanaga:
„Što ti cviliš? lijepa djevojko!
Kakva ti je muka dodijala?"
Djevojka mu do istine kaže:
„Seratlijo! na dobru gavranu,
Bog ubio pašu Čengijića,
Njegova sam tanana robinja;
U njega je golemo veselje,
Ženi paša Smailbega sina,
Men' robinju meće na košiju.
Sastali se konji na košiji,
Dv'jesta hata, a dv'jesta paripa,
I toliko vitkih bedevija.
I došô je Arapine crni,
Jest doveo peik bedeviju.
Kakva mu je! šteta je odn'jela!
Sve preskače konje i junake;
Svak velide, da će on uteći
A na svojoj b'jesnoj bedeviji.
A ja ne dam b'jela lica moga
Dušmaninu crnom Arapinu:
Zavezaću obje oči moje.
Hoću skočit' u vodu Neretvu.
Ne mož' li se junak pouzdati
A u Boga i u tvog' gavrana.

Digitized by Google

Da utečeš sjutra na mejdanu,
Ne bi l' jadna tebe dopanula?
Čestita ću tebe učiniti;
Ne gledaj me što sam robinjica,
Imam dosta mekani dukata."
Kad to čuje momak seratlija,
Progovara robinjici mladoj:
„Ja se mogu dušo! pouzdati
U svog' konja mamena gavrana,
Da Arapu dopanuti ne ćeš,
Dok je Boga i gavrana moga."
Kad djevojka razabrala r'ječi,
Mašila sè sebi u džepove,
Izvadi mu trides't madžarija.
Momak se je zugjut dogodio,
Ne imade ni b'jela dinara.
A da vidiš Džudže Hasanage,
Kad prihvati trideset dukata,
Na njiha se grohtom nasmijao,
Ode momak u šeher čaršiju,
Sve prom'jeni na sebi oružje,
I na sebi i na konju svomu;
Dok zaodje sebe i gavrana,
Ostala mu četiri dukata.
U mehani noćcu prenoćio;
Zopcu dao pretilu gavranu,
I danak mu b'jeo osvanuo. —
Povedoše konje na košiju,
Od Mostara niz vodu Neretvu.
I dogjoše vrelu na Jezercu.
Za konope konje zavedoše,
Dv'je stotine hata i paripa
I toliko b'jesnih bedevija.
Sve poleti malo i golemo;
Ali ne će Džudža Hasanaga
Da ne reku, da je prevario.
On gavrana uzjašio svoga,
Pa poteče uz to polje ravno,
Kano zv'jezda preko neba vedra.
Tri alaja prestignuo konja;

Digitized by Google

Al' su pred njim dva b'jesna alata,
Iz Mostara. mostarskog' ajana.
On gavranu popusti dizgine,
I on stiže dva dobra alata,
Dok ih stiže namah ih prestiže.
Nadade se agi pogledati:
Pred njime su dvije bedevije
Sa zagorja paše Čengijića;
On prestiže obje bedevije.
Nadade se momku pogledati:
Pred njim lete dva dobra goluba
Od Blagaja bega Velagića:
On sustiže dva dobra goluba.
Napred leti Arap na kobili;
Pa sustiže crnog' Arapina
I njegovu peik bedeviju.
A Arap ga sa kobile viče:
„Seratlijo! sam te bor ubio,
Konju ti je potkov otpanuo,
Otpanule ploče sve četeri;
Jer ga tareš bosa po st'jenama?"
Aga dobra osjede gavrana,
Al' pod nogam' ploče sve četiri;
Opet dobra uzjaši gavrana,
Pa Arapa goni i kobilu;
On prestiže crnog' Arapina.
Opet Arap sa kobile viče:
„Seratlijo! sam te bor ubio.
Pukli su ti na konju kolani,
Odn'jet će te vjetar sa gavrana."
Ja kad vidi momak seratlija,
On odsjede pretila gavrana:
N'jesu pukli na konju kolani.
Doka momak uzjaši gavrana.
Daleko je Arap odmaknuo,
Ne može ga ubiti šešana.
On prituži svom' dobrom gavranu,
Dok sustiže crnog Aarapina
I njegovu vitku bedeviju;
Doka stiže, odmah ga prestiže.

Digitized by Google

I izleti momak na košiju,
Pa odjaši bijesna gavrana.
K njem' prileti lijepa djevojka.
Prihvati mu vilena dorata.
Momak kupi gotove dukate.
Dok lzleti crni Arapine
A na svojoj b'jesnoj bedeviji;
On poteže puške iza pasa,
Obadvima živu vatru daje;
Pogodiše bijesna gavrana,
Uprav sm'jeri konja kroz kolane;
Ciknu gavran kano guja ljuta,
Pade konjic po zelenoj travi.
Kod njeg ciči lijepa djevojka,
A dozivljè momka seratliju:
„Pogibe ti gavran od mejdana."
Kad opazi Džudža Hasanaga: —
Leži gavran na zelenoj travi,
On podviknu ko da jelen riknu,
A poteže iz sagrije ćordu,
Pa poleti crnom Arapinu.
Aga se je srdit prigodio,
Čvrsto ga je ćordom udario,
Dv'je ga pole oko ćorde pale,
Zahvati mu peik bedeviju.
A bješe mu vranac u čatalim;
Iz čatala vranca odr'ješio,
Stô dukata i jest pokupio,
Pa uzjaši vranca od mejdana;
Za se metnu lijepu djevojku,
Bedeviju vodi u jedeku;
Ode Aga u ravnu Cetinu.
Dobar mu je gavran poginuo,
Od jada ga preboljet' ne može.
Gdje je sreće, tu je i nesreće.

Digitized by Google

Tadija Valjevac.

Pohvalì se Valjevac Tadija
U mehani, rujno pijuć vino:
„Daj mi Bože ljeta dočekati,
I u ljetu dana Jurjevoga,
Da sakupim jednu četu malu,
Jednu četu, trista četenika,
Da ja idem do sinjega mora,
Da zatvorim do trideset skela,
I veliku skelu Principovu,
Koja valja sve trideset skela,
Pa da hvatam po moru gjemije,
I u njima mlagjane trgovce.“
Što želio Valjevac Tadija,
Što želio, toga dočekao;
Bog mu dadè ljeta dočekati,
I u ljetu dana Jurjevoga.
On sakupì trista četenika,
Pa otigjè ka sinjemu moru:
Zatvorio sve trideset skela
I veliku skelu Principovu;
Pa on hvata po moru gjemije
I u njima mlagjane trgovce;
To je svemu sv'jetu dodijalo.
Malo vr'jeme postanulo bilo,
Skupilo se trides't djevojaka,
Pa otigjè do Stambola grada,
Pod carevim ćoškom zaplakaše:
„Aman care! mili gospodare,
Što živismo, više ne možemo
Od onoga Valjevac Tadije;
Trideset je skelah zatvorio,
Pa on hvata po moru gjemije
I ubija mlagjane trgovce —
Svima nam je obljubio lice.
Aman care! ako Boga znadeš;
Ako ne ćeš Tade uhvatiti,
A mi ćemo glavom u kaure.“
Malo vr'jeme, za dugo ne bilo,

Digitized by Google

Opet ide trides't udovica;
Pod carevim ćoškom zaplakaše:
„Aman care! mili gospodare,
Što živismo, više ne možemo
Od onoga Valjevac Tadije:
Sve je naše skele zatvorio,
Pa on hvata po moru trgovce —
Svima nam je lice obljubio.“
Opet malo vr'jeme postanulo,
Al' eto ti trides't trgovaca,
Pod carevim ćoškom zaplakaše:
„Teb' i Bogu, care gospodare!
Što živismo, više ne možemo
Od onoga Valjevac Tadije:
Skupio je trista četenika,
Sve je naše skele uzaptio
I veliku skelu principovu;
Te nam hvata po moru gjemije
I ubija mlagjane trgovce,
Sve primorske obljubi djevojke;
Aman care! ako Boga znadeš.“
Kada care tužbe razumio
On uhvati divit i hartije,
Murećefa, čim se knjige pišu,
Pa nakiti turali fermana:
Ferman šalje u Bosnu ponosnu,
A na ruke travanjskog' vezira
U knjizi mu care govorio:
„Slugo moja, travanjski vezire!
Uhvati mi Valjevac Tadiju,
Ja uhvati ja m' odsjeci glavu,
Ja pošalji tvoju za njegovu.“
Kad je ferman care nakitio,
On dozivlje mlagjana tatara.
Ode tatar preko Bosne ravne,
Kud god igje do Travnika sigje,
Dade ferman travanjskom veziru.
Ferman uči mlagjani vezire,
A prol'jeva suze niz obraze.
Pa on misli misli svakojake;

Digitized by Google

Sve mislio, na jednu smislio,
Pa uzima divit i hartiju
I murećef, što se knjige pišu.
Vezir piše sitnu burjuntiju,
Pa je spremi na Udbinu ravnu,
A na ruke od Udbine Muji:
„O gazijo, od Udbine Mujo!
Uhvati mi Valjevac Tadiju,
Ja uhvati, ja m' odsjeci glavu,
Ja pošalji svoju za njegovu.“
Brzo Muji burjuntija dogje,
Pa je uči, a suze prol'jeva.
Pitao ga odgojak Halile;
„O Mujaga brate od matere,
Okle tebi knjiga šarovita?
Još je tebi knjigâ dolazilo,
Ali nije taka jadovita!“
Njemu veli od Udbine Mujo:
„Ne pitaj me, moj brate jedini —
Ovo knjiga od Travnika grada,
Od onoga bosanskog vezira;
U knjizi mi oštro zapov'jeda,
Da mu hvatam Valjevac Tadiju.
Ja uhvatim, ja ods'ječem glavu,
Ja pošaljem svoju za njegovu.
Pa što ću ti od života svoga?
Ne bi Tadu vile uhvatile,
Kamo l' ću ja, moj brate jedini!?
Već dajder mì divit i kalema
I ćageta, knjige nešarane,
Da ja pišem knjigu na sve strane.“
Knjige kiti na koljenu Mujo;
Jednu kiti Tanković Osmanu:
„Hej Osmane! mijo pobratime,
Ako s' igda meni jaran bio,
I crveno samnom vino pio,
Sada meni u pomoći budi. —
Evo meni knjiga iz Travnika,
Da uhvatim Valjevac Tadiju,
Ja pošaljem glavu za njegovu.

Digitized by Google

Sakupi mi do trista drugova,
Krajišnika, kano vatre žive,
Dogji meni do bijele kule,
Da igjemo sreću pokušati.“
Drugu piše Bojčiću Aliji,
Da mu vodi trideset drugova;
Treću piše Ličaninu Tali,
Da mu vodi dvan'est Orašana.
Dvije knjige brzo opremio,
Treću daje odgojak Halilu,
Da on Tali naustice kaže, —
Starac Tale knjige štit' ne znade.
Malo vr'jeme, za vele ne bilo,
Skupiše se turske poglavice
Pod bijelom Mujaginom kulom.
Kad se Turci vina ponapili,
Ovnovine mesa nasitili,
Dobre svoje konje odmorili,
Pojašiše konje od mejdana,
I odoše u Kunar planinu.
Kad su bili na vrhu planine
Tu nagjoše mlada čobanina;
Čoban viče iza svega glasa:
„Gdje si jadan od Udbine Mujo!
Gdje valjade, tude te nemade!
Gdje ne valjaš, svagdje ti se nadješ;
Gdje si jadan jučer bio Mujo? —
Ovdje bješe Valjevac Tadija;
Golem mi je zijan učinio,
Zaklao mi trideset ovnova,
I trideset ovce jalovice“
Dok je Tado z društvom večerao.“
Besjedi mu od Udbine Mujo:
„Ja bora ti, mladi čobanine!
Bi li znao, gdje je sada Tado?.“
Veli njemu čobanine mladi:
„Hajde dolje niz planinu pustu,
Pa ti uzmi srčali durbina,
Ti pogledaj u polje zeleno,
Ugledaćeš bijelu mehanu,

Digitized by Google

U kojoj je krčmarica Janja:
Ondje ti je Valjevac Tadija,
Z društvom pije crveniku vino."
To čobana Mujo poslušao,
Brzo Mujo ka mehani sigje,
Pred mehanom Janju nahodio;
Roni suze niz bijelo lice,
A Mujagi riječ govoraše:
„Gdje si jadan od Udbine Mujo!
Kad valjade, tad te ne imade,
Kad ne treba, svagdje ti se nadješ!—
Ovdje bješe Valjevac Tadija;
Tri tovara vina poharčio,
Dok je Tado društvo napojio."
Al' joj veli od Udbine Mujo:
„Ja borati mlada krčmarico!
Bi li znala, gdje je sada Tado?"
Ona njemu sve po redu kaže:
„Ja sam njemu vino zatrovala,
I jesam ga teško opojila;
Sve je njega društvo odbjegnulo,
Lasno ćeš ga nahoditi Mujo —
Krv mu se je od srca otisla,
Sve ti hajde tragom krvavijem."
Krčmaricu Mujo poslušao,
I on odè tragom krvavijem.
I poteže durbin iz njedara,
Dok ugledà na sred polja ravna,
Nješto sv'jetli, kano sunce žarko,
Mislio se od Udbine Mujo:
Il' je ono alem kamen dragi,
Il' tovari trgovačkog' blaga?
Sve se misli, a goni gjogina.
Dok je blizu Mujo primaknuo:
Niti bješe alem kamen dragi,
Nit' tovari trgovačkog' blaga;
Već bijaše Valjevac Tadija: —
To se sjaše rati i pusati
Na njegovu vilenu dorinu,
Tado leži u zelenoj travi,

Digitized by Google

Dorat kopa nogama pred njime,
Da probudi gospodara svoga.
Kad se Tado probudio bješe,
On zavika iza svega glasa:
„Gdje si danas od Udbine Mujo?
Da mi rusu odsiječeš glavu;
Već je meni živit' dodijalo,
Teški su me jadi popanuli,
Iz mene se krvca istočila,
Već ja junak za mejdan' nijesam;
A sve me je društvo ostavilo."
Kada Mujo Tadu razumio,
Na njega je juriš učinio.
Al' da vidiš mamena dorina!
Nogam bije, a zubima grize.
Ne dade se Tadi primaknuti.
Dok se Tadi gledat' dodijalo,
Kako brani bijesan dorine;
On odiže od zemljice glavu,
Pa prihvati sv'jetla dževerdara;
Na Muji je nišan sastavio,
A na pušci vatru naložio,
Padè Mujo u travu na glavu;
A potjerà Turke krajišnike,
Gdje kog' stiže od njeg' meso reže.—
Do mehane doru dogonio,
Uhvatio Janju krčmaricu:
Crne joj je oči izvadio,
A bijele dojke prorezao,
I kroz dojke prometnuo ruke,
Da ne truje vina junacima.
Otale se planine hvatio,
U planini društvo nahodio,
I na njiha juriš učinio,
Malo ih je živih ostavio.
Pa otale vrnuo dorina,
Ka svojemu sentu i krajini.
Više Tade četovati ne će,
Ni zatvarat' skelah primorskijeh;

Digitized by Google

Dosta Tado sakupio blaga,
Što mu može za života biti.

Kostreš Harambaša.

Vino pije od Kladuše Mujo
Svojim bratom gojenim Halilom;
Kad je bilo noći po jaciji,
Huka stadè širokog sokaka,
Zveka stadè halke na vratima,
Mujo svomu besjedi Halilu:
„Vid' der brate, ko je na vratima?“
Halil pogjè al ne nosi ćorde,
Kara njega od Kladuše Mujo:
„Znaš Halile, budalasta glavo!
Da smo dosta učinili jada
I junačkih odsijekli glava
Dosti starih ucv'jelili maj'ka,
Djevojaka u crno zavili
A nevjestah u rod povratili.“
Kad to čuo gojeni Halile,
On uzima brijetkinju ćordu,
Halil sagjè na avlinska vrata;
Polu ćorde u ruci držaše,
Bojeći se, da ga ko nevara;
Drugom rukom otvorio vrata.
Al' za vratim' brzi tatarine,
U ruci mu ferman s turom carskom,
Ferman daje gojenu Halilu;
Kad Halile ferman prihvatio
Triput se je njemu poklonio,
Sva tri ga je puta poljubio.
Tatar svoga povratì konjica,
Otište ga širokim sokakom;
Halil ode u visoku kulu.
Svom Hrnjici ferman potkučio.
Kad je Mujo ferman opazio,
Pram' fermanu na noge skočio,

Digitized by Google

I on mu se triput poklonio,
I sva tri ga puta poljubio;
Razmotao careva fermana,
Pa on gleda, što mu care piše.
Kad je Mujo ferman proučio,
Što mu care u fermanu piše?
Car je njemu riječ besjedio:
„Moj Hrnjica, moje d'jete drago,
Čuo jesam tebe na Krajini,
Da si dobar junak na mejdanu;
A Kostreš je meni dodijao,
U Timani, visokoj planini;
Sve je moje džade zatvorio,
Neda proći bali trgovačkoj,
Ni hadžijam ćabu oblaziti:
Ja Kostreša ti uhvati živa,
Jal' njegovu sa ramena glavu,
Ja će Mujo tvoja za njegovu."
Kad to Mujo razumio bješe,
Mišlju se je Mujo zamislio.
Pita njega gojeni Halile:
„Što je tebi. mili brate Mujo,
Što se tako mišlju zamislio,
Što ti care u fermanu piše?"
Sve mu Mujo po istini kaže,
Pa Halilu riječ besjedio:
„Moj Halile, moje d'jete drago,
Da bježimo z glavom u kaure,
Svak se nama narugati hoće;
Al' je mučno u Timanu doći
I uhvatit' Kostreš harambašu;
Ja Timane ni vidjeo n'jesam,
Ni u njojzi Kostreš harambašu,
Kamo l' ću ga uhvatiti živa! —
Već sam čuo, gojeni Halile,
Kad su našeg' pobru opanjkali,
Opanjkali caru čestitomu,
Našeg' pobru. Osman Samardžića,
On j' utekô Kostreš harambši,
S njim je bio u Timan planini,

Digitized by Google

Bez promjene sedam godin' dana.
Čuo jesam, gdje mi ljudi kažu,
Da je došô Osman Samardžiću
Na Udbinu, svojoj kuli b'jeloj,
Kazaće nam štogod od Kostreša.
Već Halile, opremaj malina,
Gon' malina na Udbinu ravnu,
B'jeloj kuli Osman Samardžića,
I selam ćeš njemu učiniti,
Nek' mi dogje mojoj b'jeloj kuli."
U Halila pogovora nema —
Jera mlagji sluša starijega;
On oprema dobra konja svoga,
I pritište pelivan malina,
Otjerà ga na Udbinu ravnu;
Plaho goni gojeni Halile,
Dotjerà ga kuli Samardžića.
Osman ga je s kule opazio
I pred njega junak izletio.
Halil s konja turski selam viče,
Osman mu je selam prihvatio.
Halil svoga odjašì malina;
Gdje se sreli, tu se poljubili,
Za junačko upitali zdravlje;
Po b'jele se uhvatili ruke,
Izagjoše na visoku kulu.
Oni sjeli hladno piti vino,
Osman pita za Hrnjicu svoga:
„Je l' mi Mujo zdravo i veselo?"
Halil njemu riječ besjedio:
„Zdravo ti je na Kladuši Mujo;
Mujo ti je pozdrav učinio,
Da mu dogješ do visoke kule,
Da te vidi tvoj Hrnjica Mujo."
Kad to Osman razumio bješe,
Slugu viče, da konja oprema.
Kad je sluga konja opremijo,
Obojica na noge skočiše;
Halil jaši svog' konja malina,
Osman jaši pelivan dorina,

Digitized by Google

I odoše na Kladušu ravnu.
S kule ih je Mujo opazio,
I on sletì dočekat' Osmana.
Oni dobre konje odjašiše,
Osman Muji selam nazivaše,
A Mujo mu aleć! prihvaćaše;
Gdje se sreli, tu se poljubili,
Za junačko upitali zdravlje.
Obadva se po ruke uzeše,
Izagjoše na visoku kulu,
Odmah sjeli hladno piti vino.
Kad se dobro ponapili vina,
Mujo mu je ferman izvadio,
Pa mu kaže, što mu care piše:
„Već Osmane, dragi pobratime,
Daj mi štogod kaži o Kostrešu —
Je li junak koliko ga kažu,
I kako ću u Timanu doći
I uhvatit' Kostreš harambašu?"
Kada čuo Osman Samardžiću.
To Osmanu vrlo mučno bilo;
Nit' besjedi, nit' mu odgovara,
Već pendžeru glavu okrećaše —
Junak gleda niz polje zeleno.
Opet Mujo riječ besjedio:
„Pobratime, što okrećeš glavu,
Kaži meni štogod za Kostreša?."
Poče Osman njemu besjediti:
„Nemoj mene pitat' za Kostreša,
Jer sam šnjime vjeru utvrdio,
Da ga junak ja izdati ne ću;
Mene Kostreš opremio l'jepo: —
Uveo me u pećinu stjenu,
Gdje mu stoji na tri hrpe blago,
Spremio me kano sina svoga —
Nije fajde, da ti za njeg' kažem.
Da i odeš u Timan planinu,
Da si u njoj tri godine dana,
Ti Kostreša ni vidjeti ne 'ćeš;
Jer je junak Kostreš harambaša

Digitized by Google

Više Mujo, nego ti ga kažu.
Šnjim sam bio sedam godin' dana,
Nosio mu barjak pred družinom;
Car je na njeg' silnu dizô vojsku,
Bez promjene tri godine dana —
Silne vojske po dvan'est hiljada, —
Nikad njega ni vidjeli n'jesu.
Već se progji od Kladuše Mujo;
Bolje ti je bjegnut u kaure,
Nego tražit' Kostreš harambašu."
Kad to Mujo razumio bješe,
Na njega se vrlo rasrdio:
„Jazuk tebi! dragi pobratime,
Kad ti voliš crnom kaurinu,
Nego pobri, od Kladuše Muji,
S kojim no si ti dojio ml'jeko."
Pa mu sjede carom popr'jećivat'.
Kad to vidje Osman Samardžiću.
Niz obraz je suzom oborio:
Vrlo žali Kostreš harambašu
I junačke vjere utvrgjene,
Jer se Muji ujat ne mogaše.
Pa mu Osman sjede besjediti:
„Kazaću ti za Kostreša svoga,
Al' mu ništa učiniti ne ćeš;
Da podigneš svu krajinu listom,
Ti Kostreša ni vidjeti ne ćeš.
Jer uteče u pećinu st'jenu.
Nit' mu možeš zavrći busije,
Da ga čekaš, koliko mu drago;
Nit' ga Mujo možeš prevariti;
Već ostavi do Jurjeva dana,
Pa ćeš skupit' mlade Krajišnike,
Koji nosi ranu bez zavoja:
Kuća mu je divan kabanica,
Puška šarka i otac i majka,
A ne žali junak poginuti;
Takih skupi hiljadu junaka,
Pa ih vodi u Timan planinu,
Sve ih dìgni u drenove klance;

Digitized by Google

Kada bude u oči Jurjeva,
Pokri društvo u drenovu klancu,
Tako ćeš ga prevariti, Mujo —
Jer na Jurjev iz pećine pogje,
I on ide u primorje ravno
S Primoranim hladno piti vino,
To je Kostreš svakad učinìo.
Dobro gledaj od Kladuše Mujo,
Kad povrvi društvo Kostreševo
I pred njima Kostreš harambaša,
Na doratu, ko na b'jeloj vili,
Vas u srmi i u suhu zlatu;
U ruci mu koplje od mejdana,
Sve je njemu srmom omotano
Od jabuke, gdje no drži rukom,
Na vrh koplja megjedija glava,
Ona z'jeva, rekô bi je živa.
Deblja mu je u mišnicì ruka,
Nego tvoja noga viš' koljena;
Sjaju mu se toke kroz brkove,
Kano mjesec kroz jelove grane;
Uz njeg' idu dva sestrića mlada,
Dva sestrića, dva Golubovića;
Z druge strane do dva Panjovića,
Malo gori od silna Kostreša,
Ti ćeš vidjet što vidjeo n'jesi!
Za njim ide šestotin' junaka,
Na šestotin' hata anadolskih,
Sve u srmi i u suhu zlatu.
Kada oni o Primorje progju,
Ti ćeš Mujo zavrći busije,
Jednu Mujo u drenovu klancu,
A drugu ćeš u Policam Mujo;
Naćeš ondje vina izobila,
I rakije od godine dana;
Tude Kostreš iskuplja družinu,
I s njima se on poklada s pivom.
Treću vrzi u pećine st'jene,
Gdje no ima i jela i pića,
Gdje no jesti snaga Kostreševa.

Digitized by Google

Pa ćeš njega Mujo namamiti:
Kad se vrate uz polje zeleno,
Ti natjeraj pelivan gjogata
Ispred njiha, preko polja ravna;
Protjeraj ga i dva i pri puta,
Dok t' opazi Kostreš harambaša;
On će tebe junak potjerati,
Ti pobjegni u drenove klance,
Dočekajte njega iz busije.
Ako njemu ništa ne učiniš
Bježi pred njim u Police st'jene.
Nek i tude dočeka busija.
Ako njemu ništa ne učiniš,
Bježi pred njim' u pećinu st'jenu;
Čuvaj Mujo ti pećine st'jene,
Kad doleti Kostreš i družina,
Da pećine ne ujagme st'jene;
Jer ako ti ujagme pećinu,
Nigda ti ih vidjet' ne ćeš Mujo."
Kad to Mujo razumio bješe,
Što mu Osman Samardžija kaže:
Sve pokupì po izbor junake,
Kojim nije žao poginuti;
On sakupì hiljadu junaka
I pred njima mnoge poglavice.
U tomu im Jurjev danak dogjè,
Stadè društvo Muji dolaziti,
Sve dogjoše turske poglavice.
Pod b'jelom se kulom iskupiše,
Dobra gjogu Muji izvedoše,
I on odè pred družinom svojom.
Svi su Muji riječ govorili:
„Bez Osmana fajde ići nema."
Sve okrenu kući Osmanovoj,
Pa dozvaše Osman Samardžića:
Osman njima poći nehtijaše.
Oni njemu cerem popr'jetiše.
Kad to vidje Osman Samardžiću,
Vrlo se je junak rasrdio;
On zajašì pelivan dorina,

Digitized by Google

I on s njima ode u Timanu;
I padoše u drenove klance
Sjutra će im Jurjev osvanuti,
I pokriše po klancu družinu.
Huka stadè drenovoga klanca,
Vriska stadè anadolskih hata,
Svi rekoše: „Eto harambaše.“
Napred jaši Kostreš harambaša,
Vas u srmi i u suhu zlatu;
Zametnô se kopljem od mejdana,
S pored njime dva sestrića mlada,
Z drugu stranu do dva Panjovića,
A za njime šestotin' junaka
Na šestotin' hata anadolski:
Sve u srmi i u suhu zlatu.
Gledaše ga turske poglavice,
I vidješe, šta vidjeli n'jesu.
I progjoše u Primorje ravno.
V'jeće čine Turske poglavice:
I u klance vrgoše busiju;
Drugu meću u Police st'jene;
Treću vrgli u pećinu st'jenu. —
Tu je njima velika busija,
Jer su tude Turske poglavice,
Nije lako dočekat' Kostreša,
Kad su l'jepo društvo razredili.
Svaki ide na svoju busiju.
Tale pade u pećine st'jene,
Gdjeno jesu turske mejdandžije.
Kada Tale u pećinu dogje,
U pećini izobila piva.
Tale pije žeženu rakiju.
Kad se Tale dobro ponapio,
Buči Tale po pećini st'jeni,
A izvrnô ćurak naopako,
Ličinom se po njem opasao,
Naturio kapu jazvetinu,
Na kojoj je trista proporaca,
A potegô ćavlenu batinu,
Šnjom obara čaše i maštrafe.

Digitized by Google

Turci hoće da robe pećinu,
Ne da Tale gotovine blaga,
Ni robiti Kostreševa mala:
„Ko dobije sjutra na mejdanu,
Neka bude sve njegovo blago.“
Sve se Tali smiju poglavice.
Kad su prošla tri bijela dana,
Pogje Kostreš iz Primorja ravna.
Opaziše iz pećine Turci,
Onda Muji sjeli besjediti:
„Hajde Mujo namami Kostreša.“
Ali Mujo njima odgovara:
„Neka ide Osman Samardžiću,
Bolje će ga Osman namati“
Hrnjici je Osman besjedio:
„Stid je mene od Kostreša Mujo,
Poznaće me Kostreš harambaša;-
Daćeš meni svog' konja gjogata,
Ti uzjaši na moga dorata,
A ja idem namamit' Kostreša.“
Odmah Mujo tomu kajil bješe.
Osman jaši pelivan gjogata,
I pogjoše niz drenove klance;
Ostà Mujo ćuvajući klanca,
U busiji društvo sv'jetujući.
Osman ode niz to polje ravno,
I opazi Kostreš harambašu,
Na doratu konju velikome;
U ruci mu bojno koplje s'jeva,
A za njime ponosito društvo;
Sve pjevaju po dva na poredo.
A pucaju iz malih pušaka.
Osman dobra potjerà gjogina
Ispred njiha do dva do tri puta,
I ispalì do dv'je breše male.
Opazì ga Kostreš harambaša,
Samur kalpak nad oči naturì,
Pa poteče, kako doro može,
A za njime sve nasrnu društvo.
Osman bježi u drenove klance,

Digitized by Google

Za njim Kostreš i njegovo društvo.
Dočekà ih iz busije Mujo,
Sve na pušci i na vatri živoj.
Tu se strašni dženjak učinio,
I s junakah poletiše glave,
U klancu se krvca prol'jevaše;
Vriska stoji anadolskih hata,
Jer na njima binjedžijah nema,
Dosta jada i tamo i 'vamo.
Kostreš progje Mujinu busiju;
Osman bježi u Police st'jene,
A za njime Kostreš harambaša.
I tu njega dočekà busija,
Sve na pušci i na vatri živoj;
Bilo jada i tamo i 'vamo,
I junačkih poletilo glava;
Tu se teška krvca prol'jevaše
Niz Police ona tecijaše:
I tu mejdan osta na Kostrešu.
Pobježè mu Osman na gjogatu,
Pobježe mu u pećinu st'jenu,
Za njim Kostreš leti na doratu;
Kad doletì Kostreš pred pećinu,
Al' pećina Turak' napunjena.
Sve se sastà malo i veliko,
Tu se strašni bojak učinio,
Jer udarì Kostreš na pećinu;
Zveka stade mača i sabalja,
Sve s' junakah polijeću glave;
Dočekali iz pećine Turci
Sve na pušci i na vatri živoj.
Tu se strašna krvca prol'jevaše,
Strašna krvca konjska i junačka. —
Tu Kostrešu sve izgìbe društvo.
Kad to vidje Kostreš harambaša,
Da im ništa učinit' ne može:
On razjašì svog' konja dorata;
K njemu ne sm'je niko iz pećine;
Kostreš viknu od Kladuše Muju:
„Izagjì mi iz pećine Mujo!

Digitized by Google

Da s' uzmemo po pleća junačka,
Da vidjamo, ko je junak bolji?"
Kad to čuo Kladušanin Mujo,
Pogledaše jedan na drugoga,
Zastidi se obraz od obraza:
Mujo pogje iz pećine st'jene,
S Kostrešom se po pleća uzima.
Dok se Kostreš njega dohvatio,
Odmah s Mujom o tle udario,
Savezô mu naopako ruke,
Pa ga veže za jeliku tanku,
Opet Kostreš iza glasa viče:
„Ko je tude Kovačina Ramo?
Nek izagje, da se ogledamo."
Opet s' obraz od obraza stidi,
I izagje Kovačina Ramo.
I s Ramom je o tle udario,
I njeg veže za tanku jeliku.
Opet Kostreš iza glasa viče:
„Ko je tude od Orašca Tale?
Nek izagje, da se ogledamo
U Timani pod pećinom st'jenom;
Tebe Tale junačinom kažu,
Ti razbijaš čaše i maštrafe.
Piješ moju žeženu rakiju."
Odmah Tale do Kostreša dogje,
S njim se uze po pleća junačka,
Kostreš s njime o tle udario,
Kako s njime lako udario.
Pretrže mu po pâsu ličinu,
Razdr'je mu se ćurak od vučine,
I odleti kapa jazvetina
I na njojzi trista praporaca;
Saveza mu ruke naopako,
I njeg' veže za jeliku tanku.
Tako viče ličkog' Mustajbega,
Tako viče starog' Ćejvanagu,
Tako viče Tanković Osmana.
Tako viče Kičić Husejina,
Tako viče Šušu Odabašu,

Digitized by Google

Tako viče Novljanin' Aliju,
Tako viče Orlan barjaktara,
Tako viće od Udbine Sulju,
I njegova Nuku barjaktara:
Svim' na izred mejdan pod'jelio,
Sa svakim je o tle udario,
Svakom svezô naopako ruke,
I svezo ih za tanke jelìke.
Opet Kostreš iza glasa viče:
„Izagji mi, gojeni Halile,
Da junački mejdan pod'jelimo."
Sramotno se učini Halilu
Ne izaći Kostreš Harambaši.
Halil pogje iz pećine st'jene,
Al' ga Tale od jelike viče:
„Ne igj' njemu u ruke Halile,
Već ga udri čelikli nadžakom."
Halil mu se u ruke ne dade,
Već ga bije čelìkli nadžakom;
On pomete ruke Kostreševe
I on svlada Kostreš harambašu
I sveza mu naopako ruke,
Pomože mu Osman Samardžiću.
Kad su njega savezali l'jepo,
Sve izagje i pećine st'jene.
Halil dr'ješi svezane junake,
Pa odoše u pećinu st'jenu:
Porobiše gotovinu blago,
Kostreševu snagu iznesoše,
Mnogo nose junačko oružje,
Šrmu, zlato, junačko od'jelo,
Što je prija Kostreš zadobio.
Po bogazim' skidaju junake,
I hvataju konje anadolske.
Kad se l'jepo opremili Turci,
Pl'jeno d'jele po svojoj družini.
Onda s' oni vjeće učinili:
Ko će ići s Kostreš harambašom.
Odvest njega caru čestitomu?
Govori im stari Ćejvanaga:

Digitized by Google

„Neka idu svi oni junaci,
Koji jesu povezani bili,
Neka kažu, šta je bilo 'vamo.“
Svaki ode svojoj domovini,
Poglavice ka Stambolu gradu —
Odvedoše Kostreš harambašu,
I to caru vrlo milo bilo;
Još pred njima na noge skočio,
A i Muju u čelo poljubi:
„Bre aferim! na glasu delijo,
Kad si meni doveo Kostreša.“
Pa Kostrešu besjedio r'ječi:
„Haramzado! Kostreš harambaša,
Haramzado, gorska haramijo!
Ti si dosta počinio jadâ,
Svoju ćordu krvce napojio,
Već je vr'jeme da tvoju prol'jevaš,“
Onda viknu Osman Samardžiću:
„Dragi care, mili gospodare,
Ne pogubi Kostreš harambašu,
Jer sam s njime bio u Timani,
Kad su mene tebi opanjkali,
Bez promjene sèdam godin' dana;
L'jepo mi je kod Kostreša bilo,
I s njime sam vjeru utvrdio,
Da ga junak ja izdatí ne ću.
Kad tvoj ferman na Hrnjicu dogje,
Pozvô me je od Kladuše Mujo,
Da mu štogod od Kostreša kažem.
Menì mučno kazivati bješe,
I pogaziť vjeru utvrgjenu.
Sjedoše mi s tobom popr'jećivať,
Ja se care tebe poplašio —
I izdado Kostreš harambašu;
Da ne budem vjeru pogazio
Ti ga care ne bi ni vidjeo.
Nek svjedoče turske poglavice,
Jel' ovako kako tebi kažem?“
Onda viče budalina Tale —
Iza vrâta caru pogrampao

Digitized by Google

Od njega se care poplašio —
Tale caru riječ besjedio;
„Istina je, moj predragi care,
Što ti kaže Osman Samardžiću,
Da je Kostreš od nas junak bolji:
Svijuh nas je na mejdan pozvao,
Svim' na izred povezao ruke.
Povezô nas za jelike tanke —
Mogo nas je svijuh pogubiti.
Već te molim, moj čestiti care!
Ne moj njega care pogubiti,
Jer je junak Kostreš harambaša,
Veći junak, nego ti ga kažu;
Jazuk ga je care pogupiti.
Vrzi njega svojim serasćerom,
Ne će tebi učinit' prevare,
Ni junačke vjere pogaziti."
Odmah care tomu privolio,
Pa upita mladih Krajišnika:
„Možemo l' se njemu povjeriti,
Je l' istina, kako Tale kaže?"
Svi rekoše iza svega glasa:
„Istina je, care gospodare,
Ne će Kostreš učinit' prevare
Ni junačke vjere pogaziti —
Jer je Kostreš junak na mejdanu,
Voli svoju glavu izgubiti."
Kad ih care razumio bješe,
Prima njega za svog serasćera,
Rad hatora Osman Samardžića,
I svima je vrlo drago bilo,
B'jele njemu odr'ješiše ruke,
Pa mu care besjedio r'ječi:
„Tvoju jesam poklonio glavu,
Rad junaštva i mejdana tvoga;
Nemoj meni hinle učiniti,
Ni junačke vjere pogaziti:
Do sad jesi bio harambaša,
A od sad ćeš biti buljubaša;
Daću tebi pusat i od'jelo

Digitized by Google

I velika konja od mejdana;
Poslaću te Romani Planini,
I još s tobom pestotin' junaka,
Čuvaćeš mi klance od Arapa. —
Arapi su meni dodijali,
Sve su moje grade zatvorili."
Kad je Kostreš razumio r'ječi.
Carevu je poljubio ruku:
„Ne ću tebi učiniti krivde
Ni junačke vjere pogaziti —
Vjeran ću ti biti buljubaša."
Kada ga je care razumio,
Odmah care iznosi darove,
I Kostrešu sve od'jelo daje,
Sve od srme i od suha zlata,
I daje mu demiškinju ćordu,
I dade mu konja od mejdana;
Sve mu daje, što je obećao,
I ako mu bude do potrebe,
Silne vojske koliko mu drago
Krajišnicim' od zlata čelenke
I velike agaluke daje;
Ne će Tale od zlata čelenke,
Ne će Tale sebi agaluka,
Već od cara ferman zaiskao:
„Nek je s mirom nama četovati
Od murtata naših Krajišnika."
još baci od kulaša torbu:
„Uspi meni gotovine blaga,
Nek s' imamo zašto napit' vina,
Doka Tale u Krajinu dogje."
Na tomu se care nasmijao,
I dade mu, ne odreče r'ječi,
I nasu mu u zobnicu blaga:
„Hajde Tale u stô dobrih časa!"
Poletiše age Krajišnici,
I carevu poljubiše ruku.
Otolen se natrag povratiše,
I na dobre konje uzjašiše,
I progjoše mladi Krajišnjici,

Digitized by Google

Sve kroz Stambol konje igrajući,
A za njima Tale kasajući,
Sve iz torbe pare prosipljući.
Dok izagje Tale iz Stambola,
Ne iznese pare ni dinara;
Tale kara pod sobom kulaša.
I dogjoše zdravo na Krajinu,
Smijući se Tali i kulašu. —
Osta Kostreš u Stambolu gradu,
I postade carski buljubaša.
Ova pjesma junacima dika.

Mijat Tomić odmeće se u hajduke.

Bože mili, na daru ti hvala!
L'jepo ti je Duvno polje ravno:
Po njem raste bjelica pšenica,
Konjska hrana zelena travica.
Zaludu mu sva ljepota bila,
Jer su Turci polje pritisnuli.
U svoj begluk njega prisvojili.
Ponajviše Jabuku livadu,
L'jepu ravan Tomića Mijata.
Begluk kupi Suzica kadija
Silno Ture od Županjca grada.
Dv'je stotine mladih kosioca,
A pred njima hitrog kosabašu,
Glavom brate Tomića Mijata.
Svi se kosci rano iskupili:
Kose klepću, pa ih oštre brusom,
Zarediše jedan do drugoga.
Svi se čude, što Mijata nema!
Malo vr'jeme, a za dugo nije,
Pomoli se Tomiću Mijate,
Pa koscima Boga nahvalio,
Oni njemu l'jepo prihvatili.
Neprihvaća Murate subaša,

Digitized by Google

Već on trže iz sagrije ćordu,
Pa Mijatu krhko progovara:
„Bre gjidijo! vlašče neoprano,
Turski begluk u tebe je šala?“
Sabljom mahnu, ht'jaše odsjeć glavu.
Al' se hitar Mijo dogodio,
Skokom skače, za šaru se hvata; —
Puče šara pogodi Murata
U zlo mjesto, gdje mu srce kuca;
Pade Ture glavom bez uzglavja,
Gdje je palo, tu je i ostalo.
A zavika Tomiću Mijate:
„Stan'te kosci! ne kos'te livade,
Jabuka je moja gjedovina;
Doka mene u životu bude,
Da vigjamo ko smije kositi?
Ko je junak, neka zamnom ide,
Evo njima haran harambaša.“
Ode Mijo u Vran, u planinu;
L'jepo društvo sebi sakupio,
Sve po izbor Duvnjake, junake,
Kojim nije žao poginuti,
U koga je kuća kabanica,
Male puške bratac i sestrica,
Duga šara i otac i majka,
I koji se ne boje Turaka.
Često idu noćom do Županjca,
Pl'jeno gone, l'jepo roblje vode,
Za njeg' ištu mito svakojako,
Ponajviše groše i dukate.
Ljuto cvile Turkinje gospoje,
A proklinju Suzicu kadiju,
Što nehvata Mije haramije,
I ne sječe njegove družine.
Ta se tužba do kadije čula,
Pa on pušta dva mlada telala,
Da telale od jutra do mraka:
„Nije l' koga porodila majka,
Da otigje u Vran, u planinu
I uhvati guju šarovitu,

Digitized by Google

Jal' uhvati, jal' donese glavu?
L'jepo bi ga kade nadario:
Dao bi mu Mijinu livadu,
I robinju njegovu sestricu;
Uz robinju plemenitu Fatu
Kćercu svoju l'jepu jedinicu;
Uza kćercu tristotin' dukata.
Sve delije u Županjcu bile,
Sebe hvale i svoje oružje,
Svaki hoće uhvatiti Miju.
Ta se hvala po daleko čula,
To začuo Tomić u planini. —
Sjedi Mijo u pećini st'jeni,
Te sa društvom hladno pije vino.
Kad se junak vina ponapio
Pa mu vince udrilo u lice,
Družini je svojoj besjedio:
„Pijte braćo do zahoda sunca;
Noćas valja nama četovati,
Do Županjca b'jela sahoditi.
Našeg kadu l'jepo pohoditi,
Da mu platim begluk travarinu."
U hajdukâ pogovora nema:
Pripinjaju na kajiš opanke,
Uprtnjaće na ramena torbe,
O ramenu tanke tafijanke
A u ruke teške nadžaćine.
Sunce zagje, a mjesec izagje.
Mijo z društvom u Županjac dogje.
U dobra je doba dolazio,
Po jaciji na dva na tri sata.
Sve pospano, kano i poklano.
Kuca Mijo na avlinskim vratim';
A pita ga tanana robinja:
„Ko to kuca sada u ne vr'jeme?
Sve zaspalo na meku dušeku."
Progovara Mijat harambaša:
„Ja sam momak iz sela Kongore,
Sin jedini kongorskoga kneza;
Isprosio kićenu djevojku,

Digitized by Google

Mati daje, otac je ne daje;
Veće drugom curu preprodaje;
Skupih svate ja oteh djevojku.
Došô jesam do našeg' kadije,
Daću njemu tri cekina zlata,
Pet ovnova i pet jalovica,
Nek nas vjenča dobar efendija."
Sve robinja efendiji kaže.
Lakome su oči pri pogači —
On hajducim' otvorio vrata.
Sagleda ga Mijat harambaša.
Pa kadiji oštro progovara:
„Ej Turčine! vlaška izjelice!
Ti si raju poslô u prosjake.
Mene Miju megju gorske vuke,
Tebe Mijo svecu Muhamedu."
Manu sabljom, odsječe mu glavu.
Porobi mu, što se naći može;
Zarobi mu kćercu jedinicu,
A izbavi tužnu robinjicu,
Seku svoju, Mar'janovu majku;
Ženu njemu pogubit' ne htjede,
Nek mu ona na mezaru kleči,
Boga moli za njegovu dušu.
Otalen se Mijo podignuo,
Četu vodi u zemlju kaursku,
Četa prije, sada su svatovi.
Pokrstìo plemenitu Fatu,
Bila Fata, a sada je Kata,
A vjenča je sebi za ljubovku.
Pir činili, društvo veselili,
Sve u strahu Boga velikoga.
L'jepa Kate u Primorju stala,
A vojno se po planini šeta,
Turke s'ječe, a uc'jene prima,
Novce šalje u Primorje Katì,
Nek se kiti nek se Mije sjeti,
Kada Mijo u Primorje sigje
Da zatečè piva izobila,
Tanka ruha i bijela kruha.

Digitized by Google

Bračo moja, istina je bila,
Otkada je zapjevala vila,
Nije majka rodila junaka
Ni u četu junačku spremila,
Ko što spremi Tomić Mijovila.
Mnoge junak on pogubi Turke
Doka svoje okrvavi ruke;
Strah zadade djeci u bešici,
On ucvili mnoge udovice,
I rastavi brata od sestrice.

Mijat Tomić i Livnjani Turci.

Vino pije Mijat harambaša,
A u Vranu zelenoj planini;
S njim ga pije trides't i tri gruga.
Kad se Mijat nakitio piva,
Brke gladi, društvu progovara;
„Zdrav' družino! braćo naokolo;
Ni u moje ni u vaše zdravlje,
Već u zdravlje onoga junaka,
Koj' će otić' kamenome Livnu,
Nama don'jet praha i olova,
Svakom' drugu po dobre opanke?
Sve mu društvo nikom poniknulo,
U zelenu travu pogledalo,
Pa gledaju kako trava raste
Na zavojke, kao djetelina,
Kao dojke u mlade djevojke;
Ali ne će mali Marijane,
Svom' dajidži u oči gledaše:
„Što ga dajo po tugjini tražiš.?
Kad ga sebi uz koljeno hraniš.“
A od zemlje na noge skočio,
Pa uprti obramicu torbu.
Preko sr'jede šaru prihvatio.
Za njim skače ujče Mijovile,
Pa dozivlje Marijana svoga:

Digitized by Google

Marijane! drago d'jete moje,
Ti ne sm'jedeš u Livno otići;
Skoro jesu izginuli Turci,
Od onoga kamenoga Livna;
Na tebi je njihovo oružje:
Obukô si toke Citarića,
I jačermu Poprženovića,
Sv'jetle nože bega Vrepkovića,
I košulju Bojagić Alije,
Koja bješe iskerena zlatom,
Više zlata nego b'jela platna.
Turci će ti poznati oružje,
Hoćeš sine izgubiti glavu!"
To Marijan haje i ne haje;
Ode strmo niz Vran, niz planinu;
Zdravo sigje Duvnu u ravnine,
I duvanjsko polje prehodio,
Mašio se Kovača planine,
Pa izašô na polje Borovo,
Zdravo sigje vrelu Vrbovniku.
Al' izašle livanjske balije,
Kod vode su igru zametnuli:
Skokom skaču, bacaju kamenom.
K njima ide mali Marijane,
Po turski im selam nazivaše,
Svi mu Turci selam prihvatiše
I njimake riječ besjedio:
„Je li izun baciti kamena?"
Livnjani mu Turci govorili:
„Testir tebi koliko ti drago."
Oh! da vidiš malog Marijana,
Gdje prihvati studena kamena;
Jednom baci, malo ne dobaci,
Drugom baci, daleko prebaci,
Mogô bi se junak ukopati, —
Toliko im skoka odskočio.
Pa on pogje kamenome Livnu.
Za njim dogje crni Arapine;
Do junačke igre dolazio.
I on se je bacio kamenom;

Digitized by Google

Jednom baci, malo ne dobaci,
Drugom baci, daleko prebaci,
Marijana može ukopati:—
Toliko mu skoka odskočio.
Mučno bilo livanjskim balijam',
Gdje Arape odnese junaštvo.
Poletiše dva harna junaka,
I stigoše malog Marijana,
Ispod Graca natrag povratiše:
„Zaludu si, neznan dobar junak,
Zaludu je na tebi ostalo,
Ostajalo mejdan i junaštvo:
Odnese ga crni Arapine."
Kad Marijan riječ razumio,
Do igre se natrag povratio,
Pa on svlači skerletnu dolamu,
Sve se na njem' ugleda oružje;
Ama njemu dobra sreća bješe,
Jer mu Turci ne znaše oružja;
Pa se baci studena kamena;
Prebacio daleko Arapu,
I dobro se može ukopati: —
Toliko mu skoka odskočio.
Milo bješe to livanjskim Turcim'.
Torbu 'prti i ode u Livno.
Kad u b'jelo Livno dolazio,
U Livnu se kolo uhvatilo,
L'jepo kolo trides't djevojaka;
Pred njima je Bojagića Ajka,
Plemenita na glasu djevojka;
Ja kakva je! jadi je ubili.
Sve je kolo glavom nadhvatila;
A l'jepotom kolo začinila,
Kolo vodi, a pjesme izvodi;
Oblake bi s neba premamila,
Kamol' ne bi na zemlji junake!?
Kad Marijan curu opazio,
Za njom se je ašik učinio.
Dok s' okrenu kolo na okolo,
Hvatio se lijepe djevojke,

Digitized by Google

S njome junak pjeva i prepjeva.
Sve se kolo istrgalo bješe.
Doliš nije momče i djevojče:
Djevojče je iz kamena Livna,
Ajka seka Bojagić Alije;
A momče je iz Vrana planine.
Po imenu d'jete Marijane.
I bješe se vrlo umorio,
Oboje se teško uznojilo.
A kad vidje mali Marijane,
On mi skide skerletnu dolamu,
Zasja mu se sve oružje sv'jetlo.
Opazi ga Bojagića Ajka;
Vješa mu se rukom oko vrata,
A zavika iza svega glasa:
„'Vamo te se! Lijevanji Turci,
Evo nami Mijatova druga.
Evo na njem sve oružje sv'jetlo,
Pod čim jesu izginuli Turci:
Evo sjajne toke Cintarića
I jačerma Poprženovića,
Sv'jetli noži bega Vrpkovića,
A košulja milog brata moga,
Koju sam je svojom rukom vezla.“
Kada Turci curu razumješe,
Marijana živa uhvatiše;
Svezaše mu ruke naopako,
Od lakata do b'jelih nokata;
Iza nokat' crna krvca liva.
Baciše ga u zindan tavnicu:
Bućnu voda do svilena pasa;
Sve su po njoj guje i akrapi:
Guje kolju, a akrapi štiplju,
Lasice mu ore nausnice,
Tude bješe tri bijela dana.
Ljuto cvili d'jete Marijane,
Cvileći je momak besjedio:
„Ko bi meni knjigu donosio,
Da napišem, da Mijatu spremim?
Dobro bi ga darovao Mijo:

Digitized by Google

Dao bi mu toke sa prsiju
I gotovih trides't madžarija."
Al' to čuje jedno momče mlado,
Hitro ode u b'jelu čaršiju,
Pa kupuje divit i kalema
I hartije, knjige bez jazije,
Marijanu u tavnicu daje.
Kad s' Marijan knjige dobavio,
Knjigu kiti na l'jevom koljenu:
„Moj dajidža! Mijat harambaša,
Jesam tebi ljuto osužnjio,
U tavnici, u kamenu Livnu.
Turci jesu v'jeće učinili:
Prvi dogje petak, turski svetak,
Izn'jet mene na Crljene st'jene,
Pa me biti iz dugih pušaka."
Dade knjigu onome momčetu.
Kad je momak knjigu prihvatio,
Ode čvrsto iz kamenog' Livna,
Zdravo dogje u Vran, u planinu.
Mrkla ga je noćca uhvatila;
Kada njemu bijel dan svanuo,
Knjigonoša rano poranio
Za rosice pretraživat' traga.
Do dv'je, do tri tlake nahodio,
Jednu vučju, a drugu lisičju,
Treću tlaku Mijat harambaše.
Pogje momak tlakom u napredak.
Al' Mijat pod jelom zelenom,
Sa svojijeh trides't dobrih druga;
Pod jelikom tolu postavio.
Njima momak Boga nahvalio,
Pa Mijatu knjigu pokučio.
Mijat gleda, a suze prol'jeva,
Svu jaziju suzam natopio,
Marijanu besjedio svomu:
„Marijane! drago d'jete moje,
Jesam li ti govorio sine,
Da se progješ kamenoga Livna
I djevojke, Bojagića Ajke:

Digitized by Google

Ko ne sluša svoga starijega,
Taj ne sluša Boga jedinoga,
On će uv'jek ludo nabrčati."
Knjigu gleda, drugu Livnu piše,
A na ruke Livnjanima Turcim':
„Čujete li! livanjske balije,
Pustite mi Marijana moga
I djevojku Ajku Bojagića;
Kunem vam se i vjeru zadajem!
Ako mi ga vi puštat' ne ćete,
Skupit hoću trides't harambaša:
Marka vuka iza Dubrovnika;
Zečevića iznad Goranaca;
Malog' Radu iz ravnih Kotara;
O podne ću b'jelu Livnu saći,
Vaše listom porobiti Livno,
Vaše bule na oči ljubiti;
Ne recite da vam kazô n'jesam."
Dade knjigu mladu knjigonoši,
I dade mu toke sa prsiju,
I gotovih trides't madžarija. —
Ode momak i knjigu odnese,
Kad je b'jelu salazio Livnu,
Knjigu dade Livnjanima Turcim.
Misliše se livanjske balije,
I vrlo se bješe zabrinule:
Mučno puštat' guju iz prac'jepa,
Tursku vjeru za nevjeru dati,
Još mučnije vuka dočekati.
Sve misliše, na jednu smisliše:
Iz tavnice njega izvadiše;
Opremiše kićenu djevojku,
Dadoše je malom Marijanu.
Spremiše mu trides't pratioca,
Pratioca, Livnjanah Turaka,
Da ga prate u Vran u planinu.
Kad su Turci u Vran ishodili,
Marijana zdravo dopratiše.
Mijat ih je l'jepo dočekao:
Sve im metn'o noge u falake,

Digitized by Google

Svakom dao po trideset š'apa,
Otalen se Turci povratili
I odoše kamenome Livnu.
Ode Mijat u selo Rakitno
I odvede glavitu djevojku;
Tu je l'jepo pokrstio fratre,
I vjenčao za Mar'jana malog'.
Pir' činili za petnaest dana,
Sve ovnove kolju i volove,
Izobila vina rumenoga,
I rakije triput prepicane,
Onda bilo, kad 'no se činilo,
Kad 'no bješe u Bosni junaci,
Strah zadaše nevjeram Bonšnjacim'.

Mijat Tomić i Mostarani Turci.

Braćo moja, a družìno moja!
Bog nam dao zdravlje i veselje,
Sačuvó nas kuge i morĭje,
Od zla druga, golemoga duga,
Da pjevamo, da se veselimo,
Sve u strahu Boga velikoga.—
Pije vino Tomić Mijovile,
Viš Konjica na Ivan planini.
Kad se Mijo vina ponapìo,
Družini je svojoj besjedio:
„Nije l' majka rodila junaka,
Ú moju ga četu opremila,
Ko će uzet' divit i kalema,
Turski pisat' na koljenu svomu?"
Tu junaci mukom zamukoše,
A u crnu zemlju pogledaše.
Al' ne gleda hajduk Mamenica,
Već Mijatu tiho besjedio:
„Kakvu hoćeš knjigu napisati?"
Mijat kaže, Mamenica piše:
„Da ste zdravo, Mostarani Turci!

Digitized by Google

Salijte nam toke tridestere;
Svake toke nek su od tri oke,
Miji toke od četiri oke;
Jedne toke od suhoga zlata.“ —
Kada agam' taka knjiga dogjè,
Knjigu štiju Turci Mostarani,
Knjigu štiju, suze prol'jevaju;
Al' se njima drugo ne mogaše,
Jer znadoše, ko Tomić bijaše.
Terzijama čohu pod'jelili,
Kujundžijam srebro razmjerili.
Terzije im srezali jačerme,
Kujundžije toke sal'jevali.
Čudna ih je globa prebijala,
Na preslicu pala po hiljada!
Pa poslaše Miji u planinu.
Mijo d'jeli toke i jačerme:
Daje svakom toke od tri oke,
Seb' uzima od četiri oke;
Marijanu od suhoga zlata.
Kad to vidì hajduk Mamenica,
Pomamì se kano žeravica,
Pa poteže od bedrice ćordu
I udara Tomića Mijata.
Kako ga je lako udario,
Ljutu mu je ranu načinio:
Vide mu se ljute džigarice
I košulja, gdje mu stoji srce.
Pa okrenu hajduk niz planinu,
A za njime trideset hajduka;
Sam ostadè Tomić harambaša,
I još s njime sestrić Marijane.
Miji sestrić tiho besjedio:
„Moj dajidža! sve moje uzdanje,
Možeš znati, da ćeš preboljeti?
Da ti tražim od mora ećima,
I ljekova, svakojake trave.“
Njemu Mijo l'jepo odgovara:
„Der odpaši mukadema pasa,
Pa utegni moje rane ljute,

Digitized by Google

Pa me uzmi na pleća junačka,
Nosi mene do vode Jabuke."
Sve Mar'jane učinio bješe;
Nosi Miju do vode Jabuke,
Pa ga krije u šašiku travu.
Opet njemu Mijo govorio:
„Ovdje ima moja posestrima;
Kad djevojka na vodicu dogje,
Ti ćeš poznat' moju posestrimu —
Najposlije na vodu dohodi;
Zovi curu u šašiku travu."
Kad u jutru jutro osvanulo,
Al' eto ti trides't djevojaka,
A najposlje Mij'na posestrima.
Gledô Mar'jan iz šašike trave:
Sve djevojke vode natočile,
One su se natrag povratile.
A najposl'je Mij'na posestrima;
Nju mi Mar'jan iz šašike viče.
Kad Je Mijo curu sagledao.
Govorio Tomić harambaša:
„Ja sam ti se ljuto obranio;
Donesi mi beza stô aršina,
Za zavoja, za mojijeh rana."
Malo vr'jeme zadugo ne bilo,
Posestrima Miji dolazila,
Stô aršinah platna donosila;
Mijo njojzi stotinu žutakah.
Kako cura kući dohodila,
Odmah poče nizati gjerdane.
Potpazili Mostarani Turci.
Pa djevojku oni uhvatili.
Curu biju od tela kandžijom:
„Kazuj curo, oklen ti dukati?"
Al' se curi na ino ne može,
Ona kaže, što je i kako je:
„Ja imadem jednog pobratima,
Po imenu Tomića Mijata;
Ljuto mi se pobro obranio,
Odnila mu beza sto aršina,

Digitized by Google

A on meni stotinu dukata."
Opet Turci curi govorili:
„Kaži cura, gdje t' je pobratime?"
Njima cura za nevolju kaže:
„Eno pobro kod vode Jabuke,
Kod Jabuke u šašici travi."
Kad to čuli Mostarani Turci:
Pokupiše jednu četu malu,
Četu malu, stotinu puškara;
Pa odoše do vode Jabuke.
Nebi l' našli Tomića Mijata.
Tu Mijatu dobra sreća bila,
Jera njega ne nagjoše Turci.
Već nagjoše Vuka Mamenicu
I njegovo društvo od hajduka.
Hajduke su rastjerali Turci,
Mamenicu živa uhvatili,
Svezali mu ruke naopako,
Poveli ga do grada Mostara.
Kad su blizu došli do Mijata,
Onda viče hajduk Mamenica:
„Haramijo! gdje li si mi Mijo?"
Kad je bio hajduk spram' Mijata,
Opet viče iza svega glasa:
„Haramijo, gdje li si mi Mijo?
Il' ne čuješ, il ne haješ za me?"
Kada hajduk već prošô Mijata,
Opet ti je ljuto govorio:
„Haramijo! gdje li si mi Mijo?
Il' ne čuješ, il ne haješ za me.
Baš me puštà u dušmanske ruke!"
Mijat bješe srca junačkoga,
Od zemlje je na noge skočio,
Pa poteže od bedrice ćordu,
S cikom leti kroz šašiku travu.
Kad mu Turci ciku ućutili,
Pola bježi, a pola ostaje.
Kako došô Tomić harambaša,
Mamenici presjekô litare.
Kad je njemu oprostio ruke,

Digitized by Google

Potjeraše Mostarane Turke.
Koga god su oni dostignuli,
Taj Mostara već vidio nije.
Kad svladaše sve svoje dušmane,
Tad se grli Tomić Mijovile
S Mamenicom, sa svojijem drugom.
Njemu Mijo sve oprosti l'jepo.
I opet su oni četovali,
Četovali kud 'no i do sada,
Vino pili kano i do sada.

Mijat Tomić i Fetibegovići.

Vuk zavija u pećini st'jeni
Gavran grknu jeli u ograncim'.
Nije ono vuče ni gavrane,
Već leventa Tomić Mijovile.
Pije vino u planini Mijo,
Viš' Kobaša u Vučjak planini
Sa svojijeh trideset hajduka.
Kad se hladnog' ponapio vina,
Svoj družini tiho govorio:
„Ni je l' majka rodila junaka,
U moju ga četu opremila.
Ko će otić' niz Posavlje ravno,
Uhoditi luga posavskoga,
Ima l' trave oko vode Save,
Može li se u jačermam spavat',
Kukaju li lugom kukavice,
Možemo li bit' bez kabanice,
Je su li se luzi izlistali,
Je su li se zgusnuli bogazi,
Može l' listak zaklonit' junaka,
Nameću li Sokci vodenice,
Mogu li se kuhat' brašenice,
Poturice siju l' lubenice,
Je su l' vlaške na plandištu ovce,
Možemo li peći zaoblice,

Digitized by Google

Je su l' hodže sn'jeli ulenjake,
Možemo li meda nahoditi?" —
Svi hajduci mukom zamukoše
Pa u crnu zemlju pogledaše;
Ko je bliži u zemljicu gledi,
Ko je dalje, ne čuo se čini.
Ali ne će Baketa hajduče,
Već Mijatu tiho besjedìo:
„Evo Mijo takoga junaka;
Kad si spavô pod jelom zelenom,
Ja sam išô niz Posavlje ravno,
Uhodio luga posavskoga:
Trava raste oko vode Save,
Sve kukaju lugom kukavice,
Crnu goru listak zaodio,
Zgusnuli se klanci jadikovci,
Nametnuli Šokci vodenice,
Poturice siju lubenice, —
Vlaške jesu na plandištu ovce,
Iznijeli hodže ulenjake,
Živa nam je baba Jasenica
Hoće nama ispeći cicvaru."
Opet Mijo njima besjedio:
„Nije l' majka rodila junaka,
Ko će otić' u Kotorsko ravno,
Uzet' nama praha i olova,
Ovnovine mesa debeloga,
Svakom' drugu po jedne opanke,
Uhvatiti Grgu od Kotorskog',
Svezat' njemu ruke naopako,
Pa ga dovest' meni pod jeliku?"
Čašu prima Baketa hajduče,
A Mijatu tiho progovara:
„Evo Mijo takoga junaka;
Ja ću otić' u Kostorsko ravno,
Sve opremit', što si govorio."
To izreče, na noge se skače,
Brže spade u Kotorsko ravno,
Uzimao praha i olova,
Ovnovine mesa debeloga,

Digitized by Google

Svakom' drugu po jedne opanke.
U tome se i mrak uhvatio,
Grginoj se uvratio kuli.
Sveza njemu ruke naopako,
Pa ga goni Miji u planinu.
Kad je Mijo Grgu opazio,
On je njemu krhko besjedio:
„Ja borati! od Kotorskog Grgo,
Sto te pitam pravo meni kaži:
Jesu l' doma Fetìbegovići,
Jesu l' bezi išli na Hrvate
Pokupiti carevu miriju?“
Njemu Grgo pravo kazivaše:
„Išlí jesu bezi na Hrvate,
Skupili su carevu miriju,
A eno ih u Kotorsku ravnu,
Večeraju u našemu hanu.“
Opet veli Tomić harambaša:
„Nije l' majka rodila junaka,
Koji bi se sada osjetio,
Kako ćemo bege pohvatati?“
Besjedio Baketa hajduče:
„Lako ćemo bege pohvatati?“ —
Da idemo u Kotorsko ravno;
Gledaćemo ne bi l' zadocnili
Po akšamu i dva i tri sata:
Kad budemo poljem kotorskijem„
Te se blizu hanu prikučimo,
Vi pjevajte jasno kiridžinski,
Ja ću za vam konje podekìvat';
Sc'jenit' hoće od hana handžija,
Da su ovo kakve kiridžije;
Kad dogjemo do hana na vrata,
Ja ću kucat' halkom na vratima;
Kad upita od hana hadžija:
„Ko to kuca sada u to doba!?“
Ja ću kazat' od hana hadžiji:
Otvor' vrata mi smo kiridžije,
Posv'jetli nam, dok se raspremimo.
To Mijatu vrlo milo bilo,

Digitized by Google

Svodi društvo niz Vučjak planinu.
Kad su bili poljem kotorskijem,
U dobra su doba dohodili,
Po akšamu na dva na tri sata;
Svi pjevaju jasno kiridžinskì.
Kuca hajduk halkom na vratima,
A izagje na vrata handžija:
„Ko to tuče halkom na vratima?“
Baketa mu tiho odgovara:
„Otvor' vrata, mi smo kiridžije.“
Kad handžija otvorio vrata,
Malnu ćordom, odsječe mu glavu.
A u hanu nikog' ne bijaše,
Izvan samo do tri bega mlada;
Oni su se bili raspasali,
Odbacìli od sebe oružje.
Jednom begu odsjekoše glavu.
A dvojicu mlade uhvatiše'
Svezaše im naopako ruke;
Uzeše im carevu miriju
Bege vode u Vučjak planinu.
Kada su se vina ponapili,
Onda Mijo tiho besjedio:
„Ja bora ti! Baketa hajduče,
Hajde vodi do dva bega mlada,
Otprati ih do vode Pašinca,
Neka idu svomu b'jelu dvoru.“
Baketa je na noge skočio,
Pa on prati oba bega mlada,
Otprati ih do vode Pašinca.
Kad je došô do vode Pašinca
Obojici on odsjekô glavu. —
Kad je došô Miji pod jeliku,
Pita njega Tomić Mijovile.
„Gdje ostavi do dva bega mlada?“
Baketa mu tiho odgovara:
„Ostadoše kod vode Pašinca,
Crnu zemlju plećima mjereći
A očima zvijezde brojeći.“
Na to se je Mijo rasrdio.

Digitized by Google

Mijat Tomić i Alibeg Marić.

Pije vino Tomić Mijovile,
U vrh Vrana, više Duvna ravna,
Gdje se jela na jelu naslanja,
Gdje se legu vuci i hajduci,
Gdje no teče voda iz kamena;
Tude nikad ne dolaze Turci,
Tude društvu besjedio r'ječi:
„Dajte braćo da se rastajemo,
Već nam vr'jeme četovati nije —
Vran planina sn'jegom zapanula,
Gora crna listom ogolila;
Tražićemo svoje prijatelje,
Mi gdje ćemo zimovati zimu.
Marijane hajde u Primorje,
Svome pobri, Zemljiću Stjepanu;
Hajde Sava u ravno Posavje,
Svome pobri, Marić Alibegu;
Vi družino na okolo Duvna,
Svaki hajde svomu prijatelju:
Gdje je vino, ne opijajte se.
Gdje su bezi, ne ukazujte se;
Progjite se vlaških djevojaka.
S mirom stojte, barunat nemojte —
Sa djevojak' v'jek je kavga bila.
Ja ću braćo u vrh Duvna ravna,
U vrh Duvna, u selo Kongoru,
Svomu pobri, Kopčić Džaferbegu;
U njega sam trije bio zime,
L'jepo mi je u mog' pobre bilo,
U pomajke, kô u mile majke.
Bud'te braćo do Jurjeva dana.
Kada dogje svetac Jurjev danak.
Da s' imamo braćo sastaviti
Mi u Vranu pod jelom zelenom.
Kog ne bude za tri dana b'jela,
Za tri dana po Jurjevu danu,
Hoćemo ga braćo potražiti."

Digitized by Google

Tad' se društvo l'jepo lzljubilo;
Izljubilo pa se oprostilo;
Ode svaki prijatelju svomu.
Ode Sava u Posavje ravno,
Svomu pobri Marić Alibegu:
Zdravo došô pobratimu svomu.
Kad je Sava pobri dolazio,
Tri ćemera blaga donosio:
Jedàn svome pobri poklonio,
A drugi je Alibegovici,
Treći vješa sebi o čiviji,
Ako njemu bude do potrebe.
Oh! da vidiš Marić Alibega,
U vino mu meće bendžiluke
Pa je svoga pobru opojio.
Zaspa Sava kao janje malo.
A kad vidje Marić Alibeže,
Beže zakla pobratima svoga
Ode beže u Sr'jem u volove.
Za tim vr'jeme za dugo ne bilo,
Zima progje, svetac Juraj dogje.
Podiže se Tomić Mijovile,
Oko Duvna pokupio društvo,
Zdrávo dogje u Vran u planinu.
Sjedi soko na studenoj st'jèni,
Na svoju se šaru podapira,
Pa je Mijat besjedio r'ječi:
„Mili Bože, na svemu ti hvala!
Što 'vo nema Marijana moga!"
To Mijate u riječi bješe,
Al' eto ti malog Marijana,
On mu goni iz primorja vina.
Pram' njim' Mijat na noge skočio,
Bijelim se rukam zagrliše
U junačko lice poljubiše,
Za lijepo zdravlje upitaše,
Pa sjedoše piti lozovinu.
Sve se tude sastanulo društvo,
Vino piše tri bijela dana,
A nemade Save od Posavja!

Digitized by Google

Pa besjedi Mijat harambaša:
„Pijte vino moja braćo draga,
Vino pijte, pa se oružajte; —
Nema nama najboljega druga,
Moga pobre, Save, od Posavja;
Ić' hoćemo Savu potražiti.“
To rèkoše, na noge skočiše;
Ode društvo iz Vrana planine,
Preko Bosne zemlje kalovite
Zdravo sašli u ravno Posavje
B'jelol kuli Marić Alibega.
Kad dogjoše do begove kule,
U jaciju, u najbolje doba,
Nu Mijata! dobre sreće bješe —
Avlija mu bješe otvorena, —
Svi ugjoše u mermer avliju
Uzagjoše uz ćemrli kulu,
Unigjoše u puli odaje,
Gdje no sjedi Alibegovica.
Kad opazi žestoke hajduke,
Gospoja se poplašila bješe.
A pita je Mijat harambaša,
Za svog' pobru Savu od Posavja.
„Kaži meni što je Savi bilo?“
Njemu bula baca bacanije.
Kada vidje Mijat harambaša,
On poteže trostruku kandžiju,
Pa udara Alibegovicu;
Kud je kuca, onda koža puca,
Kud je bije, ondje krvca lije.
Kada njojzi dodijala kândža,
Ona moli Mijat harambašu:
„Ne udaraj, ako boga znadeš!
Kazaću ti, što j' od Save bilo.“
Sve mu kaže. što je i kako je.
Kad Mijate razumio r'ječi,
Besjedio Alibegovici:
„Iznesi mi begovu jačermu,
Što je beže ne oblači često,
Van na barjam u godini dana;

Digitized by Google

Donesi mi okovane nože,
Sv'jetle nože Alibega svoga."
Kad se buli na ino ne može,
Donese mu begovu jačermu,
I donese nože okovane.
Sve obuče Mijat harambaša,
Sv'jetle nože dade Marijanu.
Pa besjedi Alibegovici:
„O, čuješ li! mlagjana gospojo,
Vidiš ovu srmali jačermu.
Na komu je l'jepše pogledati,
Ol' na meni Mijat harambaši.
Ol' na tvomu Marić Alibegu?"
A veli mu Alibegovica:
„Po junaštvu l'jepše na tebika,
Po gospostvu na mom' Alibegu."
Pa mu b'jelu kulu porobio.
Iznese se mu trides't boščalukah,
Boščaluke po družini d'jeli."
Pogje soko od kamene kule;
I tako je rano poranio,
Zore prija u Ozren planinu.
Al' ga vila iz Ozrenà viče:
„Dobro ti si poranio, Mijo!
Eto na te trgovine l'jepe
Šestotina od Sr'jema volova,
I hiljadu velikih volova,
A ovacah, ni broja im nema;
Pred njima je Marić Alibeže,
Kalauz je Meho kalauze;
Nemoj smaknut' kalauz Mehmeda
Begova ga sila natjerala."
Kad Mijate riječ razumio,
Sve je svoje razredio društvo,
Sve za kamen meće po dva druga,
Seb' ostavi svoga Mar'jana.
Al' eto ti Marić Alibega
Na gjogatu konju od mejdana;
Sve mu gjogo zečki poskakuje,
Iz Ozrena st'jene izvaljuje.

Digitized by Google

O da vidiš! Marić Alibega,
Bakračlijam gjogu dobavljaše:
„Dur gjogate! šteta te odn'jela,
Što si mi se mamom pomamio?
I dosad si ovda prolazio,
Ma se n'jesi tako pomamio:
N'jesu ovdje vuci ni hajduci.“
Za njim jaši buljubaša Ibro,
Jaši Ibro kosata dorata,
Svome begu riječ besjedio:
„Vidiš beže! Boga ne vidjeo,
Preko st'jene pušku šarovitu,
Preko puške kapu oštruljicu?“
To Turčinu u riječ biješe,
Puče šara iza one st'jene.
I za njome trideset pušakah;
Svih trides't gjogu pogodilo'
Sama jedna Marić Alibega,
Ma mu smrtne rane ne zadaje —
Prebi njemu nogu u koljenu.
A kad vidje Marić Alibeže,
Na svoju se podupire šarku,
Dok zapade za studenu st'jenu;
Pa se beže iza st'jene brani,
Sve izrani Mijatovo društvo.
Al' besjedi Tomiću Mijate:
„Marijane! drago d'jete moje,
Izrani nam svu našu družinu,
Kurva jedna, Marić Alibeže;
Kako ćeš ga s mjesta pomjestiti?“
A veli mu d'jete Marijane:
„Mili ujče, Mijat harambaša,
Ja mu vidim kapu sejmenicu,
Ispod kape do dva prsta čela:
Pa me gledaj u čelo junačko.“
Pa nanese svoju dugu šarku,
Svoju šaru po kundaku ljubi:
„Moja šara, ne ostala pusta!
Pogodi mi Marić Alibega,
A nemoj me vatrom prevariti,

Digitized by Google

Za oko te ni molitî ne ću.“
Kad mu šara vatru prihvatila,
Dobro bega bješe pogodila —
A pod kapu, u dva prsta čela.
Puče Turi čelo na četvero.
Iz busije skočiše hajduci,
Potjeraše ovne i volove
Preko Bosne zemlje kalovite,
Tamo dolje Spljetu kamenomu.
Sve gotove prihvatiše novce,
pa odoše u Vràn u planinu,
Nek imaju zašto piti vina.
L'jepo Mijo osvetio druga.
Onda bilo sad se spominjalo.

Mijat Tomić i Kadija Mešanjski.

Vino pije Tomić harambaša
U planini, u Vrhu-crnomu
Blizu Tešnja šeh'ra malenoga.
Vino pijo družbi besjedio:
„Braćo moja i družino draga,
Svašta valja i u gori vuku,
A kamo li hajduku junaku?
Daj da ovdje česmu načinimo,
A kod česme sohe podignemo;
Kad prohode bosanski trgovci,
Nek bacaju groše i dukate,
Nek imamo bez muke šićara;
Pa kad ovdje česmu načinimo,
Otić' ćemo u Ivan planinu
Ondje ćemo česmu načiniti,
I prostrti divan kabanicu:
Kad prohode mostarski trgovci,
Nek bacaju groše i dukate;
A otale, moja braćo draga!
Otić' ćemo gori Romaniji,
Pa i ondje česmu podignuti,

Digitized by Google

I prostrti divan kabanicu,
Kad prohode sarajski trgovci,
Ka Stambolu gradu bijelomu,
Nek bacuju groše i dukate."
Što rekoše to se poslušaše:
L'jepu česmu tude načiniše;*)
I odoše u Ivan planinu,
I tu česmu l'jepu kurisaše,
I prostrše divan kabanicu;
Pa otale digla se družina,
Pravo zdravo gori Romaniji.
Plemenitu česmu načiniše,
U visinu sohe udariše,
A prostrše divan kabanicu,
Nek padaju ruške i dukati,
Nek bez muke imaju šićara.
Vratiše se tragom uz tragove
Opet onom ka Vrhu-crnomu,
I tu oni ljeto ljetovaše.
Kad se jesen crna primaknula,
Mijat svojoj družbi besjedio:
„Ni je l' majka rodila junaka,
Koj' će otić' u Ivan planinu,
Dignut' onu našu kabanicu,
Pokupiti jaspre i dukate?
Pa otale opet Romaniji,
I tu dignut' divan kabanicu,
Pokupiti jaspre i dukate,
Pa se opet natrag povratiti
Da pijemo, da se veselimo,
Gotovinu blago da d'jelimo."
Sva družina mukom zamuknula
Gledajući u zemljicu crnu,
Kako trava raste na zavojke,
Kano dojke u mlade djevojke.
Al' ne gleda mali Marijane,
Već dajidži megju oke vrane;
Pa je njemu riječ besjedio:

*) Ne samo ovdje, već i u više planina bosanskih još i danas vide se *Tomića česme, kaldrme i sjedala.*

Digitized by Google

„Što ga dajo po družini tražiš,
Kad ga bolan! uz koljeno hraniš?
Ja ću poći u Ivan planinu,
A otale Romaniji pustoj,
Pokupiti blago gotovinu.“
U Mar'jana pogovora nema
Brzo sagjè do Ivan planine
I do one gore Romanije,
Ter pokupì blago nebrojeno,
Pa se vrati ka svojoj družini.
Lijepo su blago razd'jelili;
Ne broje ga kesom ni stotinom,
Već ga mjere kapom Mijatovom.
Kad su bili blago razd'jelili.
I rujna se vina ponapili,
Stadè mali Mar'jan besjediti:
„Moj dajidža! moje dobro prvo,
Ljeto progjè, crna zima dogjè,
Već u gori nema prebivanja;
Traži dajo družbi selameta,
Kako ćemo zimu premetnuti.“
Veli njemu Tomić Mijovile:
„Ne brini se, drago d'jete moje!
Ja imadem dosta velikoga
Pobratima u Tešanju kadiju;
Topal podrum skoro načinio,
Trides't volov' kurban učinio
I šezdeset velikih ovnova;
Istjerao vina iz Mostara,
A namlio pšenice bjelice —
Eto nama l'jepa zimovanja.“
Malo vr'jeme, a za dugo nije,
Podižè se trideset hajduka,
Baš do Tešnja grada lijepoga,
U mešćemu kadiji na vrata.
Pred njima je sluga ishodila,
Pa otvara toploga podruma,
I uvodi trideset hajduka.
Dosta piva, a dosta jediva;
Još kadija dvije kćerce daje,

Digitized by Google

Da im služe vino lozovinu. —
Bože mili! na svemu ti hvala,
Čilni momci, muke ne vidjeli,
Vrazi njima mirovat' ne dadu:
Često cure vinom pol'jevaju,
I još mrsnom sa kupusa čorbom.
Jednoč cure na vodu hodile,
Al' na vodi neznana delija,
Poji konja vilena dorata,
Pa kad cure bješe opazio,
On bjesedu njima progovara:
„Bora vama! lijepe djevojke,
Što ste rujnim polivene vinom?
Ta vaš babo, od Tešnja kadija,
Do sad nije pijo rujna vina!"
Al' govore lijepe djevojke;
„Nepitaj nas, neznana delijo!
Rujna vina naš ne pije babo;
Ali pije Tomić harambaša,
Evo ima i trideset dana,
Sa svojijeh trideset drugova
U našemu toplomu podrumu;
Mi služimo vinom crvenijem,
Za nevolju, kao od ob'jesti. —"
To ne bila neznana delija,
Već to bio carev delibaša
Iz Travnika grada bijeloga.
On otigje šeheru Travniku,
Pa veziru sve po redu kaže
Što je bilo i kako je bilo
Tam' u Tešnju gradu bijelomu.
Vezir njemu riječ zametnuo;
„Slugo moja! delibaša Ibro,
Hajde uzmi trideset delija,
Pa otigji do Tešnja bijela,
Uhvati mi Tešanjskog' kadiju,
Jal' uhvati, jal donesi glavu;
I uhvati Tomić harambašu."
U mlagjega pogovora nema;
On se skoči na noge lagane,

Digitized by Google

Izabire trideset delija,
Sve junaka mladijeh momaka,
Koji može stići i pobjeći,
Komu nije žao poginuti, —
I na sebi ranu odnijeti?
Te otigje do Tešnja bijela,
Pravo zdravo gradu i mešćemi.
Na mešćemi otvorio vrata,
Uhvatio kadiju za ruku,
Pa ga vodi na mermer avlìju;
Živa ga je vatri pripekao:
„Kazuj kurvo! od Tešnja kadijo,
Gdje si Miju hajduka sakrio?“
Kad kadiji vatra dotužiła,
Ciči kano u pracipu güja:
O! Mijate, mio pobratime,
Za nevolju, ko i bez nevolje;
Dosad sam te krio i pojio,
I tvrdu ti vjeru založio;
I ne bih te na vjeru izdao,
Al' nevolja za vjeru ne znade!“
Pa dozivlje svoje kćeri mlade:
„Djeco moja! dv'je l'jepe djevojke,
Iznesite od podruma ključe,
Pa vodite delibašu Ibru,
Neka hvata Tomića Mijata.“
Cure njega hitro poslušale,
S' čiviluka ključe dobavile,
Od podruma vrata otvorile:
Uvedoše delibašu Ibru
I njegovih trides't delija,
Pa za sobom zatvoriše vrata.
Baš junaci rujno piše vino,
Sa svojih se mjesta pomakoše,
Te delijam mjesto načiniše;
Trides't čašah pade ožgjeldija.
Uze čašu delibaša Ibro,
Pa nazdravlja u svoju družinu:
„Ni u moje ni u vaše zdravlje,
Već o glavu Tomića Mijata!“

Digitized by Google

Tomić šuti, ništa ne govori;
Al' ne šuti d'jete Marijane,
Već uzima kupu pozlaćenu,
Pa nazdravlja Tomiću Mijatu:
„Ni u moje ni u vaše zdravle,
Već o glavu Ibre delibaše!"
Pa poteže do dv'je puške male,
Na njima je vatru naložio,
Na Turčinu pendžer načinio.
Ala banda, zametnu se kavga:
Stade zveka nožah i sabljah,
Stade jeka ranjenih junaka,
Pliva crna u magazi krvca.
Mijo viče d'jete Marijana,
A Marijan dajidžu Mijata.
Tako ih je noćca premetnula.
Kad svanulo i granulo sunce,
Viče Mijo iz magaze tamne
Svog kadiju, Bogom pobratima:
„Otvori mi na magazi vrata,
Pa mi pusti sv'jetlo od sunašca,
Da ja vidim, što je noćas bilo,
Koja se je šteta počinila,
I da svoje poznajem junake,
Pa da kopam u zemljicu crnu."
Turčin bješe, za Boga znadiše;
Otvori mu na magazi vrata,
Pa Mijata u obraze ljubi.
Al' Mijate haje i ne haje."
Već za tvrdu vjeru ispituje:
„O Turčine nigda te ne bilo!
Kam' ti vjera? ona te posjekla;
Kano će te i posjeći sada."
Čordom mahnu, odsječe mu glavu.
A on ode putem u planinu.
Teško ti ga ribi bez virova,
A hajduku bez planine puste.

Digitized by Google

Mijat Tomić od kuma izdat, pogibe.

Divan čini care u Stambolu:
Sve mu lale po divanu stale;
Care daje agam agaluke,
A pašama d'jeli pašaluke,
Spahijama potvrdi berate,
Seidiji care govorio:
„Seidijo, moja lalo mila!
Digni pašo svoju tevabiju,
Hajde pašo na Bosnu ponosnu,
Ti ćeš mojom Bosnom upraviti.“
A veli mu paša Seidija:
„Čestit' care, iza gore sunce!
Bogu hvala! a i tebi hvala;
Ne moj mene Bosni kalovitoj!
Ne mogu ti Bosnom upravljati;
Jer na Bosni dv'je paše imadu:
U Saraj'vu paša Smajil paša,
A na ravnom Duvnu i Lijevnu,
Ondje kažu Mijat harambašu.“
Govori mu care gospodine:
„Seidijo! sve moje uzdanje,
Der podigni svoju tevabiju,
Valja t' saći na Bosnu ponosnu;
A evo ti dva katal fermana,
Te pogubi dv'je paše bosanske.“
Al' se paši na ino ne može,
Već podiže svoju tevabiju;
Ode vezir na Bosnu ponosnu.
Dan po danak b'jeloj Bosni dogje,
Dogje paša šeher Sarajevu.
Ne će paša pasti u Saraj'vo,
Veta progje šeher Sarajevo,
Na Gorici pope čadorove,
Pa doziva mlade Sarajlije,
L'jepo ih je paša dočekao,
Pod čadorom mjesto načinio;

Digitized by Google

Kahvu piju, eglenišu l'jepo.
Reče njima paša Seidija:
„Sarajlije, sivi sokolovi!
Jeste l' mutì Bogu velikomu
I carevu bijelu fermanu?“
Rekoše mu mlade Sarajlije:
„Gospodine paša Seidija!
Mi smo muti Bogu velikomu
I carevu bijelu fermanu,
A i tebi, paša gospodine.“
Seidiji vrlo milo bilo,
Zagrnu im ćurke i binjiše;
Pa odoše u šeher Saraj'vo.
Pa saziva pašu Smajil pašu.
Smajil paša na Goricu dogje.
L'jepo ga je vezir dočekao,
Pod čadorom m'jesto namjestio;
Kavu piju, eglenišu l'jepo.
Onda reče vezir Seidija:
„Smajil pašo, od sve Bosne glavo!
Jesi l' muti Bogu velikomu
I carevu bijelu fermanu?“
A veli mnu paša Smajil paša:
„Ja sam muti Bogu velikomu
I carevu b'jelu fermanu;
Al' nijesam takom murtatinu,
Koji dogje prodat' Bosnu ravnu,
Ha! prodati Bosnu u kaure.“
Seidiji vrlo mučno bilo,
On namače očìm na kavaze,
A kavazi jedan na drugoga —
Smajil paši glavu odsjekoše;
Pokriše ga divan kabanicom.
To se čudo po Saraj'vu čulo,
To začula Smajil pašinica.
Uze svoga nejakoga sina,
Nejakoga, od pô godinice,
Te veziru na Goricu dogje;
Pa govori paši Seidiji:
„Seidijo, gorska haramijo!

Digitized by Google

Što pogubi Smajil pašu moga?
Ko će moga othraniti sina,
Nejakoga od pô godinice?“
A govori vezir Seidija:
„Ja kaduno, Smajil pašinico!
Nijesam ti pašu pogubio —
To činiše tvoje Sarajlije,
Harzeći ga bijelu Stambolu,
Sve devletu caru čestitomu;
Pa ti ga je devlet pogubio —
I mal mu je u begluk okreno.
Moliću se caru čestitomu,“
„Mal će tvomu pokloniti sinu.“
Pa se maši rukom pod serdžadu,
Izvadi joj stotinu dukata:
„Na kaduno, Smajil pašinico,
Sina hrani i oda zla brani.“
Pa s' otale vezir podignuo,
I on ode Duvnu širokomu.
Paša prvi konak učinio
U Crnićim, kod hana novoga;
A drugi je konak učinio
U Kruščici, u Avdihodžića;
Paša dogje Duvnu bijelomu.
Kako dogje, pope čadorove,
On doziva duvanjske knezove.
Dogjoše mu duvanjski knezovi,
Pa je paša njima govorio:
„Rajo prava, od Duvna knezovi!
Brže da ste Tomić Mijovila,
Ja njegovu glavu odsječenu:
Ja će otić' vaše za njegovu;“
Kad vidješe duvanjski knezovi,
Onda b'jelu knjigu nakitiše,
Pa je šalju Miji u planinu:
„Marambaša, Tomiću Mijate!
Brže da si Duvnu bijelomu; —
Tebe ište paša Seidija,
Jali tebe jali tvoju glavu,
Jal' odoše sve naše za tvoju.“

Digitized by Google

A kad Miji tanka knjiga dogje,
Knjigu gleda Tomić Mijovile,
Pa družini svojoj govorio:
„ Hej družino, draga braćo moja!
Pijte vino, ne opijajte se;
Valja ići Duvnu bijelomu, —
Mene ište paša Seidija,
Jali mene, jali moju glavu;
Povezô je duvanjske knezove;
Ja će otić' sve njihove glave.
A za moju glavu sa ramena;
Nije pravo, moja braćo draga!
Oh! da ginu tužni sjeromasi:
Već hajdete pred pećinu donju,
Opremte se, što ljepše možete,
Ko da ćete djeco u svatove."
To družina Miju poslušala,
I sagjoše pred pećinu donju.
Svaki svoj je sepet otvorio;
Oni vade gjuzel gjesiju,
Sve oblače svilene košulje,
A ni tkane, ni predene koše,
Od bijele svile opletene,
Popunjene zlatom žeženijem;
Pa po njima čohane jačerme,
U kog' dvoje, u kog' toke troje,
A po tokam' morkaste dolame,
Niz njih puce s' obadvije strane,
Sve od srme zlatom ožežene,
Iz njih vise zlatni sindžirčići;
U svakoga kovče i čakšire:
Više im je pod koljenom zlata,
Nego im je čohe do pojasa;
Na nogama Hrvatski čorapi,
A na njima pleteni opanci;
Sve podveze. kako guje ljute;
Oko pasa noži i sindžiri,
A za njima sv'jetli vedenici,
Megju njima pale zakovane,
Sve u srmu i u zlato suho;

Digitized by Google

Oko glave poše zamotali,
Iz poša se čisto zlato sjaše,
Prama žarkim odgovara suncem:
Zavrgli se dugim granalijam,
Sve se sjaji kano mjesečina.
Pa pogjoše niz Vran, niz planinu
Četrdeset i dva druga više.
Pred njima je Tomić Mijovile;
Dugaćkom se šarom zametnuo,
Sjaše mu se kano sunce žarko.
I sigjoše na Ljubušu ravnu,
A na pogled Duvnu bijelomu. —
Ugleda ih paša Seidija,
Pa govori duvanjskim knezovim',
„Rajo prava, od Duvna knezovi.
Čiji s' ono kićeni svatovi.
Svi pješice, vrlo odjeveni?"
Govore mu duvanjski knezovi:
„Gospodine, paša Seidija!
N'jesu ono kićeni svatovi,
Veta Mijat sa svojom družinom;
Eno za njim čet'res't i dva druga."—
Tude Mijat društvo zastavio,
Tude Mijat društvu govorio:
„Hej družino drago braćo moja!
Kad budemo pašinu čadoru,
Valja meni pod čadar unići
I veziru ruku poljubiti;
Vi stanite okolo čadora,
Na duge se puške naslonite,
A metnite ruke na balčake;
Ako meni do nevolje bude,
Radite vi čador pogaziti,
Barem mene mrtva osvetiti."
Pa dogjoše pašinu čadoru.
Paši Mijat božju pomoć viče,
Paša njemu pomoć prihvatio:
„Bog t' u pomoć; gorska haramijo."
Kraj sebe mu mjesto načinio;
Sjede Mijo pod čadorom b'jelim,

Digitized by Google

A družina čador opkolila,
Na duge se puške naslonila,
A metnuli ruke na balčake.
Kavedžija kavu iznosio,
Pa je daje Tomić Mijovilu.
Mijat meće a na prsa ruke:
„Hvala tebi! pašo gospodine,
Bogu hvala a i tebi hvala,
Ne ću kave najpre gospodine,
Prija tebi pašo Seidijo;
Da ti meni u pećinu dogješ,
Najpre bih ja tebi nazdravio,
Pa ti pašo čašu potkučio."
Kavedžiji vezir govorijo:
„Kavedžija! prom'jeni nam kavu."
Pa im zdravu kavu donosio;
Kavu piju, englenišu l'jepo.
Tako reče paša Seidija:
„Ja Mijate! haran harambaša,
Je l' istina, što mi ljudi kažu,
Da ti hvataš tursku djecu Mijo
Te prodaješ bolan u kaure?"
A veli mu Tomić Mijovile:
„Lažu pašo, vjeru ti zadajem!
Kad se bijah jako odmetnuo,
Ja odbio pašo u hajduke,
Bijah se ja zugjut dogodio
Te uhvati dvoje cigančadi,
Obadvoje dadoh u kaure,
Poslje n'jesam nikada nikoga
Ni vlaškoga ni turskoga sina."
Al' govori paša Seidija:
„Ja Mijate! haran harambaša,
Je l' istina što mi kažu ljudi,
Da ti ljubiš lijepe djevojke
I nevjeste skoro dovedene
A po Duvnu i okolo Duvna?"
„Lažu pašo vjeru ti zadajem!
Toga pašo ne traže junaci"
Opet paša Miji govorio:

Digitized by Google

„Je l' istina, što mi ljudi kažu,
Da razbijaš bale i tovare,
Trgovačko da otimaš blago?
Istina je, pašo gospodine;
Ne oremo, pašo, ne kopamo.
Trgovačko blago otimamo,
Hranimo se i od'jevamo se."
Opet paša Miju zapituje:
„Pravo kaži tako bio zdravo
Sa šta ti se odbi u hajduke?
A veli mu Tomić Mijovile:
„To ti pašo i sâm znatì možeš!
Turski zulum kad dotešča raji,
Bog visoko, a car ja daleko.
Niko nama pomoć' ne imade!
Ja imadoh l'jepe podvornice
I livadu zelenu Jabuku:
Sve mi ote od Duvna kadija;
Tri put igjoh do turskoga suda,
Sve je meni uzaludno bilo —
Vlaška vjera ne prija Turčinu!
Pa ja odoh potražiti pravde
U bogaze i tijesne klance,
Gdje no sude gorske kosovice;
Pa sam Turke sudit' naučio,
Ponajbolje Suzicu kadiju."
Opet paša Miji govorio:
„Reci društvu nek ti se odmori."
„Čestit' pašo! mili gospodine,
Mlada djeca ni umorni n'jesu,
Neka dvore i tebe i mene."
Pa je Mijo paši govorio:
„Gospodine! pašo Seidijo,
Što s' povezô duvanjske knezove?
Mrve im je muke i nevolje.
Kad im i ja na užinu dogjem
A sa svoja čet'res't i dva druga
Valja tražit' šta doma nemadu,
Odveži ih hljeba ti careva!"
Zapov'jedi paša pašalijam',

Digitized by Google

Ograš, sukob
Ordija, vojska
Oršak, drug, zajedničar
Osanma, dosadno vrijeme
Ožgjeldija, dobrodošlica

P.

Padišah, car
Poharčiti, potrošiti
Pala, okovana veliki nož,
Palanka, gradić
Pandža, šapa
Pranjjija, šiba, vrst topa
Praporac, zvekača
Papuča, obuća plitka
Pára, 40 para je groš, novac
Parče, komad
Pasa, general
Pašalija, pripadnik paše
Peik, zakočit, ohol
Pelivan, vještak u skakanju gombanju
Pendezet, vrst mjere
Pendžer, prozor
Perčin, duga muška kosa
Pervaz, ivica, rub
Pokovano, nareženo
Poša, turban, šal oko glave
Puli odaja, tapetirana soba
Pusat, oružje
Putalj, konj bijela biljega na nogama

R.

Rafa, polica
Rahat, miran, zadovoljan
Raht, konjska oprava
Raja, podanik
Rakija, žganica, drožgjenica
Ramazan, turski post
Rešma, mreža, nakit
Rešmalija, navezena, nakićena

S.

Sabah, jutro
Saćin, mirno, tiho
Sadef, perla
Sagrija, korice
Sahibija, vlastnik
Sahan, posuda
Saja, vrst čohe
Samur, *ćurak*, skupocjen kožuh
Salte, samo
Samar, vrst sedla, drvenica
Spahija, zemlje vlastnik
Sandak, kovčeg
Sandžak, zastava
Saruk, vidi *poša*
Stambol, Carigrad
Sef, pogrješka
Sejmen, stražar
Sejir, razmatranje
Sejiz, konjušar
Sejsana, tovarno kljuse
Selam, *aleć*, turski medjusobni pozdrav
Selam, pozdrav
Selamet, providjenje
Serašćer, vojni ministar
Serdžada, vunena ponjava, ćilim
Serdar, glavar
Serhat, krajina
Serhatlija, konjenik, krajišnik
Sepet, košara
Sevdah -disati, ljubav, zaljubiti se
Skerlet, čoha, svita
Skemlija, *sćemlija*, stolica
Skela, prevoz na rijeci, brod
Spenza, trošak
Sidžim, uže jedek
Sila, pljuska
Silihdar, štitonoša
Sindžir, lanac
Sobet, razgovor
Sofa, ljetno sjedište pred kućom
Sofra, *sinija*, stol, trpeza
Soj, pleme
Sorguć, perjanica
Sokak, ulica
Soluf, kod uha spuštana kosa
Subaša, nadziratelj
Sual, iztraga, izpitanje
Sultanija, carica
Sultan, car
Surgun, zatočenje
Srča, staklo
Srg, motka za haljine
Srma, srebro
Sunajer, spužva
Sura, red

Š.

Šadrvan, vodoskok

Digitized by Google

Šah, kralj
Šal, seljački turban
Šajakli, čoheno
Šehri, častni
Šeher, varoš, grad
Šeit, poginuli mučenik
Šemluk, veselje
Šešana, puška unutra izprugana
Šilta, sjedalo nabijeno vunom
Šura, šurjak, ženin brat

T.

Tabija, tvrdja za topove
Taman, tako je
Tamam, cijelo, potpuno
Teferič, vesela zabava
Tefter, zapisnik, račun
Tel, žica
Telal, ulak, provikač zapoviedi
Temre, *temeplin*, drvo od barjaka, čadora
Temena, rukom počast
Tenef, konopac
Terkija, sveze na sedlu
Terzija, krojač
Testir, dozvola
Tepeluk, pokrivač kožni za puške
Tevabija, zbor, obitelj
Tezgere, tralje
Tetreici, nakit viseći, trepteći
Tlaka, trag
Toka -li, spona, sklop na jačermi
Tola, priredjena trpeza, sinija
Toke, ilike, dugmeta, puceta
Tomaci, žute ženske čizme
Topuz, buzdovan
Torpoš jemenija, pokrivač, zavijač glavi
Tokmakli šešana, puška otraga nalik na kladivo
Tucak, prosjak
Tufekčija, puškar
Tuglija, ićitugli II. učtugli III. stepen odlikovanje
Tura, sultanov podpis
Turčija, turska zemlja
Tura, od perčina, čvrsto usukan perči n. rubac itd.

U.

Učtuglija vidi *tuglija*
Ujisati, pristojati, ujagmiti, ugrabiti, prisvojiti
Unkoš, prednji kraj sedla, jabuka
Ulak, glasonoša

V.

Vakat, vrijeme
Varakli, pozlata
Varoš, kasaba, mjestance
Vilajet, inozemstvo, pokrajina
Vrgnuti, staviti
Venedik, mletačka puška
Vezir, punomoćnik, namjestnik

Z.

Zabùniti, galamiti, vikati
Začariti, zadobiti
Zapt, stega, red
Zarar, šteta
Zečin, prsten, skupocjen prsten
Zečat, milostinja
Zeman, doba, vrijeme
Zengjil, bogat
Zijan, šteta
Zil, svirala
Zilija, vrst prostirke
Zindan, duboka tavnica
Zor -ba, snaga, tegoba, nasilje
Zugjut, sjeromah, neimući
Zulum, nasilje
Zulumćar, nasilnik
Zurna, svirala.

Digitized by Google

Gdje je što?

I. Svezak.

u pjesmi stihova		na strani
	Predgovor drugome izdanju	III.
	Predgovor prvome izdanju	VI.
	Životopis Fr. Frane Ivana Jukića . .	XV.
408	Tužni glas vječ. spom. Frani Iv. Jukiću .	1.
333	Prvo poznastvo	12.
206	Braća Kraljevići: Marko i Andrija . .	21.
285	Marko Kraljević i ban od Vipera . . .	27.
203	Marko Kraljević i Nina od Kostura . .	34.
201	Marko Kraljević i ban Zadranin . . .	39.
136	Jug Bogdan svoju ljubu prodao . . .	44.
136	Izgibio Jugovića	48.
116	Nesrećna ženitba Lazara Vukovića . .	51.
158	Nejačak Nenad	54.
105	Janja udovica	59.
486	Grujo Novakov	61.
311	Zmija mladoženja	74.
788	Ženitba Gavrana Sinjanina	81.
924	Ženitba Ive Senjanina	101.
200	Ženitba Ivana Senjkovića	124.
626	Ženitba Ilije Smiljanića	130.
344	Mejdan i ženitba Nikole Mrkonjića . .	145.
360	Ženitba i junaštvo Marijana Borića . .	154.
461	Ženitba i mejdan Nike Gjulkovića . .	163.
399	Mejdan i ženitba mladog Matijana . .	175.
771	Mejdan i ženitba Nikolice Jankovića . .	185.
158	Komnen barjaktar i njegova ljuba . . .	204.

II. Svezak.

063	Junaštvo i ženitba Luke barjaktara . .	209.
19	Ženitba Komnen Jankovića	235.
57	Ženitba Mijata Pivića	246.
56	Ženitba malog Radojice	252.
67	Ženitba malog Nikolice	259.
6	Ženitba sirotka Halila	265.

Digitized by Google

u pjesmi stihova		na strani
245	Ženitba Muje Hrnjice	274.
400	Ivo Senjanin i Mijat Brdarić	280.
326	Turska nevjera lijepo osvjećena	220.
254	Kremenski sužnji	299.
437	Junaštvo kotaranah i smrt Ivana kapetana	303.
288	Ćejvanaga stari robi kotare	316.
205	Marko Mačinčić	324.
344	Gavran Sinjević i njegova ljuba	329.
166	Omer Velagić	338.
255	Beg Ljubović	342.
499	Alibeg Delibegović	348.
367	Mali Mehinaga	358.
312	Halil Ćejvanagin i Halil Mujagin	365.
292	Hasanaga Džudža odnio košiju	373.
339	Tadija Valjevac	378.
706	Kostreš harambaša	384.
158	Mijat Tomić odmeće se u hajduke	399.
241	Mijat Tomić i Livnjani Turci	403.
146	Mijat Tomić i Mostarani Turci	409.
150	Mijat Tomić i Fetibegovići	413.
211	Mijat Tomić i Alibeg Marić	417.
216	Mijat Tomić i kadija tešanjski	422.
567	Mijat Tomić od kuma izdat pogibe	428.
	Riečnik	443.

Digitized by Google

Imenik.

P n. gg. rodoljuba koji sabiranjem predplate i *predbroj*be ili inače za izdanje pomogoše.*)

Alaupavić Marko, bos. pravnik, Zagreb
Antolak Adolf, dr. med., Gradiška
Barac Ante, bogoslov, Djakovo
Bogdanić dr. Ivan M., sjem. Zadar
Bojanić pop Ivan, žup. Komiža otok Vis
Brkić Fra **Franjo,** žup. Janjevo, Priština
Cvitković Ivan, vrtlar, Mostar
Ćorić Fra **August,** bos. bogoslov, Pečuh
Ćubelić Bono, učitelj, dolj. mahala Brčka
Čerkić Fra Martin, Kreševo, Kiseljak
Čupar Ivo, pravnik, Zagreb
Čolić Ivo, trgovac, Bugojno
Dolić Nikola, bos. pravnik, Beč
Duić Franjo, pravnik, Zagreb
Djebić Fra Ilija, žup. Zenica
Ferri Gjuro, pravnik, Graz
Filipović Ante, Josipov trg, Jajce
Frait Franjo, stud. med., Bošnjaci, Slavonija
Franjić Tadija, trg. Banjaluka
Ivanković Ilija, trg. Mostar
Jaić Stjep., žup. Mačkovac, Nova Gradiška
Jandrić Pero, trg. Bugojno
Joković Roko, stud. med., Gradac
Janković Fra **Franjo,** prefect, Sinj
Kordić Fra Petar, ex custos, žup. Gorica, Ljubuški
Kovačić Mijo, ing. vis. zem. vlade, Zagreb
Knežević Fra Pavo, žup. Domaljevac, Bos. Šamac
Kresnik Franjo, gimn. ravnatelj, Rieka
Krišković Milutin, abiturient, Zagreb
Krmpotić Ivica, porez. protustavnik, Srebrenica
Kukulj Josip, obć. tajnik, Vrgorac

*) Imena pojedinijeh p. n. gg. rodoljuba koji se po gg. sakup-
a ili sami predplatiše, ovaj put izostavljam ovdje tiskati, šte-
h u harnoj uspomeni a do prve prilike izdanja već sakuplje-
nar. pjesama, inog blaga, itd. i to ako se ovo djelce zauzećem
uba kojima na srcu leži hrvatska knjiga, najskoli ona koju i
upotrijebiti može, te obzirom i na cijelj izdanja — što brže
lo bude. Imena su pako u ovom imeniku krupnijim slovima
nijeh rodoljuba, koji mi više njih lično nepoznatijeh,
na razni način, najviše pomogoše, svim budi izrečena naj-
hvala a tako i našem hrvatskomu novinstvu.

Digitized by Google

Luburić Franjo, trg., Ljubuški
Markezinović Marijan, trg., Banjaluka
Matijević Stipo, trg., gornji Vakuf, Bugojno
Matković Jozo, zakupnik, Bihać
Melada Nikola, Knin
Midžić Osman, bos. pravnik, Beč
Miler Ferdo, Osiek
Miličević Ivan, herceg. pravnik, Zagreb
Miličević Stjepan, učitelj, bos. Brod
Miljanović dr. Vid, prefect, Pečuh
Miloš Grgo, posebnik, Mostar
Morpurgo, knjižar, Spljet
Mrkušić N. gimn. prof., Spljet
Novaković Nikola, trg., Kostajnica
Odić Fra Grga, kateketa, Vareš
Ordulj Marko, Oruž, Ilidža
Pavičić pop Ivo, podžup. Bogomolje, Jelsa
Pavletić Krsto, gimn. prof., Gospić
Pečar J. B., Belovar
Petrić pop **Juraj,** Grablje otok Hvar
Petrović Ivo, nožar. majstor, Bos. Gradiška
Pretner Adolf, tiskar, Mostar
Prpić Bartul, gradj. nadglednik, Mostar
Radošević Fra Ferdo, bos. bogosl., Pečuh
Rančić Ante, trgovac, Makarska
Rebrena Jakov, trg. Bos. Gradiška
Relja L. P., Arbanasi kod Zadra
Sagan Ivan, knjižar, Karlovac
Senjak dr. Lovre, iz Bosne voj. kap. Maribor
Sokolić Bonif. Milan, pravnik, Zagreb
Spužević Nikola, posjednik, Mostar
Starčević Petar, sudb. pristav, Gospić
Supilo Franjo, urednik „Crv. Hrv." Dubrovnik
Šašel Dragutin, gimnaz. u Rakovcu kod Karlovca
Šimunović Petar, Mostar
Tadić Dubravko, car. čin., Korčula
Tomac Juraj, kapelan, Vrbovac Hrvatska
Tomić Marko, ravn. učitelj, Rahić, Brčko
Trumbić dr. Ante, Spljet
Vein Miloš, učit. trg. škole, Mostar
Vidović Fra Bonifacio, bos. bogoslov, Pečuh
Vukasović Ivan, trgovac, Stolac
Zovko o. Fra Marijan, ex. cust., žup. Čerin, Mostar
Zovko Ivan, književnik, učitelj. Gornji Vakuf
Zubac Jakov, stražmeštar, Višegrad, Bosna
Zubac Mate, posjednik, Čitluk, Mostar
Žerjavić dr. Juraj, žup. Marija Bistrica.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Date Due

Demco 293-5

Digitized by Google

PG1464
.J88
v.1

Digitized by Google

ALF Collections Vault
3 0000 112 350 271